

Nr. 7 – 2008
Side 1067 – 1228

NORSK LOVTIDEND

Avd. I

Lover og sentrale forskrifter mv.

Nr. 7
Utgitt 23. juli 2008

Innhold

		Side
Lover og ikrafttredelser. Delegering av myndighet		
2008		
Juni	27. Lov nr. 49 om endr. i folketrygdloven	1067
Juni	27. Lov nr. 50 om endr. i folketrygdloven	1067
Juni	27. Lov nr. 51 om endr. i sameloven	1068
Juni	27. Lov nr. 52 om endr. i folketrygdloven (svangerskaps- og foreldrepenger med 100 prosent dekning for selvstendig næringsdrivende)	1069
Juni	27. Lov nr. 53 om endr. i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv. (felles ekteskapslov for heterofile og homofile par)	1070
Juni	27. Lov nr. 54 om endr. i lov 17. juli 1925 nr. 2 om avgift av kull, jordoljer og andre mineraler og bergarter som utføres fra Svalbard	1073
Juni	27. Lov nr. 55 om endr. i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift	1074
Juni	27. Lov nr. 56 om endr. i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v.	1075
Juni	27. Lov nr. 57 om endr. i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)	1075
Juni	27. Lov nr. 58 om endr. i lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	1076
Juni	27. Lov nr. 59 om endr. i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)	1076
Juni	27. Lov nr. 60 om endr. i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) ..	1077
Juni	27. Lov nr. 61 om endr. i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).....	1077
Juni	27. Lov nr. 62 om individuell pensjonsordning	1078
Juni	27. Lov nr. 63 om endr. i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond).....	1086
Juni	27. Lov nr. 64 om endr. i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven)	1089
Juni	27. Lov nr. 65 om endr. i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler m.m.	1089
Juni	27. Lov nr. 66 om endr. i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS)	1092
Juni	27. Lov nr. 67 om endr. i straffeprosessloven (DNA-etterforskningsregister).....	1093
Juni	27. Lov nr. 68 om endr. i lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m.....	1094
Juni	27. Lov nr. 69 om endr. i kommuneloven (forlengelse av inndekningsperioden for underskudd)	1094
Juni	27. Lov nr. 70 om endr. i opplæringslova	1094
Juni	27. Lov nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen)...	1095
Juni	27. Lov nr. 72 om endr. i sjøloven, skipssikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven	1117
Juni	20. Iverks. av lov 20. juni 2008 nr. 43 om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova) (Nr. 630)	1133
Juni	20. Ikrafttr. av lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) (Nr. 631).....	1134
Juni	20. Delvis ikrafts. av lov 10. desember 2004 nr. 77 om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. og ikraftsetting av lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Nr. 633)	1140
Juni	27. Ikrafts. av lov 27. juni 2008 nr. 50 om endringer i folketrygdloven (Nr. 722)	1202
Juni	27. Ikrafts. av lov 27. juni 2008 nr. 70 om endringer i opplæringslova (Nr. 724)	1204
Juni	27. Ikrafts. av lov 27. juni 2008 nr. 72 om endringer i sjøloven, skipssikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven (Nr. 743)	1221
Juni	27. Ikrafttr. av lov 27. juni 2008 nr. 53 om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv. (felles ekteskapslov for heterofile og homofile par) (Nr. 745)	1225
Juni	27. Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov om forsikringsformidling § 5–2a fjerde ledd (Nr. 747)	1227
Juni	27. Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov 27. juni 2008 nr. 63 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond) (Nr. 749)	1227
Juni	27. Ikrafts. av lov 27. juni 2008 nr. 65 om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler m.m. (Nr. 750)	1227

Kunngjøring av stortingsvedtak

2008

Juni	20.	Endr. i Stortingets vedtak om skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterminen 2008 (Nr. 639).....	1150
------	-----	---	------

Forskrifter

2008

Juni	19.	Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi (Nr. 627)	1120
Juni	20.	Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog (Nr. 629).....	1129
Juni	20.	Forskrift om gjennomføring av EØS-rettsakter om europeisk statistikk (Nr. 632).....	1134
Juni	20.	Midlertidig forskrift om avskåret klagerett ved billighetserstatning til tidligere beboere ved heldøgns omsorgstilbud på barnehjem, spesialskoler, fosterhjem og skolehjem i Bergen kommune (Nr. 634).....	1140
Juni	23.	Forskrift om tiltak mot askeskuddsopp (Chalara fraxinea) (Nr. 637)	1141
Juni	19.	Forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (Nr. 638).....	1141
Juni	26.	Forskrift om beregning av merverdiavgift ved sletting av klimavoter (Nr. 648)	1156
Juni	19.	Forskrift for Reindriftens Utviklingsfond (Nr. 704)	1156
Juni	19.	Forskrift om tidligpensjon i reindriften (Nr. 705)	1162
Juni	19.	Forskrift om tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel (Nr. 706).....	1164
Juni	19.	Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part (Nr. 707).....	1165
Juni	19.	Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag (Nr. 708)	1166
Juni	19.	Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag (Nr. 709)	1168
Juni	19.	Forskrift om rapportering av slaktet rein (Nr. 710).....	1169
Juni	19.	Forskrift om tilskudd ved frakt av reinslakt (Nr. 711)	1171
Juni	19.	Forskrift om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomiske tap som reineiere påføres som følge av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt (Nr. 712)	1172
Juni	24.	Forskrift om tvangsmulkt og lovbrotsgebyr etter omstillingslova (Nr. 713)	1174
Juni	25.	Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege (Nr. 714).....	1175
Juni	26.	Forskrift om posisjonsrapportering for fartøy i farvannene ved Svalbard (Nr. 718).....	1200
Juni	26.	Forskrift om renter ved forsinket betaling (Nr. 719).....	1201
Juni	27.	Forskrift om preimplantasjonsdiagnostikknemnda (PGD-nemnda) (Nr. 721).....	1202
Juni	26.	Forskrift om hvilke levende dyr og animalske produkter mv. som skal underkastes veterinær grensekontroll (Nr. 726).....	1206
Juni	27.	Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre (Nr. 742)	1219
Juni	27.	Forskrift om melde- og rapporteringsplikt ved sjøulykker og andre hendelser til sjøs (Nr. 744).....	1222
Juni	27.	Forskrift om omregningsfaktorer for råvarer ved fastsettelse av tollsatser innenfor kvotene for karbohydratråvarer, oljefrø og matkorn samt ved generelle tollnedsettelse for proteinråvarer og fett til kraftfôr (Nr. 746)	1225
Juni	27.	Forskrift om overgangsregler til lov 14. mars 2008 nr 6 om endringer i innskuddspensjonsloven, forsikringsformidlingsloven, forsikringsloven mv. (Nr. 748)	1227

Endringsforskrifter

2008

Mai	28.	Endr. i forskrift om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for å få autorisasjon som lege (Nr. 623).....	1117
Juni	13.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor (Nr. 624)....	1118
Juni	13.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til jordmorhjelp (Nr. 625).....	1119
Juni	13.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist (Nr. 626)	1120
Juni	19.	Endr. i forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten (Nr. 628)	1129
Juni	23.	Endr. i forskrift om oppkreving av gebyr til statskassen for besiktelser, sertifikatutstedelse mv. som foretas i henhold til skipssikkerhetsloven mv. (Sjøfartsdirektoratets gebyrforskrift) (Nr. 635)	1140
Juni	23.	Endr. i forskrift om forvaltning av tilskudd til sysselsetting av sjøfolk (Nr. 636)	1141
Juni	20.	Endr. i forskrift om gjennomføring av forordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart med tilleggsbestemmelser om arbeidstid for besetningsmedlemmer (Nr. 640)	1150

Juni	20.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2008 (Nr. 641).....	1151
Juni	23.	Endr. i forskrift om prøving og godkjenning av plantesorter (Nr. 642).....	1151
Juni	23.	Endr. i forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) (Nr. 643).....	1152
Juni	24.	Endr. i forskrift om såvarer (Nr. 644).....	1153
Juni	24.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter makrell i 2008 (Nr. 645).....	1155
Juni	24.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2008 (Nr. 646).....	1155
Juni	25.	Endr. i forskrift om dyrehelsemessige betingelser for ikke-kommersiell transport av kjæledyr (Nr. 647).....	1155
Juni	25.	Endr. i forskrift om sjøtrafikk i bestemte farvann (sjøtrafikkforskriften) (Nr. 715).....	1199
Juni	25.	Endr. i forskrift om flyging med mikrolette luftfartøy (BSL D 4–8) (Nr. 716).....	1200
Juni	26.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor (Nr. 717)....	1200
Juni	27.	Endr. i forskrift om forsikring for tillegg til sykepenger og fødselspenger for selvstendig næringsdrivende (Nr. 720).....	1201
Juni	27.	Endr. i forskrift om valg til Sametinget (Nr. 723).....	1203
Juni	24.	Endr. i forskrift til opplæringslova og forskrift til privatskolelova (Nr. 725).....	1204
Juni	26.	Endr. i forskrift om tilsyn og kontroll ved import og transit mv. av animalske næringsmidler og produkter av animalsk opprinnelse mv. fra tredjeland (Nr. 727).....	1207
Juni	26.	Endr. i forskrift om tidligpensjon til jordbrukere (Nr. 728).....	1208
Juni	26.	Endr. i forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket (Nr. 729).....	1208
Juni	26.	Endr. i forskrift om tilskot til avløyning (Nr. 730).....	1210
Juni	26.	Endr. i forskrift om kvoteordningen for melk (Nr. 731).....	1210
Juni	26.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter blåkveite nord for 62° N i 2008 (Nr. 732).....	1211
Juni	26.	Endr. i forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling i private medisinske laboratorie- og røntgenvirksomheter (Nr. 733).....	1211
Juni	26.	Endr. i forskrift om godtgjørelse av utgifter til legehjelp som utføres poliklinisk ved statlige helseinstitusjoner og ved helseinstitusjoner som mottar driftstilskudd fra regionale helseforetak (Nr. 734).....	1212
Juni	27.	Endr. i forskrift om fremmede militære fartøyers og luftfartøyers adgang til norsk territorium under fredsforhold (Nr. 735).....	1212
Juni	27.	Endr. i forskrift om begrensning av lønnsoppgaveplikten (Nr. 736).....	1215
Juni	27.	Endr. i forskrift om domssogns- og lagdømmeinndeling (Nr. 737).....	1215
Juni	27.	Endr. i forskrift om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk (Nr. 739).....	1217
Juni	27.	Endr. i forskrift om prioritering av helsetjenester, rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, rett til behandling i utlandet og om dispensasjons- og klagenemnd (Nr. 740).....	1218
Juni	27.	Endr. i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) (Nr. 741).....	1219
Diverse			
2008			
Juni	27.	Opph. av forskrift om utenlandsoppgave (Nr. 738).....	1217

Rettelser

Nr. 12/2007 s. 1823 (i forskrift 17. desember 2007 nr. 1495 om regulering av fisket etter torsk i Nordsjøen og Skagerrak i 2008).....	1228
Nr. 5/2008 s. 871 (i forskrift 11. desember 2007 nr. 1814 om beskyttelse av produktbetegnelsen Tørrfisk fra Lofoten som beskyttet geografisk betegnelse).....	1228
Nr. 5/2008 s. 921 (i forskrift 6. mai 2008 nr. 437 om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen).....	1228

Oversikt over rettelser	3. omslagsside
Bestillinger, adresseendringer m.v.	4. omslagsside

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Utgitt 23. juli 2008

Nr. 7

---

27. juni Lov nr. 49 2008

Lov om endringer i folketrygdløven

Dok.nr.8:126 (2007–2008), Ot.prp.nr.64 (2007–2008), Innst.O.nr.76 (2007–2008) og Besl.O.nr.104 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdløven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdløven) gjøres følgende endringer:

§ 3–21 første ledd første punktum skal lyde:

Et medlem som blir ufør før fylte 26 år på grunn av en alvorlig og varig sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, får medregnet framtidige pensjonspoeng med minst 3,50 for hvert år.

§ 3–26 femte ledd bokstav a skal lyde:

Dersom pensjonisten har rett til ektefelle tillegg, men ikke barn tillegg, skal fribeløpet svare til et beløp lik 3,3366 ganger grunnbeløpet.

§ 3–26 femte ledd bokstav c første punktum skal lyde:

Dersom pensjonisten har rett til barn tillegg for barn som ikke bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet for det første barnet svare til et beløp lik 2,6433 ganger grunnbeløpet.

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

1. Endringen i § 3–21 trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2008 for løpende tilfeller. Endringen gis også virkning for personer med tilleggspensjon hvor framtidige pensjonspoeng beregnet på grunnlag av § 3–21 er godskrevet etter § 3–19.
2. Endringene i § 3–26 trer i kraft straks og gis virkning fra 1. mai 2008.

27. juni Lov nr. 50 2008

Lov om endringer i folketrygdløven

Ot.prp.nr.63 (2007–2008), Innst.O.nr.74 (2007–2008) og Besl.O.nr.103 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdløven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 10–8 tredje ledd bokstav d skal lyde:

tidligere har mottatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger, og igjen blir arbeidsufør på grunn av samme sykdom innen ett år.

§ 10–8 tredje ledd bokstav e skal lyde:

tidligere har mottatt rehabiliteringspenger eller attføringspenger, og igjen blir arbeidsufør på grunn av en annen sykdom innen seks måneder mens vedkommende er i arbeid uten å ha opparbeidet seg rett til sykepenger fra trygden på nytt,

§ 10–8 tredje ledd ny bokstav h skal lyde:

har vært sammenhengende minst 50 prosent arbeidsufør på grunn av sykdom, skade eller lyte og etter forskrift fastsatt med hjemmel i lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester § 13 har mottatt stønad til livsopphold etter å ha avsluttet en lang dagpengeperiode under sykdom.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

27. juni Lov nr. 51 2008

Lov om endringer i sameloven

Ot.prp.nr.43 (2007–2008), Innst.O.nr.73 (2007–2008) og Besl.O.nr.89 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 17. juni 2008. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven).

I

I lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) gjøres følgende endringer:

§ 2–3 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

I kommuner med mindre enn 30 manntallsførte er det kun adgang til å avlegge forhåndsstemme ved sametingsvalget.

§ 2–4 skal lyde:

§ 2–4. Valgkretser og mandatfordeling.

Ved valg til Sametinget velges medlemmer med varamedlemmer fra følgende valgkretser:

1. Østre valgkrets/Nuortaguovllu válgabiire: kommunene Sør-Varanger, Nesseby, Vadsø, Vardø, Båtsfjord, Tana, Berlevåg, Lebesby og Gamvik i Finnmark fylke
2. Ávjovári valgkrets/Ávjovári válgabiire: kommunene Karasjok, Kautokeino og Porsanger i Finnmark fylke
3. Nordre valgkrets/Davveguovllu válgabiire: kommunene Nordkapp, Måsøy, Kvalsund, Hammerfest, Alta, Hasvik og Loppa i Finnmark fylke og kommunene Skjervøy, Kvænangen og Nordreisa i Troms fylke
4. Gáisi valgkrets/Gáiseguovllu válgabiire: kommunene Kåfjord, Storfjord, Lyngen, Karlsøy, Tromsø, Balsfjord, Målselv, Bardu, Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy og Sørreisa i Troms fylke
5. Vesthavet valgkrets/Viestarmera válggabiirra/Viesttarmeara válgabiire: kommunene Dyrøy, Salangen, Lavangen, Gratangen, Skånland, Ibestad, Harstad, Bjarkøy, Kvæfjord i Troms fylke og kommunene fra og med Saltdal, Beiarn og Meløy og nordover i Nordland fylke
6. Sørsamisk valgkrets/Áarjel-Saepmie veeljemegievlie: kommunene fra og med Rana og Rødøy og sørover i Nordland fylke, fylkene Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, kommunene Surnadal, Rindal og Sunndal i Møre- og Romsdal fylke og kommunene Engerdal, Rendalen, Os, Tolga, Tynset og Folldal i Hedmark fylke
7. Sør-Norge valgkrets/Lulli-Norgga válgabiire: de kommunene i Møre og Romsdal og Hedmark fylker som ikke tilhører valgkrets 6, samt fylkene Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Buskerud, Vestfold, Akershus, Østfold, Oppland og Oslo.

Det skal velges 39 representanter til Sametinget. Valgkretsene tildeles først to mandater hver. Deretter fordeles de øvrige 25 mandatene forholdsmessig mellom valgkretsene på grunnlag av antall manntallsførte etter fordelingsmåten fastsatt i valgloven § 11–3 tredje ledd. Sør-Norge valgkrets skal likevel ikke tildeles flere mandater enn valgkretsen ville fått dersom alle 39 mandater var fordelt forholdsmessig mellom valgkretsene.

Kongen gir utfyllende bestemmelser om mandatfordelingen og kandidatføring.

§ 2–5 skal lyde:

§ 2–5. Stemmerett.

Stemmerett ved valg til Sametinget har alle som har stemmerett ved kommunestyrevalg i kretsen, og som på valgdagen står innført i Sametingets valgmanntall i kretsen (jf. § 2–6).

§ 2–6 skal lyde:

§ 2–6. Sametingets valgmanntall.

Alle som avgir erklæring om at de oppfatter seg selv som same, og som enten

- a) har samisk som hjemmespråk, eller
- b) har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller
- c) er barn av person som står eller har stått i Sametingets valgmanntall, kan kreve seg innført i Sametingets valgmanntall.

Begjæring om innføring i Sametingets valgmanntall rettes til Sametinget.

Sametingets valgmanntall utarbeides av Sametinget på grunnlag av folkeregisteret, valgmanntallet ved siste sametingsvalg og de krav om innføring eller strykning som er kommet i løpet av valgperioden. Sametingets valgmanntall skal føres kommunevis.

Når en person er innført i Sametingets valgmanntall, kan dette registreres i folkeregisteret. Denne registrering skal være tilgjengelig kun for den myndighet som har ansvaret for gjennomføring av valg til Sameting, eller etter samtykke fra Sametinget.

Sametingets valgmanntall kan føres ved hjelp av EDB.

§ 2–7 første og annet ledd skal lyde:

Valgbar til Sametinget er alle som er innført i Sametingets valgmanntall i kretsen. De som skal velges, må dessuten være innført i folkeregisteret som bosatt i kretsen på valgdagen. Personale ved Sametingets administrasjon er likevel ikke valgbare.

Forslagsrett i valgkretsene har alle som er innført i Sametingets valgmanntall i kretsen. Et forslag til valgliste må være underskrevet av minst 30 samer med forslagsrett.

II

Denne lov trer i kraft straks.

27. juni Lov nr. 52 2008

Lov om endringer i folketrygdloven (svangerskaps- og foreldrepenger med 100 prosent dekning for selvstendig næringsdrivende)

Ot.prp.nr.51 (2007–2008), Innst.O.nr.61 (2007–2008) og Besl.O.nr.92 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 17. juni 2008. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

Overskriften til § 8–36 skal lyde:

Forsikring for tillegg til sykepenger

§ 8–36 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde til sjette ledd blir tredje til femte ledd.

Overskriften til § 8–37 skal lyde:

Opphør av forsikring for tillegg til sykepenger

§ 14–4 femte ledd skal lyde:

Svangerskapspengene beregnes etter de samme bestemmelsene som sykepenger fra trygden, se kapittel 8. Svangerskapspenge til selvstendig næringsdrivende ytes likevel med 100 prosent av beregningsgrunnlaget. Det ytes ikke svangerskapspenge for den del av inntekten som overstiger seks ganger grunnbeløpet.

§ 14–6 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Ved adopsjon må moren ha opptjent rett til foreldrepenger ved omsorgsovertakelsen.

§ 14–7 første ledd skal lyde:

Foreldrepenger til hver av foreldrene beregnes på grunnlag av vedkommendes inntekt etter de samme reglene som for sykepenge fra trygden, se kapittel 8. Foreldrepenger til selvstendig næringsdrivende ytes likevel med 100 prosent av beregningsgrunnlaget. Det ytes ikke foreldrepenger for den del av inntekten som overstiger seks ganger grunnbeløpet.

II

Ikrafttredelsesbestemmelser

1. Endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd §§ 8–36, 8–37, 14–4 og 14–7 trer i kraft 1. juli 2008. Endringene gjelder også for løpende tilfeller.
2. Endringen i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 14–6 trer i kraft straks.

27. juni Lov nr. 53 2008**Lov om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv. (felles ekteskapslov for heterofile og homofile par)**

Ot.prp.nr.33 (2007–2008), Innst.O.nr.63 (2007–2008) og Besl.O.nr.91 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 17. juni 2008. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Følgende lov oppheves:

Lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap.

Endringer i følgende lover:

- 1 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) 22. mai 1902 nr. 10.
- 2 Lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere.
- 3 Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova).
- 4 Lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon.
- 5 Lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap.
- 6 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 7 Lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven).
- 8 Lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven).
- 9 Lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus.
- 10 Lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven).
- 11 Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).

I

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

Ny § 1 skal lyde:

§ 1. *Kjønn*

To personer av motsatt eller samme kjønn kan inngå ekteskap.

Nåværende § 1 blir ny § 1 a og nåværende § 1 a blir ny § 1 b.

§ 7 h skal lyde:

- h. En utenlandsk statsborger som ikke er fast bosatt i Norge, skal legge fram dokumentasjon fra myndighetene i sitt hjemland om at det ikke er noe til hinder for at han eller hun inngår ekteskap i Norge, eller dersom slik dokumentasjon ikke kan legges fram, dokumentasjon som viser at han eller hun ikke er registrert som gift eller registrert partner i sitt hjemland. Folkeregistermyndigheten eller norsk utenriktjenestemann kan gjøre unntak fra kravet i første punktum når særlige grunner taler for det. Departementet gir forskrift om når en utenlandsk statsborger skal anses for å være fast bosatt i Norge.

§ 13 annet ledd skal lyde:

En kirkelig vigsel kan også nekte å foreta vigsel dersom en av brudefolkene er skilt og den tidligere ektefellen lever, eller dersom brudefolkene er av samme kjønn.

§ 16 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Et ekteskap er ugyldig dersom prest i Den norske kirke ikke har fulgt liturgi fastsatt av Kirkemøtet.

§ 18 a første ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

En regulert samlivsform i utlandet som i hovedsak har samme rettsvirkninger som ekteskap i inngåelseslandet, anerkjennes som et ekteskap her i landet, når begge parter skriftlig har samtykket til dette. Departementet kan ved forskrift gi nærmere regler om i hvilke tilfeller en regulert samlivsform i utlandet vurderes å ha samme rettsvirkninger som ekteskap i inngåelseslandet.

Nåværende annet punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 30 b bokstav e skal lyde:

- e) når det blir søkt om skilsmisse på grunnlag av separasjon som er meddelt her i riket, i løpet av de fem foregående år, eller

§ 30 b ny bokstav f skal lyde:

- f) når ekteskap er inngått her i landet, og det godtgjøres at saksøkeren ikke vil kunne reise sak i det landet han eller hun er statsborger eller har bopel.

Ny § 95 skal lyde:

§ 95. *Overgangsregler for registrert partnerskap*

Et registrert partnerskap har med de unntak som følger av denne bestemmelsen, samme rettsvirkninger som et ekteskap.

Bestemmelser i norsk lovgivning som omhandler ekteskap og ektefeller, gjelder tilsvarende for registrert partnerskap og registrerte partnere. Adopsjonslovens regler om ektefeller skal likevel ikke gjelde for registrerte partnere. Den ene registrerte partneren kan likevel adoptere den andre partnerens barn, jf. adopsjonsloven § 5 a annet ledd.

En sak om oppløsning av registrert partnerskap som er inngått her i landet, kan alltid reises for norsk domstol.

Et partnerskap som er inngått i utlandet, anerkjennes her i riket dersom partnerskapet er gyldig inngått i inngåelseslandet. Et partnerskap anerkjennes likevel ikke dersom dette åpenbart ville virke støtende på norsk rettsorden (ordre public). § 18 a annet ledd gjelder tilsvarende.

Et partnerskap som er registrert her i landet og ikke oppløst, vil etter samtykke fra begge partnerne gjelde som et ekteskap. Partnerne skal i så fall fremsette en begjæring overfor folkeregistermyndigheten om at partnerskapet skal gjelde som ekteskap. Folkeregistermyndigheten skal på grunnlag av begjæringen registrere partnerne som gift, og gi partnerne en datert bekreftelse.

Nåværende § 95 blir ny § 96.

II

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

§ 1 a skal lyde:

§ 1a. *Rett for mora til å ha nokon med ved fødselen*

Ved fødselen har mora rett til å ha med far eller medmor til barnet eller ein annan som står henne nær, dersom det ikkje er utilrådeleg av medisinske grunnar.

I kapittel 2 skal kapitteloverskriften lyde:

Kapittel 2. Kven som er mor, far eller medmor til barnet

I kapittel 1 A oppheves kapitteloverskriften.

Nåværende § 2 plasseres i kapittel 2.

§ 3 skal lyde:

§ 3. *Farskap eller medmorskap etter ekteskap*

Som far til barnet skal reknast den mannen som mora er gift med ved fødselen.

Som medmor til barnet skal reknast den kvinna som mora er gift med ved fødselen når barnet er avla ved assistert befruktning innafor godkjent helsestell og med kvinna sitt samtykke til befruktninga. Ved assistert befruktning innafor godkjent helsestell i utlandet må identiteten til sædgiver vere kjent.

Var ektefellene ved fødselen separerte ved løyve eller dom, gjeld ikkje første og andre ledd.

Er mora enkje, skal ektefellen reknast som far eller medmor dersom mora kan ha blitt med barn før ektefellen døydde.

Overskriften til § 4 skal lyde:

§ 4. *Vedgåing av farskap eller medmorskap*

§ 4 nytt sjettede ledd skal lyde:

Er eit barn fødd etter assistert befruktning, kan moras kvinnelege sambuar vedgå medmorskap etter reglane i paragrafen her. Den assisterte befruktninga må ha skjedd innafor godkjent helsestell, og moras kvinnelege sambuar må ha gjeve samtykke til befruktninga. Berre myndige personar kan gi slikt samtykke. Regelen i § 3 andre ledd andre punktum gjeld tilsvarende.

Ny § 4 a skal lyde:

§ 4 a. *Medmorskap til barnet*

Som medmor til barnet skal reknast moras kvinnelige ektefelle eller sambuar, dersom medmorskapen følgjer av ekteskap, vedgåing eller dom.

Eit barn kan ikkje ha både ein far og ei medmor.

Reglar i lov eller forskrift som gjeld om eller for ein far, gjeld på same vis om eller for ei medmor.

Departementet kan ved forskrift gje utfyllande reglar om fastsetjing av medmorskap etter §§ 3 og 4 i denne lova.

§ 5 skal lyde:

§ 5. *Ansvar for det offentlege for å få fastsett farskapen eller medmorskapen.*

Dersom barnet korkje har far eller medmor i samsvar med reglane i §§ 3 og 4, skal det offentlege ta seg av å få fastsett kven som er faren eller medmora, jf. kapittel 3 og 4.

§ 8 skal lyde:

§ 8. *Farskapen eller medmorskapen kan ikkje prøvast i andre saker*

Domstolar eller styringsorgan kan ikkje prøve farskapen eller medmorskapen i andre saker enn nemnt i §§ 6 og 7. Domstol eller styringsorgan kan ikkje i andre saker leggje til grunn at ein mann er faren eller ei kvinne medmora utan at det er fastsett etter lova her.

§ 39 tredje punktum skal lyde:

Dersom farskap eller medmorskap er fastsett og foreldra er folkeregistrerte på same adresse eller erklærer i melding til folkeregistermyndigheita at dei bur saman, skal folkeregistermyndigheita registrera at foreldra har foreldreansvaret saman.

§ 63 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Ingen kan få foreldreansvaret utan å oppfylle vilkåra i fjerde stykket.

§ 63 sjettede ledd skal lyde:

Retten kan la ein person få foreldreansvaret aleine eller la gifte eller sambuande få det saman. Får nokon annan enn attlevande far, mor eller medmor foreldreansvaret, skal retten også avgjere om faren, mora eller medmora framleis skal ha del i foreldreansvaret. Har foreldra skriftleg gjeve uttrykk for kven dei ønskjer skal ha foreldreansvaret etter at dei er døde, bør det leggjast vekt på det.

§ 81 skal lyde:

§ 81. *Når farskap eller medmorskap kan fastsetjast i Noreg*

Farskap og medmorskap kan fastsetjast i Noreg etter § 4, § 7 og kapitla 3 og 4

- a) dersom mora var busett i Noreg då barnet vart født
- b) dersom barnet seinare har busett seg i Noreg, og mora eller verja til barnet ynskjer å få farskapen fastsett her, eller
- c) dersom den oppgjevne faren er busett i Noreg.

Endringssak etter § 6 kan reisas for norske domstolar, om nokon av dei som kan reise søksmål, er busett i Noreg, eller farskapen er fastsett etter norske reglar.

§ 83 bokstav a skal lyde:

- a) når det vert reist i sak om farskap, medmorskap, foreldreansvar eller samværsrett for avgjerdsført norsk organ

§ 85 skal lyde:

§ 85. *Godkjenning av farskap eller medmorskap fastsett i utlandet*

Fylgjer farskapen eller medmorskapen til eit barn beinveges av utanlandsk lov som skal nyttast etter rettsreglane i vedkomande land, skal dette leggjast til grunn i Noreg, så lenge anna ikkje er fastsett etter §§ 6 og 7.

Kongen kan i forskrift eller for det einskilde tilfelle avgjere at farskap eller medmorskap som på annan måte er fastsett etter utanlandsk lov, skal leggjast til grunn i Noreg. Det same kan fastsetjast i avtale med framand stat.

III

I lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon skal § 5 a første ledd første punktum lyde:

Den ene ektefelle kan med samtykke fra den andre ektefelle adoptere dennes barn hvis ikke de er ektefeller av samme kjønn og barnet er et adoptivbarn som opprinnelig kommer fra en fremmed stat som ikke tillater slik adopsjon.

IV

I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven) gjøres følgende endringer:

§ 2–2 skal lyde:

§ 2–2. *Krav til samlivsform*

Assistert befruktning kan bare utføres på kvinne som er gift eller som er samboer i ekteskapsliknende forhold.

§ 2–3 første ledd skal lyde:

Inseminasjon kan finne sted når mannen er befruktningsudyktig eller selv har eller er bærer av alvorlig arvelig sykdom, eller når to kvinner er gift eller er samboere i ekteskapsliknende forhold.

§ 2–4 første ledd skal lyde:

Befruktning utenfor kroppen kan bare finne sted dersom en kvinne eller en mann er befruktningsudyktig eller ved uforklarlig befruktningsudyktighet.

§ 2–5 annet ledd skal lyde:

Før behandlingen påbegynnes, skal behandlende lege påse at det foreligger skriftlig samtykke fra kvinnen og hennes ektefelle eller samboer. Ved gjentatte behandlinger skal nytt samtykke innhentes. Bare myndige personer kan gi slikt samtykke.

V

I alminnelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

§ 220 annet ledd første og annet punktum skal lyde:

Den som inngår ekteskap i strid med ekteskapsloven §§ 3 eller 4, straffes med fengsel inntil 4 år. Var den andre ektefellen uvitende om at ekteskapet var inngått i strid med de nevnte reglene, kan fengsel inntil 6 år anvendes.

§ 338 skal lyde:

Den som inngår ekteskap med tilsidesetting av de gjeldende bestemmelser om prøving av ekteskapsvilkårene, dispensasjon eller andre lovbestemte betingelser, eller som medvirker hertil, straffes med bøter.

VI

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 19 annet ledd første punktum lyde:

Gjenlevende registrerte partner har samme rett til ytelser etter dette kapitlet som gjenlevende ektefelle og gjenlevende fraskilt ektefelle.

VII

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 1–5 annet ledd lyde:

Registrert partnerskap er likestilt med ekteskap.

VIII

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon skal § 1–2 annet ledd bokstav e lyde:

- e. Registrert partner: Partner i registrert partnerskap der partnerne ikke har samtykket til å omgjøre partnerskapet til ekteskap.

IX

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd skal § 2 fjerde ledd lyde:

Et vilkår for rett til barnetrygd er at barnet ikke har inngått ekteskap eller registrert partnerskap. Likestilt er utenlandsk ekteskap eller partnerskap som anerkjennes i Norge.

X

I lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus skal § 2 første ledd lyde:

Notarialforretninger er utføring av dei oppgåvene som er lagt til notarius publicus i lov eller forskrift, mellom anna å utføre vigslar og gje notarialstadfestingar, som stadfesting av underskrift og rett kopi.

XI

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 9 fjerde ledd lyde:

Likestilt med ekteskap er registrert partnerskap og andre tilfeller når to personer bor fast sammen under ekteskapsliknende forhold.

XII

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at forskjellige bestemmelser skal tre i kraft til forskjellig tid.
Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap.
2. Departementet kan gi forskrift om overgangsregler.

27. juni Lov nr. 54 2008

Lov om endringar i lov 17. juli 1925 nr. 2 om avgift av kull, jordoljer og andre mineraler og bergarter som utføres fra Svalbard

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.106 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 17. juli 1925 nr. 2 om avgift av kull, jordoljer og andre mineraler og bergarter som utføres fra Svalbard gjer ein følgjande endringar:

I

§ 3 første ledd andre punktum skal lyde:

Boken innsendes til skattekontoret innen 31 desember, ledsaget av de bevisligheter, departementet foreskriver.

§ 3 andre ledd siste punktum skal lyde:

Avskrift av regnskapet innsendes til skattekontoret innen 31 desember.

§ 4 første ledd første punktum skal lyde:

Skattekontoret beregner avgiften og i tilfelle de beløp for hvilke produsentene er medansvarlige på grunnlag av de meddelte opgaver.

§ 4 andre ledd første punktum skal lyde:

Undlater den avgiftspliktige å føre eller til bestemt tid å innsende boken med bilag til skattekontoret, eller undlater han å etterkomme en opfordring fra ligningsmyndighetene for Svalbard om å meddele opplysninger, taper han retten til å inngi klage, medmindre han godtgjør omstendigheter, som finnes fyldestgjørende til undskyldning for forsømmelsen.

§ 5 skal lyde:

Når avgiften er beregnet skal skattekontoret sende beregningen i rekommandert brev til den opgitte adresse i Norge for den avgiftspliktige selv (i tilfelle både utskiber og produsent) eller hans fullmektig. Har en avgiftspliktig, som ikke er hjemmehørende i Norge, undlatt å opgi fullmektig, utlegges brevet til avhentning på skattekontoret.

Klage over beregningen må være innkommet til skattekontoret innen 6 uker fra den dag, da beregningen i overensstemmelse med forrige ledd blev sendt den avgiftspliktige eller hans fullmektig eller utlagt på skattekontoret. Dog kan ligningsmyndighetene på andragende innrømme forlengelse av klagefristen.

Klager, som ikke helt imøtekommes av skattekontoret, skal det oversende til skatteklagenemnda for Svalbard til avgjørelse. Før avgjørelse treffes skal der gis den avgiftspliktige anledning til fornyet uttalelse.

§ 6 første ledd skal lyde:

Avgiften innbetales til skatteoppkreveren for Svalbard innen 6 uker fra den dag, da beregningen blev sendt den avgiftspliktige eller hans fullmektig eller utlagt på skattekontoret.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

27. juni Lov nr. 55 2008

Lov om endringar i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.107 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjer ein følgjande endringar:

I

§ 46 a nytt siste punktum skal lyde:

Reglene om klage over pålegg i ligningsloven § 3–6 skal gjelde tilsvarende for klage over bokføringspålegg etter denne bestemmelsen.

§ 50 andre ledd bokstav b skal lyde:

- b) myndigheter som er tillagt kontrollerende funksjoner etter lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel, etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt kjent med under dette arbeid, såfremt opplysningene er gitt kontrollorganet i medhold av lovbestemt opplysningsplikt,

§ 50 andre ledd bokstav c skal lyde:

- c) myndigheter som er tillagt kontrollerende funksjoner etter lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling, etter krav fra avgiftsmyndighetene gi opplysninger som de er blitt kjent med under dette arbeid,

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

27. juni Lov nr. 56 2008**Lov om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.**

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.108 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. gjer ein følgjande endringar:

I

§ 3 d tredje ledd bokstav b skal lyde:

- b) Driftsmiddel som nevnt i skatteloven § 14–40 første ledd a, og kostnader som er påløpt til erverv av slikt driftsmiddel per 31. desember i inntektsåret,

II

§ 7 nr. 2, 3 og 4 skal lyde:

2. Terminskatt etter nr. 1 skal skrives ut til det beløp som utlignet skatt ventes å utgjøre for vedkommende inntektsår. Ved utskrivningen fordeles terminskatten i seks deler, jf. annet ledd. Den skattepliktige skal ha adgang til å uttale seg før utskrivningen finner sted.

Terminskatten forfaller til betaling 1. august, 1. oktober og 1. desember i inntektsåret og 1. februar, 1. april og 1. juni i det påfølgende år.

Resterende skatt forfaller til betaling 3 uker etter utleggelsen av ligningen.

3. Terminskatt kan forhøyes eller nedsettes fram til forfallstid for fjerde termin med virkning for de tre siste terminene.

Den skattepliktige skal ha adgang til å uttale seg før forhøyelse eller nedsettelse finner sted.

4. Skattyteren kan ved forfall for andre termin med virkning for de tre første terminene innbetale tillegg til utskrevet terminskatt når denne antas utilstrekkelig til å dekke den skatt som ventes utlignet. Tilsvarende kan skattyteren ved forfall for femte termin med virkning for de tre siste terminene innbetale tillegg til utskrevet terminskatt.

III

Endringa under I tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2007.

Endringane under II trer i kraft straks med verknad for terminskatt for inntektsåret 2008 og seinare år.

27. juni Lov nr. 57 2008**Lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)**

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.109 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjer ein følgjande endringar:

I

§ 4–10 nr. 2 første punktum skal lyde:

Bokføringspliktig skattyter har under bokettersyn plikt til å legge fram regnskapsbøker og dokumenter som nevnt i nr. 1 a uten hensyn til den taushetsplikt han er pålagt ved lov eller på annen måte.

§ 6–3 nr. 3 skal lyde:

Med sikte på å avklare identiteten til innehaver og bruker av utenlandske betalingskort som er brukt i Norge, plikter brukersted for betalingskort etter krav fra Skattedirektoratet eller den direktoratet gir fullmakt, å gi opplysninger og fremlegge dokumentasjon knyttet til nærmere angitte transaksjoner.

Noverande § 6–3 nr. 3 til 7 blir nr. 4 til 8. Som følge av denne forskyvinga må nr. 7 lyde:

Departementet kan gi forskrifter om oppgave- og opplysningsplikt som nevnt i nr. 1 og nr. 4 også for ikke navngitte næringsdrivende.

II

§ 10–8 nr. 1 første punktum skal lyde:

1. Den som ikke leverer oppgaver etter §§ 6–16 c og 6–13 nr. 3 innen de fastsatte frister eller unnlater å gi opplysninger etter § 6–10 nr. 1 og 2 innen fristen i samme bestemmelse nr. 3, kan ilegges et gebyr.

III

§ 6–3 nr. 7 skal lyde:

Godkjent salgsorganisasjon for fisk, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 2, skal ukrevet gi opplysninger om all omsetning av råfisk som i førstehånd er omsatt eller godkjent omsatt gjennom salgsorganisasjonen.

Noverande § 6–3 nr. 7 og 8 blir nr. 8 og 9.

§ 6–16 bokstav c skal lyde:

- c. i forskrift bestemte oppgaver skal leveres i maskinlesbar form: Lønnsoppgaver mv. etter § 6–2, saldo- og renteoppgaver ved årsskifte eller ved oppgjør av konti i løpet av det siste inntektsår etter § 6–4 og § 6–13 nr. 2 d, kontrolloppgaver etter § 6–3 nr. 6 og 7, kontrolloppgaver fra verdipapirregistre etter § 6–5, livsforsikringspremie, pensjonsforsikringspremie, innskudd etter innskuddspensjonsloven og innskudd i individuell pensjonsavtale (IPA) mv., spare- og fondsinnskudd, tilskudd til forskningsinstitutter mv. og betaling for pass og stell av barn mv. og gaver til selskaper, stiftelser, sammenslutninger eller registreringsenheter etter § 6–6, utbetalinger mv. fra forsikringsselskaper, banker og forvaltningsselskaper for verdipapirfond etter § 6–7, aksjonær oppgaver etter § 6–11, oppgaver fra Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral og Statens innkrevingsentral etter § 6–13 nr. 4, fordelingsoppgaver over inntekter, kostnader og formue i boligselskap som omfattes av skatteloven § 7–3, samt tilsvarende fordelingsoppgaver fra boligsameier, jf. skatteloven § 7–11

IV

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringa under II tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2008.

Endringane under III tek til å gjelde straks med verknad for innrapportering av omsetning frå 1. januar 2009.

27. juni Lov nr. 58 2008**Lov om endring i lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen**

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.110 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen gjer ein følgjande endring:

I

§ 3 skal lyde:

CO₂-avgiften kan ikke trekkes fra ved beregningen av produksjonsavgift etter petroleumsloven § 4–10.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

27. juni Lov nr. 59 2008**Lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)**

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.111 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjer ein følgjande endring:

I

§ 23–2 sjuande ledd andre punktum skal lyde:

Bortfallet av avgiftsplikt etter første punktum gjelder bare når slik lønn fra husholdningen ikke overstiger 60 000 kroner i inntektsåret.

II

Endringa tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2008.

27. juni Lov nr. 60 2008**Lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)**

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.112 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjer ein følgjande endringar:

I

§ 8–14 fjerde ledd skal lyde:

(4) Ved realisasjon av andel i selskap som nevnt i §§ 10–40 og 10–60, som omfattes av § 2–38, til selskap som lignes etter bestemmelsene i §§ 8–10 til 8–20 fra selskap med direkte eller indirekte eierinteresser i det overtakende selskapet, skal det foretas et inntektsoppgjør slik at en positiv differanse mellom skattemessig verdi og markedsverdi for andelen på realisasjonstidspunktet kommer til beskatning i det overtakende selskapet. Tilsvarende gjelder når realisasjonen skjer fra selskap som slikt selskap har direkte eller indirekte eierinteresser i. Inntektsoppgjør etter dette ledd skal ikke foretas ved realisasjon fra selskap som lignes etter bestemmelsene i §§ 8–10 til 8–20.

II

§ 2–38 første ledd bokstav i skal lyde:

- i. europeisk selskap,

§ 2–38 første ledd ny bokstav j skal lyde:

- j. europeisk samvirkeforetak,

Noverande § 2–38 første ledd bokstav i blir ny bokstav k.

§ 6–60 første ledd skal lyde:

(1) Skattyter som i minst 130 dager av inntektsåret personlig har drevet eller deltatt i fiske eller fangst på havet eller langs kysten, gis fradrag med inntil 30 prosent av netto arbeidsinntekt av fisket eller fangsten, begrenset til 115 000 kroner.

§ 8–14 femte til sjuande ledd skal lyde:

(5) Inntekt etter tredje ledd skal også fastsettes når en eiendel overføres til et selskap innenfor ordningen etter reglene i § 11–21. Inntekten skal skattlegges i det mottakende selskapet i transaksjonsåret.

(6) Inngår andel i selskap som nevnt i §§ 10–40 eller 10–60 i inntektsoppgjør etter reglene i de tre foregående ledd, og andelen før inntreden eller realisasjonen er overført ved realisasjon eller uttak fra selskap med direkte eller indirekte eierinteresser i det overtakende selskapet, eller selskap som slikt selskap har direkte eller indirekte eierinteresser i, og eventuell gevinst ved overføringen er fritatt for skatteplikt etter § 2–38, skal inngangsverdien ved inntektsoppgjøret korrigeres ned med en positiv endring i over- eller underpris ved denne overføringen. Dersom andelen er overført mellom flere selskaper som nevnt, og eventuell gevinst ved disse overføringene er fritatt for skatteplikt etter § 2–38, skal inngangsverdien korrigeres ned med en positiv sum av endringer i over- eller underpris ved alle overføringene. Det skal ikke korrigeres for endringer i over- eller underpris ved overføringer som er gjennomført tidligere enn tre inntektsår før året for inntreden eller realisasjonen.

(7) Gevinst beregnet etter reglene i de fire foregående ledd føres på gevinst- og tapskonto.

Noverande § 8–14 sjuande ledd vert nytt åttande ledd.

III

Endringa under I tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2007, likevel slik at inntektsoppgjer etter § 8–14 fjerde ledd skal gjennomførast ved realisasjon av part frå og med 5. oktober 2007.

Endringane under II tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2008.

27. juni Lov nr. 61 2008**Lov om endringer i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)**

Ot.prp.nr.59 (2007–2008), Innst.O.nr.70 (2007–2008) og Besl.O.nr.113 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjer ein følgjande endringar:

I

IX.

Tredje ledd skal lyde:

Endringene under III trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2007.

Femte ledd skal lyde:

Endringene under V trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2007, likevel slik at for selskaper som trer ut av ordningen 1. januar 2007, skal § 8–17 gjelde slik den gjaldt for inntektsåret 2006, og slik at inntektsoppgjør etter § 8–14 fjerde ledd skal foretas ved salg av andel fra og med 5. oktober 2007.

II

X. Overgangsregler. Ved ikrafttredelse av endringene under V §§ 8–14, 8–15 og 8–17 gjelder følgende overgangsregler:

Tredje ledd skal lyde:

(3) Inntil en tredjedel av gevinst beregnet etter første ledd er fritatt for skatteplikt, så langt et beløp lik 28 prosent av gevinsten brukes til miljøtiltak m.v. Departementet kan gi forskrift om kvalifiserende miljøtiltak m.v. etter foregående punktum, om frist for når kostnadene må være pådratt, og om inntektsføring når miljøtiltak m.v. ikke er gjennomført ved fristens utløp.

Femte ledd skal lyde:

(5) Gevinst beregnet etter første ledd, som ikke er beskattet og som ikke er endelig fritatt for skatteplikt, jf. tredje ledd, skal anses som midlertidig forskjell etter skatteloven § 10–5 annet ledd. Det skal gjøres fradrag for bokført utsatt skatteforpliktelse knyttet til gevinsten ved beregning av egenkapitalandelen etter skatteloven § 10–5 annet ledd tredje punktum, jf. fjerde punktum.

Åttande ledd skal lyde:

(8) For selskaper som ikke er lignet etter den særskilte beskatningsordningen i henhold til skatteloven §§ 8–10 til 8–20 for inntektsåret 2006, og som trer inn i ordningen med virkning fra inntektsåret 2007 eller 2008 eller fra 1. januar 2009, skal det ved inntektsoppgjøret etter skatteloven § 8–14 tredje ledd legges til grunn regnskapsmessige verdier for driftsmidler og andeler i selskaper som nevnt i skatteloven §§ 10–40 og 10–60. Gevinst ved realisasjon eller uttak av driftsmidler og andeler i selskaper som nevnt i skatteloven §§ 10–40 og 10–60, som ikke omfattes av skatteloven § 2–38, herunder realisasjon eller uttak av driftsmidler fra underliggende selskap som nevnt i skatteloven §§ 10–40 og 10–60, skal være skattepliktig ved realisasjon eller uttak innen 3 år etter inntreden. Det samme gjelder urealisert gevinst på driftsmidler og andeler i selskaper som nevnt i skatteloven §§ 10–40 og 10–60, som ved en tenkt realisasjon ikke ville være omfattet av skatteloven § 2–38, ved uttreden av rederiskatteordningen innen 3 år. Ved gevinstberegningen skal den verdien som er lagt til grunn ved inntredenbeskatningen utgjøre inngangsverdien. Departementet kan gi forskrift om justering av regnskapsmessige verdier etter første punktum. Departementet kan også gi nærmere regler om beskatning ved realisasjon, uttak eller uttreden etter annet, tredje og fjerde punktum.

III

Endringane under I tek til å gjelde straks. Endringane under II tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2007.

27. juni Lov nr. 62 2008**Lov om individuell pensjonsordning**

Ot.prp.nr.50 (2007–2008), Innst.O.nr.71 (2007–2008) og Besl.O.nr.105 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
- 2 Lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven).
- 3 Lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven).
- 4 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven).

*Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser***§ 1–1. Virkeområde mv.**

(1) Loven gjelder avtaler om individuell pensjonsspareavtale og individuell pensjonsforsikringsavtale (pensjonsavtale) som inngås mellom en pensjonsinnretning (institusjonen) og en person (kunden). Som pensjonsspareavtale regnes også avtale med tilknyttet forsikringselement, herunder kapitaliseringsprodukter hvor retten til ytelser ikke faller bort ved kundens død.

(2) Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i loven her.

§ 1-2. *Hvem som kan inngå pensjonsavtaler*

(1) Pensjonsavtale kan inngås av personer som har fylt 18 år.

(2) Pensjonsavtale kan inngås med institusjon som har tillatelse fra norske myndigheter til å drive virksomhet her i riket som bank, livsforsikringsselskap, pensjonsforetak eller forvaltningsselskap for verdipapirfond, med mindre annet følger av bestemmelse gitt i eller i medhold av lov.

(3) Pensjonsavtale kan også inngås med kredittinstitusjon, livsforsikringsselskap, pensjonsforetak eller forvaltningsselskap for verdipapirfond som er hjemmehørende i annen stat innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, og som har adgang til å drive tilsvarende virksomhet som nevnt i annet ledd her i riket.

§ 1-3. *Krav til pensjonsytelser mv.*

(1) Pensjonsavtalen skal gi kunden rett til alderspensjon i samsvar med bestemmelsene i loven her. Minst en tredjedel av samlet årlig innskudd, premier og vederlag for administrasjon av avtalen, herunder vederlag for forvaltning av årets innskudd og premie, skal benyttes til oppbygging av alderspensjon.

(2) Pensjonsavtalen kan, i tillegg til alderspensjon, omfatte forsikringer som gir rett til innskuddsfritak eller premiefritak i samsvar med uføregraden når uføregraden er minst 20 prosent.

(3) Pensjonsavtalen kan også omfatte forsikringer som gir rett til uførepensjon eller andre uføreytelser, etterlattepensjon og barnpensjon for så vidt retten til slike ytelser ikke er i strid med bestemmelsene i loven her.

(4) Samlet årlig innbetaling av innskudd, premie og vederlag for administrasjon av pensjonsavtalen, herunder vederlag for forvaltning av årets innskudd og premie, kan for hver person ikke overstige 15 000 kroner. Innbetaling som nevnt i første punktum kan ikke trekkes av pensjonskapital.

§ 1-4. *Pensjonskapitalen*

(1) En kundes pensjonskapital omfatter de midler som til enhver tid er knyttet til en pensjonsavtale som følge av innbetalinger av innskudd eller premie fra kunden, samt den avkastning institusjonen har tilført pensjonskapitalen. Alderspensjonskapitalen omfatter midler knyttet til kundens rett til alderspensjon.

(2) Pensjonskapital knyttet til pensjonsavtale kan ikke utbetales av institusjonen på annen måte enn som årlige pensjonsytelser, med mindre annet følger av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven her.

(3) Pensjonskapitalen og retten til utbetaling av ytelser etter en pensjonsavtale kan ikke overdras eller pantsettes av kunden eller på annen måte benyttes til dekning av kundens kreditorer. Kundens rettigheter etter pensjonsavtalen kan heller ikke gjenkjøpes av institusjonen.

(4) Motregning kan ikke skje i midler som inngår i pensjonskapitalen. Ved utbetaling av ytelser kan det likevel foretas motregning med krav som utspringer av pensjonsavtalen (konnekse krav).

§ 1-5. *Flytterett*

(1) Kunden kan flytte pensjonsavtalen med tilhørende midler til en annen institusjon, jf. forsikringsloven § 11-1. Flytting av individuelle pensjonsavtaler etter denne lov skal skje etter forsikringsloven § 11-13 og § 11-14 sjette ledd, likevel slik at avtalen kan sies opp med én måneds varsel. Dersom den pensjonsinnretningen kontrakten flyttes til skal foreta ny helseprøving av kunden, kan oppgjørsfristen etter forsikringsloven § 11-6 likevel forskyves med den tid utover en måned som det tar før endelig helseprøving foreligger.

§ 1-6. *Institusjonens informasjonsplikt*

(1) Før pensjonsavtalen inngås, skal institusjonen skriftlig gi kunden opplysninger om binding av pensjonskapitalen i avtaleperioden og om hvilke pensjonsytelser avtalen omfatter, samt om reglene for utbetaling av ytelser. Før avtalen inngås, skal institusjonen også opplyse om relevante skatteregler, samt informere om eventuelle endringer i disse skattereglene i løpet av avtaleperioden. Institusjonen skal også gi kunden opplysninger etter § 4-1 annet ledd og § 5-7 annet ledd.

(2) Institusjonen skal hvert år gi kunden kontoutskrift med informasjon som angitt i § 1-7 første ledd. Kontoutskriften skal vedlegges oppdatert informasjon over utviklingen av alderspensjonskapitalen og pensjonsytelsene under ulike innskudds- og premienivåer og beregningsforutsetninger, inkludert informasjon om usikkerheten i beregningsforutsetningene.

(3) Opplysningene som nevnt i første og annet ledd skal gis på norsk, men kan gis på annet språk hvis kunden ber om dette.

(4) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om institusjonens informasjonsplikt.

§ 1-7. *Kontoføring*

(1) Institusjonen skal føre konto for hver pensjonsavtale. Kontoen skal for hvert år minst angi

a) årets innskudd eller premie,

b) årets vederlag for dekning av henholdsvis risiko, administrasjon av pensjonsavtalen og forvaltning av pensjonskapitalen, samt vederlag som er avregnet i avkastning av forvaltning av tidligere opptjent pensjonskapital,

c) årets avkastning av pensjonskapitalen, herunder avkastning som er benyttet til å dekke avregnet vederlag for forvaltning av tidligere opptjent pensjonskapital,

d) årets avkastning, herunder overskudd, tilordnet pensjonskapitalen,

- e) alderspensjonskapital opptjent i løpet av året og samlet alderspensjonskapital ved utgangen av året, og
  - f) pensjonskapital knyttet til uføre-, etterlatte- og barnepensjoner.
- (2) Kontoutskriften skal være utsendt innen tre måneder etter utløpet av året. For pensjonsforsikringsavtaler med rett til overskudd er fristen fem måneder.

§ 1-8. *Ligningsforhold*

- (1) Det skal fremgå av avtalevilkårene, kvitteringer for innbetalt innskudd, premie og vederlag som nevnt i § 1-3 og meldinger til ligningsmyndighetene at dokumentene gjelder pensjonsavtale etter loven her.
- (2) Institusjonen er ansvarlig for at opplysninger som fremgår av dokumenter som nevnt i første ledd er riktige.

§ 1-9. *Tilsyn*

- (1) Kredittilsynet fører tilsyn med pensjonsordninger etter loven her.
- (2) Finner Kredittilsynet at en pensjonsordning er eller forvaltes i strid med lov eller forskrift, kan Kredittilsynet pålegge institusjonen å rette på forholdet innen en fastsatt frist.
- (3) Bestemmelsene i foretakspensjonsloven § 2-7 fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.

Kapittel 2. Individuelle pensjonsspareavtaler

§ 2-1. *Pensjonsspareavtalen*

- (1) Pensjonsspareavtalen skal inngås skriftlig. Før avtalen inngås, skal institusjonen gi kunden relevante eksempler på ulike innskuddsnivåer og antatt alderspensjonskapital ved nådd pensjonsalder, inkludert informasjon om usikkerheten i beregningsforutsetningene.
- (2) Pensjonsspareavtalen skal angi hvilke pensjonsytelser som omfattes av pensjonsordningen og vilkårene for utbetaling, samt hvilke regler som skal gjelde for adgangen for kunden og institusjonen til å endre, flytte eller si opp avtalen i avtaleperioden.
- (3) Dersom institusjonen ikke skal tilby forsikringer som omfattes av pensjonsordningen i henhold til § 1-3 annet og tredje ledd, skal det i pensjonsspareavtalen også angis hvilken institusjon som skal overta slik forsikring.
- (4) Pensjonsspareavtalen skal også fastsette vederlaget til institusjonen for administrasjon av avtalen, herunder vederlag for forvaltning av alderspensjonskapitalen samt i tilfelle vederlag for administrasjon av forsikring som er tilknyttet avtalen. Fastsatt vederlag for forvaltning av alderspensjonskapitalen omfatter også den godtgjørelse for kapitalforvaltning hos institusjonen eller annen kapitalforvalter, herunder tegningsprovisjoner, som avregnes mot avkastningen ved forvaltning av alderspensjonskapitalen, herunder midler plassert direkte eller indirekte i andeler i verdipapirfond eller annen investeringsportefølje. Institusjonen skal sørge for at også avregnede beløp blir tilordnet som avkastning av alderspensjonskapitalen.
- (5) Pensjonsspareavtalen skal angi om institusjonen garanterer en avkastning som skal oppnås ved forvaltningen av alderspensjonskapitalen, og i tilfelle størrelsen på avkastningsgarantien. Avkastning tilordnes alderspensjonskapitalen selv om den overstiger oppgitt rentesats.
- (6) Dersom pensjonskapitalen skal forvaltes i egen investeringsportefølje, skal pensjonsspareavtalen angi sammensetningen av porteføljen, kundens rett til å endre sammensetningen og vilkårene for slik endring. For avtale med særskilt avkastningsgaranti fra institusjonen skal garantien og vederlaget for denne angis.
- (7) Institusjonen kan ikke kreve eget gebyr for inngåelsen av pensjonsspareavtalen, med mindre dette er særskilt avtalt med den enkelte kunde.

§ 2-2. *Årlige innbetalinger*

- (1) Avtalen skal inneholde en betalingsplan som fastsetter hvilke årlige innbetalinger kunden skal foreta.
- (2) Kunden kan endre betalingsplanen ved melding til institusjonen. Uten å endre betalingsplanen kan kunden for det enkelte år foreta innbetaling til individuell pensjonsordning som er 25 prosent høyere eller lavere enn det som følger av betalingsplanen, likevel slik at grensen for årlig innbetaling i § 1-3 fjerde ledd ikke overskrides. Kunden kan også gi institusjonen melding om at innbetaling etter betalingsplanen helt eller delvis ikke vil bli foretatt for en angitt periode.
- (3) Dersom kunden endrer eller unnlater å foreta betaling i henhold til annet ledd, skal kunden likevel betale premier til forsikringer som nevnt i § 1-3 annet og tredje ledd som er flerårige. Premier til slike forsikringer kan ikke overstige samlede premier som det ville ha vært anledning til å betale dersom årlig innbetaling ble foretatt i henhold til betalingsplanen.

§ 2-3. *Pensjonsspareavtalen avbrytes av kunden*

- (1) Kunden kan når som helst avbryte pensjonsspareavtalen ved melding til institusjonen. Har kunden ikke foretatt innbetaling og institusjonen etter forfall har sendt kunden et varsel med krav om innbetaling, skal pensjonsspareavtalen anses avbrutt av kunden tre måneder fra den dato varselet ble sendt, med mindre kunden foretar innbetaling innen utløpet av samme tremånedersperiode. Dette gjelder likevel ikke hvis kunden har gitt institusjonen melding som nevnt i § 2-2 annet ledd tredje punktum. Ved avbrudd av pensjonsspareavtalen skal institusjonen utstede pensjonskapitalbevis etter reglene i innskuddspensjonsloven § 6-2. Pensjonskapitalbeviset skal angi hvilke vederlag som kunden skal betale etter at pensjonsspareavtalen er avbrutt.
- (2) Alderspensjonskapitalen i henhold til pensjonskapitalbevis som nevnt i første ledd kan overføres til en annen pensjonsspareavtale som kunden har, og inngå i alderspensjonskapitalen knyttet til denne avtalen, forutsatt at

avtalene forvaltes av samme institusjon.

(3) Avbrudd av pensjonsspareavtalen medfører også avbrudd av forsikringer som er omfattet av avtalen. For øvrig gjelder forsikringsavtalelovens regler om avbrudd av forsikringsavtale og manglende premiebetaling.

§ 2-4. Pensjonsalder

(1) Pensjonsalderen er 67 år. Det kan avtales en høyere pensjonsalder.

(2) For kunde som er medlem av en lovregulert offentlig eller privat tjenstepensjonsordning, kan det avtales samme pensjonsalder som kundens pensjonsalder i tjenstepensjonsordningen. Dersom kunden ikke lenger oppfyller vilkårene for den avtalte pensjonsalderen eller opphører å være medlem av tjenstepensjonsordningen, gjelder første ledd. Kunden skal uten ugrunnet opphold informere institusjonen dersom kunden ikke lenger oppfyller vilkårene for den avtalte pensjonsalderen.

(3) Bestemmelsene i paragrafen her er ikke til hinder for at den avtalte pensjonsalderen senere endres innenfor rammen av paragrafen her.

§ 2-5. Pensjonskapitalbevis

(1) Når kunden har nådd pensjonsalderen, skal institusjonen utstede pensjonskapitalbevis med rett til straks begynnende alderspensjon. Kunden kan likevel kreve at slikt pensjonskapitalbevis utstedes på det tidspunkt kunden har rett til alderspensjon fra folketrygden.

(2) Det kan avtales at kunden kan kreve at slikt pensjonskapitalbevis utstedes før fastsatt pensjonsalder dersom kunden ikke mottar lønn, likevel ikke tidligere enn fra fylte 62 år. I så fall kan det også avtales at pensjonsytelsen skal settes ned ved fylte 67 år, men ikke med mer enn 50 prosent.

(3) Har kunden rett til uføreytelser fra folketrygden, men ikke rett til uføreytelser etter pensjonsavtalen som nevnt i § 3-6, kan kunden kreve at institusjonen utsteder pensjonskapitalbevis med rett til straks begynnende pensjon som omfatter pensjonskapitalen på utstedelsestidspunktet. Pensjonskapitalbeviset skal forvaltes i henhold til egen spareavtale. Årlig ytelse fastsettes i samsvar med uføreggraden og etter § 2-7 første ledd tredje punktum og femte ledd så langt de passer, og utbetales så lenge kunden har rett til uføreytelser fra folketrygden. Gjenværende pensjonskapital utbetales etter reglene om alderspensjon.

§ 2-6. Bruk av pensjonskapitalbevis

(1) I utbetalingsperioden skal pensjonskapitalbevis utstedt etter § 2-5 første eller annet ledd forvaltes i egen spareavtale, med mindre kunden velger å konvertere pensjonskapitalbeviset til pensjonsforsikringsavtale i samsvar med bestemmelsene i kapittel 3, eller annet følger av annet eller tredje ledd.

(2) Pensjonskapitalbevis med rett til straks begynnende alderspensjon kan slås sammen med annet pensjonskapitalbevis som gir kunden rett til utbetaling av alderspensjon, forutsatt at avtalene forvaltes av samme institusjon. Ved sammenslåing skal institusjonen utstede nytt pensjonskapitalbevis for samlet alderspensjonskapital som i utbetalingsperioden forvaltes i samsvar med bestemmelsene i første ledd. Første og annet punktum gjelder ikke pensjonskapitalbevis utstedt etter innskuddspensjonsloven § 7-2 som skal konverteres til pensjonsforsikring i utbetalingsperioden.

(3) Dersom institusjonen samtykker kan kunden benytte pensjonskapitalbevis utstedt etter § 2-5 første eller annet ledd som engangspremie for tillegg til alderspensjonsytelsen i henhold til pensjonsforsikringsavtale som er inngått ved konvertering av pensjonskapitalbevis etter innskuddspensjonsloven § 7-3 første ledd bokstav b. Tilsvarende gjelder for kunde som ønsker å benytte pensjonskapitalbevis som engangspremie for tillegg til alderspensjonsytelser i henhold til fripolise som er utgått fra ytelsesbasert tjenstepensjonsordning etter foretakspensjonsloven.

§ 2-7. Størrelsen av pensjonsytelsene. Utbetalingsperiode

(1) Dersom pensjonskapitalen skal forvaltes i henhold til spareavtale, skal alderspensjonen utbetales i et fastsatt antall år fra avtalt pensjonsalder og til fylte 77 år eller senere. Dersom avtalt pensjonsalder er høyere enn 67 år, skal alderspensjonen utbetales i minst 10 år. Det kan avtales at pensjonsytelsen skal settes ned etter 10 år fra avtalt pensjonsalder eller senere.

(2) Alderspensjonen i et enkelt år fastsettes med sikte på at den ikke skal utgjøre en større andel av pensjonskapitalen enn den andelen det aktuelle året utgjør av den gjenværende utbetalingsperioden. Ved fastsettelsen av årlig pensjonsytelse kan det tas hensyn til avtale om nedsettelse av pensjonsytelsen som nevnt i første ledd og § 2-5 annet ledd, samt forhold som nevnt i tredje og fjerde ledd i paragrafen her.

(3) Kunde som fortsatt mottar lønn etter nådd pensjonsalder, kan kreve at alderspensjon ikke skal utbetales i den utstrekning kunden mottar lønn. Ikke utbetalt alderspensjon blir værende i pensjonskapitalen.

(4) Kunden kan kreve at utbetalingen av alderspensjonen skal utsettes. Kunden kan også kreve at den årlige pensjonsytelsen i den første delen av utbetalingsperioden og for et bestemt antall år bare skal utgjøre en mindre del av pensjonsytelsen beregnet etter annet ledd. Ikke utbetalt alderspensjon blir værende i pensjonskapitalen.

(5) Dersom årlig pensjonsytelse blir mindre enn 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp (G), kan ytelsesperioden settes ned til det antall hele år som vil gi årlig pensjonsytelse på om lag 20 prosent av grunnbeløpet.

(6) Avtalt tidspunkt for opphør, utbetaling eller nedsettelse av alderspensjonen kan senere endres innenfor rammen av paragrafen her.

§ 2–8. Ved kundens død

- (1) Retten til alderspensjonskapitalen faller ikke bort ved kundens død.
- (2) Ved kundens død skal pensjonskapital som forvaltes i pensjonsspareavtale, benyttes til barnepensjon eller i tilfelle til etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller samboer etter reglene i innskuddspensjonsloven § 7–4. Det samme gjelder pensjonskapital i henhold til pensjonskapitalbevis utstedt etter § 2–5 første eller annet ledd som forvaltes i spareavtale i henhold til § 2–6 første ledd.
- (3) Pensjonskapital som ikke benyttes til ytelser etter annet ledd, utbetales som et engangsbeløp til dødsboet.

§ 2–9. Innskuddsfritak ved uførhet

- (1) Dersom avtalen omfatter forsikring som gir rett til innskuddsfritak ved uførhet, har kunde som blir ufør med en uføregrad på minst 20 prosent rett til innskuddsfritak i samsvar med uføregraden. Uføregraden beregnes etter foretakspensjonsloven § 6–2.
- (2) Innskuddsfritaket løper så lenge uføregraden er minst 20 prosent, men ikke lenger enn frem til kunden får rett til utbetaling av alderspensjon.

§ 2–10. Tilknyttede forsikringer

- (1) Dersom avtalen omfatter forsikring som gir rett til uførepensjon eller andre uføreytelser, etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller samboer eller barnepensjon, gjelder §§ 3–6 til 3–8 tilsvarende.

Kapittel 3. Individuelle pensjonsforsikringsavtaler**§ 3–1. Pensjonsforsikringsavtale**

- (1) Pensjonsforsikringsavtale inngås i samsvar med og er undergitt reglene i forsikringsavtaleloven Del B for så vidt annet ikke følger av loven her. Institusjonen kan ikke kreve eget gebyr for inngåelsen av pensjonsforsikringsavtalen, med mindre dette er særskilt avtalt med den enkelte kunde.
- (2) Pensjonsforsikringsavtalen skal angi hvilke ytelser som omfattes og vilkårene for utbetaling, samt hvilke premier og vederlag for tjenester kunden skal betale.
- (3) Skal pensjonskapitalen forvaltes i særskilt investeringsportefølje, gjelder § 2–1 sjette ledd tilsvarende.
- (4) Dersom pensjonsforsikringsavtalen opphører før kunden har nådd pensjonsalder, skal institusjonen utstede et pensjonsbevis. Pensjonsbeviset skal angi kundens rett til opptjent pensjon og tilhørende pensjonskapital på opphørstidspunktet, samt de vederlag for tjenester som kunden skal betale etter opphørstidspunktet.

§ 3–2. Pensjonsalder

- (1) Pensjonsalderen er 67 år. Det kan avtales en høyere pensjonsalder.
- (2) For kunde som er medlem av lovregulert offentlig eller privat tjenestepensjonsordning, kan det avtales samme pensjonsalder som kundens pensjonsalder i tjenestepensjonsordningen. Dersom kunden ikke lenger oppfyller vilkårene for den avtalte pensjonsalderen eller opphører å være medlem av tjenestepensjonsordningen, gjelder første ledd. Kunden skal uten ugrunnet opphold informere institusjonen dersom kunden ikke lenger oppfyller vilkårene for den avtalte pensjonsalderen.
- (3) Bestemmelsene i paragrafen her er ikke til hinder for at den avtalte pensjonsalderen senere endres innen rammen av paragrafen her.

§ 3–3. Alderspensjon

- (1) Retten til alderspensjon med tilhørende premiereserve faller bort ved kundens død.
- (2) Alderspensjon skal ytes fra avtalt pensjonsalder. Kunden kan likevel kreve at alderspensjonen skal ubetales fra det tidspunkt kunden har rett til alderspensjon fra folketrygden. Det kan avtales at alderspensjon skal utbetales før avtalt pensjonsalder dersom kunden ikke mottar lønn, likevel ikke tidligere enn fra fylte 62 år. I så fall kan det også avtales at pensjonsytelsen skal settes ned ved fylte 67 år, men ikke med mer enn 50 prosent.
- (3) Kunde som fortsatt mottar lønn etter nådd pensjonsalder, kan kreve at alderspensjon ikke skal utbetales i den utstrekning kunden mottar lønn. Ikke utbetalt alderspensjon blir værende i pensjonskapitalen (premiereserven).
- (4) Kunden kan kreve at alderspensjon skal utbetales først fra et fastsatt tidspunkt etter at kunden har rett til pensjon. Kunden kan også kreve at den årlige pensjonsytelsen i den første delen av utbetalingsperioden og for et bestemt antall år bare skal utgjøre en mindre del av pensjonsytelsen. Ikke utbetalt alderspensjon blir værende i pensjonskapitalen (premiereserven).
- (5) Utbetalingen av alderspensjon skal skje så lenge kunden lever. Det kan likevel avtales at utbetalingen av alderspensjon skal opphøre ved fylte 77 år eller senere, men ikke i noe tilfelle før alderspensjon har vært utbetalt i 10 år. Det kan avtales at pensjonsytelsen skal settes ned etter 10 år fra avtalt pensjonsalder eller senere.
- (6) Dersom årlig pensjonsytelse blir mindre enn 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp (G), kan ytelsesperioden kortes ned til det antall hele år som vil gi årlig pensjonsytelse på om lag 20 prosent av grunnbeløpet.
- (7) Avtalt tidspunkt for opphør, utbetaling eller nedsettelse av alderspensjonen kan senere endres innenfor rammen av paragrafen her. Reglene for omregning i § 3–9 får da anvendelse.

§ 3–4. Alderspensjon uten ytelsesgaranti

- (1) Dersom pensjonsforsikringsavtalen fastsetter at pensjonskapitalen skal forvaltes i en egen investeringsportefølje eller at størrelsen på pensjonsytelsene ikke er garantert av institusjonen, skal alderspensjonen i et enkelt år fastsettes med sikte på at den ikke skal utgjøre en større andel av premiereserven enn den andelen det

aktuelle året utgjør av den gjenværende utbetalingsperioden. Ved fastsettelsen av årlig pensjonsytelse kan det tas hensyn til avtale om nedsettelse av pensjonsytelsen som nevnt i § 3–3 annet og femte ledd, samt forhold som nevnt i § 3–3 tredje og fjerde ledd.

§ 3–5. Premiefritak ved uførhet

(1) Dersom pensjonsforsikringsavtalen omfatter forsikring som gir rett til premiefritak ved uførhet, har kunde som blir ufør med en uføregrad på minst 20 prosent rett til premiefritak i samsvar med uføregraden. Uføregraden beregnes etter foretakspensjonsloven § 6–2.

(2) Premiefritaket løper så lenge uføregraden er minst 20 prosent, men ikke lenger enn frem til kunden får rett til utbetaling av alderspensjon.

§ 3–6. Uføreytelser

(1) Dersom pensjonsforsikringsavtalen omfatter forsikring som gir rett til uførepensjon, har kunden rett til uførepensjon etter avtalen i samsvar med uføregraden til enhver tid. Avtalt uføregrad for rett til uførepensjon kan ikke settes lavere enn 20 prosent eller høyere enn 50 prosent. Uføregraden beregnes etter foretakspensjonsloven § 6–2.

(2) Uførepensjonen skal tilsvare den alderspensjonen kunden ville ha rett til ved nådd pensjonsalder, eller en fastsatt årlig ytelse. Retten til uførepensjon opphører i alle tilfelle når kunden får rett til alderspensjon.

(3) En pensjonsforsikringsavtale som ikke omfatter forsikring som gir rett til uførepensjon, kan i stedet omfatte årlig forsikring av risiko for uførhet med rett til utbetaling av årlige uføreytelser for et avtalt antall år.

§ 3–7. Ektefelle-, partner- og samboerpensjon

(1) Pensjonsforsikringsavtalen kan omfatte forsikring som gir rett til etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller samboer. Etterlattepensjonen kan fastsettes som en del av kundens alderspensjon eller som en fastsatt årlig ytelse.

(2) Ektefelle-, partner- og samboerpensjon løper fra kundens død og til den etterlattes død. Det kan avtales at ektefelle-, partner- og samboerpensjon skal opphøre når pensjon er utbetalt i 10 år, men ikke i noe tilfelle før den etterlatte har fylt 77 år. § 3–3 sjette ledd gjelder tilsvarende.

(3) Med samboer forstås her

a) person som kunden har felles bolig og felles barn med,

b) person som kunden lever sammen med i ekteskaps- eller partnerskapslignende forhold når det godtgjøres at forholdet har bestått uavbrutt i de siste fem år før kundens død, og det ikke forelå forhold som ville hindre at lovlig ekteskap eller registrert partnerskap ble inngått.

§ 3–8. Barnepensjon

(1) Pensjonsforsikringsavtalen kan gi rett til barnepensjon til barn, herunder stebarn og fosterbarn, under 21 år som kunden ved sin død pliktet å forsørge eller forsørget.

(2) Avtalen skal inneholde bestemmelser om størrelsen eller beregningen av årlig barnepensjon.

(3) Barnepensjonen utbetales fra kundens død og opphører ved barnets død, likevel senest når barnet fyller 21 år. § 3–3 sjette ledd gjelder tilsvarende.

(4) Det kan avtales at barnepensjon bare skal utbetales i et fastsatt antall år.

§ 3–9. Forsikringsteknisk omregning av pensjonsytelser

(1) Dersom pensjonsalderen, tidspunktet for utbetaling, størrelsen av pensjonsytelsen, utbetalingsperioden eller opphørstidspunktet endres, skal alderspensjonsytelsen omregnes på forsikringsteknisk grunnlag ut fra beregningsgrunnlaget på endringstidspunktet.

(2) Ved omregning etter første ledd kan institusjonen beregne et fradrag i de forsikringstekniske avsetningene som står i forhold til endring i risiko. Som grunnlag for beregningen kan institusjonen kreve at kunden fremlegger legeerklæring. Dersom institusjonen vil kreve slikt fradrag skal den informere kunden skriftlig om dette og om grunnlaget for fradraget. Før kunden tar endelig standpunkt til om endringer som nevnt i første ledd skal gjennomføres, skal institusjonen opplyse kunden skriftlig om innestående verdi ved omberegningen og om hvor stort fradragsbeløpet vil være.

§ 3–10. Sammenslåing med fripolise

(1) Kunde med fripolise som er utgått fra ytelsesbasert tjenstepensjonsordning kan kreve at pensjonsforsikringsavtalen slås sammen med fripolisen med tilhørende midler, forutsatt at avtalene forvaltes av samme institusjon.

(2) Ved sammenslåing etter første ledd skal institusjonen omregne alderspensjonen på grunnlag av premiereservene for alderspensjonen på omregningstidspunktet. Har pensjonsforsikringsavtalen og fripolisen ulike utbetalingsperioder, skal det legges til grunn at alderspensjonen minst skal løpe inntil fylte 77 år, og ikke i noe tilfelle skal opphøre før utløpet av den lengste av utbetalingsperiodene. § 3–9 gjelder tilsvarende.

(3) Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere regler om sammenslåing og omregning etter denne bestemmelsen.

Kapittel 4. Individuell pensjonsspareavtale knyttet til kollektiv tjenstepensjonsordning

§ 4-1. Individuell pensjonsspareavtale tilknyttet kollektiv tjenstepensjonsordning

(1) Medlem av en kollektiv tjenstepensjonsordning kan ved avtale med pensjonsinstitusjonen inngå individuell pensjonsspareavtale etter denne loven som knyttes til den kollektive tjenstepensjonsordningen. Som kollektiv tjenstepensjonsordning regnes her pensjonsordning etter innskuddspensjonsloven eller foretakspensjonsloven, samt kommunale pensjonsordninger som omfattes av forsikringsloven kapittel 10.

(2) Individuell pensjonsspareavtale etter denne loven som er knyttet til kollektiv tjenstepensjonsordning, kan omfatte rett til forsikring av innskuddsfritak ved uførhet som nevnt i § 1-3 annet ledd hvis kunden ønsker slik forsikring. Dersom kunden ikke velger forsikring av innskuddsfritak ved uførhet, skal institusjonen opplyse om forskjell i risikodekninger mellom den individuelle pensjonsspareavtalen og den kollektive tjenstepensjonsordningen.

(3) Reglene i kapittel 1 og 2 gjelder tilsvarende for individuell pensjonsspareavtale som er tilknyttet en kollektiv tjenstepensjonsordning, med mindre annet følger av §§ 4-2 til 4-4.

§ 4-2. Kapitalforvaltning. Egen pensjonskonto

(1) Pensjonskapital knyttet til individuell pensjonsspareavtale kan forvaltes på samme måte som den kapital som er knyttet til den kollektive tjenstepensjonsordningen. Kunden skal dekke vederlaget for administrasjon av den individuelle pensjonsordningen som er tilknyttet en kollektiv tjenstepensjonsordning, herunder forholdsmessig vederlag for forvaltning av pensjonskapitalen, med mindre det er avtalt at slikt vederlag helt eller delvis skal belastes den kollektive tjenstepensjonsordningen.

(2) Institusjonen skal føre særskilt konto for midler knyttet til hver individuell pensjonsspareavtale. Kontoutskrift etter § 1-7 kan tas med som en del av oppgaven over opptjent pensjon som institusjonen hvert år skal sende til medlemmene av den kollektive tjenstepensjonsordningen.

§ 4-3. Utbetaling av alderspensjonskapitalen

(1) Alderspensjon utgått fra pensjonskapitalbevis knyttet til en individuell pensjonsspareavtale kan utbetales sammen med alderspensjon utgått fra en kollektiv tjenstepensjonsordning, når disse forvaltes av samme institusjon.

§ 4-4. Flytting

(1) Ved flytting av kollektiv tjenstepensjonsordning etter reglene i forsikringsloven kapittel 11, gjelder forsikringsloven § 11-11 tilsvarende i forhold til individuelle pensjonsspareavtaler knyttet til den kollektive tjenstepensjonsordningen. Institusjonen skal, når den får melding om at den kollektive tjenstepensjonsordningen skal flyttes, gi skriftlig melding til innehaver av den individuelle pensjonsspareavtalen.

Kapittel 5. Særlige regler for individuelle pensjonsavtaler etter skatteloven (IPA)

§ 5-1. Virkeområde

(1) Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder individuelle pensjonsavtaler som omfattes av forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring av skatteloven mv. av 26. mars 1999 nr. 14 (Finansdepartementets skattelovforskrift) § 6-47 (IPA), og hvor avtalen før 12. mai 2006 forutsatte innbetaling av premie 12. mai 2006 eller senere.

(2) Forsikringsbevis og pensjonskapitalbevis utstedt etter § 5-2 reguleres av bestemmelsene om IPA i Finansdepartementets skattelovforskrift når annet ikke følger av §§ 5-3 til 5-6.

(3) Bestemmelsene i dette kapitlet begrenser ikke en kundes rett til å kreve utbetaling etter Finansdepartementets skattelovforskrift § 6-47-31.

(4) Tidsfristen i § 5-3 første ledd gjelder tilsvarende for avtale om fortsettelsesforsikringer etter foretakspensjonsloven § 4-9 og Finansdepartementets skattelovforskrift § 6-47-41.

§ 5-2. Utstedelse av forsikringsbevis og pensjonskapitalbevis

(1) Institusjon som har inngått individuell pensjonsavtale etter skatteloven (IPA), skal utstede pensjonskapitalbevis etter § 2-3 første ledd, eller forsikringsbevis tilsvarende reglene i § 3-1 fjerde ledd om pensjonsbevis, i henhold til kontoutskrift senest pr. 31. desember 2008.

(2) Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for forsikringer (risikodekninger) knyttet til individuell pensjonsspareavtale etter skatteloven (IPA). Kunden kan kreve at institusjonen utsteder pensjonskapitalbevis som sikrer kunden den samlede verdien av pensjonsspareavtalen med tilknyttede forsikringer, med mindre det er oppnevnt endelig begunstiget som nevnt i forsikringsavtaleloven § 15-2 annet ledd for den tilknyttede forsikringen. I så fall gjelder § 3-9 tilsvarende.

§ 5-3. Rett til å inngå ny avtale

(1) Kunde med individuell pensjonsforsikringsavtale som nevnt i § 5-1 første ledd, har rett til å inngå ny forsikringsavtale på tilsvarende vilkår og med rett til samme ytelser som den individuelle pensjonsforsikringsavtalen etter skatteloven (IPA), med den institusjonen som forvalter avtalen, uten å gi nye helseopplysninger. Retten etter første punktum gjelder ikke dersom avtalen opphørte før 12. mai 2006. Kunde som vil benytte retten til å inngå ny forsikringsavtale etter første punktum, må gi institusjonen skriftlig melding om dette innen 30. juni 2009. Gebyr ved etablering av ny avtale kan ikke settes høyere enn maksimalt tillatt gebyr ved flytting av den opprinnelige avtalen.

(2) Det kan ikke innbetales premie eller innskudd til en individuell pensjonsavtale etter skatteloven (IPA) etter 31. desember 2008.

§ 5-4. Sammenslåing av henholdsvis pensjonskapitalbevis og forsikringsbevis

(1) Pensjonskapitalbevis utstedt etter § 5-2 første ledd kan benyttes av kunden etter § 2-6 annet ledd. Har kunden fripolise utgått fra ytelsesbasert tjenstepensjonsordning etter foretakspensjonsloven, kan pensjonskapitalen som følger av pensjonskapitalbeviset benyttes som engangspremie til alderspensjon etter fripolisen, forutsatt at institusjonen som forvalter fripolisen samtykker.

(2) Kunden kan kreve at forsikringsbevis utstedt etter § 5-2 første ledd, slås sammen med fripolise utgått fra ytelsesbasert tjenstepensjonsordning som nevnt i første ledd. § 3-10 gjelder tilsvarende.

§ 5-5. Sammenslåing av pensjonskapitalbevis (IPA) med individuell pensjonsspareavtale

(1) Kunde som har inngått individuell pensjonsspareavtale etter denne loven, kan kreve at pensjonskapital knyttet til pensjonskapitalbevis etter § 5-2 slås sammen med og inngår i pensjonskapitalen til den individuelle pensjonsspareavtalen, forutsatt at avtalene forvaltes av samme institusjon.

§ 5-6. Sammenslåing av forsikringsbevis (IPA) med individuell pensjonsforsikringsavtale

(1) Kunde som har inngått individuell pensjonsforsikringsavtale etter denne loven, kan kreve at pensjonskapital knyttet til forsikringsbevis utstedt etter § 5-2 slås sammen med og inngår i pensjonskapitalen til den individuelle pensjonsforsikringsavtalen, forutsatt at avtalene forvaltes av samme institusjon.

(2) Opptjent pensjon etter sammenslåingen etter første ledd beregnes etter beregningsgrunnlaget for den individuelle pensjonsforsikringsavtalen. Bestemmelsene om omregning i § 3-9 gjelder i tilfelle tilsvarende.

(3) Sammenslåing etter første ledd kan ikke foretas dersom det for rettighetene etter forsikringsbeviset er oppnevnt endelig begunstiget som nevnt i forsikringsavtaleloven § 15-2 annet ledd.

§ 5-7. Institusjonenes informasjonsplikt

(1) Innen tre måneder etter at denne lov er trådt i kraft, skal institusjonen gi kunde med individuelle pensjonsavtaler som omfattes av § 5-1, opplysninger om:

- a) kundens rett til å kreve utbetaling etter Finansdepartementets skattelovforskrift § 6-47-31,
- b) kundens rett til pensjonskapitalbevis og forsikringsbevis etter § 5-2,
- c) kundens rett til å inngå ny avtale etter § 5-3 og skattereglene for en slik avtale, og
- d) at rettigheter etter individuelle pensjonsavtaler i visse tilfeller kan slås sammen med andre individuelle pensjonsrettigheter som kunden måtte ha, jf. §§ 5-4 til 5-6.

(2) Dersom kunden inngår ny avtale etter § 5-3, skal institusjonen opplyse om relevante skatteregler.

Kapittel 6. Ikrafttreden. Overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 6-1. Ikrafttreden. Overgangsregler

(1) Loven trer i kraft straks. § 6-2 nr. 2 og 3 trer likevel først i kraft 31. desember 2008.

(2) Kongen kan fastsette overgangsregler.

§ 6-2. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) endres slik:

§ 6-47 første ledd ny bokstav c skal lyde:

- c. premie, innskudd og kostnader knyttet til administrasjon av individuell pensjonsavtale etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning, herunder kostnader til forvaltning av årets premie eller innskudd til individuell pensjonsavtale. Samlet fradrag kan ikke overstige 15 .000 kroner.

Nåværende bokstav c, d og e blir d, e og f.

2. I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) skal § 4-7 første ledd tredje punktum lyde:

Er opptjent premiereserve knyttet til alderspensjon mindre enn 50 prosent av folketrygdens grunnbeløp, har medlemmet likevel bare rett til at premiereserven blir overført til annen foretakspensjonsordning eller individuell pensjonsavtale etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning.

3. I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) skal § 6-3 første ledd lyde:

Kontohaveren har rett til å få pensjonskapital i henhold til pensjonskapitalbevis overført til alderspensjonskonto i annen institusjon som nevnt i § 2-2, til annen innskuddspensjonsordning eller til individuell pensjonsavtale etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning.

4. I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1–4 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Pensjonskasser kan også tilby pensjonsordninger etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning til medlemmer av en kollektiv pensjonsordning som pensjonskassen forvalter.

§ 1–5 første punktum skal lyde:

Innskuddspensjonsforetak kan bare overta kollektive pensjonsordninger og pensjonsordninger etter lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning uten forsikringselement.

§ 8–1 skal lyde:

§ 8–1. Innskuddspensjonsforetak

Et innskuddspensjonsforetak er et aksjeselskap med virksomhet basert på kollektiv innskuddspensjon uten forsikringselement. Virksomheten kan også omfatte individuelle pensjonsavtaler uten forsikringselement, herunder pensjonsavtaler i samsvar med lov 27. juni 2008 nr. 62 om individuell pensjonsordning.

Virksomheten kan omfatte virksomhet som naturlig henger sammen med virksomhet som nevnt i første ledd (tilknyttet virksomhet). Som tilknyttet virksomhet regnes utstedelse av pensjonskapitalbevis i henhold til reglene i innskuddspensjonsloven eller lov om individuell pensjonsordning samt inngåelse av fortsatt pensjonsspareavtale etter reglene i innskuddspensjonsloven.

27. juni Lov nr. 63 2008

Lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond).

Ot.prp.nr.36 (2007–2008), Innst.O.nr.59 (2007–2008) og Besl.O.nr.88 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 6. og 12. juni 2008. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv.
- 2 Lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven).

I

I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 1–1 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Spesialfond og forvaltning av spesialfond, jf. § 1–2 første ledd nr. 2, er unntatt fra følgende bestemmelser i loven her:

1. § 4–5 tredje, fjerde og femte ledd
2. § 4–6
3. § 4–8
4. § 4–11. Forvaltningsselskapet kan likevel ikke pådra fondet kausjons- eller garantiforpliktelser
5. § 6–1 annet ledd
6. § 6–7

Spesialfonds midler kan bare plasseres i verdipapirfondsandeler, jf. § 4–5 tredje ledd, dersom fondet og forvaltningen av det er underlagt betryggende tilsyn i hjemlandet og det er etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i forvaltningsselskapets hjemland og Norge.

§ 1–2 første ledd nytt nr. 1 skal lyde:

1. *verdipapirfond*: selvstendig formuesmasse oppstått ved kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av personer mot utstedelse av andeler i fondet og som for det vesentlige består av finansielle instrumenter og/eller innskudd i henhold til § 4–5 sjette ledd. Andelseierne hefter ikke overfor kreditorene for fondets forpliktelser. Andelseierne plikter ikke å gjøre ytterligere innskudd i fondet eller i tilfelle i fondets konkursbo.

§ 1–2 første ledd nytt nr. 2 skal lyde:

2. *spesialfond*: verdipapirfond som er betegnet spesialfond i stadfestede vedtekter

Nåværende første ledd nr. 2 til 6 blir nye første ledd nr. 3 til 7.

§ 2–8 a sjette ledd annet punktum skal lyde:

Tilsynsmyndighetens beslutning skal i tilfelle begrunnes overfor forvaltningsselskapet innen to måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt alle opplysninger i saken.

§ 2–9 annet ledd nr. 4 skal lyde:

4. foretar alvorlige eller systematiske overtredelser av vedtekter for fond som det forvalter, eller av bestemmelser gitt i eller i medhold av lov,

§ 2–10 annet ledd skal lyde:

For tillits- og tjenestemenns handel for egen regning med finansielle instrumenter gjelder lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel kapittel 8.

§ 3–2 skal lyde:

§ 3–2. Rett til å bruke betegnelsene verdipapirfond og spesialfond

Betegnelsen verdipapirfond eller spesialfond skal fremgå av fondets navn. Bare verdipapirfond og spesialfond kan nytte disse betegnelsene i sitt navn eller ved omtale av sin virksomhet. Hvert fond skal ha et navn som klart skiller det fra andre fond.

§ 3–3 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Vedtektene for spesialfond skal i tillegg angi fondets investeringsområde, strategi, risikorammer og metode for styring av risiko for fondet. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til hvorledes vedtektene skal utformes for å tilfredsstille kravene i første punktum.

Departementet kan i forskrift kreve at ytterligere informasjon om risiko og styring av risiko skal fremgå av vedtektene for spesialfond.

§ 3–4 annet ledd nytt femte punktum skal lyde:

Fondet skal være åpent for innløsning, jf. § 6–9, i perioden fra endringene er kunngjort til de trer i kraft.

Gjeldende femte punktum blir sjetten punktum.

§ 4–6 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. er opptatt til offisiell notering eller omsettes på et regulert marked i en stat som er part i EØS-avtalen, herunder et norsk regulert marked, som definert i direktiv 2004/39/EF artikkel 4(1) nr. 14 og lov 29. juni 2007 nr. 74 om regulerte markeder (børsloven) § 3 første ledd

Ny § 4–9 a skal lyde:

§ 4–9 a. Styring av risiko i spesialfond mv.

Forvaltningsselskap for spesialfond skal anvende en metode for styring av risiko som gjør at det til enhver tid kan overvåke og måle risikoen knyttet til fondets posisjoner og disses bidrag til porteføljens samlede risikoprofil. Metoden skal gjøre det mulig med nøyaktig og uavhengig vurdering av verdien av fondets eiendeler.

Departementet kan fastsette nærmere regler om krav til metode for risikostyring.

§ 5–3 første ledd annet punktum skal lyde:

Depotmottakeren må ikke etterkomme instruks fra forvaltningsselskapet som er i strid med lov, bestemmelser i medhold av lov eller fondets vedtekter.

§ 5–3 nytt tredje ledd skal lyde:

Depotmottakeren skal kontrollere at andelsverdiene blir beregnet i samsvar med lov, bestemmelser i medhold av lov, verdipapirfondets vedtekter og forsvarlig praksis for fastsettelse av markedsverdi.

Ny § 5–4 skal lyde:

§ 5–4. Særlige bestemmelser om depotmottaker for spesialfond

Depotmottakeren skal kontrollere forvaltningsselskapets beregning av forvaltningsgodtgjørelse.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om depotmottakers oppgaver etter denne bestemmelse.

§ 6–1 nytt tredje ledd skal lyde:

For spesialfond skal forvaltningsselskapet beregne og kunngjøre andelsverdien på de tidspunkter fondet er åpent for utstedelse eller innløsning av andeler, hver gang forvaltningsgodtgjørelsen beregnes i tilknytning til endelig belastning, så ofte det er nødvendig for å føre en forsvarlig kontroll med at fondets risiko overholdes, og minst hver sjetten måned. Dersom fondets risikostruktur tilsier det, kan Kredittilsynet kreve at beregning og kunngjøring av andelsverdien skal skje hyppigere. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere krav til beregning og kunngjøring av andelsverdi for spesialfond.

Gjeldende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 6–8 skal lyde:

Salg av nyutstedte andeler kan bare forestås av forvaltningsselskaper, kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirforetak med tillatelse til å yte tjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 2–1 første ledd nr. 2.

Ny § 6–9 a skal lyde:

§ 6–9 a. Innløsning av andeler i spesialfond

Spesialfond, jf. § 1–2 første ledd nr. 2, kan i fondets vedtekter begrense innløsningsretten ut over det som følger av § 6–9. Fondet må være åpent for innløsning minst én gang hvert kalenderår.

§ 6–12 nytt annet punktum skal lyde:

Ved markedsføring av spesialfond skal det fremgå klart at det er tale om spesialfond.

Ny § 6–12 a skal lyde:

§ 6–12 a. Markedsføring og salg av spesialfond

Spesialfond, jf. § 1–2 første ledd nr. 2, og tilsvarende utenlandsk innretning (utenlandsk spesialfond) kan bare selges til personer som har mottatt forutgående investeringsråd om å foreta en slik investering av:

1. foretak med tillatelse til å drive investeringsrådgivning, jf. lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel § 9–1, jf. § 9–24 eller § 9–25, eller
2. forvaltningsselskap for verdipapirfond som har gitt melding til Kredittilsynet som nevnt i § 2–1 fjerde ledd nr. 1.

Første ledd gjelder ikke ved salg til investor som anses som profesjonell etter regler gitt i eller i medhold av § 10–14 i lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelse.

§ 6–13 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. det er etablert tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i forvaltningsselskapets hjemland og Norge,

§ 7–3 nytt fjerde ledd skal lyde:

Spesialfond som kan begrense utstedelse av andeler i perioder, skal i fondets vedtekter og prospekt betegnes som spesialfond med lukket inngang. Spesialfond som kan begrense innløsning av andeler i perioder, jf. § 6–9 a, skal i fondets vedtekter og prospekt betegnes som spesialfond med lukket utgang. Spesialfond som kan begrense både utstedelse og innløsning av andeler i perioder skal i fondets vedtekter og prospekt betegnes som lukket spesialfond. Tredje ledd gjelder tilsvarende for spesialfond, og slike fond skal i fondets vedtekter og prospekt betegnes som spesialfond med begrenset krets av innskyttere.

Ny § 7–3 a skal lyde:

§ 7–3 a. Opplysningskrav for spesialfond

Forvaltningsselskap for spesialfond skal minst hver sjettede måned utarbeide en rapport som beskriver forholdet mellom fondets risikoprofil, jf. § 3–3 annet ledd, og den risiko fondet faktisk har pådratt seg i rapporteringsperioden.

Rapporten skal sendes samtlige andelseiere, depotmottakeren og tilsynsmyndigheten.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om rapport som nevnt i første ledd.

§ 8–2 nytt femte ledd skal lyde:

Forvaltningsselskap for spesialfond skal umiddelbart gi melding om brudd på bestemmelser i fondets vedtekter som nevnt i § 3–3 annet ledd, og skal innen rimelig tid gi en skriftlig redegjørelse for forholdet til tilsynsmyndigheten.

II

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer:

§ 9–15 syvende ledd skal lyde:

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak frita verdipapirforetak med tillatelse til å yte investeringstjenestene som nevnt i § 2–1 første ledd nr. 4 og 5, og forvaltningsselskap for verdipapirfond med tillatelse til å drive aktiv forvaltning, fra krav til ansvarlig kapital for operasjonell risiko.

§ 9–21 annet ledd nr. 2 nytt annet punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan i forskrift eller ved enkeltvedtak gjøre unntak fra første punktum.

§ 15–7 første ledd siste punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder dersom den som faktisk leder oppgjørsvirksomheten i oppgjørssentral eller verdipapirforetaks ledelse eller styre ikke oppfyller kravene til hederligandel og erfaring som fastsatt i § 13–1 tredje ledd, § 9–8 annet ledd og § 9–9.

III

Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid. Kongen kan fastsette overgangsregler.

27. juni Lov nr. 64 2008**Lov om endring i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven)**

Dok.nr.8:94 (2007–2008), Innst.O.nr.64 (2007–2008) og Besl.O.nr.86 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 12. juni 2008. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) skal § 48 Autorisasjon lyde:

Autorisasjonsordningen etter denne lov omfatter følgende grupper helsepersonell:

- a) ambulansearbeider
- b) apotektekniker
- c) audiograf
- d) bioingeniør
- e) ergoterapeut
- f) helsefagarbeider
- g) fotterapeut
- h) fysioterapeut
- i) helsesekretær
- j) hjelpepleier
- k) jordmor
- l) kiropraktor
- m) klinisk ernæringsfysiolog
- n) lege
- o) omsorgsarbeider
- p) optiker
- q) ortopediingeniør
- r) ortoptist
- s) perfusjonist
- t) psykolog
- u) radiograf
- v) sykepleier
- w) tannhelsesekretær
- x) tannlege
- y) tannpleier
- z) tanntekniker
- æ) vernepleier
- ø) provisorfarmasøyt
- å) reseptarfarmasøyt

II

Loven trer i kraft straks.

27. juni Lov nr. 65 2008**Lov om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler m.m.**

Ot.prp.nr.41 (2007–2008), Innst.O.nr.56 (2007–2008) og Besl.O.nr.97 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 17. juni 2008. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler.
- 2 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- 3 Lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven).

I

I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler gjøres følgende endringer:

Tittelen på loven skal lyde:

Lov om forsikringsavtaler (forsikringsavtaleloven)

§ 1–3 nytt tredje ledd skal lyde:

For forsikringssøkere som er omfattet av annet ledd, gjelder ikke bestemmelsene i § 3–10.

§ 2–1 nytt annet ledd skal lyde:

Om selskapet tilbyr en forsikringstaker forsikring bare til en særlig høy premie, skal forsikringstakeren underrettes skriftlig om hvilke forhold som ligger til grunn for dette, og om de individuelle risikovurderingene som eventuelt er foretatt. Det skal også redegjøres for eventuell praksis i selskapet, bransjenormer, lov eller forskrift, som innebærer at kunden etter en viss tid eller etter endrede forhold vil kunne søke den aktuelle forsikringen til en lavere premie.

Nåværende annet og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

§ 3–7 første ledd første punktum skal lyde:

Selskapet kan si opp en løpende forsikring i samsvar med reglene i §§ 4–3 og 8–1 femte ledd.

Ny § 3–10 skal lyde:

§ 3–10. (avslag på forsikring)

Selskapet kan ikke uten saklig grunn nekte noen på vanlige vilkår en forsikring som selskapet ellers tilbyr allmennheten.

Forhold som medfører en særlig risiko, skal regnes som saklig grunn, forutsatt at det er en rimelig sammenheng mellom den særlige risikoen og avslaget. Andre særlige forhold utgjør saklig grunn når de medfører at avslaget ikke kan regnes som urimelig overfor den enkelte.

Forhold som det etter bestemmelse i eller i medhold av lov er forbudt å legge vekt på ved risikovurderinger i forsikring, kan ikke utgjøre saklig grunn. Det samme gjelder opplysninger som selskapet etter bestemmelse i eller i medhold av lov er avskåret fra å kreve fra forsikringstakeren eller den sikrede.

Forsikringssøkeren skal uten ugrunnet opphold underrettes skriftlig om avslaget og om begrunnelsen for det. Dette gjelder også ved muntlige henvendelser til selskapet. Begrunnelsen skal angi hvilke forhold som ligger til grunn for avslaget, herunder de individuelle risikovurderingene som eventuelt er foretatt. Det skal også redegjøres for eventuell praksis i selskapet, bransjenormer, lov eller forskrift, som innebærer at forsikringssøkeren etter en viss tid eller etter endrede forhold vil kunne søke den aktuelle forsikringen uten å få et tilsvarende avslag.

Underretningen om avslag skal inneholde opplysninger om reglene for å bringe tvister om forsikringsavtalen inn for en klagenemnd, jf. § 20–1, samt opplysning om tidsfristen i sjette ledd.

En forsikringssøker som vil påberope seg at det foreligger en ulovlig forsikringsnektelse, må gi selskapet skriftlig melding om dette eller bringe saken inn for en klagenemnd som nevnt i femte ledd innen seks måneder etter at forsikringssøkeren mottok skriftlig underretning om avslaget.

§ 4–1 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Ved innhenting av helseopplysninger gjelder § 13–1, § 13–1 a, § 13–1 b og § 13–1 c tilsvarende.

§ 8–1 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Dersom selskapet ber om samtykke til innhenting av taushetsbelagte opplysninger fra en tredjeperson, skal samtykket begrenses til det som trengs på hvert trinn i saken. Samtykket skal oppfylle kravene i personopplysningsloven § 2 nr. 7.

Selskapet skal på forespørsel gi den som fremmer krav, innsyn i opplysninger om saken og medisinske vurderinger det har utarbeidet eller innhentet i saken, med mindre det er påkrevd å hemmeligholde opplysningene eller vurderingene av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare handlinger.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye fjerde og femte ledd.

§ 11–1 nytt tredje ledd skal lyde:

Om selskapet tilbyr en forsikringstaker forsikring bare til en særlig høy premie, skal forsikringstakeren underrettes skriftlig om hvilke forhold som ligger til grunn for dette, og om de individuelle risikovurderingene som eventuelt er foretatt. Det skal også redegjøres for eventuell praksis i selskapet, bransjenormer, lov eller forskrift, som innebærer at kunden etter en viss tid eller etter endrede forhold vil kunne søke den aktuelle forsikringen til en lavere premie.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og femte ledd.

§ 12–4 annet ledd første punktum skal lyde:

Ved ulykkes- og sykeforsikring kan selskapet si opp en løpende forsikring i samsvar med reglene i §§ 13–3 og 18–1 femte ledd.

Ny § 12–12 skal lyde:

§ 12–12. (avslag på forsikring)

Selskapet kan ikke uten saklig grunn nekte noen på vanlige vilkår en forsikring som selskapet ellers tilbyr allmennheten.

Forhold som medfører en særlig risiko, skal regnes som saklig grunn, forutsatt at det er en rimelig sammenheng mellom den særlige risikoen og avslaget. Andre særlige forhold utgjør saklig grunn når de medfører at avslaget ikke kan regnes som urimelig overfor den enkelte.

Forhold som det etter bestemmelse i eller i medhold av lov er forbudt å legge vekt på ved risikovurderinger i forsikring, kan ikke utgjøre saklig grunn. Det samme gjelder opplysninger som selskapet etter bestemmelse i eller i medhold av lov er avskåret fra å kreve fra forsikringstakeren eller den sikrede.

Forsikringssøkeren skal uten ugrunnet opphold underrettes skriftlig om avslaget og om begrunnelsen for det. Dette gjelder også ved muntlige henvendelser til selskapet. Begrunnelsen skal angi hvilke forhold som ligger til grunn for avslaget, herunder de individuelle risikovurderingene som eventuelt er foretatt. Det skal også redegjøres for eventuell praksis i selskapet, bransjenormer, lov eller forskrift, som innebærer at forsikringssøkeren etter en viss tid eller etter endrede forhold vil kunne søke den aktuelle forsikringen uten å få et tilsvarende avslag.

Underretningen om avslag skal inneholde opplysninger om reglene for å bringe tvister om forsikringsavtalen inn for en klagenemnd, jf. § 20–1, samt opplysning om tidsfristen i sjettededd.

En forsikringssøker som vil påberope seg at det foreligger en ulovlig forsikringsnektelse, må gi selskapet skriftlig melding om dette eller bringe saken inn for en klagenemnd som nevnt i femtededd innen seks måneder etter at forsikringssøkeren mottok skriftlig underretning om avslaget.

§ 13–1 skal lyde:

§ 13–1. (*selskapets informasjonsplikt*)

Selskapet skal informere om opplysningsplikten som følger av reglene i dette kapitlet. Selskapets skriftlige spørsmål skal vedlegges en kort og lettfattelig forklaring av hvorfor selskapet mener spørsmålene har betydning for risikovurderingen, og hvilken betydning svarene kan ha.

Nåværende § 13–1 blir ny § 13–1 a og skal lyde:

§ 13–1 a. (*forsikringstakerens og den forsikredes plikt til å gi opplysninger om risikoen*)

Selskapet kan be om opplysninger som kan ha betydning for dets vurdering av risikoen.

Så lenge selskapet ikke har påtatt seg å dekke forsikringen, skal forsikringstakeren og den forsikrede svare på de spørsmålene som selskapet stiller for å kunne vurdere risikoen. Forsikringstakeren og den forsikrede skal gi riktige og fullstendige svar på selskapets spørsmål. På oppfordring fra selskapet skal forsikringstakeren og den forsikrede gi opplysninger om særlige forhold som de må forstå er av vesentlig betydning for selskapets vurdering av risikoen.

Ny § 13–1 b skal lyde:

§ 13–1 b. (*tidsgrense for helseopplysninger*)

Selskapet kan ikke be om helseopplysninger som ligger mer enn ti år tilbake i tid.

Ny § 13–1 c skal lyde:

§ 13–1 c. (*opplysninger som ikke kan brukes*)

Helseopplysninger som er innsamlet eller unnlatt slettet i strid med lov, kan ikke påberopes av selskapet.

§ 13–2 første ledd skal lyde:

Har forsikringstakeren eller den forsikrede svikaktig forsømt opplysningsplikten etter § 13–1 a, og er det inntruffet et forsikringstilfelle, er selskapet uten ansvar.

§ 13–4 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Ved uføredekning gjelder begrensningen heller ikke der forsikringstakeren eller den forsikrede grovt uaktsomt har forsømt opplysningsplikten.

§ 18–1 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Dersom selskapet ber om samtykke til innhenting av taushetsbelagte opplysninger fra en tredjeperson, skal samtykket begrenses til det som trengs på hvert trinn i saken. Samtykket skal oppfylle kravene i personopplysningsloven § 2 nr. 7.

Selskapet skal på forespørsel gi den som fremmer krav, innsyn i opplysninger om saken og medisinske vurderinger det har utarbeidet eller innhentet i saken, med mindre det er påkrevd å hemmeligholde opplysningene eller vurderingene av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare handlinger.

Nåværende annet og tredje ledd blir nye fjerde og femte ledd.

II

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) gjøres følgende endringer:

§ 15 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Når helsepersonell forstår at det kan ha særlig betydning hvordan spesielt sensitive faktiske forhold beskrives i en attest, erklæring o.l. til et forsikringsselskap, skal han eller hun ta dette opp med pasienten.

Når det skal utleveres helseopplysninger til et forsikringsselskap, og selskapet kan forstå disse opplysningene som uttrykk for en alvorlig sykdom, skal pasienten orienteres om dette først, dersom det må antas at han eller hun er ukjent med forholdet.

§ 22 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Et forsikringsselskap kan likevel ikke få adgang eller kjennskap til opplysninger som den opplysningene direkte gjelder, kan nektes innsyn i etter pasientrettighetsloven § 5–1 annet ledd.

III

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) skal lovens tittel lyde:

Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven)

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene i loven kan settes i kraft til ulik tid.

27. juni Lov nr. 66 2008

Lov om endringer i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS)

Ot.prp.nr.38 (2007–2008), Innst.O.nr.65 (2007–2008) og Besl.O.nr.95 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 17. juni 2008. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS).

I

I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd annet punktum skal lyde:

Systemet består av et nasjonalt system i hver av statene som deltar i Schengensamarbeidet og et sentralt system som de nasjonale systemer kommuniserer med.

§ 2 skal lyde:

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet (Kripos) skal føre et register som er den norske delen av SIS. Registeret skal kommunisere med det sentrale system og inneholde meldinger som er lagt inn av norske myndigheter. Kripos er registeransvarlig, og skal bl.a. sørge for at opplysninger som legges inn av norske myndigheter i SIS, er korrekte, oppdaterte og registrert på lovlig måte.

§ 6 første ledd skal lyde:

Om personer kan det bare registreres

- a) etternavn og fornavn, navn ved fødselen og tidligere brukte navn samt eventuelt særskilt registrert aliasnavn
- b) særlige objektive fysiske kjennetegn av uforanderlig art
- c) fødested og fødselsdato
- d) kjønn
- e) fotografier
- f) fingeravtrykk
- g) statsborgerskap
- h) angivelse av om vedkommende er bevæpnet, voldelig eller har rømt
- i) begrunnelse for meldingen
- j) myndigheten som har registrert meldingen
- k) en henvisning til beslutningen som ligger til grunn for meldingen
- l) hvilke tiltak som skal settes i verk
- m) koblinger til andre meldinger registrert i SIS i samsvar med § 9a
- n) typen straffbar handling

§ 6 annet ledd bokstav a til c skal lyde:

- a) kjøretøyer med et cylindervolum på over 50 ccm, båter og luftfartøyer,
- b) tilhengere med en egenvekt på over 750 kg, campingvogner, industriutstyr, utenbords båtmotorer og containere,
- c) skytevåpen,

§ 6 annet ledd bokstav h skal lyde:

- h) stjålne eller på annen måte forsvunne eller ugyldiggjorte verdipapirer og betalingsmidler som f.eks. sjekker, kredittkort, obligasjoner og aksjer.

§ 8 første ledd nr. 1 bokstav a og b skal lyde:

- a) når det foreligger konkrete holdepunkter for å anta at vedkommende person planlegger å begå eller begår en alvorlig straffbar handling, eller
- b) når det ut fra en samlet vurdering av vedkommende person, særlig på grunnlag av tidligere begåtte straffbare handlinger, må antas at vedkommende også i fremtiden vil begå alvorlige straffbare handlinger.

Ny § 9a skal lyde:

§ 9a. Kobling mellom meldinger

Kobling mellom meldinger kan bare opprettes når det er et klart operativt behov.

Kobling av meldinger påvirker ikke de tiltakene som skal treffes på grunnlag av hver enkelt av de sammenkoblede meldingene, eller slettefristen for opplysningene i meldingen.

En kobling utvider ikke tilgangsrettighetene i henhold til § 12 eller adgangen til å få utlevert opplysninger i henhold til § 13.

§ 12 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) myndighet med ansvar for registrering av motorkjøretøyer har, for å kontrollere om motorkjøretøyer som ønskes registrert er stjålet, på annen måte forsvunnet eller er etterlyst som bevis i straffesaker, tilgang til følgende opplysninger:

§ 19 nytt siste ledd skal lyde:

Den registrertes rettigheter i henhold til § 21 annet ledd berøres ikke av bestemmelsene i denne paragraf.

§ 20 siste ledd nytt annet punktum skal lyde:

Begrunnelsen for forlengelsen skal dokumenteres.

§ 21 annet ledd skal lyde:

Datatilsynet skal etter begjæring fra den registrerte kontrollere om opplysningene om vedkommende i SIS er riktige, om reglene om innsyn er fulgt, og om opplysningene er registrert og brukt i samsvar med denne loven. Dersom opplysningene er lagt inn av en annen konvensjonspart, skal kontrollen foretas i samråd med denne konvensjonspartens kontrollorgan. Saksbehandlingsreglene i § 17 gjelder tilsvarende.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

27. juni Lov nr. 67 2008

Lov om endringer i straffeprosessloven (DNA-etterforskningsregister)

Ot.prp.nr.42 (2007–2008), Innst.O.nr.54 (2007–2008) og Besl.O.nr.98 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 11. og 17. juni 2008. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).

I

I straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 gjøres følgende endringer:

§ 160a første ledd skal lyde:

Den som er ilagt en straff for en handling som etter loven kan medføre frihetsstraff, kan registreres i identitetsregisteret. Registrering i identitetsregisteret kan først skje når avgjørelsen er rettskraftig eller saken er endelig avgjort. Før dette tidspunkt kan prøve innhentet etter § 158 registreres i etterforskningsregisteret. Handling som det er utferdiget forenklet forelegg for, gir ikke grunnlag for registrering.

§ 160a syvende ledd skal lyde:

Kongen kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om DNA-registrering, for eksempel regler om registrering i henholdsvis identitetsregisteret, etterforskningsregisteret og sporregisteret, om føring og bruk av registrene, om søk i registrene, om sletting av opplysninger i registrene, om innsynsrett og klagerett for den som er registrert, om oppbevaring av DNA-profiler og om utlevering av opplysninger i DNA-registeret til utenlandsk politimyndighet.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

27. juni Lov nr. 68 2008**Lov om endringer i lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m.**

Ot.prp.nr.62 (2007–2008), Innst.O.nr.75 (2007–2008) og Besl.O.nr.114 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

I lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. (bilandsloven)

§ 7 skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne lov.

Kongen kan gi bestemmelser til gjennomføring av mellomfolkelige overenskomster, anbefalinger og bestemmelser som Norge har sluttet seg til. Kongen kan herunder fastsette bestemmelser om ansvar og krav til effektive mottiltak ved hendelser som har eller kan ha miljøskadelige følger, og fastsette bestemmelser om forebyggende tiltak. Kongen kan fastsette plikt til å tegne forsikring til dekning av slikt ansvar.

Bestemmelser som nevnt i annet ledd kan gis for alle norske biland og andre deler av Antarktis.

II

Loven trer i kraft straks.

27. juni Lov nr. 69 2008**Lov om endringer i kommuneloven (forlengelse av inndekningsperioden for underskudd)**

Ot.prp.nr.53 (2007–2008), Innst.O.nr.58 (2007–2008) og Besl.O.nr.85 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 4. og 12. juni 2008. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

I

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endringer:

§ 48 nr. 4 nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

I tilfeller der de samfunnmessige og økonomiske konsekvensene av at kommunen eller fylkeskommunen skal dekke underskudd etter første og annet punktum vil bli uforholdsmessig store, kan departementet godkjenne vedtak om at underskuddet dekkes over mer enn fire år. Underskudd kan likevel ikke dekkes over mer enn ti år.

§ 50 nr. 9 annet punktum skal lyde:

Kommunale og fylkeskommunale låneopptak skal godkjennes av departementet i de tilfeller som er omhandlet i § 60.

§ 60 nr. 1 bokstav c skal lyde:

- c. kommunestyret eller fylkestinget etter § 48 nr. 4 har vedtatt at et regnskapsmessig underskudd skal fordeles ut over det påfølgende budsjettår etter at regnskapet er fremlagt, eller

II

Loven trer i kraft straks.

27. juni Lov nr. 70 2008**Lov om endringer i opplæringslova**

Ot.prp.nr.54 (2007–2008), Innst.O.nr.72 (2007–2008) og Besl.O.nr.101 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 12. og 17. juni 2008. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juli 1998 nr. 61 grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort følgjande endringar:

§ 2–3 første ledd skal lyde:

Grunnskoleopplæringa skal omfatte religion, livssyn og etikk, norsk, matematikk, framandspråk, kroppsøving, kunnskap om heimen, samfunnet og naturen, og estetisk, praktisk og sosial opplæring. Ein del av undervisningstida etter § 2–2 kan brukast til fag og aktivitetar som skolen og elevane vel, til leirskoleopplæring og til opplæring på andre skolar eller på ein arbeidsplass utanfor skolen. Kommunane avgjer sjølv korleis timar ut over minstetimetallet gitt i forskrifter etter § 2–2 skal brukast.

§ 2–3a første ledd skal lyde:

Skolen skal vise respekt for elevane og foreldra sine religiøse og filosofiske overtydingar og sikre retten til likeverdig opplæring.

Nåværende første til tredje ledd blir andre til fjerde ledd. Fjerde ledd blir femte ledd og skal lyde:

Skoleeigaren skal årleg informere elevane og foreldra til elevar under 15 år om reglane for fritak og om innhaldet i opplæringa.

Nåværende femte ledd blir sjette ledd.

§ 2–4 skal lyde:

§ 2–4. Undervisninga i faget religion, livssyn og etikk

Religion, livssyn og etikk er eit ordinært skolefag som normalt skal samle alle elevar. Undervisninga i faget skal ikkje vere forkynnande.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk skal gi kjennskap til kristendommen, andre verdsreligionar og livssyn, kjennskap til kva kristendommen har å seie som kulturarv og til etiske og filosofiske emne.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk skal bidra til forståing, respekt og evne til dialog mellom menneske med ulik oppfatning av trudoms- og livssynsspørsmål.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk skal presentere ulike verdsreligionar og livssyn på ein objektiv, kritisk og pluralistisk måte. Dei same pedagogiske prinsippa skal leggjast til grunn for undervisninga i dei ulike emna.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

27. juni Lov nr. 71 2008

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen)

Ot.prp.nr.32 (2007–2008), Innst.O.nr.57 (2007–2008) og Besl.O.nr.84 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 29. mai og 5. juni 2008. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.
- 2 Lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer.
- 3 Lov 5. mai 1961 om grannegjerde.
- 4 Veglov 21. juni 1963 nr. 23.
- 5 Lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom.
- 6 Lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern.
- 7 Lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten.
- 8 Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner.
- 9 Lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven).
- 10 Plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77.
- 11 Lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).
- 12 Lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- 13 Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).
- 14 Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova).
- 15 Lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven).
- 16 Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
- 17 Lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova).
- 18 Lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv.
- 19 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven).
- 20 Lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedomsregistrering (matrikkellova).

Første del: Alminnelig del

Kapittel 1 Fellesbestemmelser

§ 1–1. Lovens formål

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.

Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Det enkelte tiltak skal utføres forsvarlig.

Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak. Det samme gjelder hensynet til barn og unges oppvekstvilkår og estetisk utforming av omgivelsene.

§ 1-2. Lovens virkeområde

Når ikke annet er bestemt, gjelder loven for hele landet, herunder vassdrag.

I sjøområder gjelder loven ut til én nautisk mil utenfor grunnlinjene.

Kongen kan bestemme at kapittel 14 skal gjelde for nærmere bestemte tiltak utenfor én nautisk mil utenfor grunnlinjene.

Kongen kan bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard.

§ 1-3. Tiltak som er unntatt fra loven

Rørledninger i sjø for transport av petroleum omfattes ikke av loven.

For anlegg for overføring eller omforming av elektrisk energi som nevnt i energiloven § 3-1 tredje ledd gjelder bare kapittel 2 og 14.

§ 1-4. Plan- og bygningsmyndighetenes oppgaver og andre myndigheters plikter overfor plan- og bygningsmyndighetene

Plan- og bygningsmyndighetene skal utføre de oppgaver som de har etter denne lov med tilhørende forskrifter, herunder påse at plan- og bygningslovgivningen overholdes i kommunen.

Plan- og bygningsmyndighetene skal samarbeide med andre offentlige myndigheter som har interesse i saker etter plan- og bygningsloven og innhente uttalelse i spørsmål som hører under vedkommende myndighets saksområde.

Finner noen som utfører offentlig besiktigelse, forhold som er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, skal vedkommende snarest melde forholdet til plan- og bygningsmyndighetene.

§ 1-5. Virkninger av planer

Virkningen av vedtatt plan etter denne lov for videre planlegging, forvaltning og vedtak om virksomhet, utbygging og vern framgår av bestemmelsene for de enkelte plantypene, jf. §§ 6-3, 8-2, 8-5, 11-3, 11-6 og 12-4.

Ny plan eller statlig eller regional planbestemmelse går ved eventuell motstrid foran eldre plan eller planbestemmelse for samme areal med mindre annet er fastsatt i den nye planen eller statlig eller regional planbestemmelse.

§ 1-6. Tiltak

Med tiltak etter loven menes oppføring, riving, endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom, jf. § 20-1 første ledd bokstav a til m. Som tiltak regnes også annen virksomhet og endring av arealbruk som vil være i strid med arealformål, planbestemmelser og hensynssoner.

Iverksettning av tiltak som omfattes av denne lov, kan bare skje dersom de ikke er i strid med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel og reguleringsplan, jf. kapittel 20 om søknadsplikt og tillatelse. Dette gjelder også for tiltak som:

- a) kan forestås av tiltakshaver selv etter § 20-2
- b) ikke krever søknad og tillatelse etter § 20-3
- c) har unntak for søknadsplikt etter § 20-4.

§ 1-7. Felles behandling av plan- og byggesak

Søknad om rammetillatelse kan følge reguleringsplanforslaget og behandles sammen med planforslaget, jf. §§ 12-15 og 21-4.

§ 1-8. Forbud mot tiltak mv. langs sjø og vassdrag

I 100-metersbeltet langs sjøen og langs vassdrag skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Andre tiltak etter § 1-6 første ledd enn fasadeendringer kan ikke settes i verk nærmere sjøen enn 100 meter fra strandlinjen målt i horisontalplanet ved alminnelig høyvann. Dette er likevel ikke til hinder for fradeling ved innløsning av bebyggd festetomt etter tomtfestelova.

Forbudet etter andre ledd gjelder så langt ikke annen byggegrense er fastsatt i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan, jf. §§ 11-9 nr. 5 og 12-7 nr. 2.

Forbudet etter andre ledd gjelder ikke der kommunen i kommuneplanens arealdel har tillatt oppføring av nødvendige bygninger, mindre anlegg og opplag som skal tjene til landbruk, reindrift, fiske, akvakultur eller ferdsel til sjøs, jf. § 11-11 nr. 4.

For områder langs vassdrag som har betydning for natur-, kulturmiljø- og friluftsinnteresser skal kommunen i kommuneplanens arealdel etter § 11-11 nr. 5 fastsette grense på inntil 100 meter der bestemte angitte tiltak mv. ikke skal være tillatt.

§ 1–9. Forholdet til forvaltningsloven og klage

Forvaltningsloven gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i denne loven.

Det kan i byggesaken ikke klages på forhold som er avgjort i bindende reguleringsplan eller ved dispensasjon, og hvor klagefristen for disse vedtakene er utløpt. Dersom det finnes hensiktsmessig, kan klagen realitetsbehandles i stedet for å avvises.

Berørt statlig organ, herunder Sametinget, regionalt organ og kommune kan påklage enkeltvedtak etter loven dersom vedtaket direkte berører vedkommende myndighets saksområde. Dette gjelder likevel ikke i plansaker der vedkommende myndighet er gitt anledning til å fremme innsigelse.

Enhver har rett til dokumentinnsyn etter offentleglova og miljøinformasjonsloven og har hos vedkommende myndighet krav på å gjøre seg kjent med alternative utkast til planer etter denne lov, herunder dokumenter som ligger til grunn for planutkastene med de unntak som følger av offentleglova kapittel 3.

Departementet er klageinstans for enkeltvedtak etter denne lov.

Kapittel 2 Krav om kartgrunnlag, stedfestet informasjon mv.**§ 2–1. Kart og stedfestet informasjon**

Kommunen skal sørge for at det foreligger et oppdatert offentlig kartgrunnlag for de formål som omhandles i loven. Staten skal stille til rådighet nasjonale kartdata for alle kommuner. Statlige, regionale og kommunale organer skal legge stedfestet informasjon til rette slik at informasjonen er lett tilgjengelig for bruk i plan- og byggesaksbehandlingen. Kartgrunnlaget skal også kunne nyttes til andre offentlige og private formål.

Kommunen kan kreve at den som fremmer planforslag eller søknad om tiltak, utarbeider kart når dette er nødvendig for å ta stilling til forslaget eller søknaden. Kommunen kan innarbeide slike kart i det offentlige kartgrunnlaget. Kommunen kan kreve at planforslag, søknad og kart leveres i digital form.

Kongen kan bestemme at det skal iverksettes landsomfattende eller lokale prosjekter for å samle, kontrollere, revidere eller supplere plan- og byggesaksinformasjon og det offentlige kartgrunnlaget. Kongen kan pålegge offentlige organer å gi de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre prosjektet.

Departementet kan gi forskrift om kart og stedfestet informasjon.

§ 2–2. Kommunalt planregister

Kommunene skal ha et planregister som gir opplysninger om gjeldende arealplaner og andre bestemmelser som fastlegger hvordan arealene skal utnyttes.

Departementet kan gi forskrift om kommunalt planregister, herunder bruk av elektronisk planregister.

Andre del: Plandel**I. Innledende bestemmelser****Kapittel 3 Oppgaver og myndighet i planleggingen****§ 3–1. Oppgaver og hensyn i planlegging etter loven**

Innenfor rammen av § 1–1 skal planer etter denne lov:

- a) sette mål for den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommuner og regioner, avklare samfunnsmessige behov og oppgaver, og angi hvordan oppgavene kan løses
- b) sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer
- c) sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv
- d) legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling
- e) legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet
- f) fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet
- g) ta klimahensyn gjennom løsninger for energiforsyning og transport
- h) fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier mv.

Planleggingen skal fremme helhet ved at sektorer, oppgaver og interesser i et område ses i sammenheng gjennom samordning og samarbeid om oppgaveløsning mellom sektormyndigheter og mellom statlige, regionale og kommunale organer, private organisasjoner og institusjoner, og allmennheten.

Planleggingen skal bygge på økonomiske og andre ressursmessige forutsetninger for gjennomføring og ikke være mer omfattende enn nødvendig.

Planer skal bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og avtaler innenfor lovens virkeområde.

Vedtatte planer skal være et felles grunnlag for kommunal, regional, statlig og privat virksomhet i planområdet.

§ 3–2. Ansvar og bistand i planleggingen

Ansvar for planlegging etter loven ligger til kommunestyrene, regionale planmyndigheter og Kongen, jf. §§ 3–3 til 3–7.

Offentlige organer og private har rett til å fremme planforslag etter reglene i §§ 3–7 og 12–3, jf. § 12–11.

Alle offentlige organer har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres saksfelt eller deres egne planer og vedtak og skal gi planleggingsmyndighetene informasjon som kan ha betydning for planleggingen. Dette gjelder også for Sametinget.

Fylkesmannen skal påse at kommunene oppfyller plikten til planlegging etter loven. Regional planmyndighet skal veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver.

§ 3-3. Kommunens planoppgaver og planleggingsmyndighet

Kommunal planlegging har til formål å legge til rette for utvikling og samordnet oppgaveløsning i kommunen gjennom forvaltning av arealene og naturressursene i kommunen, og ved å gi grunnlag for gjennomføring av kommunal, regional, statlig og privat virksomhet.

Kommunestyret selv har ledelsen av den kommunale planleggingen og skal sørge for at plan- og bygningslovgivningen følges i kommunen. Kommunestyret skal vedta kommunal planstrategi, kommuneplan og reguleringsplan. Kommunen organiserer arbeidet med den kommunale planleggingen etter kapittel 10 til 12 og oppretter de utvalg og treffer de tiltak som finnes nødvendig for gjennomføring av planleggingen.

Kommunestyret skal sørge for å etablere en særskilt ordning for å ivareta barn og unges interesser i planleggingen.

Kommunestyret skal sikre at kommunen har tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse.

§ 3-4. Regionens planoppgaver og planleggingsmyndighet

Regional planlegging har til formål å stimulere den fysiske, miljømessige, helsemessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i en region.

Regional planmyndighet har ansvaret for og ledelsen av arbeidet med regional planstrategi, regionale planer og regional planbestemmelse etter reglene i kapittel 7 og 8. Regional planmyndighets kompetanse til å vedta regional plan kan ikke overføres eller delegeres til annet organ.

Regional planmyndighet skal sørge for å ha tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse for utarbeiding og behandling av planer og planfaglig veiledningsvirksomhet etter loven.

Fylkestinget er regional planmyndighet.

§ 3-5. Statlige planoppgaver og planleggingsmyndighet

Statlige planretningslinjer og planvedtak har til formål å ivareta nasjonale eller regionale interesser i planleggingen. Dette omfatter nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser og statlig arealplan.

Kongen har ansvaret for og ledelsen av planleggingsvirksomheten på nasjonalt nivå.

Departementet har det administrative hovedansvaret for statens planleggingsoppgaver etter loven og skal arbeide for at de vedtak som treffes nasjonalt blir fulgt opp i den regionale og kommunale planleggingen.

Departementet skal føre tilsyn med at plikten til regional planlegging i medhold av denne lov blir overholdt.

§ 3-6. Felles planleggingsoppgaver

Statlig og regional myndighet kan starte arbeid med planer etter denne lov på områder der staten, regional planmyndighet og kommunene sammen har ansvar for å løse planoppgaver av regional eller nasjonal betydning, herunder samordnet areal- og transportplanlegging, planlegging av større sammenhengende natur- og friluftsområder omkring byer og tettsteder, samordnet vannplanlegging og kystsoneplanlegging.

Kongen fastsetter ved forskrift hvilke oppgaver, områder og myndigheter dette gjelder, herunder at det til planer for større sammenhengende natur- og friluftsområder omkring byer og tettsteder kan fastsettes felles planbestemmelser om utøvelse av næringsvirksomhet og om ferdsel.

§ 3-7. Overføring av planforberedelse til statlig eller regional myndighet

Etter nærmere avtale mellom partene kan statlig eller regional myndighet helt eller delvis overta de oppgavene planadministrasjonen i kommunen og regional planmyndighet har med å organisere planarbeidet og utarbeide planforslag.

Oppnås ikke enighet mellom vedkommende myndighet og kommunen eller regional planmyndighet om organisering av planarbeidet, treffer departementet avgjørelsen.

Myndigheter med ansvar for større samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur kan etter samråd med planmyndigheten utarbeide og fremme forslag til arealplan for slike tiltak og beslutte å legge slike planer ut til offentlig ettersyn etter bestemmelsene for vedkommende plantype. Gjeldende kommunale eller regionale planstrategier skal vurderes i forbindelse med planarbeidet.

For planleggingen gjelder for øvrig de vanlige regler om behandling og rettsvirkning av vedkommende plantype.

Kapittel 4 Generelle utredningskrav

§ 4-1. Planprogram

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og

behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

Dersom berørte regionale og statlige myndigheter på grunnlag av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, skal dette framgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.

Dersom planen får vesentlige miljøvirkninger i en annen stat, skal planmyndigheten sende forslag til program for planarbeidet til berørte myndigheter i denne staten til uttalelse.

§ 4-2. Planbeskrivelse og konsekvensutredning

Alle forslag til planer etter loven skal ved offentlig ettersyn ha en planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger, samt planens forhold til rammer og retningslinjer som gjelder for området.

For regionale planer og kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse – konsekvensutredning – av planens virkninger for miljø og samfunn.

Kongen kan gi forskrift om planprogram, planbeskrivelse og konsekvensutredninger, herunder om behandling av planer med grenseoverskridende virkninger.

§ 4-3. Samfunnssikkerhet og risiko- og sårbarhetsanalyse

Ved utarbeidelse av planer for utbygging skal planmyndigheten påse at risiko- og sårbarhetsanalyse gjennomføres for planområdet, eller selv foreta slik analyse. Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Område med fare, risiko eller sårbarhet avmerkes i planen som hensynssone, jf. §§ 11-8 og 12-6. Planmyndigheten skal i arealplaner vedta slike bestemmelser om utbyggingen i sonen, herunder forbud, som er nødvendig for å avverge skade og tap.

Kongen kan gi forskrift om risiko- og sårbarhetsanalyser.

Kapittel 5 Medvirkning i planleggingen

§ 5-1. Medvirkning

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

§ 5-2. Høring og offentlig ettersyn

Når loven her bestemmer at et planforslag skal sendes på høring, skal forslaget sendes til alle statlige, regionale og kommunale myndigheter og andre offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner, som blir berørt av forslaget, til uttalelse innen en fastsatt frist.

Når loven her bestemmer at et forslag skal legges ut til offentlig ettersyn, skal minst ett eksemplar av forslaget være lett tilgjengelig for alle, slik at enhver kan sette seg inn i det. Ved kunngjøring av planutkast skal det gjøres oppmerksom på om det foreligger alternative utkast til planen som ikke har vært eller vil bli kunngjort. Det skal i tilfelle også opplyses at de er tilgjengelige på planmyndighetens kontor.

Det skal legges til rette for elektronisk presentasjon og dialog i alle faser av planprosessen.

Nærmere krav til høring og offentlig ettersyn framgår av bestemmelsene for den enkelte plantype.

§ 5-3. Regionalt planforum

I hver region bør det være et regionalt planforum. I planforumet skal statlige, regionale og kommunale interesser klarlegges og søkes samordnet i forbindelse med arbeidet med regionale og kommunale planer.

Regional planmyndighet oppretter regionalt planforum. Statlige og regionale organer og kommuner som er berørt av den aktuelle sak, skal delta. Andre representanter for berørte interesser kan inviteres til å delta i planforumets møter.

Regional planmyndighet har ansvar for planforumets ledelse og sekretariat.

§ 5-4. Myndighet til å fremme innsigelse til planforslag

Berørt statlig og regionalt organ kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde.

Andre kommuner kan fremme innsigelse mot forslag til slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for kommunens innbyggere, for næringslivet eller natur- eller kulturmiljøet i kommunen, eller for kommunens egen virksomhet eller planlegging.

Sametinget kan fremme innsigelse mot slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse.

Dersom planforslaget er i strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, eller overordnet plan, kan det fremmes innsigelse.

Innsigelse skal fremmes så tidlig som mulig og senest innen den frist som er fastsatt for høringen av planforslaget. Innsigelse skal begrunnes.

§ 5-5. Begrensning i adgangen til å fremme innsigelse

Det kan ikke fremmes ny innsigelse mot forhold fastsatt i formål og bestemmelser som det tidligere har vært fremmet innsigelse mot, og som har blitt avgjort i løpet av de ti foregående år. Det kan heller ikke fremmes innsigelse mot forhold i plansak som det kunne ha vært fremmet innsigelse mot i forbindelse med en tidligere plan om samme forhold vedtatt i løpet av de ti foregående år. Dersom kommunen og innsigelsesorganet er uenig om adgangen til å fremme innsigelse etter denne bestemmelsen er avskåret, avgjør departementet spørsmålet.

I tilfeller som nevnt i første ledd tredje punktum får kommunens planvedtak først virkning når departementet har avgjort at innsigelsesadgangen er avskåret. Dersom departementet finner at innsigelsesadgangen er i behold, behandles saken videre på vanlig måte.

Retten til å fremme innsigelse bortfaller dersom kravet til deltakelse i planprosessen etter § 3-2 tredje ledd ikke er oppfylt, forutsatt at planmyndigheten har oppfylt sin varslingsplikt og kravene til varsling for vedkommende plantype.

§ 5-6. Mekling og avgjørelse av departementet

Finner kommunen ikke å kunne ta hensyn til innsigelsen, skal det ordinært foretas mekling mellom partene. Dersom enighet ikke oppnås, treffer kommunen planvedtak og sender planen og innsigelsen, med meklerens tilråding, til departementet. Departementet avgjør om innsigelsen skal tas til følge og planen endres.

Kongen avgjør hvem som skal være mekler.

II. Nasjonale planoppgaver

Kapittel 6 Statlige planretningslinjer og planvedtak

§ 6-1. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

For å fremme en bærekraftig utvikling skal Kongen hvert fjerde år utarbeide et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette skal følges opp i planleggingen etter denne lov og legges til grunn for statens deltaking.

§ 6-2. Statlige planretningslinjer

Kongen kan gi statlige planretningslinjer for landet som helhet eller for et geografisk avgrenset område.

Statlige planretningslinjer skal legges til grunn ved:

- a) statlig, regional og kommunal planlegging etter loven her,
- b) enkeltvedtak som statlige, regionale og kommunale organer treffer etter loven her eller annen lovgivning.

Forslag til statlige planretningslinjer skal sendes på høring med seks ukers frist for uttalelse før de vedtas.

Departementet skal gjøre statlige planretningslinjer kjent for alle berørte offentlige organer, interesserte organisasjoner og institusjoner, og allmennheten.

§ 6-3. Statlige planbestemmelser

Når det er nødvendig for å ivareta nasjonale eller regionale interesser, kan Kongen etter samråd med de berørte kommuner og regionale planmyndigheter for et tidsrom av inntil ti år nedlegge forbud mot at det innenfor nærmere avgrensede geografiske områder, eller i hele landet, blir iverksatt særskilt angitte bygge- eller anleggstiltak uten samtykke av departementet, eller bestemme at slike tiltak uten slikt samtykke bare kan iverksettes i samsvar med bindende arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan etter denne lov. Kongen kan forlenge forbudet med fem år av gangen.

Før vedtak fattes, skal forslag til bestemmelse sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i de berørte kommuner med seks ukers frist for uttalelse, og gjøres tilgjengelig gjennom minst én avis som er alminnelig lest på stedet og elektroniske medier.

Statlige planbestemmelser skal etter vedtak kunngjøres i Norsk Lovtidend og gjøres kjent for alle berørte offentlige organer, interesserte organisasjoner og institusjoner, og allmennheten.

§ 6-4. Statlig arealplan

Når gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak gjør det nødvendig, eller når andre samfunnmessige hensyn tilsier det, kan departementet henstille til vedkommende kommune om å utarbeide arealdel til kommuneplan eller reguleringsplan etter lovens kapittel 11 og 12.

På samme vilkår kan departementet selv utarbeide og vedta slik plan. Departementet trer da inn i myndigheten til kommunestyret. Vedkommende kommune plikter å gi departementet nødvendig bistand i arbeidet.

Departementet kan i den enkelte sak bestemme at endelig konsesjon til kraftproduksjonsanlegg etter energiloven, vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven uten videre skal ha virkning som statlig arealplan. Departementets vedtak etter dette ledd kan ikke påklages.

III. Regional planlegging

Kapittel 7 Regional planstrategi

§ 7-1. Regional planstrategi

Regional planmyndighet skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide en regional planstrategi i samarbeid med kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet.

Planstrategien skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging.

Den regionale planstrategien skal inneholde en oversikt over hvordan de prioriterte planoppgavene skal følges opp og opplegget for medvirkning i planarbeidet.

Kongen kan gi forskrift om innholdet i og opplegget for de enkelte delene av den regionale planleggingen.

§ 7-2. Behandling og virkning av regional planstrategi

Forslag til regional planstrategi sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Fristen for å komme med uttalelse skal være minst seks uker. Planstrategien vedtas av regional planmyndighet.

Når regional planstrategi er vedtatt av regional planmyndighet, legges den fram for Kongen til godkjenning. Ved godkjenningen kan Kongen, etter drøfting med regional planmyndighet, vedta de endringer som finnes påkrevd ut fra hensynet til nasjonale interesser.

Statlige og regionale organer og kommunene skal legge den regionale planstrategien til grunn for det videre planarbeidet i regionen.

Kapittel 8 Regional plan og planbestemmelse

§ 8-1. Regional plan

Regional planmyndighet skal utarbeide regionale planer for de spørsmål som er fastsatt i den regionale planstrategien.

Kongen kan gi pålegg om å utarbeide regional plan for bestemte virksomhetsfelt, tema eller geografiske områder og gjennom forskrift fastsette nærmere bestemmelser om innhold, organisering og om planen skal godkjennes av Kongen.

Til regional plan skal det utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.

Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet og rulleres årlig.

§ 8-2. Virkning av regional plan

Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

§ 8-3. Utarbeiding av regional plan

Ved utarbeiding av regional plan skal regional planmyndighet samarbeide med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak.

Regional planmyndighet utarbeider forslag til planprogram i samarbeid med berørte kommuner og statlige myndigheter, jf. § 4-1. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med minst seks ukers frist. Planprogrammet fastsettes av regional planmyndighet.

Forslag til regional plan sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med minst seks ukers frist. Regionale planer med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4-2 andre ledd.

§ 8-4. Vedtak av regional plan

Regional plan vedtas med endelig virkning av regional planmyndighet dersom saken ikke bringes inn for departementet etter bestemmelsen i andre ledd, eller annet følger av forskrift til § 8-1 andre ledd. Kommunene, fylkesmannen og berørte statlige organer skal underrettes om vedtaket. Et eksemplar av planen sendes til departementene til orientering.

Dersom statlig organ av hensyn til nasjonale eller statlige interesser på vedkommendes ansvarsområde, eller kommune som blir direkte berørt av planen, har vesentlige innvendinger mot planens mål eller retningslinjer, kan de kreve at saken bringes inn for departementet, som kan gjøre de endringer som finnes påkrevd. Tilsvarende gjelder ved vedtak av regional planbestemmelse etter § 8-5.

Selv om saken ikke bringes inn for departementet etter foregående ledd, kan departementet, etter at regional planmyndighet er gitt høve til å uttale seg, foreta endringer i planen ut fra nasjonale interesser. Regional planmyndighet må være underrettet om at planen vil bli endret innen tre måneder etter at departementet har mottatt den.

§ 8-5. Regional planbestemmelse

Regional planmyndighet kan fastsette regional planbestemmelse knyttet til retningslinjer for arealbruk i en regional plan som skal ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser. Bestemmelsen kan fastsette at det for et

tidsrom av inntil ti år nedlegges forbud mot at det blir iverksatt særskilt angitte bygge- eller anleggstiltak uten samtykke innenfor nærmere avgrensede geografiske områder, eller bestemme at slike tiltak uten slikt samtykke bare kan iverksettes i samsvar med godkjent arealplan etter denne lov.

Forslag om regional planbestemmelse skal utarbeides og behandles i samsvar med reglene i §§ 8–3 og 8–4, og kan fremmes i forbindelse med utarbeiding av en regional plan.

Regional planmyndighet kan, etter samråd med fylkesmannen og berørte kommuner, forlenge forbudet med fem år av gangen.

Samtykke til å iverksette tiltak som omfattes av regional planbestemmelse kan gis av regional planmyndighet etter samråd med fylkesmannen og berørte kommuner.

Regional planbestemmelse skal kunngjøres i Norsk Lovtidend og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Et eksemplar av planbestemmelsen skal sendes til departementet, fylkesmannen og berørte kommuner og statlige myndigheter.

Kapittel 9 Interkommunalt plansamarbeid

§ 9–1. Interkommunalt plansamarbeid

To eller flere kommuner bør samarbeide om planlegging etter denne lov når det er hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrenser. Samarbeidet kan omfatte alle kommunale plantyper.

Interkommunalt plansamarbeid kan igangsettes som gjennomføring av regional planstrategi. Regional planmyndighet eller statlige myndigheter kan anmode kommunene om å innlede et slikt samarbeid når det anses nødvendig for å ivareta hensyn og løse oppgaver som går ut over den enkelte kommune.

Når det anses nødvendig for å ivareta og løse nasjonale og viktige regionale hensyn og oppgaver, kan departementet pålegge kommuner å inngå i et slikt plansamarbeid. Herunder kan det bestemme organisering av plansamarbeidet, om hvilke oppgaver samarbeidet skal gjelde og om hvilket geografisk område det skal omfatte. Før slike bestemmelser gis, skal vedkommende kommuner ha hatt anledning til å uttale seg.

§ 9–2. Organisering

Planarbeidet ledes av et styre med samme antall representanter fra hver kommune, med mindre kommunene er enige om noe annet. Med mindre annet er vedtatt av kommunene, fastsetter styret selv regler for sitt arbeid og organiserer planarbeidet slik det finner det hensiktsmessig.

Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om organisering av interkommunalt plansamarbeid.

§ 9–3. Planprosess og planinnhold

For planprosess og innhold i planene gjelder reglene for vedkommende plantype, jf. kapittel 11 og 12. Hver kommune har ansvar for at saksbehandlingsreglene følges innenfor sitt område.

De deltakende kommuner kan overføre til styret den myndighet til å treffe vedtak om planprosessen som etter loven er lagt til kommunen.

Hvert kommunestyre treffer endelig planvedtak for sitt område.

§ 9–4. Overføring til regional plan

Et flertall av kommunene kan til enhver tid anmode regional planmyndighet om å ta over planarbeidet som regional plan, på grunnlag av det planarbeidet som er utført.

Regional planmyndighet og statlig myndighet kan anmode kommunene om at arbeidet føres videre som regional plan når det anses nødvendig for å ivareta hensyn og løse oppgaver som går ut over den enkelte kommune. Et flertall av kommunene kan samtykke i dette.

Departementet kan bestemme at planarbeidet skal føres videre som regional plan. Før slikt vedtak treffes, skal kommunene ha fått anledning til å uttale seg.

§ 9–5. Uenighet

Er kommunene uenige om innholdet i et samlet planforslag, kan styret eller den enkelte kommune anmode fylkesmannen eller regional planmyndighet om å mekle.

En kommune kan med tre måneders skriftlig varsel tre ut av plansamarbeidet. De øvrige kommunene kan fortsette plansamarbeidet for det området de dekker.

Departementet kan pålegge den enkelte kommune fortsatt å delta i samarbeidet.

§ 9–6. Gjennomføring og endring

Partene i et interkommunalt plansamarbeid bør inngå avtale om gjennomføring av planer som er vedtatt på grunnlag av slikt samarbeid, når det er behov for samordning av bruk av virkemidler for gjennomføring.

Dersom en kommune eller regional planmyndighet ensidig ønsker å endre en plan etter kapitlet her, skal de øvrige deltakende og berørte parter få skriftlig varsel om dette før planarbeidet starter.

§ 9–7. Plansamarbeid mellom regioner og kommuner

Reglene i dette kapittel gjelder tilsvarende for plansamarbeid mellom en eller flere regioner og en eller flere kommuner.

Departementet kan pålegge slikt plansamarbeid når det er nødvendig for å løse planleggingsoppgaver for større områder under ett. Herunder kan departementet gi bestemmelser om formålet med samarbeidet, hvilke oppgaver

samarbeidet skal gjelde, hvilket geografisk område det skal omfatte, organisering av nødvendige samarbeidsorganer, og statens medvirkning. Før slike bestemmelser gis, skal vedkommende regioner og kommuner ha hatt anledning til å uttale seg.

IV. Kommunal planlegging

Kapittel 10 Kommunal planstrategi

§ 10-1. Kommunal planstrategi

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. kapittel 11.

Kapittel 11 Kommuneplan

§ 11-1. Kommuneplan

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Det kan utarbeides kommunedelplan for bestemte områder, temaer eller virksomhetsområder.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen.

Kongen kan gi forskrift om:

- a) innhold i generelle bestemmelser til kommuneplanens arealdel, jf. § 11-9
- b) underformål av arealformål, jf. §§ 11-7 og 12-5
- c) behandling av kommuneplanen, jf. §§ 11-12 til 11-17
- d) samordnet gjennomføring av samfunnsdelen av kommuneplan og økonomiplan etter kommuneloven, jf. §§ 11-2 til 11-12.

§ 11-2. Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig.

For utarbeiding og vedtak av kommuneplanens samfunnsdel gjelder §§ 11-12 til 11-15.

§ 11-3. Virkningen av kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel skal legges til grunn for kommunens egen virksomhet og for statens og regionale myndigheters virksomhet i kommunen.

Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

§ 11-4. Revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplan og rullering av handlingsdel

Ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplaner gjelder bestemmelsene om kommunal planstrategi, jf. § 10-1, og om behandling av kommuneplan, jf. §§ 11-12 til 11-15.

For den årlige rullering av kommuneplanens handlingsdel, jf. § 11-1, skal kommunen innhente synspunkter fra berørte statlige og regionale organer og andre som har ansvar for gjennomføring av tiltak i handlingsdelen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

§ 11-5. Kommuneplanens arealdel

Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det kan utarbeides arealplaner for deler av kommunens område.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivaretatt.

Plankartet skal i nødvendig utstrekning vise hovedformål og hensynssoner for bruk og vern av arealer.

Kommunen kan etter vurdering av eget behov detaljere kommuneplanens arealdel for hele eller deler av kommunens område med nærmere angitte underformål for arealbruk, hensynssoner og bestemmelser, jf. §§ 11-7 til 11-11.

§ 11-6. Rettsvirkning av kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel fastsetter framtidig arealbruk for området og er ved kommunestyrets vedtak bindende for nye tiltak eller utvidelse av eksisterende tiltak som nevnt i § 1-6. Planen gjelder fra kommunestyrets vedtak, dersom ikke saken skal avgjøres av departementet etter § 11-16.

Tiltak etter § 1-6 må ikke være i strid med planens arealformål og generelle bestemmelser, samt bestemmelser knyttet til arealformål og hensynssoner.

Der det ikke gjelder eller er stilt krav om reguleringsplan, jf. § 12-1 andre ledd, skal kommuneplanens arealdel følges ved avgjørelse av søknad om tillatelse eller ved foreståelsen av tiltak etter reglene i § 20-1 første ledd bokstav a til m, jf. §§ 20-2 og 20-3.

§ 11-7. Arealformål i kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrekning vise arealformål som er angitt i nr. 1 til 6. Hovedformålene kan etter behov inndeles i angitte underformål.

Arealformål:

1. Bebyggelse og anlegg.

Underformål:

boligbebyggelse, fritidsbebyggelse, sentrumsformål, kjøpesenter, forretninger, bebyggelse for offentlig eller privat tjenesteyting, fritids- og turistformål, råstoffutvinning, næringsbebyggelse, idrettsanlegg, andre typer anlegg, uteoppholdsarealer, grav- og urnelunder.

2. Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur.

Underformål:

veg, bane, lufthavn, havn, hovednett for sykkel, kollektivnett, kollektivknutepunkt, parkeringsplasser, traseer for teknisk infrastruktur.

3. Grønnstruktur.

Underformål:

naturområder, turdrag, friområder og parker.

4. Forsvaret.

Underformål:

ulike typer militære formål.

5. Landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift.

Underformål:

- a) areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag,
- b) areal for spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse mv., jf. § 11-11 nr. 2.

6. Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone.

Underformål:

ferdsel, farleder, fiske, akvakultur, drikkevann, natur- og friluftsområder hver for seg eller i kombinasjon.

I områder hvor arealplanen bare angir hovedformål for arealbruk, skal det i nødvendig utstrekning gis bestemmelser som klargjør vilkårene for bruk og vern av arealene, jf. §§ 11-9 til 11-11.

§ 11-8. Hensynssoner

Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrekning vise hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av areal. Hensyn og forhold som inngår i andre ledd bokstav a til f, skal markeres i arealdelen som hensynssoner med tilhørende retningslinjer og bestemmelser. Det kan angis flere soner for samme areal.

Til hensynssone skal det i nødvendig utstrekning angis hvilke bestemmelser og retningslinjer som gjelder eller skal gjelde i medhold av loven eller andre lover for å ivareta det hensynet sonen viser.

Det kan fastsettes følgende hensynssoner:

a) Sikrings-, støy- og faresoner med angivelse av fareårsak eller miljørisiko.

Det kan gis bestemmelser som forbyr eller setter vilkår for tiltak og/eller virksomheter, jf. § 1-6, innenfor sonen.

- b) Sone med særlige krav til infrastruktur med angivelse av type infrastruktur.

Det kan gis bestemmelser om krav til infrastruktur i et utbyggingsområde, både som forbud eller påbud med hjemmel i § 11–9 nr. 3 og nr. 4.

- c) Sone med særlige hensyn til landbruk, reindrift, friluftsliv, grønnstruktur, landskap eller bevaring av naturmiljø eller kulturmiljø, med angivelse av interesse.

For randsonen til nasjonalparker og landskapsvernområder kan det, samtidig med fastsetting av verneforskrift for nytt verneområde eller revisjon av verneforskrift eller forvaltningsplan for etablerte verneområder, fastsettes bestemmelser for å hindre vesentlig forringelse av verneverdiene i verneområdet.

Det kan gis retningslinjer om begrensninger av virksomhet og vilkår for tiltak for å ivareta interessen i sonen.

Det kan gis retningslinjer om hvilke hensyn som skal vektlegges ved praktisering av annen lovgivning så langt kommunen er tillagt myndighet etter vedkommende lov.

- d) Sone for båndlegging i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven eller andre lover, eller som er båndlagt etter slikt rettsgrunnlag, med angivelse av formålet.

Båndlegging i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven eller andre lover er tidsbegrenset til fire år, men kan etter søknad til departementet forlenges med fire år.

- e) Sone med krav om felles planlegging for flere eiendommer, herunder med særlige samarbeids- eller eierformer samt omforming og fornyelse.

Bestemmelser til denne sonen kan fastsette at flere eiendommer i et område skal undergis felles planlegging og at det skal brukes særskilte gjennomføringsvirkemidler. Det kan også gis bestemmelser med hjemmel i § 11–9 nr. 3.

- f) Sone hvor gjeldende reguleringsplan fortsatt skal gjelde.

§ 11–9. *Generelle bestemmelser til kommuneplanens arealdel*

Kommunen kan uavhengig av arealformål vedta bestemmelser til kommuneplanens arealdel om:

1. krav om reguleringsplan for visse arealer eller for visse tiltak, herunder at det skal foreligge områderegulering før detaljregulering kan vedtas,
2. innholdet i utbyggingsavtaler, jf. § 17–2,
3. krav til nærmere angitte løsninger for vannforsyning, avløp, veg og annen transport i forbindelse med nye bygge- og anleggstiltak, herunder forbud mot eller påbud om slike løsninger, og krav til det enkelte anlegg, jf. § 18–1. Det kan også gis bestemmelse om tilrettelegging for forsyning av vannbåren varme til ny bebyggelse, jf. § 27–5,
4. rekkefølgekrav for å sikre etablering av samfunnsservice, teknisk infrastruktur, grønnstruktur før områder tas i bruk og tidspunkt for når områder kan tas i bruk til bygge- og anleggsformål, herunder rekkefølgen på utbyggingen,
5. byggegrenser, utbyggingsvolum og funksjonskrav, herunder om universell utforming, leke-, ute- og oppholdsplasser, skilt og reklame, parkering, frikjøp av parkeringsplasser etter § 28–7 og utnyttning av boligmassen etter § 31–6,
6. miljøkvalitet, estetikk, natur, landskap og grønnstruktur, herunder om midlertidige og flyttbare konstruksjoner og anlegg,
7. hensyn som skal tas til bevaring av eksisterende bygninger og annet kulturmiljø,
8. forhold som skal avklares og belyses i videre reguleringsarbeid, herunder bestemmelser om miljøoppfølging og –overvåking.

§ 11–10. *Bestemmelser til arealformål etter § 11–7 nr. 1, 2, 3 og 4*

Til arealformål nr. 1, 2, 3 og 4 i § 11–7 kan det i nødvendig utstrekning gis bestemmelser om:

1. at mindre utbyggingstiltak ikke krever ytterligere plan dersom det er gitt bestemmelser om utbyggingsvolum og uteareal, og forholdet til transportnett og annet lovverk er ivarettatt,
2. fysisk utforming av anlegg,
3. hvilke arealer som skal være til offentlige formål eller fellesareal,
4. lokalisering, bruk og strenghetsklasser for avkjørsler til veg,
5. i hvilke områder Forsvaret i medhold av § 20–4 selv kan fatte vedtak om virksomhet, bygg og anlegg.

§ 11–11. *Bestemmelser til arealformål etter § 11–7 nr. 5 og 6*

Til arealformålene nr. 5 og 6 i § 11–7 kan det i nødvendig utstrekning gis bestemmelser om:

1. omfang, lokalisering og utforming av bygninger og anlegg til landbruk og reindrift som nevnt i § 11–7 første ledd nr. 5,
2. at spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse og annen bebyggelse kan tillates gjennom behandling av enkeltvis søknader eller reguleringsplan når formålet, bebyggelsens omfang og lokalisering er nærmere angitt i arealplanen,
3. bruk og vern av vannflate, vannsøyle og bunn,
4. å tillate nødvendige bygninger, mindre anlegg og opplag i 100-metersbeltet langs sjøen med sikte på landbruk, reindrift, fiske, fangst, akvakultur og ferdsel til sjøs,

5. at det for områder inntil 100 meter langs vassdrag skal være forbudt å sette i verk bestemt angitte bygge- og anleggstiltak. I slikt område kan det også gis bestemmelser for å sikre eller opprettholde kantvegetasjon, og for å sikre allmennhetens tilgang til strandsonen,
6. ferdsel i områder med spesielle vernehensyn og på sjøen,
7. hvilke artsgrupper eller arter av akvakultur som enkeltvis eller i kombinasjon kan etableres.

§ 11–12. Oppstart av arbeid med kommuneplan

Kommuneplanen kan utarbeides samlet eller for samfunnsdel og kommuneplanens arealdel hver for seg, jf. §§ 11–2 og 11–5.

Når planarbeid, herunder revisjon av plan, igangsettes, skal berørte offentlige organer og andre interesserte varsles om formål og viktige problemstillinger for planarbeidet. Det skal alltid kunngjøres en melding om dette i minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og gjennom elektroniske medier.

§ 11–13. Utarbeiding av planprogram

For kommuneplan skal det utarbeides planprogram etter reglene i § 4–1. Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Fristen for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Planprogrammet fastsettes av kommunestyret. Kommunestyret kan delegerer myndigheten i samsvar med kommunelovens regler. Kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4–2 andre ledd.

§ 11–14. Høring av planforslag

Forslag til kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn, kunngjøres i minst én avis som er alminnelig lest på stedet og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Fristen for å gi uttalelse og eventuelt å fremme innsigelse til kommuneplanens arealdel skal være minst seks uker.

Av saksframlegget skal det framgå hvordan virkningene av planen og innkomne uttalelser til planforslaget har vært vurdert, og hvilken betydning disse er tillagt ved vedtaket. Det skal også framgå hvordan planen ivaretar nasjonale og regionale hensyn.

§ 11–15. Vedtak av kommuneplan

Kommunestyret selv vedtar kommuneplanen. Dersom kommunestyret vil treffe vedtak om kommuneplanens arealdel som medfører en bruk av arealer som ikke har vært gjenstand for høring under planbehandlingen, må de deler av planen som ønskes endret, tas opp til ny behandling.

Planen skal kunngjøres og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Et eksemplar av planen skal sendes til departementet, fylkesmannen, regional planmyndighet og berørte statlige myndigheter.

Kommunestyrets vedtak om kommuneplan kan ikke påklages.

§ 11–16. Innsigelse og vedtak av departementet

For innsigelse til kommuneplanens arealdel gjelder §§ 5–4 til 5–6. Dersom innsigelsen knytter seg til klart avgrensede deler av planen, kan kommunestyret likevel vedta at de øvrige delene av kommuneplanens arealdel skal ha rettsvirkning.

Departementet avgjør om innsigelsen skal tas til følge og kan i den forbindelse gjøre de endringer i kommuneplanens arealdel som finnes påkrevd.

Departementet kan, selv om det ikke er reist innsigelse, oppheve hele eller deler av planen eller gjøre de endringer som finnes påkrevd, dersom den strider mot nasjonale interesser eller regional plan. Kommunen skal ha fått mulighet til å uttale seg før departementet treffer vedtak. Kommunen må innen tre måneder etter at departementet har mottatt den være underrettet om at planen kan bli endret.

Departementets vedtak kan ikke påklages.

§ 11–17. Endring og oppheving av kommuneplanens arealdel

For endring og oppheving av planen gjelder samme bestemmelser som for utarbeiding av ny plan. Kommunestyret kan delegerer myndighet til å vedta mindre endringer i planen i samsvar med kommunelovens regler. Før det treffes slikt vedtak, skal saken forelegges berørte myndigheter. Jf. for øvrig § 1–9.

§ 11–18. Begrensning i adgangen til å endre deler av kommuneplanens arealdel

Når nasjonale eller viktige regionale eller kommunale hensyn tilsier det, kan Kongen bestemme at nærmere angitte deler av arealdelen ikke skal kunne endres eller oppheves innen en nærmere angitt tidsramme uten etter samtykke av departementet. Slikt vedtak må treffes innen tolv uker etter at departementet har mottatt planen.

Kapittel 12 Reguleringsplan

§ 12–1. Reguleringsplan

Reguleringsplan er et arealplankart med tilhørende bestemmelser som angir bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser.

Kommunestyret skal sørge for at det blir utarbeidet reguleringsplan for de områder i kommunen hvor dette følger av loven eller av kommuneplanens arealdel, samt der det ellers er behov for å sikre forsvarlig planavklaring og gjennomføring av bygge- og anleggstiltak, flerbruk og vern i forhold til berørte private og offentlige interesser.

For gjennomføring av større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, kreves det reguleringsplan. Tillatelse etter § 20–1, jf. § 21–4 for slike tiltak, kan ikke gis før det foreligger reguleringsplan. Krav til reguleringsplan gjelder ikke for konsesjonspliktige anlegg for produksjon av energi etter energiloven, vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven.

Reguleringsplan kan utarbeides som områderegulering, jf. § 12–2, eller detaljregulering, jf. § 12–3.

Reguleringsplan kan utarbeides i sammenheng med kommuneplanens arealdel eller som egen planprosess.

Kongen kan i forskrift fastsette tekniske kvalitetskrav til reguleringsplan og gi nærmere bestemmelser om inndelingen av arealformål, planbestemmelser og behandling av reguleringsplan.

§ 12–2. Områderegulering

Områderegulering brukes av kommunen der det er krav om slik plan i kommuneplanens arealdel, eller kommunen finner at det er behov for å gi mer detaljerte områdevis avklaringer av arealbruken.

Områderegulering utarbeides av kommunen. Kommunen kan likevel overlate til andre myndigheter og private å utarbeide forslag til områderegulering.

For områderegulering som innebærer vesentlige endringer av vedtatt kommuneplan gjelder § 4–2 andre ledd.

§ 12–3. Detaljregulering

Detaljregulering brukes for å følge opp kommuneplanens arealdel og eventuelt etter krav fastsatt i en vedtatt områderegulering. Detaljregulering kan skje som utfylling eller endring av vedtatt reguleringsplan.

Private, tiltakshavere, organisasjoner og andre myndigheter har rett til å fremme forslag til detaljregulering, herunder utfyllende regulering, for konkrete bygge- og anleggstiltak og arealendringer, og til å få kommunens behandling av og standpunkt til reguleringsspørsmålet som tas opp i det private forslaget.

Private forslag må innholdsmessig følge opp hovedtrekk og rammer i kommuneplanens arealdel og foreliggende områdereguleringer. Ved vesentlige avvik gjelder kravene i § 4–2 andre ledd.

Reguleringsplan skal utarbeides av fagkyndige.

§ 12–4. Rettsvirkning av reguleringsplan

En reguleringsplan fastsetter framtidig arealbruk for området og er ved kommunestyrets vedtak bindende for nye tiltak eller utvidelse av eksisterende tiltak som nevnt i § 1–6. Planen gjelder fra kommunestyrets vedtak, dersom ikke saken skal avgjøres av departementet etter § 12–13.

Tiltak etter § 1–6 første ledd, herunder bruksendring etter § 31–2, jf. også § 1–6 andre ledd, må ikke være i strid med planens arealformål og bestemmelser.

Reguleringsplan skal følges ved avgjørelse av søknad om tillatelse eller ved foreståelsen av tiltak etter § 20–1 første ledd bokstav a til m, jf. §§ 20–2 og 20–3.

Reguleringsplan er grunnlag for ekspropriasjon etter reglene i kapittel 16.

Er bygge- og anleggstiltak som hjemles i plan fremmet med bakgrunn i privat reguleringsforslag etter § 12–11, ikke satt i gang senest fem år etter vedtak av planen, kan tillatelsen til gjennomføring av planen ikke gis uten nytt planvedtak. Etter søknad fra tiltakshaveren kan planvedtaket forlenges med inntil to år av gangen. Der det innenfor fristen på fem år med eventuell(e) forlengelse(r) er gitt rammetillatelse for et tiltak, gjelder fristen på tre år etter § 21–9 for tiltaket.

§ 12–5. Arealformål i reguleringsplan

For hele planområdet skal det angis arealformål. Arealformål kan deles inn i underformål og kombineres innbyrdes og med hensynssoner.

I nødvendig utstrekning angis områder for:

1. bebyggelse og anlegg, herunder arealer for boligbebyggelse, fritidsbebyggelse, sentrumsformål, kjøpesenter, forretninger, bebyggelse for offentlig eller privat tjenesteyting, fritids- og turistformål, råstoffutvinning, næringsbebyggelse, idrettsanlegg, andre typer anlegg, uteoppholdsarealer, grav- og urnelunder,
2. samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, herunder areal for veg, bane, lufthavn, havn, hovednett for sykkel, kollektivnett, kollektivknutepunkt, parkeringsplasser, trasé for nærmere angitt teknisk infrastruktur,
3. grønnstruktur, herunder areal for naturområder, turdrag, friområder og parker,
4. Forsvaret, herunder areal for ulike typer militære formål,
5. landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift, samlet eller hver for seg, herunder områder for jordbruk, skogbruk, reindrift, naturvern, jordvern, særlige landskapshensyn, vern av kulturmiljø eller kulturminne, friluftsområder, seterområder, og landbruks-, natur- og friluftsområder der kommuneplanens arealdel tillater spredt bolig-, fritidsbolig- og næringsvirksomhet,

6. bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone, herunder områder for ferdsel, farleder, fiske, akvakultur, drikkevann, natur- og friluftsområder. Kongen fastsetter ytterligere underdeling i forskrift.

§ 12-6. Hensynssoner i reguleringsplan

De hensyn og restriksjoner som er fastsatt gjennom hensynssoner til kommuneplanens arealdel, jf. §§ 11-8 og 11-10, skal legges til grunn for utarbeiding av reguleringsplan. Hensynssoner kan videreføres i reguleringsplan eller innarbeides i arealformål og bestemmelser som ivaretar formålet med hensynssonen.

§ 12-7. Bestemmelser i reguleringsplan

I reguleringsplan kan det i nødvendig utstrekning gis bestemmelser til arealformål og hensynssoner om følgende forhold:

1. utforming, herunder estetiske krav, og bruk av arealer, bygninger og anlegg i planområdet,
2. vilkår for bruk av arealer, bygninger og anlegg i planområdet, eller forbud mot former for bruk, herunder byggegrenser, for å fremme eller sikre formålet med planen, avveie interesser og ivareta ulike hensyn i eller av hensyn til forhold utenfor planområdet,
3. grenseverdier for tillatt forurensning og andre krav til miljøkvalitet i planområdet, samt tiltak og krav til ny og pågående virksomhet i eller av hensyn til forhold utenfor planområdet for å forebygge eller begrense forurensning,
4. funksjons- og kvalitetskrav til bygninger, anlegg og utearealer, herunder krav for å sikre hensynet til helse, miljø, sikkerhet, universell utforming og barns særlige behov for leke- og uteoppholdsareal,
5. antallet boliger i et område, største og minste boligstørrelse, og nærmere krav til tilgjengelighet og boligens utforming der det er hensiktsmessig for spesielle behov,
6. bestemmelser for å sikre verneverdier i bygninger, andre kulturminner, og kulturmiljøer, herunder vern av fasade, materialbruk og interiør, samt sikre naturtyper og annen verdifull natur,
7. trafikkregulerende tiltak og parkeringsbestemmelser for bil og sykkelparkering, herunder øvre og nedre grense for parkeringsdekning,
8. krav om tilrettelegging for forsyning av vannbåren varme til ny bebyggelse, jf. § 27-5,
9. retningslinjer for særlige drifts- og skjøtselstiltak innenfor arealformålene nr. 3, 5 og 6 i § 12-5,
10. krav om særskilt rekkefølge for gjennomføring av tiltak etter planen, og at utbygging av et område ikke kan finne sted før tekniske anlegg og samfunnstjenester som energiforsyning, transport og vegnett, helse- og sosialtjenester, barnehager, friområder, skoler mv. er tilstrekkelig etablert,
11. krav om detaljregulering for deler av planområdet eller bestemte typer av tiltak, og retningslinjer for slik plan,
12. krav om nærmere undersøkelser før gjennomføring av planen, samt undersøkelser med sikte på å overvåke og klargjøre virkninger for miljø, helse, sikkerhet, tilgjengelighet for alle, og andre samfunnsinteresser, ved gjennomføring av planen og enkelttiltak i denne,
13. krav om fordeling av arealverdier og kostnader ved ulike felles tiltak innenfor planområdet i henhold til jordskifteloven § 2 bokstav h, jf. § 5 andre ledd,
14. hvilke arealer som skal være til offentlige formål eller fellesareal.

§ 12-8. Oppstart av reguleringsplanarbeid

Når planarbeidet igangsettes, skal berørte offentlige organer og andre interesserte varsles. Når forslagsstilleren er en annen enn planmyndigheten selv, skal planspørsmålet legges fram for planmyndigheten i møte. Kommunen kan gi råd om hvordan planen bør utarbeides, og kan bistå i planarbeidet.

Forslagsstilleren skal alltid kunngjøre en melding om oppstart av planarbeidet i minst én avis som er alminnelig lest på stedet, og gjennom elektroniske medier. Registrerte grunneiere og festere i planområdet, og så vidt mulig andre rettighetshavere i planområdet samt naboer til planområdet, skal når de blir direkte berørt, på hensiktsmessig måte underrettes om at planarbeidet tas opp.

Ved varsel om oppstart og kunngjøring skal avgrensningen av planområdet angis.

§ 12-9. Behandling av planprogram for planer med vesentlige virkninger

For planer som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det utarbeides planprogram etter reglene i § 4-1. Planprogram kan unnlates for nærmere bestemte reguleringsplaner når disse er i samsvar med kommuneplanens arealdel eller områderegulering og hvor virkningene er tilfredsstillende beskrevet i overordnet plan.

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart av planarbeidet. Forslaget skal også gjøres tilgjengelig gjennom minst én avis som er alminnelig lest på stedet og elektroniske medier. Frist for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Planprogrammet fastsettes ordinært av kommunestyret. Kommunestyret kan delegere myndigheten til å fastsette planprogram i samsvar med kommunelovens regler.

Ved behandling av planprogrammet kan kommunestyret fastsette at det skal gjennomføres en områderegulering dersom dette er nødvendig for en forsvarlig planavklaring og plangjennomføring for bygge- og anleggstiltak, flerbruk og vern i forhold til berørte private og offentlige interesser.

§ 12–10. Behandling av reguleringsplanforslag

Forslag til reguleringsplan sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Planforslaget gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Frist for å gi uttalelse og eventuelt fremme innsigelse skal være minst seks uker. Reguleringsplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn skal inneholde en konsekvensutredning, jf. § 4–2 andre ledd. Konsekvensutredning kan utelates for nærmere bestemte reguleringsplaner når disse er i samsvar med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, og hvor virkningene er tilfredsstillende beskrevet i overordnet plan.

Registrerte grunneiere og festere og så vidt mulig andre rettighetshavere i planområdet samt naboer, skal når de blir direkte berørt, på hensiktsmessig måte underrettes om forslag til reguleringsplan med opplysning om hvor det er tilgjengelig.

Når fristen er ute, tar kommunen saken opp til behandling med de merknader som er kommet inn.

For private reguleringsforslag gjelder i tillegg § 12–11.

§ 12–11. Behandling av private reguleringsplanforslag

Når forslaget til reguleringsplan er mottatt av kommunen, skal kommunen snarest, og senest innen tolv uker eller en annen frist som er avtalt med forslagsstiller, avgjøre om forslaget skal fremmes ved å sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn og behandles etter reglene i §§ 12–9 og 12–10. Kommunen kan samtidig fremme alternative forslag til regulering av arealet. Finner ikke kommunen grunn til å fremme forslaget, skal forslagsstilleren underrettes ved brev. Er forslaget i samsvar med kommuneplanens arealdel eller områderegulering, kan avslaget kreves forelagt kommunestyret.

§ 12–12. Vedtak av reguleringsplan

Når forslag til reguleringsplan er ferdigbehandlet, legges det fram for kommunestyret til vedtak, eventuelt i alternativer. Av saksframlegget skal det framgå hvordan innkomne uttalelser til planforslaget og konsekvensene av planen har vært vurdert, og hvilken betydning disse er tillagt. Kommunestyret må treffe vedtak senest tolv uker etter at planforslaget er ferdigbehandlet. Er kommunestyret ikke enig i forslaget, kan det sende saken tilbake til ny behandling. Det kan gis retningslinjer for det videre arbeid med planen.

Kommunestyret kan delegere myndighet til å vedta mindre reguleringsplaner i samsvar med kommunelovens regler når planen er i samsvar med rammer i kommuneplanens arealdel, og det er mindre enn fire år siden den ble vedtatt av kommunestyret.

Kommunestyrets endelige vedtak om reguleringsplan kan påklages, jf. § 1–9.

Når planen er vedtatt, skal registrerte grunneiere og festere i planområdet, og så vidt mulig andre rettighetshavere i planområdet og naboer til planområdet, når de blir direkte berørt underrettes særskilt ved brev. Underretningen skal inneholde opplysninger om klageadgangen og frist for klage.

Planen med planbeskrivelse skal kunngjøres i minst én avis som er alminnelig lest på stedet og gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier.

§ 12–13. Innsigelse og vedtak av departementet

For innsigelse til reguleringsplan gjelder §§ 5–4 til 5–6. Dersom innsigelsen knytter seg til klart avgrensede deler av planen, kan kommunestyret likevel vedta at de øvrige delene av reguleringsplanen skal ha rettsvirkning.

Departementet avgjør om innsigelsene skal tas til følge og kan i den forbindelse gjøre de endringer i reguleringsplanen som finnes påkrevd.

Departementet kan, selv om det ikke er reist innsigelse, oppheve deler av planen eller gjøre de endringer som finnes påkrevd, dersom den strider mot nasjonale interesser eller regional plan. Dette gjelder også der planen strider mot kommuneplanens arealdel. Kommunen skal ha fått mulighet til å uttale seg før departementet treffer vedtak.

Departementets vedtak kan ikke påklages.

§ 12–14. Endring og oppheving av reguleringsplan

For utfylling, endring og oppheving av reguleringsplan gjelder samme bestemmelser som for utarbeiding av ny plan.

Kommunestyret kan delegere myndigheten til å treffe vedtak om mindre endringer i reguleringsplan eller til å vedta utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen. Små endringer kan delegeres til administrasjonen.

Før det treffes slikt vedtak, skal saken forelegges berørte myndigheter, og eierne og festerne av eiendommer som direkte berøres av vedtaket, skal gis anledning til å uttale seg. Jf. for øvrig § 1–9.

§ 12–15. Felles behandling av reguleringsplanforslag og byggesøknad

Dersom kommunen og den private part finner det hensiktsmessig kan søknad om byggetillatelse behandles felles med privat forslag om reguleringsplan. I slike tilfeller gjelder reglene for reguleringsplaner om varsling, uttalelsesfrist, adressat for uttalelsene og saksbehandlingsfrister for begge vedtakene. Avgjørelsen av plansaken og byggesaken fattes i egne vedtak.

Kapittel 13 Midlertidig forbud mot tiltak

§ 13-1. Midlertidig forbud mot tiltak

Finner kommunen eller vedkommende myndighet at et område bør undergis ny planlegging, kan den bestemme at oppretting og endring av eiendom eller tiltak etter § 1-6 og andre tiltak som kan vanskeliggjøre planarbeidet, ikke kan settes i gang før planspørsmålet er endelig avgjort.

Kommunen kan samtykke i at tiltak som er nevnt i første ledd blir gjennomført hvis det etter kommunens skjønn ikke vil vanskeliggjøre planleggingen.

Gjelder den påtenkte planen areal for omforming og fornyelse med hensynssone for særlige samarbeids- eller eierformer, jf. §§ 11-8 bokstav e og 12-6, kan kommunen også bestemme at grunneier eller rettighetshaver ikke uten samtykke fra kommunen kan råde rettslig over eiendom på en måte som kan vanskeliggjøre eller fordyre gjennomføringen av planen. Kommunen skal la slikt vedtak tinglyse på de berørte eiendommer.

§ 13-2. Varighet og frist

Er planspørsmålet ikke endelig avgjort senest fire år etter at forbud er nedlagt, faller forbudet bort og tinglyst vedtak etter § 13-1 tredje ledd skal slettes. Tidligere innsendte forslag til oppretting eller endring av eiendom og søknader om byggetillatelse tas straks opp til behandling og avgjørelse. Kommunen kan i tilfelle fastsette eiendomsgrenser og bebyggelsens beliggenhet, høyde og grad av utnyttning.

§ 13-3. Fristforlengelse

Kommunen kan i særlige tilfeller forlenge fristen. Vedtak må treffes innen fristens utløp.

Ved fristforlengelse kan kommunen eller departementet bestemme at berørte grunneiere, straks eller fra et bestemt tidspunkt, gis rett til å kreve innløsning som om eiendommen – eller den del av eiendommen som berøres av byggeforbudet – var blitt regulert til offentlig trafikkområde, friområde, fellesområde eller område angitt til omforming og fornyelse samt til statens, regionens og kommunens bygninger og grav- og urnelunder. Bestemmelsene i § 15-2 gis tilsvarende anvendelse.

§ 13-4. Statlig bygge- og deleforbud

I forbindelse med statlig planlegging etter §§ 6-3 og 6-4, herunder i forbindelse med vurdering av regional planbestemmelse, og for øvrig når særlige grunner foreligger, kan departementet treffe vedtak som nevnt i § 13-1 første ledd. Bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 16 og 27 første og andre ledd gjelder i så fall tilsvarende i forhold til vedkommende kommune.

V. Konsekvensutredninger for tiltak og planer etter annet lovverk

Kapittel 14 Konsekvensutredninger for tiltak og planer etter annet lovverk

§ 14-1. Virkeområde og formål

Reglene i dette kapittel gjelder for tiltak etter annen lovgivning som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn og for nærmere bestemte verneplaner etter naturvernloven.

Formålet med bestemmelsene er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av tiltaket eller planen, og når det tas stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår, tiltaket eller planen kan gjennomføres.

§ 14-2. Utarbeiding og behandling av utredningsprogram og konsekvensutredning

For tiltak og planer som omfattes av bestemmelsene, skal det tidligst mulig under forberedelsen av tiltaket eller planen utarbeides melding med forslag til program for utredningsarbeidet. Forslaget skal gjøre rede for tiltaket, behovet for utredninger og opplegg for medvirkning. Melding med forslag til program skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn før programmet fastsettes.

Søknad eller planforslag med konsekvensutredning skal utarbeides på grunnlag av fastsatt utredningsprogram og sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn.

§ 14-3. Hensyntaken til konsekvensutredningen ved vedtak i saken

Av saksframlegget eller begrunnelsen for vedtak skal det framgå hvordan virkningene av planforslag eller søknad og innkomne uttalelser har vært vurdert, og hvilken betydning disse er tillagt ved vedtaket, særlig når det gjelder valg av alternativer. Vedtaket av søknad eller plan med begrunnelse skal offentliggjøres.

I forbindelse med vedtaket skal det vurderes og i nødvendig grad stilles vilkår med sikte på å overvåke og avbøte mulige negative virkninger av vesentlig betydning. Vilårene skal framgå av vedtaket.

§ 14-4. Konsekvensutredninger ved grenseoverskridende virkninger

Dersom tiltak eller planer som behandles etter dette kapitlet kan få vesentlige negative miljøvirkninger i en annen stat, skal ansvarlig myndighet varsle berørte myndigheter i vedkommende stat og gi anledning til å medvirke i plan- eller utredningsprosessen etter disse bestemmelser.

§ 14-5. Kostnader

Kostnadene ved utarbeiding av melding med forslag til utredningsprogram og konsekvensutredning bæres av forslagsstilleren.

§ 14-6. Forskrift

Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om hvilke tiltak og planer som omfattes av dette kapitlet samt utfyllende bestemmelser om utredningsprogram og konsekvensutredninger.

*Tredje del: Gjennomføring**Kapittel 15 Innløsning og erstatning***§ 15-1. Grunneierens rett til å kreve innløsning ved kommuneplanens arealdel**

Blir ubebygd eiendom eller større del av slik eiendom i kommuneplanens arealdel angitt som areal til offentlige trafikkområder, offentlige friområder, fellesområder, fornyelsesområder eller til statens, fylkets og kommunens bygninger og grav- og urnelunder, og eiendommen innen fire år ikke blir regulert eller angitt til annet formål i arealdelen, kan grunneieren eller festeren kreve erstatning etter skjønn, eller at ekspropriasjon straks blir foretatt, hvis båndleggingen medfører at eiendommen ikke lenger kan nyttes på regningssvarende måte. Er grunnen bebygd, har eieren eller festeren samme krav når bebyggelsen er fjernet.

§ 15-2. Grunneierens rett til å kreve innløsning ved reguleringsplan

Medfører en reguleringsplan at kommunen, eller annet rettssubjekt med samtykke av kommunen, etter § 16-2 har rett til å ekspropriere en ubebygd eiendom i dens helhet, kan grunneieren eller festeren kreve at ekspropriasjon straks blir foretatt når vedtaket gjelder grunn som i planen er angitt til offentlige trafikkområder, offentlige friområder, fellesområder, fornyelsesområder samt til statens, fylkets og kommunens bygninger og grav- og urnelunder.

Det samme gjelder når retten til ekspropriasjon omfatter ubebygd del av en eiendom, dersom ekspropriasjonen vil føre til at eiendommen ikke lenger kan anses skikket til å nyttes på en, etter hele eiendommens størrelse, beliggenhet eller etter øvrige forhold regningssvarende måte.

Krav etter første ledd må være satt fram senest tre år etter at reguleringsplanen er kunngjort etter § 12-12 fjerde og femte ledd, eller vedtak er gjort kjent etter § 12-12 siste ledd. Er grunnen bebygd, har eieren eller festeren det samme krav når bebyggelsen er fjernet. Kravet må i så fall være satt fram senest tre år etter dette tidspunkt.

§ 15-3. Erstatning for tap ved reguleringsplan

Medfører en reguleringsplan ved bestemmelser om byggegrense innenfor veglinjen eller av andre særlige grunner at en eiendom blir ødelagt som byggetomt, og den heller ikke kan nyttes på annen regningssvarende måte, skal kommunen betale erstatning etter skjønn med mindre den erverver eiendommen i medhold av § 16-9. Det samme gjelder hvis reguleringsplan medfører at eiendom som bare kan nyttes til landbruksformål ikke lenger kan drives regningssvarende. Ved regulering av naturvernområder etter loven her skal kommunen betale erstatning etter skjønn i samsvar med naturvernloven §§ 20, 20 b og 20 c.

Krav om erstatning må være satt fram senest tre år etter at reguleringsplanen er kunngjort etter § 12-12 fjerde og femte ledd, eller vedtak er gjort kjent etter § 12-12 siste ledd.

Er grunnen bebygd, har eieren eller festeren det samme krav når bebyggelsen er fjernet. Kravet må i så fall være satt fram senest tre år etter dette tidspunkt.

Erstatning for tap ved reguleringsplan som blir utarbeidet og vedtatt av departementet eller av kommunen i medhold av § 6-4, skal betales av staten når ikke annet er bestemt.

Når en eiendom bebygges i henhold til reguleringsplan som gir den en vesentlig bedre utnytting enn andre eiendommer i området, og verdien av disse som følge av dette er blitt betydelig forringet, kan deres eiere eller festere ved skjønn tilkjennes erstatning hos eieren av den førstnevnte eiendom. Erstatningsbeløpet kan ikke settes høyere enn den verdiøkning som den bedre utnytting medfører for vedkommende eiendom, etter fradrag for de refusjonsbeløp som eieren eller festeren i tilfelle er blitt tilpliktet å betale i medhold av bestemmelsene i lovens kapittel 18 som følge av eiendommens utnytting.

Krav om erstatning må være satt fram senest tre måneder etter at byggetillatelse er gitt. Eier eller fester av eiendom som gis bedre utnytting, kan kreve forhåndsskjønn til avgjørelse av erstatningsspørsmålet når endelig reguleringsplan foreligger. Erstatningsbeløpet forfaller til betaling når byggearbeider er satt i gang, men tidligst tre måneder etter at beløpet er endelig fastsatt.

*Kapittel 19 Dispensasjon***§ 19-1. Søknad om dispensasjon**

Dispensasjon krever grunnlagt søknad. Før vedtak treffes, skal naboer varsles på den måten som nevnt i § 21-3. Særskilt varsel er likevel ikke nødvendig når dispensasjonssøknad fremmes samtidig med søknad om tillatelse etter kapittel 20, eller når søknaden åpenbart ikke berører naboens interesser. Regionale og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon fra planer, plankrav og forbudet i § 1-8.

§ 19-2. Dispensasjonsvedtaket

Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir vesentlig tilsidesatt. I tillegg må fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene etter en samlet vurdering. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Ved dispensasjon fra loven og forskrifter til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet.

Ved vurderingen av om det skal gis dispensasjon fra planer skal statlige og regionale rammer og mål tillegges særlig vekt. Kommunen bør heller ikke dispensere fra planer, lovens bestemmelser om planer og forbudet i § 1–8 når en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt om dispensasjonssøknaden.

Kongen kan i forskrift fastsette tidsfrist for behandling av dispensasjonssaker.

§ 19-3. Midlertidig dispensasjon

Midlertidig dispensasjon kan gis tidsbestemt eller for ubestemt tid. Ved dispensasjonstidens utløp eller ved pålegg må søkeren uten utgift for kommunen fjerne eller endre det utførte, eller opphøre med midlertidig tillatt bruk, eller oppfylle det krav det er gitt utsettelse med, og hvis det kreves, gjenopprette den tidligere tilstand.

Dispensasjon kan gjøres betinget av erklæring der også eier eller fester for sin del aksepterer disse forpliktelser. Erklæringen kan kreves tinglyst. Den er bindende for panthavere og andre rettighetshavere i eiendommen uten hensyn til når retten er stiftet og uten hensyn til om erklæringen er tinglyst.

§ 19-4. Dispensasjonsmyndigheten

Myndigheten til å gi dispensasjon tilligger kommunen.

Dersom det er nødvendig for å ivareta nasjonale eller viktige regionale interesser og hensyn i nærmere angitte deler av strandsonen eller fjellområder, kan Kongen i forskrift legge myndigheten til å gi dispensasjon fra bestemte planer, eller for bestemte typer tiltak, midlertidig til regionalt eller statlig organ.

Sjette del: Sluttbestemmelser

Kapittel 34 Ikrafttreden og overgangsbestemmelser

§ 34-1. Ikrafttreden – plandelen

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Fra samme tidspunkt oppheves plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77 kapittel I til VII-a.

§ 34-2. Overgangsbestemmelser til plandelen

Kongen skal snarest mulig og innen to år etter lovens ikrafttreden presentere et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, jf. § 6–1.

Innen utgangen av første år etter valg av nytt kommunestyre og fylkesting skal kommunen utarbeide og vedta kommunal planstrategi etter § 10–1 og fylkeskommunen/regionale planmyndighet utarbeide og vedta regional planstrategi etter § 7–1.

Gjeldende rikspolitiske retningslinjer og bestemmelser etter plan- og bygningsloven av 1985 § 17–1 fortsetter å gjelde. Endringer av slike retningslinjer og bestemmelser skal skje etter reglene i denne lov kapittel 6.

Gjeldende fylkesplan, kommuneplan, herunder arealdel av kommuneplan, reguleringsplan og bebyggelsesplan gjelder inntil de blir endret, opphevet, erstattet eller satt til side av ny plan etter denne lov.

Begrensning i klageadgangen i § 1–9 andre ledd andre punktum, og i adgangen til å fremme innsigelse etter § 5–5 siste ledd, gjelder bare i forhold til planvedtak truffet i medhold av denne lov.

Bestemmelser i og i medhold av plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77 kapittel VIII til kapittel XXI gjelder fortsatt for ekspropriasjon, opparbeidelse, refusjon, behandling av søknader, sanksjoner, mv. for planer utarbeidet før denne lovs ikrafttreden.

Eldre reguleringsplan og bebyggelsesplan er fortsatt grunnlag for ekspropriasjon innenfor ti-årsfristen for ekspropriasjon.

Unntaket i plan- og bygningsloven av 1985 § 17–2 tredje ledd nr. 1 for bygning, konstruksjon, anlegg eller innhegning som er nødvendig i landbruket fortsetter å gjelde inntil det er vedtatt bestemmelser etter § 11–11 nr. 4, men faller uansett bort etter fire år fra lovens ikrafttreden.

Kommunale forskrifter og vedtekter gjelder inntil de erstattes av nye planbestemmelser, forskrifter eller vedtekter. Kommunale vedtekter gitt med hjemmel i plan- og bygningsloven § 3, § 67 nr. 3, § 69 nr. 4, § 78 tredje ledd, § 85 tredje ledd og § 91a første ledd faller bort senest åtte år etter ikrafttreden av denne lov. Kommunen kan gi dispensasjon fra vedtekter etter reglene i kapittel 19.

Forslag til arealdel til kommuneplan, reguleringsplan og bebyggelsesplan som var lagt ut til offentlig ettersyn ved lovens ikrafttreden, kan ferdigbehandles etter de reglene som gjaldt da de ble lagt ut. For andre planer gjelder reglene i denne lov.

For tiltak som krever konsekvensutredning etter reglene i kapittel VII-a i gjeldende lov, og hvor planprogram er godkjent, kan konsekvensutredningen fullføres etter disse reglene.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan reglene i plan- og bygningsloven 14. juni 1985 nr. 77 skal virke sammen med bestemmelser i loven her.

Kapittel 35 Endringer i annet lovverk

§ 35–1. Endringer i andre lover – del I

1. I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. (industrikonsesjonsloven) skal § 13 nr. 7 andre og tredje ledd lyde:

Når konsesjon antas å ville medføre bymessig bebyggelse eller en større samling av mennesker, kan det pålegges konsesjonæren helt eller delvis å dekke utgiftene til reguleringsplan og i særlige tilfelle til arealdelen i kommuneplanen etter nærmere bestemmelser av departementet.

Når konsesjon foranlediger et større inngrep i fjellområder kan det pålegges konsesjonæren helt eller delvis å dekke utgiftene til reguleringsplan og i særlige tilfelle arealdelen i kommuneplanen etter nærmere bestemmelse av departementet.

2. I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer (vassdragsreguleringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 nytt fjerde ledd skal lyde:

Konsesjon etter første ledd kan ikke erstattes av rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven.

§ 2 nytt femte ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at ethvert kraftproduksjonsanlegg med endelig konsesjon etter denne lov uten videre skal ha virkning som statlig arealplan etter plan- og bygningsloven § 6–4.

§ 5 bokstav c skal lyde:

c. Søknaden skal vedlegges konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven kapittel 14.

§ 6 nr. 1 første ledd nytt femte, sjette og sjuende punktum skal lyde:

Reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5–4 til 5–6 gjelder så langt de passer ved behandling av søknader om konsesjon etter denne lov. De samme organer som gis innsigelsesrett etter plan- og bygningsloven, gis også klagerett på konsesjonsvedtaket etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Departementet gir nærmere forskrifter om bruk av innsigelse i konsesjonssaker etter denne lov.

§ 6 nr. 1 fjerde og femte ledd skal lyde:

Utgifter til nødvendig juridisk og annen sakkyndig hjelp som er påløpt etter at melding er lagt ut til offentlig ettersyn som bestemt i plan- og bygningsloven § 14–2 erstattes grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre interesserte av søkeren i den utstrekning det finnes rimelig. Avgjørelsen treffes av departementet. Departementet kan i spesielle tilfelle gi forhåndstilsagn om dekning av utgifter inntil et bestemt beløp.

Nødvendige utgifter til kommunal planlegger kan kreves erstattet av søkeren fra det tidspunkt meldingen er sendt til kommunen, jf. plan- og bygningsloven § 14–2. Avgjørelsen treffes av departementet.

§ 16 nr. 6 skal lyde:

Når ekspropriasjonsskjønn i henhold til en reguleringskonsesjon ikke er påstevnet innen 1 år fra resolusjonens avgivelse, kan reguleringen ikke fremmes uten ny konsesjon. Når det finnes ubetenkelig, kan ny konsesjon i slike tilfeller gis uten at bestemmelsene i § 6 og i plan- og bygningsloven kapittel 14 kommer til anvendelse.

3. I lov 5. mai 1961 om grannegjerde (grannegjerdelova) skal § 16 andre ledd første punktum lyde:

I områder som er lagt ut til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift i medhald av plan- og bygningsloven § 11–7 nr. 5 eller er regulert til slik bruk eller vern og i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet dersom rekvirenten set fram krav om skjøn for jordskifteretten i samband med sak etter jordskiftelova § 6 første til fjerde ledd første punktum eller som eiga sak.

4. I lov 21. juni 1963 nr. 23 om veger (veglova) gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd første punktum skal lyde:

Langs offentlig veg skal det vere byggegrenser fastsette med heimel i denne lova, dersom ikkje anna følgjer av arealdel av kommuneplan eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven.

§ 40 første ledd skal lyde:

Avkjørsle frå offentlig veg må berre byggast eller nyttast etter reguleringsplan eller arealdel av kommuneplan etter plan- og bygningsloven.

§ 60 andre ledd første punktum skal lyde:

I områder som er lagt ut til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift i medhald av plan- og bygningsloven § 11–7 nr. 5 eller er regulert til slik bruk eller vern og i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet etter kap. VII dersom rekvirenten set fram krav om skjøn for jordskifteretten i samband med sak etter jordskiftelova § 6 første til fjerde ledd første punktum eller som eiga sak.

5. I lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom (servitutlova) skal § 19 første ledd første punktum lyde:

I område som er lagde ut til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift i medhald av plan- og bygningsloven § 11–7 nr. 5 eller er regulert til slik bruk eller vern og i uregulert område, held jordskifteretten skjønnet dersom rekvierten set fram krav om skjønn for jordskifteretten i samband med sak etter jordskiftelova § 6 første til fjerde ledd første punktum eller som eiga sak.

6. I lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern (naturvernloven) skal § 18 nr. 1 første ledd lyde:

Når et arbeid med vern etter denne lov starter opp skal det tas kontakt med berørte fylkeskommuner og kommuner for å drøfte avgrensing av området, innhold i vernebestemmelser, spørsmål om samtidig oppstart av kommunalt eller regionalt planarbeid og spørsmål for øvrig av betydning for kommunens og fylkeskommunens planarbeid. Kongen kan gi forskrift om samordnet behandling av planer etter plan- og bygningsloven og vern etter denne lov.

7. I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten (odelslova) skal § 5 lyde:

Når eit område ved reguleringsplan er lagt ut til utbygging og anlegg, samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur eller grønnstruktur, kan grunn i området ikkje odlast.

Kongen kan ta avgjerd om at dette og skal gjelde område som ved reguleringsplan er lagt ut til andre føremål enn dei her nemnde, bortsett frå landbruksområde.

8. I lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) gjøres følgende endringer:

§ 8 siste ledd første og andre punktum skal lyde:

Tillatelse i medhold av første ledd skal ikke innhentes for bygge- og anleggstiltak som er i samsvar med reguleringsplan som er vedtatt etter denne lovs ikrafttreden. Tilsvarende gjelder for områder som i kommuneplanens arealdel er utlagt til bebyggelse og anlegg, og der vedkommende myndighet etter loven her har sagt seg enig i arealbruken.

§ 9 andre ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første og andre ledd får tilsvarende anvendelse ved utarbeiding av reguleringsplan.

§ 22 a nr. 1 skal lyde:

Når et arbeid med fredning etter denne lov (jf §§ 15, 19 og 20) starter opp skal det tas kontakt med berørte fylkeskommuner og kommuner for å drøfte avgrensing av området, innhold i fredningsbestemmelser og spørsmål om samtidig oppstart av kommunalt eller regionalt planarbeid og spørsmål for øvrig av betydning for kommunens og fylkeskommunens planarbeid. Kongen kan gi forskrift om samordnet behandling av planer etter plan- og bygningsloven og fredning etter denne lov.

9. I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven) gjøres følgende endringer:

§ 2 bokstav h og i skal lyde:

- h) fordele arealverdiar og fordele kostnader ved ulike sams tiltak i og for område for bebyggelse og anlegg etter § 11–7 nr. 1 og § 12–5 nr. 1 i plan- og bygningsloven.
- i) omforme eigedomar og rettar på grunnlag av utenleige eigedomstilhøve som følge av godkjent reguleringsplan etter plan- og bygningsloven i område som gjeld:
  - 1. eksisterande område for bebyggelse og anlegg,
  - 2. nytt område for bebyggelse og anlegg.

§ 5 andre ledd skal lyde:

Sak etter § 2 første ledd bokstav h kan berre krevjast når alle eigarane som blir omfatta av jordskiftesaka, er samde om det. Når det er fastsett vilkår om fordeling i medhald av plan- og bygningsloven § 11–8 bokstav e eller § 12–7 nr. 13 kan sak etter § 2 første ledd bokstav h likevel krevjast når:

- 1. eigarane av minst 2/3 av eigedomane er samde om det og
- 2. arealet deira utgjør minst 2/3 av det areal som omfattar:
  - a. område for bebyggelse og anlegg saman med
  - b. areal som i samsvar med plan etter plan- og bygningsloven skal nyttast til sams tiltak som skal tene området som er lagt ut til bebyggelse og anlegg.

Kravet kan då omfatte heile eller deler av det samla arealet.

§ 5 fjerde ledd skal lyde:

Sak etter § 2 første ledd bokstav i nr. 2 kan berre krevjast når eigarane av minst 2/3 av eigedomane som omfattast av jordskiftesaka er samde om det og arealet deira utgjør minst 2/3 av arealet innanfor området for bebyggelse og anlegg som omfattast av jordskiftesaka. Kravet kan då omfatte heile eller deler av området for bebyggelse og anlegg.

§ 6 nest siste ledd første punktum skal lyde:

Jordskifteretten sin kompetanse til å halde skjønn etter denne paragraf er avgrensa til å gjelde for areal som er lagt ut til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift i medhald av § 11–7 nr. 1 i plan- og bygningsloven eller er regulert til slik bruk eller vern, eller i uregulert område.

10. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) gjøres følgende endringer:

§ 2–1 annet ledd skal lyde:

For søknader som omfattes av plan- og bygningsloven kapittel 14 skal konsekvensutredninger vedlegges søknaden.

§ 2–1 syvende ledd nytt tredje, fjerde og femte punktum skal lyde:

Reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5–4 til 5–6 gjelder så langt de passer ved behandling av søknader om konsesjon etter § 3–1 i denne lov. De samme organer som gis innsigelsesrett etter plan- og bygningsloven, gis også klagerett på konsesjonsvedtaket etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Departementet gir nærmere forskrifter om bruk av innsigelse i konsesjonssaker etter denne lov.

§ 2–2 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Konsesjon etter denne lov kan ikke erstattes av rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven.

§ 3–1 nytt tredje ledd skal lyde:

For konsesjonspliktige anlegg for overføring eller omforming av elektrisk energi med tilhørende elektrisk utrustning og bygningstekniske konstruksjoner etter første ledd, gjelder plan- og bygningsloven § 1–3 andre ledd.

§ 3–1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at ethvert kraftanlegg med endelig konsesjon etter denne lov, og som ikke er unntatt fra plan- og bygningsloven etter tredje ledd, uten videre skal ha virkning som statlig arealplan etter plan- og bygningsloven § 6–4.

11. I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. Kommunen skal utarbeide en samordnet plan for den kommunale virksomhet. Fylkeskommunen skal utarbeide en regional planstrategi og kan utarbeide regional plan. Regional plan skal samordne statens, fylkeskommunens og kommunenes virksomhet i fylket.

§ 40 nr. 2 bokstav b andre punktum skal lyde:

Ved behandling av årsbudsjett, økonomiplan, kommuneplan, regional planstrategi og regional plan gjelder ikke første punktum.

12. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) skal § 7–6 nytt andre, tredje og fjerde ledd lyde:

Myndighetene etter denne lov og kommunen som plan- og bygningsmyndighet, skal etter forholdene foreta en samordnet søknadsbehandling.

Konsesjon for tiltak etter denne lov kan ikke gis i strid med vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven,

Konsesjon til tiltak etter denne lov kan likevel gis i strid med bindende arealplan etter plan- og bygningsloven dersom det foreligger samtykke fra vedkommende plan- og bygningsmyndighet til ferdigbehandling av søknaden.

13. I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) I reguleringsplan er lagt ut til anna føremål enn landbruk eller hensynssone som med tilhørende bestemmelse fastlegger faresone, jf. plan- og bygningsloven § 12–6.

§ 2 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) I bindande arealdel av kommuneplan er lagt ut til
  1. bebyggelse og anlegg, eller
  2. landbruks-, natur- og friluftsområde samt reindrift der grunnutnyttinga er i samsvar med føresegner om spreidd utbygging som krev at det ligg føre reguleringsplan før deling og utbygging kan skje.

§ 2 annet ledd skal lyde:

Ved vedtak eller godkjenning av kommuneplan eller reguleringsplan kan det gjerast vedtak av planmyndighetene om at føresegnene i §§ 9 og 12 skal gjelde for planområda eller avgrensa deler av dei.

14. I lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven) skal § 8 første ledd lyde:

Kommunen kan nekte tillatelse til seksjonering av boligeiendom som senest seks måneder etter at seksjoneringsbegjæringen er mottatt av kommunen, omfattes av vedtak om utbedringsprogram, reguleringsplan som bestemmer at det i området der eiendommen ligger skal gjennomføres omforming og fornyelse, eller midlertidig forbud etter plan- og bygningsloven § 13–1.

15. I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) gjøres følgende endringer:

§ 22 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

Vassdragsmyndigheten kan bestemme at ethvert kraftproduksjonsanlegg med endelig konsesjon etter denne lov uten videre skal ha virkning som statlig arealplan etter plan- og bygningsloven § 6–4.

§ 24 Overskriften skal lyde:

§ 24. *(offentliggjøring av søknader – innsigelse)*

§ 24 nytt tredje ledd skal lyde:

Reglene om innsigelse i plan- og bygningsloven §§ 5–4 til 5–6 gjelder så langt de passer for søknader om konsesjon til kraftproduksjonsanlegg etter denne lov. De samme organer som gis innsigelsesrett etter plan- og bygningsloven, gis også klagerett på konsesjonsvedtaket etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Departementet gir nærmere forskrifter om bruk av innsigelse i konsesjonssaker etter denne lov.

16. I lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) skal § 13 siste ledd lyde:

Ei grenseendring har ikkje verknad for kommunale og regionale arealplanar som er utarbeidde etter reglane i plan- og bygningsloven. For andre planvedtak kan departementet gi nærmare reglar om verknad av grenseendringa, mellom anna fristar for revisjon av planvedtaka.

17. I lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom mv. (konsesjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 2 skal lyde:

ubebygde enkelttomter for bolig eller fritidshus som ligger i et område som i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven er utlagt til bebyggelse og anlegg, og der tomteinndelinger foretatt eller godkjent av bygningsmyndighetene.

§ 4 nr. 3 skal lyde:

andre ubebygde arealer, dersom de ligger i et område som i reguleringsplan er regulert til annet enn landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift, eller som i kommuneplanens arealdel er lagt ut til bebyggelse og anlegg.

§ 4 siste ledd skal lyde:

I områder som er regulert i reguleringsplan, er konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 4 betinget av at erververen ikke foretar bruksendring i strid med planen. Det samme gjelder når eiendommen i kommuneplanens arealdel er lagt ut til bebyggelse og anlegg eller til landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift. Konsesjonsfriheten etter første ledd nr. 4 kan settes ut av kraft ved forskrift etter § 7 første ledd.

§ 5 nr. 4 første punktum skal lyde:

den fylkeskommune eller kommune der eiendommen ligger, såfremt ervervet gjelder en eiendom i område som omfattes av kommuneplan eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven, og eiendommen i planen er utlagt til annet enn landbruksområde eller ervervet skjer ved ekspropriasjon.

18. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven) gjøres følgende endringer:

§ 10 sjette ledd andre punktum skal lyde:

Første punktum gjelder ikke for avhendelse av eiendommer som er fradelte ved offentlig delingsforretning og som er utlagt til bebyggelse og anlegg i planer etter plan- og bygningsloven, eller fradelte tomter som er bebygd.

§ 14 første ledd andre punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke eiendommer og begrensede rettigheter i eiendommer som er fradelte ved offentlig delingsforretning og som er utlagt til bebyggelse og anlegg i planer etter plan- og bygningsloven, eller fradelte tomter som er bebygd.

19. I lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedomsregistrering (matrikkellova) skal § 2 første ledd andre punktum lyde:

For sjøområda gjeld lova ut til ei nautisk mil utanfor grunnlinjene.

27. juni Lov nr. 72 2008**Lov om endringer i sjøloven, skipssikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven**

Ot.prp.nr.56 (2007–2008), Innst.O.nr.77 (2007–2008) og Besl.O.nr.102 (2007–2008). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 17. og 20. juni 2008. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister.
- 2 Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven).
- 3 Lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter.
- 4 Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven).

I

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Det er et vilkår at skipet inngår som ledd i en økonomisk virksomhet som er etablert i Norge, og at skipet drives fra Norge.

§ 475 skal lyde:

§ 475. Meldeplikt

Skipsføreren eller rederiet skal straks gi den myndighet Kongen bestemmer melding om sjøulykke. Det skal også gis slik melding når skipet har grunnstøtt eller har støtt sammen med et annet skip, selv om tilfellet ikke er å anse som sjøulykke etter § 472. Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere regler om meldeplikten.

Meldeplikt etter første ledd har også enhver som blir vitne til en sjøulykke, eller som blir oppmerksom på vrakrester eller andre forhold som gir grunn til å frykte at det har inntruffet sjøulykke, dersom vedkommende ikke etter forholdene har grunn til å anta at slik melding er unødvendig.

Kongen kan fastsette forskrifter som pålegger skipsføreren eller rederiet innen en viss frist å gi den myndighet Kongen bestemmer en etterfølgende rapport med nærmere bestemt informasjon om forhold knyttet til sjøulykken.

II

Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 47 annet ledd skal lyde:

Rederiet eller skipsføreren skal gi den myndighet Kongen bestemmer melding og rapport ved skade eller sykdom som rammer den som har sitt arbeid om bord. Skyldes skaden en arbeidsulykke eller skipsulykke som er omfattet av reglene om sjøulykker i kapittel 18 avsnitt II i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven), skal melding og rapport om skade skje etter regler gitt i eller i medhold av sjøloven § 475.

III

Lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister § 9 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette at mulig søksmål om riktigheten av vedtak etter § 12 annet ledd må reises innen en særskilt frist fra det tidspunkt da melding om fristfastsettingen kom frem til vedkommende part.

IV

Lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 26 b skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at fører av fritidsbåt må oppfylle krav til minstealder, helsetilstand, opplæring og andre kvalifikasjonskrav, herunder båtførerprøve. Forskriften fastsetter bestemmelser om kontroll med at kravene oppfylles, båtførerregister og om gebyr.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at forskjellige bestemmelser skal tre i kraft til forskjellig tid.

28. mai Nr. 623 2008**Forskrift om endring i forskrift om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for å få autorisasjon som lege**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 28. mai 2008 med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 48 andre ledd bokstav b, lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 6–1 og lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 3–5. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 20. desember 2001 nr. 1549 om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for å få autorisasjon som lege gjøres følgende endringer:

Ny § 22a skal lyde:

§ 22a. Forsøksordning

I forbindelse med gjennomføring av forsøksordninger innenfor turnustjenesten for leger, kan departementet gjøre unntak fra vilkår i denne forskriften og fastsatte målbeskrivelse.

Merknad til § 22a skal lyde:

Til § 22a:

I de tilfeller det gjøres gjør unntak fra vilkår i denne forskriften og fastsatte målbeskrivelse skal departementet påse at forsøket har begrenset varighet, at forsøksordningen evalueres i etterkant av forsøket og at forsøket ikke kommer i konflikt med de overordnede krav til turnustjenesten som regelverket setter.

II

Endringene trer i kraft straks.

13. juni Nr. 624 2008

Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 13. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–9 fjerde ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 21. desember 2005 nr. 1656 om stønad til dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor gjøres følgende endring:

§ 7 skal lyde:

K1. Undersøkelse ved igangsetting av et behandlingsopplegg	110 kroner.
K2. Behandling hos kiropraktor, per gang	55 kroner.

Merknad til takstene K1 og K2:

Takst K1 og K2 kan ikke kombineres i samme konsultasjon. Takst K1 kan kun benyttes en gang per behandlingsserie. Med behandlingsserie menes det antall behandlinger som er nødvendig for samme sykdom/skade/lyte.

Takstene kan til sammen utløses maksimalt 14 ganger per pasient per kalenderår.

K3a. Møtegodtgjørelse med reisetid når kiropraktoren deltar i samarbeid med annet helse- og sosialfaglig personell som ledd i et behandlings- eller rehabiliteringsopplegg for enkeltpasienter, herunder i basisteam. Taksten dekker også praksisutgifter. Taksten kan ikke benyttes i forbindelse med samarbeid internt i tverrfaglig medisinske sentra og lignende. Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Samarbeidet kan omfatte diagnostisering, kartlegging av rehabiliteringsbehov, utarbeiding og oppfølging av rehabiliteringsplan, vurdering av funksjonsnivå, tilrettelegging av miljø mv. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke per pasient. Skyssgodtgjørelse kan kreves i tillegg etter forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling.

Taksten kan også brukes når møtet foregår over telefon.

Møtet må være planlagt. Per påbegynte halvtime	265 kroner.
K3b. Senere per påbegynt halvtime	265 kroner.
K4. Telefonsamtale/skriftlig kommunikasjon om enkeltpasient med lege, fysioterapeut i spesialisthelsetjenesten, kiropraktor i spesialisthelsetjenesten, kommunal helse- og sosialtjeneste og bedriftshelsetjeneste. Taksten kan ikke benyttes for kommunikasjon med henvisende behandler ved oppstart av behandlingsserien	45 kroner.

II

Endringen trer i kraft 1. juli 2008.

13. juni Nr. 625 2008**Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til jordmorhjelp**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 13. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–12 tredje ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 12. juni 2007 nr. 608 om stønad til dekning av utgifter til jordmorhjelp gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

Ved krav om stønad skal medlemmet legge fram spesifisert og kvittert regning fra jordmor. Regningen må i tillegg til dato for utført kontrollundersøkelse, fødsel eller følgetjeneste, inneholde alle opplysninger som er nødvendige for å avgjøre kravet. Jordmoren plikter å utstede regning i henhold til krav fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Kapittel II og III skal lyde:

Kapittel II. Takster for kontrollundersøkelser under svangerskap og individuell prevensjonsveiledning

Takstene i kapittel II gjelder bare for jordmødre med avtale om kommunalt driftstilskudd eller i kommunal stilling.

<i>Takst</i>	<i>Honorar/refusjon</i>
1a	Første gangs fullstendig undersøkelse og veiledning av gravide samt utfylling av godkjent svangerskapsjournal 250,-
1b	Svangerskapskontroll 125,-
1c	Tillegg for veiledning i prevensjon/familieplanlegging 85,-
1d	Tillegg for taking og innsending av prøver til laboratorium 40,-
	<i>Honorar/egenandel</i>
2	Individuell prevensjonsveiledning 85,-

Merknad til takstene 1b, 1c og 1d:

Takst 1b kan benyttes ved kontrollundersøkelser under svangerskapet og ved én kontroll etter fødselen. Taksten omfatter nødvendig kontakt per telefon mv. Takst 1c kan benyttes inntil én gang per svangerskap. Takst 1d kan benyttes ved innsending av en eller flere prøver. Den kan ikke repeteres.

Merknad til takst 2:

Takst 2 er en egenandel, og kan benyttes ved individuell prevensjonsveiledning som skjer uavhengig av svangerskapsomsorg.

Kapittel III. Takster for jordmorhjelp ved fødsel utenfor institusjon og ved følgetjeneste

<i>Takst</i>	<i>Honorar/refusjon</i>
3a	Svangerskapsomsorg i forbindelse med planlagt hjemmefødsel når arbeidet avsluttes mellom 24. og 36. uke 580,-
3b	Svangerskapsomsorg i forbindelse med hjemmefødsel og med planlagt hjemmefødsel når arbeidet avsluttes senere enn 36. uke 920,-
4a	Fødselshjelp inntil 24 timer når jordmor forløser den fødende 5 600,-
4b	Tillegg per påbegynt time ut over 24 timer 260,-
5a	Følge av pasient til sykehus eller fødestue når jordmor ikke forløser den fødende, inntil 3 timer 730,-
5b	Tillegg per påbegynt time ut over 3 timer 260,-
6a	Vendereis ved «blindalarm» inntil 3 timer 760,-
6b	Tillegg per påbegynt time ut over 3 timer 260,-

Merknad til takstene 3a og 3b:

Takstene kan benyttes når jordmor forut for planlagt hjemmefødsel har utført hovedtyngden av svangerskapskontrollene, enten hjemmefødselen faktisk finner sted eller ikke. Jordmor med driftsavtale eller kommunal stilling benytter i stedet takst 1a for hver kontroll.

Merknad til takst 4a–b:

Taksten inkluderer nødvendig for- og etterarbeid i forbindelse med fødselen. Hjemmebesøk før og etter fødselen, vaktberedskap mv. dekkes ikke av trygden.

Merknad til takst 5a:

Taksten inkluderer den tid jordmor oppholder seg i pasientens hjem før reisen tar til. Taksten kan utløses også ved ledsagelse i ambulanse.

Merknad til takstene 4 og 5:

Jordmor som følger pasient til sykehus eller fødestue og forløser den fødende under transporten, har krav på honorar både etter takst 4 og 5. Dette gjelder også om forløsningsen finner sted i ambulanse.

Merknad til takstene 4a, 5a og 6a:

Til takstene ytes følgende tillegg:

- Nattillegg (i tidsrommet kl. 17.00 til kl. 06.00) kr 730,–
- Lørdags- og søndagstillegg (fra lørdag kl. 00.00 til søndag kl. 24.00) kr 730,–
- Helge- og høytidstillegg (gjelder 1. nyttårsdag, skjærtorsdag, langfredag, påskeaften, 1. og 2. påskedag, Kristi Himmelfartsdag, 1. og 17. mai, 1. og 2. pinsedag, 1. og 2. juledag fra kl. 00.00 til kl. 24.00, samt pinse-, jul- og nyttårsaften fra kl. 12.00 til kl. 24.00) kr 870,–.

Nattillegg utbetales i tillegg til lørdags- og søndagstillegg eller helgedagstillegg når tidspunktene faller sammen.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2008.

13. juni Nr. 626 2008**Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 13. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–10a tredje ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 28. juni 2001 nr. 795 om stønad til dekning av utgifter til behandling hos ortoptist gjøres følgende endring:

§ 4 skal lyde:

- Stønad er 170 kroner per behandling.
- For behandling av barn under 12 år ytes en stønad med 290 kroner per behandling.

II

Endringen trer i kraft 1. juli 2008.

19. juni Nr. 627 2008**Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–8 femte ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

Kapittel I. Regler

§ 1. Det ytes stønad til fysioterapi ved sykdom, skade eller lyte. Det må foreligge henvisning fra lege, kiropraktor eller manuellterapeut, og behandlingen må være av vesentlig betydning for medlemmets sykdom og funksjonsevne. Det kreves ikke henvisning ved behandling hos manuellterapeut.

Med manuellterapeut menes fysioterapeut som

1.
  - a) har bestått eksamen i klinisk masterstudium i manuellterapi for fysioterapeuter ved norsk universitet eller tilsvarende utdanning eller
  - b) har godkjenning for bruk av takst A8 Manuellterapi i denne forskriften og har bestått eksamen i differensialdiagnostikk, laboratorieanalyser og utdanning i radiologi tilsvarende norsk masterutdanning, og i tillegg
2. har gjennomgått opplæring i trygdefaglige emner mv. Departementet fastsetter nærmere krav til innhold i og omfang av opplæringen.

§ 2. Ved henvisning til fysioterapi må henvisende behandler oppgi nøyaktig diagnose og resultatet av foretatte undersøkelser. Behandlingens hensikt bør angis klart i henvisningen.

En henvisning gjelder for inntil 24 behandlinger. Dersom det er behov for ytterligere behandling, skal det foreligge ny henvisning.

Behandlingen må påbegynnes innen 6 måneder etter at henvisende behandler har skrevet henvisningen, og det kan ikke være opphold på mer enn 6 måneder i behandlingen. Hvis ikke fristene overholdes, må medlemmet ha ny henvisning.

Etter samtykke fra medlemmet skal fysioterapeuten oversende epikrise til henvisende behandler etter avsluttet behandling.

§ 3. Utgifter til fysioterapi dekkes bare hvis den som gir behandlingen har autorisasjon som fysioterapeut etter lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. § 48, eller godkjenning etter tidligere regelverk, jf. helsepersonelloven § 76 annet ledd.

§ 4. Stønad til fysioterapi etter denne forskriften omfatter følgende behandlingsformer:

1. Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje
2. Pulsatorbehandling
3. Kortbølge/mikrobølge/laser
4. Elektroterapi
5. Ultralyd
6. Traksjonsbehandling
7. Manuell terapi
8. Psykomotorisk fysioterapi
9. Medisinske bad og pakninger
10. Aktiv oppvarming
11. Øvelsesbehandling i grupper
12. Gruppebehandling i basseng.

§ 5. Trygden yter stønad til fysioterapi etter takstene i kapittel III.

Det ytes stønad etter honorartakstene ved behandling for sykdommer som er nevnt i kapittel II, ved skader og sykdom som går inn under folketrygdloven kapittel 13 Yrresskadedekning, se loven § 5–25, og ved behandling av barn under 12 år.

Dersom fysioterapeuten er i tvil om vilkårene for dekning etter honorartakst er oppfylt, kan tilsagn fra Arbeids- og velferdsetaten innhentes før behandlingen starter.

§ 6. Hvis et medlem ikke kan møte fram på behandlingsstedet på grunn av sin helsetilstand, dekker kommunen reiseutgiftene for fysioterapeuten etter lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 5–1 tredje og fjerde ledd.

Trygden yter reisetillegg etter reglene og takstene i kapittel III, avsnitt F.

§ 7. Arbeids- og velferdsetaten kan inngå avtale med en fysioterapeut om direkte oppgjør, jf. folketrygdloven § 22–2 andre ledd. Fysioterapeuten har da ikke rett til å kreve av medlemmet den delen av honoraret som trygden dekker. Arbeids- og velferdsdirektoratet fastsetter nærmere regler for direkte oppgjør.

§ 8. Ved krav om stønad til fysioterapi skal det fremlegges spesifisert og kvittert regning fra fysioterapeuten. Regningen må i tillegg til diagnosen for de utførte behandlingene inneholde alle opplysninger som er nødvendig for å avgjøre kravet.

Fysioterapeuten skal utstede regning på blankett fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Krav som fremsettes elektronisk skal utformes i samsvar med filformat fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Kapittel II. Sykdomsliste

Ved følgende sykdommer ytes stønad etter honorartakst, jf. § 5 andre ledd:

<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>A. Indremedisin</i> <i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Kroniske lungelidelser med nedsatt respirasjonskapasitet	a) Astma	<i>Til punkt 1:</i> Nødvendig thoraxdrenasje hos pasient med sekretstagnasjon kommer i tillegg.
	b) Cystisk fibrose	
	c) Emfysem	
	d) Kronisk obstruktiv bronkitt	
	e) Alvorlig thoraxdeformitet	
	f) Annen kronisk lungelidelse med nedsatt respirasjonskapasitet	
2. Nyrelidelse	a) Uremi med langvarig dialyse	
	b) Annen lidelse med langvarig dialyse	
3. Blødersykdom med leddaffeksjon	a) Hemofili	
	b) Von Willebrands sykdom	

4. Hjertelidelse	a) Akutt hjerteinfarkt	<i>Til punkt 4:</i> Opptrening etter henvisning fra spesialist i indremedisin begrenset til 6 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.
5. Karlidelse i sentralnervesystemet med nevrologisk utfall	a) Hemiplegi og annen motorisk funksjonsforstyrrelse	
6. Lymfødem	a) Alvorlig primært lymfødem b) Sekundært lymfødem	
<i>B. Kirurgi</i>		
<i>Sykdom</i>		
1. Etter skader	a) Ved brudd b) Ved betydelig skade på muskulatur, ligament eller sene	<i>Merknad</i> <i>Til punkt 1–3:</i> Ved behov for behandling i mer enn en måned. Begrenset til 6 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.
2. Inngrep på ledd	Operasjon på a) Ekstremitetsledd b) Rygghvirvelsøylen	
3. Større inngrep for feilfunksjon i bevegelsesapparatet	a) Operasjon på sene b) Operasjon på muskulatur c) Ligamentrekonstruksjon d) Knokkelreseksjon	
4. Store operasjoner på indre organer	a) Hjerteoperasjon b) Lungeoperasjon c) Stor karoperasjon d) Organtransplantasjon e) Cancer-glandeltolett som har ført til funksjonssvikt	<i>Til punkt 4:</i> Begrenset til 6 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.
5. Operasjon på sentralnervesystemet	a) Alle tilstander med nevrologiske utfall	
6. Preoperativ behandling	a) Thoraxoperasjon b) Stor karoperasjon c) Organtransplantasjon d) Ortopediske operasjoner	<i>Til punkt 6:</i> Begrenset til 4 uker før operasjonen.
7. Belastningsplager på grunn av	a) Amputasjon høyere enn fingre og tær b) tær c) Varige lammelser Balanse- eller koordinasjons- svikt med varig bruk av krykke eller rullestol	<i>Til punkt 7:</i> Behandling for arm-/skulder-/nakkeplager dekkes også fullt ut.
8. Urologi	a) Alvorlige former for blæreekstrofi/epispati	<i>Til punkt 8:</i> Etter henvisning fra spesialist i kirurgi, urologi eller fra tilsvarende spesialavdeling. Både opererte og ikke opererte gis fri behandling.
9. Brystrekonstruksjon	a) Cancer mamma	
10. Immobilisering i sykehus utover 8 uker uten gangfunksjon	a) Betydelig muskelatrofi og kraftnedsettelse	<i>Til punkt 10:</i> Etter henvisning fra

spesialist i kirurgi, indremedisin, lungemedisin eller tilsvarende spesialavdeling. Begrenset til 3 måneder fra det tidspunkt behandlingen ble påbegynt.

	<i>C. Nevrologi</i>	
	<i>Sykdom</i>	
<i>Sykdomsgruppe</i> 1. Alvorlig organisk sykdom eller skade i sentralnervesystemet med spastiske eller slappe pareser, tremor eller koordinasjonssvikt	a) Hemiplegi b) Paraplegi c) Kvadriplegi d) Cerebral parese e) Multippel sclerose	<i>Merknad</i> <i>Til punkt 1:</i> Alle alvorlige øvre nevronlidelser med sentral affeksjon får fri behandling. Nedre nevronlesjoner med slappe pareser får fri fysioterapi bare ved multiple affeksjoner.
2. Alvorlig organisk sykdom eller skade med affeksjon av flere spinalnerver	f) Parkinsonisme g) Amyotrofisk lateralsclerose h) Bulbær paralyse i) Myelomeningocele j) Poliomyelittseqvele k) Annen lidelse med tilsvarende nevrologisk utfall a) Multiple lesjoner av røtter, plexus eller perifere nerver b) Guillain-Barrè	<i>Til punkt 2a:</i> Rotaffeksjon ved nucleusprolaps gir bare rett til stønad etter honorartakstene ved operasjon.
3. Alvorlig generalisert polynevropati	a) Dystrophia myotonica	
4. Alvorlig nevromuskulær sykdom med muskulær svikt	b) Myotonia congenita c) Myastenia gravis d) Progressiv muskeldystrofi e) Annen nevromuskulær lidelse med muskelsvikt	<i>Til punkt 1–4:</i> Nødvendig thoraxdrenasje hos pasient med nedsatt respirasjonskapasitet og/eller sekretstagnasjon kommer i tillegg.

D. Onkologi
Sykdom

<i>Sykdomsgruppe</i> 1. Livstruende leukemi, stamcellebehandlet		<i>Merknad</i> <i>Til punkt 1:</i> Etter henvisning fra spesialavdeling. Begrenset til 4 uker før og 6 måneder etter behandlingen. Behandlingen kan gis intensivt.

2. Krefit i langtkommet, uheldredelig fase

Til punkt 2:

Legen må attestere på henvisningen at pasienten er for syk til å gjennomføre effektiv egenaktivitet.

Sykdomsgruppe
1. Funksjonsforstyrrelse i bevegelsesapparatet

E. Pediatri
Sykdom

*Merknad**Til punkt 1:*

Barn under 18 år. Ved medfødt misdannelse av ekstremitet av en slik grad at protesebruk er nødvendig, også ut over 18 år.

Medfødt eller ervervet:

- a) Aplasi
- b) Kontraktur/feil stilling i ledd
- c) Calve-Legg-Perthes sykdom
- d) Skade i sentralnervesystemet med motorisk funksjonsforstyrrelse
- e) Alvorlig bevegelsesforstyrrelse av annen årsak

2. Hørselsdefekt

- a) Døvhhet
- b) Tunghørthet

Til punkt 2:

Barn under 18 år.

Til punkt 2b:

For første behandlingsserie må det foreligge henvisning fra spesialist i øre-nese-hals-sykdommer.

Sykdomsgruppe
1. Psykisk lidelse

F. Psykiatri
Sykdom

Merknad

- a) Psykogen parese med bevegelsesforstyrrelse
- b) Etter opphold i psykiatrisk avdeling eller ved henvisning fra poliklinikk i psykisk helsevern
- c) Medikamentindusert bevegelsesforstyrrelse

Til punkt 1b:

Begrenset til 6 måneder fra det tidspunktet behandlingen ble påbegynt.

Sykdomsgruppe
1. Psykisk utviklingshemming

G. Psykisk utviklingshemming
Sykdom

- a) Motorisk funksjonsforstyrrelse

Sykdomsgruppe
1. Kronisk artritt i flere ledd

H. Revmatiske og andre lidelser i ledd og knokler
Sykdom

Merknad

- a) Rheumatoid artritt
- b) Bekhterews sykdom

Til punkt 1b:

Lidelsen må være påvist ved røntgen eller være entydig klinisk påvist av spesialist.

- c) Reiters sykdom

- d) Psoriasisartritt
 e) Yersinaartritt
 f) Annen kronisk inflammatorisk/infeksiøs eller immunologisk artritt
2. Degenerative leddlidelser
- a) Artrose i større vektbærende ledd (hofte, kne, ankel) *Til punkt 2:* Artrose skal være klinisk og røntgenologisk påvist.
- b) Artrose i skulderledd *Til punkt 2b:* Omfatter bare artrose i humero-scapular-leddet, ikke i acromioclavicularleddet.
3. Leddplager i forbindelse med svangerskap
- a) Bekkenløsning med gangvansker under svangerskap
- b) Bekkenløsning med gangvansker etter fødsel *Til punkt 3b:* Begrenset til 6 måneder fra behandlingen ble påbegynt etter fødsel.
- c) Kronisk bekkenleddsyndrom *Til punkt 3c:* Etter henvisning fra spesialist i fysikalsk medisin og rehabilitering, ortopedi eller revmatologi.
4. Bindevevslidelser
- a) LED (SLE)
 b) Sclerodermi
 c) Polymyositt/Dermatomyositt
 d) Polyarteritis nodosa og andre utbredte nekrotiserende vaskulitter
 e) Marfans syndrom
 f) Ehlers-Danlos syndrom
 g) Silver-Russells syndrom
 h) Klippel-Feil syndrom
5. Kontraktur i hud eller bløtdeler med affeksjon av ledd
- a) Følgetilstand etter brannskade/etseskade *Til punkt 5:* Også ved risiko for leddkontraktur.
- b) Følgetilstand etter stråleskade
 c) Følgetilstand etter infeksjon
6. Ryggglidelse med korsettbruk
- a) Scoliose *Til punkt 6:* Ved bruk av ramme- og kroppskorsett (ikke spilekorsett) og i 6 måneder etter avvikling.
7. Blødersykdom med leddaffeksjon
- a) Hemofili
 b) von Willebrands sykdom
8. Sykdommer i knokler
- a) Osteogenesis imperfecta
 b) Osteitis deformans
 c) Hypofosfatemisk rakitt eller osteomalaci, vitamin D-resistent
 d) Osteomyelitt, sequele
9. Medfødte sjeldne tilstander med skjelettaffeksjon *Til punkt 9:* Med sjeldne medisinske tilstander menes enkelttilstander som forekommer i antall opp til 1:10 000, dvs. ca. 500 personer i Norge. Ved tvilstilfeller skal rådgivende lege kontaktes.

	<i>I. Øyesykdommer</i>	
<i>Sykdomsgruppe</i>	<i>Sykdom</i>	<i>Merknad</i>
1. Øyenlidelse	a) Blindhet b) Svaksynthet	<i>Til punkt 1b:</i> Omfatter tilfeller der visusfunksjonen er redusert til 6/18 eller mer med beste korleksjon, eventuelt tilfeller med meget sterkt innskrenket sidesyn (synsfelt).

Kapittel III. Takster

A. Undersøkelse, individuell øvelsesbehandling, elektroterapi m.m.

	<i>Honorartakst</i>	<i>Refusjonstak</i>	<i>Egenandel</i>	
	<i>Kr</i>	<i>st</i>	<i>Kr</i>	
1a	Undersøkelse ved igangsetting av behandlingsopplegg, inntil 30 minutter	255,-	115,-	140,-
1b	Undersøkelse når henvisende behandler ønsker å få pasienten vurdert/undersøkt av fysioterapeut, inntil 30 minutter	255,-	255,-	0,-
1c	Tillegg for varighet ut over 30 minutter, jf. takst 1a og 1b	90,-	90,-	0,-
1d	Undersøkelse ved igangsetting av behandlingsopplegg hos fysioterapeut med godkjent videreutdanning i manuell terapi eller psykomotorisk fysioterapi og ved undersøkelse av barn under 12 år, inntil 30 minutter	345,-	205,-	140,-
1e	Undersøkelse når henvisende behandler ønsker å få pasienten vurdert/undersøkt av fysioterapeut med godkjent videreutdanning i manuell terapi eller psykomotorisk fysioterapi og ved undersøkelse av barn under 12 år, inntil 30 minutter	345,-	345,-	0,-
1f	Tillegg for varighet ut over 30 minutter, jf. takst 1d og 1e	125,-	125,-	0,-
1g	Tillegg ved undersøkelse i samband med utforming av individuell plan eller tverrfaglig utredning av rehabiliteringspasient	30,-	30,-	0,-

Merknader:

Inkludert i undersøkelsestakstene ligger honorar for for- og etterarbeid, men tidsangivelsen angir den tiden pasienten er til stede ved undersøkelsen.

Takstene 1a og 1d inngår i det antall behandlinger henvisningen gjelder for. Taksten kan benyttes inntil én gang i løpet av behandlingsserien, og kan ikke benyttes ved henvisning til ytterligere behandlinger dersom pasienten allerede er tilstrekkelig utredet.

Takstene 1b og 1e kan benyttes når henvisende behandler i særskilte tilfeller ber om en separat undersøkelse av en pasient eller når henvisende behandler ber om en skriftlig tilbakemelding i løpet av behandlingsserien, og dette medfører at fysioterapeuten må foreta en nærmere undersøkelse av pasienten. Taksten kan utløses inntil én gang per behandlingsserie.

2. Øvelsesbehandling/bløtvevsbehandling/massasje i

a)	20 minutter	98,-	28,-	70,-
b)	30 minutter	147,-	42,-	105,-
c)	40 minutter	195,-	55,-	140,-
e)	60 minutter	345,-	155,-	190,-
f)	90 minutter	518,-	268,-	250,-
g)	Tillegg for bruk av spesialkonstruert utstyr for medisinsk treningsterapi eller slyngeterapi	13,-	13,-	0,-

Merknader:

Pasienten skal ha fysioterapeutens oppmerksomhet i hele behandlingstiden. Råd og praktisk veiledning i tilknytning til behandlingsopplegget er inkludert i taksten.

Takst 2f kan benyttes ved behandling av

- barn med motoriske utviklings- eller funksjonsforstyrrelser når det i forbindelse med behandlingen skal gis veiledning til foreldre, barnehagepersonell eller skolepersonell,
- pasienter med lymfødem når det i forbindelse med lymfedrenasje er nødvendig med bandasjering eller tilpassing av strømper.

For å utløse takst 2g må treningsrommet inneha spesialkonstruert utstyr både for medisinsk treningsterapi og slyngeterapi.

3a	Pulsatorbehandling, en ekstremitet	55,-	10,-	45,-
3b	Tillegg for ytterligere ekstremitet	28,-	8,-	20,-
4.	Kortbølge, mikrobølge, laser	52,-	7,-	45,-
5a	Elektroterapi, ett område	48,-	3,-	45,-
5b	Tillegg for ytterligere område	24,-	4,-	20,-

Merknad:

Taksten kan benyttes ved behandling med strøm uavhengig av bølgelengde og svingetall: Galvanisk-, faradisk- og diodynamisk strøm, transcutan nervestimulering, interferensstrøm og iontoforese.

6a	Ultralyd, ett område	45,-	0,-	45,-
6b	Tillegg for ytterligere område	22,-	2,-	20,-

Merknad til takst 3b, 5b, 6b:

Takstene kan bare benyttes én gang, det vil si at de ikke kan repeteres på flere områder/ekstremiteter samme behandlingsdag.

7.	Traksjonsbehandling i benk eller slynge			
	a) for ryggen	62,-	7,-	55,-
	b) for nakken	62,-	7,-	55,-
8a	Manuell terapi	231,-	101,-	130,-
8b	Tillegg for behandling ut over 20 minutter per påbegynte 10 minutter	94,-	44,-	50,-

Merknad:

Manuell terapi kan bare kombineres med behandlingsformene under takstene 30–33 og med takst 2g. Eventuell øvelsesbehandling som gis i kombinasjon med manuell terapi er inkludert i taksten. Dersom manuell terapi gis i kombinasjon med gruppebehandling, anses dette som ulike behandlingstiltak. Takst 8 og takstene 30–33 kan ikke utløses for samme tidsrom.

Det er et vilkår for rett til stønad at behandlingen utføres av en person med godkjent videreutdanning i manuell terapi.

9.	Psykomotorisk fysioterapi, inntil 60 minutter	476,-	286,-	190,-
----	---	-------	-------	-------

Merknad:

Det er et vilkår for rett til stønad at behandlingen utføres av en person med godkjent videreutdanning i psykomotorisk fysioterapi.

10.	Veiledet trening, minst ½ time	33,-	33,-	0,-
-----	--------------------------------	------	------	-----

Merknad:

Taksten kan benyttes når pasienten, mellom behandlingene og i løpet av behandlingsperioden, trener på instituttet etter et individuelt tilpasset treningsprogram. Det forutsettes at fysioterapeuten er tilgjengelig for råd og veiledning. Det er et vilkår for rett til stønad at pasienten har dekning etter honorartakst, jf. § 5. Treningen regnes ikke som en behandling, og kommer i tillegg til de 24 behandlingene henvisningen gjelder for. Taksten kan benyttes inntil 5 ganger mellom to behandlinger.

B. Medisinske bad, pakninger, aktiv oppvarming

20.	Medisinske bad	48,-	3,-	45,-
21.	Varme-/kuldepakninger	12,-	2,-	10,-
22.	Aktiv oppvarming ved bruk av ergometersykel, tredemølle mv.	20,-	0,-	20,-

C. Øvelsesbehandling i grupper

30.	Øvelsesbehandling i grupper på inntil 10 personer			
	a) For de første fem personer i 60 minutter, pr. pasient	107,-	27,-	80,-

	b) For de neste fem (6–10) personer, pr. pasient	88,–	8,–	80,–
	c) For de første fem personer i 90 minutter, pr. pasient	162,–	47,–	115,–
	d) For de neste fem (6–10) personer, pr. pasient	128,–	13,–	115,–
31.	Gruppebehandling i basseng med inntil 10 personer			
	a) For de første fem personer i 30 minutter, pr. pasient	65,–	15,–	50,–
	b) For de neste fem (6–10) personer, pr. pasient	55,–	5,–	50,–
	c) For de første fem personer i 60 minutter, pr. pasient	125,–	30,–	95,–
	d) For de neste fem (6–10) personer, pr. pasient	108,–	13,–	95,–
32.	Medisinsk treningsterapi i grupper på inntil fem personer i minst 60 minutter, pr. pasient	110,–	30,–	80,–
33.	Øvelsesbehandling i gruppe på inntil 4 barn under 12 år i 60 minutter, pr. pasient	215,–	215,–	0,–

Merknad til punkt C:

Utgifter til øvelsesbehandling i grupper dekkes på følgende vilkår:

1. Medlemmet må ha vært til individuell undersøkelse og/eller behandling.
2. Pasientgruppen må ikke overstige ti personer.
3. Fysioterapeuten må være til stede i hele behandlingstiden.

Merknad til punkt A, B, C:

Det ytes ikke stønad for mer enn inntil tre individuelle behandlingsformer og en gruppebehandling samme dag, eventuelt for to gruppebehandlinger, herav en i basseng.

Kombinasjon av undersøkelse og behandling, individuell behandling og gruppebehandling eller av to ulike typer gruppebehandlinger teller som to behandlinger i forhold til begrensningen på 24 behandlinger per henvisning.

D. Behandling av pasient over 70 år/rullestolbruker

40.	Tillegg for undersøkelse og/eller behandling av pasient over 70 år/rullestolbruker	18,–	18,–	0,–
-----	--	------	------	-----

E. Samarbeidsmøte

50a	Møtegodtgjørelse med reisetid når fysioterapeuten deltar i samarbeid med annet helse- og sosialfaglig personell som ledd i et behandlings- eller rehabiliteringsopplegg for enkeltpasienter, herunder i basisteam. Beregnes for arbeid i inntil en halv time. Taksten dekker også praksisutgifter. Taksten kan ikke benyttes i forbindelse med samarbeid internt i tverrfaglige medisinske sentra og lignende	238,–	238,–	0,–
50b	Senere per påbegynt halvtime	238,–	238,–	0,–

Merknad:

Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Samarbeidet kan omfatte diagnostisering, kartlegging av rehabiliteringsbehov, utarbeiding og oppfølging av rehabiliteringsplan, vurdering av funksjonsnivå, tilrettelegging av miljø mv. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke per pasient. Skyssgodtgjørelse kan kreves i tillegg etter forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling.

Taksten kan også brukes når møtet foregår over telefon. Møtet må være planlagt.

51	Telefonsamtale/skriftlig kommunikasjon om enkeltpasient med lege, fysioterapeut i andrelinjetjenesten, manuellterapeut, kiropraktor, kommunal helse- og sosialtjeneste (pleie- og omsorgstjeneste, helsestasjon, skolehelsetjeneste og sosialkontor) og bedriftshelsetjeneste	55,–	55,–	0,–
----	---	------	------	-----

Merknad:

Taksten kan også benyttes av manuellterapeut ved kommunikasjon med fysioterapeut i kommunehelsetjenesten. Taksten kan ikke benyttes for kommunikasjon med henvisende behandler ved oppstart av behandlingsserien.

F. Behandling i pasientens hjem m.m.

1. Ved behandling i pasientens hjem ytes det et tillegg til behandlingstakstene på 80 kroner.

Tillegget gis også ved behandling av barn, eldre, funksjonshemmede og kronisk syke i barnehage, skole og dagsenter. Det er et vilkår at pasienten ikke kan møte i fysioterapeutens institutt uten spesielt transportmiddel og/eller ledsager.

2. I tillegg til dette ytes det reisetillegg etter følgende satser:
1. Reise pr. kilometer med bil, motorsykkkel, tog	kr	7,-
2. Reise med annet transportmiddel (herunder til fots) for hver påbegynte halvtime	kr	60,-
3. I byer og bymessig bebygde strøk hvor det er innført fast skysstillegg, ytes det et fast reisetillegg i stedet for reisetillegg som nevnt i punkt 2.1, jf. § 5 i forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling.

Merknad:

Beregningsgrunnlaget for reisetillegget er antall tilbakelagte kilometer. Ved beregning av veglengden avrundes samlet antall kilometer ved fram- og tilbakereisen til nærmeste hele antall kilometer.

Veglengden regnes fra fysioterapeutens kontor (bolig), men skjer utreisen fra et midlertidig oppholdssted, regnes fra dette hvis reisen derfra til pasienten er kortere.

Ved hjemmebehandling under fast kontordagsreise regnes reisetillegg bare for det antall kilometer som fysioterapeuten reiser ekstra i anledning av hjemmebehandlingen.

G. Tillegg for ubekvem arbeidstid

Ved behandling av cystisk fibrose, artogryfose, congenit, myopati, mrb duchenne og spinal muskelatrofi ytes det et tillegg til takstene når pasienten har behov for øyeblikkelig hjelp på ubekvem arbeidstid.

Tillegget kan også ytes når det foreligger en varig lidelse eller følgetilstand som anfallsmessig/periodevis kan medføre livstruende åndedrettsbesvær der fysioterapi anses å være adekvat behandlingstiltak.

Tillegget settes til 75 prosent av summen av behandlingstaksten og eventuelt reisetillegg og hjemmebehandlingstillegg.

Med ubekvem arbeidstid menes tidsrommet mellom klokken 1800 og klokken 0800, eller mellom klokken 0000 lørdag og klokken 2400 søndag og mellom klokken 0000 og 2400 på helge- og høytidsdager, samt mellom klokken 1200 og 2400 på jul- og nyttårsaften.

Dersom fysioterapeuten har henlagt sin vanlige arbeidstid til disse tidspunktene, ytes ikke tillegget.

Kapittel IV. Tilskott til fellesformål for fysioterapeuter

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2008–30. juni 2009 26 000 000 kroner til Fond til etter- og videreutdanning av fysioterapeuter.

Kapittel V. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2008. Fra samme dato oppheves forskrift 12. juni 2007 nr. 609 om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi fastsatt med hjemmel i folketrygdloven § 5–8 femte ledd og § 22–2 andre ledd.

19. juni Nr. 628 2008

Forskrift om endring i forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–21 tredje ledd. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 25. mai 2001 nr. 542 om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten gjøres følgende endring:

§ 3 siste ledd skal lyde:

Fullt fastlønnstilskudd for perioden 1. januar 2008 til 31. desember 2008 er 151 500 kroner.

II

Endringen trer i kraft straks.

20. juni Nr. 629 2008

Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 20. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–7 femte ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

Kapittel I. Regler

§ 1.

1. Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog når undersøkelsen og behandlingen skjer i forbindelse med sykdom som trygden ellers er stønadspliktig for.

Stønad ytes etter takstene i kapittel II. Ved behandling av barn og ungdom under 18 år og ved behandling av pasienter med HIV-infeksjon ytes det stønad etter honorartakstene.

2. Denne forskriften gjelder ikke når en psykolog foretar undersøkelse eller behandling i en helseinstitusjon hvor vedkommende er ansatt.

§ 2.

Det er et vilkår for rett til stønad at undersøkelsen og behandlingen skjer hos psykolog som er godkjent spesialist i klinisk psykologi.

Det er videre et vilkår at medlemmet er henvist fra lege eller fra barnevernsadministrasjonens leder. Dette gjelder likevel ikke for opptil tre utredende undersøkelser eller samtaler, se merknad til takst 10 a–d.

§ 3.

Det ytes bare stønad for undersøkelse og behandling hos en psykolog i forbindelse med den samme sykdommen. Det kan gjøres unntak hvis det foreligger spesielle forhold som tilsier det. Saken må i så fall forelegges Arbeids- og velferdsetaten på forhånd.

§ 4.

Ved krav om stønad skal medlemmet legge fram spesifisert regning med oppgave over antall undersøkelser eller behandlinger og dato for disse på blankett fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Regningen skal være kvittert av psykologen.

§ 5.

Psykologen plikter å føre journaler og kartotek for å kunne gi de opplysninger og oversikter som Arbeids- og velferdsetaten krever, og plikter for øvrig å følge gjeldende bestemmelser i folketrygdloven og i forskrifter som er gitt med hjemmel i denne loven.

§ 6.

Arbeids- og velferdsetaten kan inngå avtale med en psykolog om direkte oppgjør, jf. folketrygdloven § 22–2 andre ledd. Stønad utbetales da direkte til psykologen, som ikke kan kreve av medlemmet den delen av honoraret som trygden dekker.

§ 7.

Hvis medlemmet på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte fram på behandlingsstedet, dekker det regionale helseforetaket reiseutgiftene for psykologen etter lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2–1a første ledd nr. 6.

Trygden yter reisetillegg i samsvar med reglene og takstene i kapittel II. Reisetillegg utbetales direkte til psykologen mot innsending av spesifisert regning.

Kapittel II. Takster

Takstene omfatter nødvendig for- og etterarbeid, journalføring etc. Når det gjelder takstene 10 og 21–25, angir tidsangivelsen den tiden pasienten er til stede ved undersøkelsen/behandlingen. Takstene kan ikke utløses for undersøkelse eller behandling utført av hjelpepersonell.

Det godtgjøres bare for én behandling per dag. Ved kombinasjon av individuell behandling og enten gruppebehandling eller psykoterapeutisk familiearbeid på samme dag, kan to behandlinger godtas.

Takstene 21, 22, 25 og 26 kan ikke kombineres med takst 10 i samme behandlingsseanse.

Det godtgjøres ikke for behandlings-/rådgivningsseanser ut over 3 timer for hver av takstene 10, 21–25 og 31.

1. *Utredende samtaler hos psykolog*

	<i>Honorar kroner</i>	<i>Refusjon kroner</i>	<i>Egenandel kroner</i>
10 a Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst 1 time	470	190	280
10 b Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst ½ time	299	19	280
10 c Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst 2 timer	904	344	560
10 d Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst 3 timer	1294	454	840
10 e Tillegg for krisepsykologisk behandling pr. gang	275	275	0

Merknad:

Stønad ytes for inntil tre undersøkelser eller samtaler uten forutgående henvisning.

Takst 10 a–d kan også benyttes ved krisepsykologisk behandling. Taksten er da hovedsakelig ment for førstegangsbehandling i en særlig akutt situasjon som forårsaker store påkjenninger. Stønad ytes etter honorartakster for inntil tre behandlinger. Det ytes i tillegg stønad etter takst 10 e.

2. *Undersøkelse hos psykolog*

	<i>Honorar kroner</i>	<i>Refusjon kroner</i>	<i>Egenandel kroner</i>	
11	Intelligensvurdering/evnevurdering	800	800	0
12	Spesielle funksjonsundersøkelser	385	385	0
13	Miljøvurdering	560	560	0
18	Personlighetsvurdering	1170	1170	0
19	Nevropsykologisk undersøkelse	1340	1340	0

Merknad til takst 11–19:

En av undersøkelsestakstene kan benyttes én gang ved utredende samtale uten henvisning fra lege.

Takstene kan ikke utløses ved utelukkende å bruke informasjon som er innhentet ved bruk av tester som inngår i andre undersøkelser.

Hjelpespersonell kan bare foreta testing og scoring på psykologens faste kontor, jf. driftstilskuddsavtalen, ved bruk av takstene. Psykologen må være tilgjengelig for råd og veiledning. Det er en forutsetning at psykologen har vurdert pasienten og gitt hjelpepersonellet instruksjon om hvilke undersøkelser som skal foretas. Bruk av takstene 11–19 for testing utført av hjelpepersonell forutsetter at psykologen benytter tid på å tolke dataene og lage funksjonsprofiler.

Merknad til takst 11:

Det er det samlede arbeidet med intelligens-/evnevurderingen som honoreres, uavhengig av hvilke kartleggingsmetoder som benyttes, eller om det benyttes flere kartleggingsmetoder.

Merknad til takst 11, 13, 19:

Taksten kan benyttes én gang i et behandlingsår. Dersom det i særskilte tilfeller er behov for ytterligere bruk av taksten, må dette begrunnes på regningskortet.

Merknad til takst 12:

Taksten gjelder kartlegging av enkeltfunksjoner og kan kun utløses én gang per funksjon som utredes, uavhengig av om det benyttes flere kartleggingsverktøy.

Taksten kan benyttes inntil fire ganger i et behandlingsår. Dersom det i særskilte tilfeller er behov for ytterligere bruk av taksten, må dette begrunnes på regningskortet.

Merknad til takst 18:

Det er det samlede arbeidet med personlighetsvurderingen som honoreres, uavhengig av om det benyttes en eller flere kartleggingsmetoder eller tester.

Taksten kan benyttes inntil to ganger i et behandlingsår. Dersom det i særskilte tilfeller er behov for ytterligere bruk av taksten, må dette begrunnes på regningskortet.

Merknad til takst 19:

For å kunne utløse taksten må det foreligge mistanke om nevropsykologisk/kortikal funksjonssvikt og/eller hjerneskade.

3. *Behandling hos psykolog*

	<i>Honorar kroner</i>	<i>Refusjon kroner</i>	<i>Egenandel kroner</i>	
21 a	Psykoterapi av barn, minst 1 time	600	600	0
21 b	Psykoterapi av barn, minst ½ time	300	300	0
21 c	Psykoterapi av barn, minst 2 timer	1200	1200	0
21 d	Psykoterapi av barn, minst 3 timer	1800	1800	0
21 e	Psykoterapi av barn, minst 1 ½ time	900	900	0
21 f	Psykoterapi av barn, minst 2 ½ time	1500	1500	0
22 a	Psykoterapi, minst 1 time	429	149	280
22 b	Psykoterapi, minst ½ time	299	19	280
22 c	Psykoterapi, minst 2 timer	851	291	560
22 d	Psykoterapi, minst 3 timer	1277	437	840
22 e	Psykoterapi, minst 1 ½ time	638	218	420
22 f	Psykoterapi, minst 2 ½ time	1063	363	700
23 a	Psykoterapeutisk familiearbeid, minst 1 time	600	320	280
23 b	Psykoterapeutisk familiearbeid, minst ½ time	337	57	280
23 c	Psykoterapeutisk familiearbeid, minst 2 timer	1138	578	560
23 d	Psykoterapeutisk familiearbeid, minst 3 timer	1693	853	840
23 e	Psykoterapeutisk familiearbeid, minst 1 ½ time	862	442	420
23 f	Psykoterapeutisk familiearbeid, minst 2 ½ time	1416	716	700

24 a	Gruppeterapi, minst 2 timer, inntil 8 deltakere	182	182	0
24 b	Tillegg pr. deltaker	280	0	280
24 c	Gruppeterapi, minst 3 timer, inntil 8 deltakere	273	273	0
24 d	Tillegg pr. deltaker	420	0	420
25 a	Nevropsykologisk behandling, minst 1 time	484	204	280
25 b	Nevropsykologisk behandling, minst ½ time	313	33	280
25 c	Nevropsykologisk behandling, minst 2 timer	927	367	560
25 d	Nevropsykologisk behandling, minst 3 timer	1391	551	840
25 e	Nevropsykologisk behandling, minst 1 ½ time	694	274	420
25 f	Nevropsykologisk behandling, minst 2 ½ time	1157	457	700
26	Psykologisk rådgivning til pasient pr. telefon, minst 15 min.	73	73	0

Merknad til takst 21 a–f:

Taksten gjelder for behandling av barn under 18 år.

Merknad til takst 22 a–b:

Taksten kan benyttes ved terapeutisk arbeid pr. telefon eller pr. brev ved pågående behandlingsopplegg. Regningskortet merkes «pr. tlf.» eller «pr. brev».

Merknad til takst 23:

For å kunne benytte taksten kreves minst 2 personers tilstedeværelse i tillegg til psykologen. Takst 23 a–f kan også benyttes ved krisepsykologisk behandling. Taksten er da hovedsakelig ment for førstegangsbehandling i en særlig akutt situasjon som forårsaker store påkjenninger. Stønad ytes etter honorartakster for inntil tre behandlinger. Det ytes i tillegg stønad etter takst 10 e.

Merknad til takst 25 a–f:

For å kunne benytte taksten må det foreligge påvist nevropsykologisk/kortikal funksjonsavvik og/eller hjerneskade.

Merknad til takst 26:

Det må foreligge henvisning fra lege. Taksten kan ikke repeteres, og kan ikke kombineres med andre takster, med unntak av ved krisepsykologisk behandling. Det ytes da i tillegg godtgjørelse etter takst 10 e.

Taksten omfatter ikke timebestillinger, avbestillinger og enkle forespørslar. Det forutsettes et psykologfaglig arbeid.

4. Øvrige takster

	<i>Honorar kroner</i>	<i>Refusjon kroner</i>	<i>Egenandel kroner</i>	
31 a	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 1 t)	480	480	0
31 b	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst ½ t)	240	240	0
31 c	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 2 timer)	960	960	0
31 d	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 3 timer)	1440	1440	0
31 e	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 1 ½ time)	720	720	0
31 f	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 2 ½ time)	1200	1200	0
32	Nødvendig samtale med pårørende eller foresatte ved psykologisk undersøkelse og behandling	420	140	280
33 a	Møtegodtgjørelse med reisetid når psykologen deltar i samarbeid med helse-, skole- og/eller sosialfaglig personell som ledd i et	390	390	0

	behandlingsopplegg for enkeltpasienter, herunder i basisteam. Beregnes for arbeid i inntil en halv time. Taksten dekker også praksisutgifter. Taksten kan ikke benyttes i forbindelse med samarbeid internt i tverrfaglige medisinske sentre og lignende			
33 b	Senere pr. påbegynt halvtime	390	390	0

Merknad til takst 31 a–f:

Taksten utløses for hver enkelt rådgivning, og ikke for samlet rådgivning. Det må framgå av regningskortet hvilken instans/person som har mottatt rådgivning og tidspunktet for rådgivningen. Taksten kan også benyttes til annet arbeid i forbindelse med innleggelse i institusjon. Taksten kan ikke utløses ved utarbeiding og oversending av epikrise til henvisende instans.

Merknad til takst 31 a–b:

Taksten kan også benyttes ved rådgivning overfor behandlingsformidler, dvs. person som i sin stilling skal formidle et behandlingsopplegg fastsatt av psykologen, for eksempel ansatt i barnehage, skole eller sosial institusjon.

Merknad til takst 32:

Taksten kan også benyttes ved krisepsykologisk behandling. Taksten er da hovedsakelig ment for nødvendig samtale med pårørende i en særlig akutt situasjon. Stønad ytes etter honorartakst for inntil tre samtaler.

Merknad til takst 33 a–b:

Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke pr. pasient. Hvilke instanser/personer som har deltatt på møtet og tidspunktet for møtet må framgå av regningskortet.

5. *Undersøkelse eller behandling i pasientens hjem – reisetillegg*

1. Ved undersøkelse eller behandling i pasientens hjem gis det et tillegg til takstene på 120 kroner.

2. I tillegg ytes det reisetillegg etter følgende satser:

2a	Reise pr. km med bil, motorsykkel eller tog	kr	5,-
2b	Reise med annet transportmiddel (herunder til fots) pr. påbegynt halve time. Ved beregningen slås tiden for fram- og tilbakereisen sammen	kr	93,-

Merknad:

Beregningsgrunnlaget for reisetillegget er antall tilbakelagte kilometer. Ved beregning av veglengden avrundes samlet antall kilometer ved fram- og tilbakereisen til nærmeste antall hele kilometer.

Ved sykebesøk på landet i en avstand (tur) av mindre enn 1 kilometer fra psykologens kontor (bolig) ytes ikke reisetillegg selv om befordringsmiddel er benyttet. Det samme gjelder – med unntak av hjemmebehandlingstillegget – ved sykebesøk i byer og bymessig bebygde strøk, se § 5 i forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling.

Kapittel III. Tilskudd til fellesformål for psykologer

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2008 til 30. juni 2009 1 455 000 kroner til Fond for videre- og etterutdanning av psykologer i privat praksis.

Kapittel IV. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft den 1. juli 2008. Fra samme dato oppheves forskrift 27. juni 2007 nr. 845 om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog.

20. juni Nr. 630 2008**Iverksettning av lov 20. juni 2008 nr. 43 om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova)**

Heimel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2008 med heimel i lov 20. juni 2008 nr. 43 om endringer i lov om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranselova) del II. Fremja av Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

Lova tek til å gjelde frå 1. juli 2008.

20. juni Nr. 631 2008**Ikrafttredelse av lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2008 med hjemmel i lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) § 18. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

Loven trer i kraft 1. januar 2009.

20. juni Nr. 632 2008**Forskrift om gjennomføring av EØS-rettsakter om europeisk statistikk**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 20. juni 2008 med hjemmel i lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå (statistikkloven) § 5–2 jf. delegeringsvedtak 16. juni 1989 nr. 387.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XXI. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Gjennomføring av forordninger om statistiske prinsipper og fortrolig behandling av statistiske opplysninger
EØS-avtalen vedlegg XXI

- nr. 17 (forordning (EF) nr. 1588/90 om oversendelse av fortrolige statistiske opplysninger til De europeiske fellesskaps statistikkontor),
- nr. 17a (forordning (EF) nr. 322/97 om fellesskapsstatistikker),
- nr. 17b (forordning (EF) nr. 831/2002 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 322/97 om fellesskapsstatistikker, med hensyn til adgang til fortrolige data for vitenskapelige formål endret ved forordning (EF) nr. 1104/2006)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 2. Gjennomføring av forordninger om nomenklaturer i europeisk statistikk

EØS-avtalen vedlegg XXI

- nr. 20 (forordning (EF) nr. 3037/90 om statistisk klassifisering av økonomisk virksomhet innen De europeiske fellesskap som endret ved forordning (EF) nr 761/93, forordning (EF) nr. 29/2002 og forordning (EF) nr. 1893/2006),
- nr. 20a (forordning (EF) nr. 696/93 om de statistiske enheter til observasjon og analyse av produksjonssystemet i Fellesskapet),
- nr. 20b (forordning (EF) nr. 3696/93 om den statistiske produktgruppering etter næring (CPA) i Det europeiske økonomiske fellesskap som endret ved forordning (EF) nr 1232/98 og forordning (EF) nr. 204/2002),
- nr. 20c (forordning (EF) nr. 1893/2006 om innføring av en standard for næringsgruppering NACE Revisjon 2, og om endring av rådsforordning (EØF) nr. 3037/90 og visse EF-forordninger innenfor særlige statistikkområder)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 3. Gjennomføring av forordninger om næringsstatistikk

EØS-avtalen vedlegg XXI

- nr. 1 (forordning (EF) nr. 58/97 om statistikk over foretaksstrukturer som endret ved forordning (EF) nr. 410/98, forordning (EF) nr. 2056/2002, forordning (EF) nr. 1614/2002 og forordning (EF) nr. 1893/2006),
- nr. 1a (forordning (EF) nr. 2700/98 om definisjoner av kjennetegn ved statistikk over foretaksstrukturer som endret ved forordning (EF) nr. 1614/2002 og forordning (EF) nr. 1670/2003),
- nr. 1b (forordning (EF) nr. 2701/98 om dataserien som skal produseres for statistikk over foretaksstrukturer som endret ved forordning (EF) nr. 1614/2002 og forordning (EF) nr. 1669/2003),
- nr. 1c (forordning (EF) nr. 2702/98 om det tekniske formatet for oversendelse av statistikk over foretaksstrukturer som endret ved forordning (EF) nr. 1614/2002, forordning (EF) nr. 1668/2003 og forordning (EF) nr. 1792/2006),
- nr. 1d (forordning (EF) nr. 1618/99 om kriteriene for kvalitetsvurdering av statistikk over foretaksstrukturer),
- nr. 1e (forordning (EF) nr. 1225/1999 om definisjoner av kjennetegn ved statistikk over forsikringstjenester),
- nr. 1f (forordning (EF) nr. 1227/1999 om det tekniske formatet for oversendelse av statistikk over forsikringstjenester),
- nr. 1g (forordning (EF) nr. 1228/1999 om dataserien som skal produseres for statistikk over forsikringstjenester endret ved forordning (EF) nr. 1792/2006),
- nr. 1h (forordning (EF) nr. 1668/2003 om gjennomføring av rådsforordning (EF, Euratom) nr. 58/97 om det tekniske formatet for oversendelse av statistikk over foretaksstrukturer, og om endring av kommisjonsforordning (EF) nr. 2702/98 om det tekniske formatet for oversendelse av statistikk over foretaksstrukturer endret ved forordning (EF) nr. 1792/2006),
- nr. 1i (forordning (EF) nr. 1669/2003 om gjennomføring av rådsforordning (EF, Euratom) nr. 58/97 om dataserien som skal produseres for statistikk over foretaksstrukturer, og om endring av kommisjonsforordning

(EF) nr. 2701/98 om dataserien som skal produseres for statistikk over foretaksstrukturer),
nr. 1j (forordning (EF) nr. 1670/2003 om gjennomføring av rådsforordning (EF, Euratom) nr. 58/97 om definisjoner av kjennetegn ved statistikk over foretaksstrukturer, og om endring av kommisjonsforordning (EF) nr. 2700/98 om definisjoner av kjennetegn ved statistikk over foretaksstrukturer),
nr. 2 (forordning (EF) nr. 1165/98 om konjunkturstatistikk som endret ved forordning (EF) nr. 1158/2005, forordning (EF) nr. 1503/2006 og forordning (EF) nr. 1893/2006),
nr. 2a (forordning (EF) nr. 586/2001 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 1165/98 om konjunkturstatistikk med hensyn til definisjonen av industrihovedgrupper (MIGS) som endret ved forordning (EF) nr. 656/2007),
nr. 2c (forordning (EF) nr. 1503/2006 om gjennomføring og endring av rådsforordning (EF) nr. 1165/98 om konjunkturstatistikk med hensyn til definisjon av variablene, listen over variabler og hyppigheten av datautarbeiding),
nr. 4a (forordning (EF) nr. 3924/91 om opprettelse av en fellesskapsundersøkelse om industriproduksjonen som endret ved forordning (EF) nr. 1893/2006),
nr. 4aa (forordning (EF) nr. 347/2003 om opprettelse av 2003-utgaven av «Prodcom-listen» over industriprodukter som fastsatt ved rådsforordning (EF) nr. 3924/91),
nr. 4ab (forordning (EF) nr. 210/2004 om opprettelse av 2004-utgaven av «Prodcom-listen» over industriprodukter som fastsatt ved rådsforordning (EØF) nr. 3924/91),
nr. 4ac (forordning (EF) nr. 912/2004 om gjennomføring av rådsforordning (EØF) 3924/91 om opprettelse av en fellesskapsundersøkelse om industriproduksjonen som endret ved forordning (EF) 973/2007),
nr. 4ad (forordning (EF) nr. 317/2006 om opprettelse av 2005-utgaven av «Prodcom-listen» over industriprodukter som fastsatt ved rådsforordning (EØF) nr. 3924/91),
nr. 4ae (forordning (EF) nr. 294/2007 om opprettelse av 2006-utgaven av «Prodcom-listen» over industriprodukter som fastsatt ved rådsforordning (EØF) nr. 3924/91),
nr. 4af (forordning (EF) nr. 1165/2007 om opprettelse av 2007-utgaven av «Prodcom-listen» over industriprodukter som fastsatt ved rådsforordning (EØF) nr. 3924/91),
nr. 4b (forordning (EF) nr. 2183/93 om fellesskapskoordinering av opprettelse av foretaksregistre for statistisk bruk),
nr. 4c (forordning (EF) nr. 48/2004 om utarbeiding av årlige fellesskapsstatistikker over stålindustrien for referanseårene 2003–2009 som endret ved forordning (EF) nr. 1893/2006),
nr. 4ca (forordning (EF) nr. 772/2005 om spesifikasjonene for kjennetegnenes dekning og om definisjonen av det tekniske formatet for produksjon av årlig fellesskapsstatistikk for stål for referanseårene 2003 til 2009 som endret ved forordning (EF) nr. 1792/2006)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 4. Gjennomføring av forordninger om statistikk over transport og turisme

EØS-avtalen vedlegg XXI

nr. 7 (forordning (EF) nr. 91/2003 om statistikk over jernbanetransport som endret ved forordning (EF) nr. 1192/2003 og forordning (EF) nr. 1304/2007),
nr. 7a (forordning (EF) nr. 437/2003 om opprettelse av en EF-database for trafikkulykker på vei som endret ved forordning (EF) nr. 1358/2003 og forordning (EF) nr. 546/2005),
nr. 7e (forordning (EF) nr. 2163/2001 om tekniske regler for overføring av statistiske opplysninger om godstransport på vei som endret ved forordning (EF) nr. 973/2007),
nr. 7f (forordning (EF) nr. 1172/98 om statistiske oppgaver over godstransport på vei som endret ved forordning (EF) nr. 2691/1999, forordning (EF) nr. 1893/2006, forordning (EF) nr. 1791/2006 og forordning (EF) nr. 1304/2007),
nr. 7fa (forordning (EF) nr. 624/2004 om krav til nøyaktighet for data som er samlet inn i samsvar med rådsforordning (EF) nr. 1172/98 om statistiske oppgaver over godstransport på vei),
nr. 7fb (forordning (EF) nr. 833/2007 om avslutning av den overgangsperioden som er fastsett i rådsforordning (EF) nr. 1172/98 om statistiske oppgaver over godstransport på vei),
nr. 7g (forordning (EF) nr. 6/2003 om spredning av statistikk over godstransport på vei),
nr. 7h (forordning (EF) nr. 437/2003 om statistiske oppgaver over lufttransport av passasjerer, gods og post som endret ved forordning (EF) nr. 1358/2003 og forordning (EF) nr. 546/2005),
nr. 7i (forordning (EF) nr. 1358/2003 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 437/2003 om statistiske oppgaver over lufttransport av passasjerer, gods og post og om endring av vedlegg I og II til denne som endret ved forordning (EF) nr. 546/2005, forordning (EF) nr. 158/2007 og forordning (EF) nr. 1792/2006),
nr. 7j (forordning (EF) nr. 1365/2006 om statistikk over godstransport på innlands vannveier og om oppheving av rådsdirektiv 80/1119/EØF som endret ved forordning (EF) nr. 1304/2007),
nr. 7k (forordning (EF) nr. 332/2007 om tekniske bestemmelser om overføring av statistikker over jernbanetransport)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 5. Gjennomføring av forordninger om statistikk over handel med tredjestater

EØS-avtalen vedlegg XXI

- nr. 8 (forordning (EF) nr. 1172/95 om statistikk over Fellesskapets og medlemsstatenes varehandel med tredjestater som endret ved forordning (EF) nr. 476/97 og forordning (EF) nr. 374/98),
- nr. 9 (forordning (EF) nr. 2020/2001 om standard for landkoder i statistikk over Fellesskapets handel med tredjestater og statistikk over handel mellom medlemsstatene),
- nr. 9a (forordning (EF) nr. 1779/2002 om standarden for land- og territoriekodar i statistikk over handelen mellom Fellesskapet og tredjestatar og handelen mellom medlemsstatane),
- nr. 9b (forordning (EF) nr. 2081/2003 om standarden for land- og territoriekodar i statistikk over handelen mellom Fellesskapet og tredjestatar og handelen mellom medlemsstatane),
- nr. 9c (forordning (EF) nr. 750/2005 om standarden for land- og territoriekodar i statistikk over handelen mellom Fellesskapet og tredjestatar og handelen mellom medlemsstatane),
- nr. 9d (forordning (EF) nr. 1833/2006 om standarden for land- og territoriekodar i statistikk over handelen mellom Fellesskapet og tredjestatar og handelen mellom medlemsstatane),
- nr. 16a (forordning (EF) nr. 1917/2000 om fastsettelse av visse gjennomføringsbestemmelser for rådsforordning (EF) nr. 1172/95 med hensyn til statistikk over handelen med tredjestater som endret ved forordning (EF) nr. 1669/2001 og forordning (EF) nr. 179/2005)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 6. Gjennomføring av forordninger om demografisk statistikk og sosialstatistikk

EØS-avtalen vedlegg XXI

- nr. 18 (forordning (EF) nr. 862/2007 om Fellesskapets statistikk over inn- og utvandring og internasjonal beskyttelse og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 311/76 om utarbeidelse av statistikk om utenlandske arbeidstakere),
- nr. 18a (forordning (EF) nr. 577/98 om tilrettelegging av en arbeidskraftundersøkelse i Fellesskapet endret ved forordning (EF) nr. 1991/2002, forordning (EF) nr. 2104/2002 og forordning (EF) nr. 2257/2003),
- nr. 18aa (forordning (EF) nr. 1575/2000 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 577/98 om tilrettelegging av en arbeidskraftundersøkelse i Fellesskapet med hensyn til kodingen som skal benyttes ved overføring av data fra 2001),
- nr. 18ab (forordning (EF) nr. 1897/2000 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 577/98 om tilrettelegging av en arbeidskraftundersøkelse i Fellesskapet med hensyn til den operasjonelle definisjonen av arbeidsløshet),
- nr. 18ac (forordning (EF) nr. 2104/2002 om tilpasning av rådsforordning (EF) nr. 577/98 om tilrettelegging av en arbeidskraftundersøkelse i Fellesskapet og kommisjonsforordning (EF) nr. 1575/2000 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 577/98 med hensyn til listen over variabler for utdanning og opplæring og kodingen av dem som skal benyttes ved overføring av data fra og med 2003),
- nr. 18ad (forordning (EF) nr. 246/2003 om vedtakelse av programmet med ad hoc-moduler for tidsrommet 2004 til 2006 for arbeidskraftundersøkelsen fastsatt i rådsforordning (EF) nr. 577/98 som endret ved forordning (EF) nr. 388/2005),
- nr. 18ea (forordning (EF) nr. 247/2003 om vedtakelse av spesifikasjonen for ad hoc-modulen for 2004 om arbeidets tilrettelegging og arbeidstidsordninger i henhold til rådsforordning (EF) nr. 577/98),
- nr. 18af (forordning (EF) nr. 29/2004 om vedtakelse av spesifikasjoner for ad hoc-modulen for 2005 om forenlighet mellom yrkesaktivt liv og familieliv i henhold til rådsforordning (EF) nr. 577/98),
- nr. 18ag (forordning (EF) nr. 384/2005 om vedtakelse av programmet med ad hoc-moduler for tidsrommet 2007 til 2009 for arbeidskraftundersøkelsen fastsatt i rådsforordning (EF) nr. 577/98 som endret ved forordning (EF) nr. 341/2006),
- nr. 18ah (forordning (EF) nr. 388/2005 om vedtakelse av spesifikasjonene for ad hoc-moduler for 2006 om overgangen fra yrkesaktivt liv til pensjon som fastsatt ved rådsforordning (EF) nr. 577/98, og om endring av forordning (EF) nr. 246/2003),
- nr. 18ai (forordning (EF) nr. 430/2005 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 577/98 om tilrettelegging av en arbeidskraftundersøkelse i Fellesskapet med hensyn til kodingen som skal benyttes ved overføring av data fra 2006 og bruk av et delutvalg til innsamling av data om strukturvariabler som endret ved forordning (EF) nr. 102/2007 og forordning (EF) nr. 973/2007),
- nr. 18aj (forordning (EF) nr. 341/2006 om vedtakelse av spesifikasjoner for ad hoc-modulen for 2007 om arbeidsulykker og yrkesbetingede helseproblemer i henhold til rådsforordning (EF) nr. 577/98 og om endring av forordning (EF) nr. 384/2005),
- nr. 18ak (forordning (EF) nr. 102/2007 om vedtakelse av spesifikasjoner for tilleggsundersøkelsen for 2008 om arbeidsmarkedssituasjonen for innvandrere og deres direkte etterkommere i henhold til rådsforordning (EF) nr. 577/98 og om endring av forordning (EF) nr. 430/2005),
- nr. 18b (forordning (EF) nr. 2744/95 om statistikk over inntektsstruktur og inntektsfordeling),
- nr. 18c (forordning (EF) nr. 23/97 om statistikk over arbeidskraftkostnadene nivå og struktur),
- nr. 18d (forordning (EF) nr. 530/99 om statistikk over strukturen i lønn og lønnskostnader endret ved forordning (EF) nr. 1893/2006),

nr. 18db (forordning (EF) nr. 1916/2000 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 530/1999 om statistikk over strukturen i lønn og arbeidskraftkostnader med omsyn til definisjon og oversending av opplysninger om lønsstrukturen endret ved forordning (EF) nr. 1738/2005 og forordning (EF) nr. 973/2007),

nr. 18e (forordning (EF) nr. 1726/1999 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 530/1999 om statistikk over strukturen i lønn og lønnskostnader med hensyn til definisjon og oversending av opplysninger om lønnskostnader endret ved forordning (EF) nr. 1737/2005 og forordning (EF) nr. 973/2007),

nr. 18f (forordning (EF) nr. 698/2006 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 530/1999 med hensyn til kvalitetsvurdering av statistikk over strukturen i arbeidskraftkostnader og lønn),

nr. 18g (forordning (EF) nr. 450/2003 om arbeidskraftkostnadsindeksen som endret ved forordning (EF) nr. 1893/2006),

nr. 18h (forordning (EF) nr. 1216/2003 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 450/2003 om arbeidskraftkostnadsindeksen som endret ved forordning (EF) nr. 224/2007 og forordning (EF) nr. 973/2007),

nr. 18i (forordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) som endret ved forordning (EF) nr. 1553/2005),

nr. 18j (forordning (EF) nr. 1980/2003 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) med hensyn til definisjoner og ajourførte definisjoner som endret ved forordning (EF) nr. 676/2006),

nr. 18k (forordning (EF) nr. 1981/2003 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) med hensyn til feltarbeidsaspekter og metoder for beregning),

nr. 18l (forordning (EF) nr. 1982/2003 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) med hensyn til regler for utvalg og sporing),

nr. 18m (forordning (EF) nr. 1983/2003 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) med hensyn til listen over primærmålvariabler som endret ved forordning (EF) nr. 973/2007),

nr. 18n (forordning (EF) nr. 16/2004 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) med hensyn til listen over sekundærmålvariabler for «overføring av fattigdom mellom generasjoner»),

nr. 18o (forordning (EF) nr. 28/2004 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) med hensyn til detaljert innhold i foreløpige og endelige kvalitetsrapporter),

nr. 18p (forordning (EF) nr. 13/2005 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levevilkår (EU-SILC) med hensyn til listen over sekundærmålvariabler for «sosial deltaking»),

nr. 18q (forordning (EF) nr. 1552/2005 om statistikk med hensyn til yrkesrettet opplæring i foretak som endret ved forordning (EF) nr. 1893/2006),

nr. 18r (forordning (EF) nr. 198/2006 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1552/2005 om statistikk med hensyn til yrkesrettet opplæring i foretak),

nr. 18s (forordning (EF) nr. 315/2006 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levekår (EU-SILC) med hensyn til listen over sekundærmålvariabler for boligforhold),

nr. 18t (forordning (EF) nr. 215/2007 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1177/2003 om fellesskapsstatistikker over inntekter og levekår (EU-SILC) med hensyn til listen over sekundærmålvariabler for overforgjeldning og økonomisk utestenging),

nr. 18u (forordning (EF) nr. 458/2007 om det europeiske systemet for integrerte statistikker over sosial tryggleik (ESSPROS))

nr. 18ua (forordning (EF) nr. 1322/2007 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 458/2007 om det europeiske systemet for integrerte statistikker over sosial tryggleik (ESSPROS) med omsyn til eigna format for innsending, resultata som skal sendast inn og kriteria for kvalitetsmåling, for det grunnleggjande ESSPROS-systemet og modulen om pensjonsmottakarar

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 7. Gjennomføring av forordninger om økonomisk statistikk

EØS-avtalen vedlegg XXI

- nr. 19a (forordning (EF) nr. 2494/95 om harmoniserte konsumprisindeksar),
- nr. 19b (forordning (EF) nr. 1749/99 om innledende gjennomføringstiltak for rådsforordning (EF) nr. 2494/95 om harmoniserte konsumprisindeksar som endret ved forordning (EF) nr. 1687/98, forordning (EF) nr. 1688/98 og forordning (EF) nr. 1334/2007),
- nr. 19c (forordning (EF) nr. 2214/96 om harmoniserte konsumprisindekser: oversending og formidling av delindekser under HKPI som endret ved forordning (EF) nr. 1749/1999, forordning (EF) nr. 1617/1999, forordning (EF) nr. 1920/2001 og forordning (EF) nr. 1708/2005),

nr. 19d (forordning (EF) nr. 2223/96 om det europeiske nasjonal- og regionalregnskapssystem i Fellesskapet som endret ved forordning (EF) nr. 448/98, forordning (EF) nr. 1500/2000, forordning (EF) nr. 2516/2000, forordning (EF) nr. 995/2001, forordning (EF) nr. 113/2002 og forordning (EF) nr. 1267/2003),
nr. 19da (forordning (EF) nr. 264/2000 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 2223/96 med omsyn til kortsiktige statistikkar over offentlege finansar),
nr. 19dc (forordning (EF) nr. 1221/2002 om ikke-finansielle kvartalsregnskaper for offentlig forvaltning)
nr. 19dd (forordning (EF) nr. 1889/2002 om gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 448/98 om utfylling og endring av forordning (EF) nr. 2223/96 med hensyn til fordelingen av finansformidlingstjenester indirekte målt (FISIM) innenfor rammen av det europeiske nasjonal- og regionalregnskapssystem (ENS)),
nr. 19f (forordning (EF) nr. 2454/97 om nærmare reglar for gjennomføringa av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med omsyn til minstestandardar for kvaliteten av veving i HKPI),
nr. 19g (forordning (EF) nr. 2646/98 om fastsettelse av nærmere regler for gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med hensyn til minstestandarder for behandling av tariffar innenfor den harmoniserte konsumprisindeks),
nr. 19h (forordning (EF) nr. 1617/99 om nærmare reglar for gjennomføringa av rådsforordning (EF) 2494/95 med omsyn til minstestandardar for handsaming av forsikring innanfor den harmoniserte konsumprisindeksen, og om endring av kommisjonsforordning (EF) nr. 2214/96),
nr. 19i (forordning (EF) nr. 2166/99 om nærmare reglar for gjennomføringa av forordning (EF) nr. 2494/95 med omsyn til minstestandardar for handsaming av produkt i sektorane helse, utdanning og sosial stønad innanfor den harmoniserte konsumprisindeksen),
nr. 19k (forordning (EF) nr. 2601/2000 om nærmare reglar for gjennomføringa av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med omsyn til tidsplanen for innføring av kjøparprisar i den harmoniserte konsumprisindeksen),
nr. 19l (forordning (EF) nr. 2602/2000 om nærmare reglar for gjennomføringa av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med omsyn til minstestandardar for handsaming av prisreduksjonar i den harmoniserte konsumprisindeksen som endret ved forordning (EF) nr. 1921/2001),
nr. 19m (forordning (EF) nr. 1920/2001 om fastsettelse av nærmere regler for gjennomføring av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med hensyn til minstestandarder for behandling av serviceavgifter som beregnes som en del av transaksjonsverdien innanfor den harmoniserte konsumprisindeks og om endring av forordning (EF) nr. 2214/96),
nr. 19n (forordning (EF) nr. 1921/2001 om nærmare reglar for gjennomføringa av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med omsyn til minstestandardar for revisjon av den harmoniserte konsumprisindeksen, og om endring av forordning (EF) nr. 2602/2000),
nr. 19o (forordning (EF) nr. 501/2004 om offentlig forvaltnings kvartalsvise finansregnskaper),
nr. 19p (forordning (EF) nr. 1287/2003 om harmonisering av bruttonasjonalinntekta etter marknadsprisar (BNI-forordninga)),
nr. 19q (forordning (EF) nr. 1222/2004 om utarbeiding og oversending av data om kvartalsvis offentlig gjeld),
nr. 19r (forordning (EF) nr. 116/2005 om handsaminga av meirverdiavgift som vert tilbakebetalt til ikkje-avgiftspliktige og til avgiftspliktige for verksemd som er fritaken for avgiftsplikt, for føremåla med rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1287/2003 om harmonisering av bruttonasjonalinntekta etter marknadsprisar),
nr. 19s (forordning (EF) nr. 184/2005 om Fellesskapets statistikk for betalingsbalanse, internasjonal handel med tjenester og direkte investering i/fra utlandet som endret ved forordning (EF) nr. 602/2006),
nr. 19sa (forordning (EF) nr. 601/2006 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 184/2005 med hensyn til formatet og framgangsmåten for dataoverføring),
nr. 19t (forordning (EF) nr. 1161/2005 om utarbeiding av ikke-finansielle kvartalsregnskaper etter institusjonell sektor),
nr. 19u (forordning (EF) nr. 1722/2005 om prinsippene for beregning av boligjenester med hensyn til rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1287/2003 om harmonisering av bruttonasjonalinntekta etter marknadsprisar),
nr. 19v (forordning (EF) nr. 1708/2005 om fastsetjing av nærmare reglar for gjennomføringa av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med omsyn til den felles referanseperioden for den harmoniserte konsumprisindeksen, og om endring av forordning (EF) nr. 2214/96),
nr. 19w (forordning (EF) nr. 701/2006 om fastsetjing av nærmare reglar for gjennomføringa av rådsforordning (EF) nr. 2494/95 med omsyn til tidsromma for innsamling av prisar til den harmoniserte konsumprisindeksen),
nr. 19x (forordning (EF) nr. 716/2007 om fellesskapsstatistikk over utenlandske datterselskapers struktur og aktivitet),
nr. 19y (forordning (EF) nr. 1445/2007 om fastsettelse av felles regler for framlegging av grunnleggende opplysninger om kjøpekraftparitetar og for beregning og spredning av dem)
gjelder som forskrift med de tilpasningar som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 8. Gjennomføring av forordningar om jordbruksstatistikk

EØS-avtalen vedlegg XXI

nr. 23 (forordning (EF) nr. 571/88 om tilrettelegging av Fellesskapets undersøkelser om strukturen til

driftsenheter i jordbruket i tidsrommet 1988–1997 som endret ved forordning (EF) nr. 807/89, forordning (EF) nr. 2467/96, forordning (EF) nr. 143/2003, forordning (EF) nr. 2139/2004 og forordning (EF) nr. 204/2006), nr. 23a (kommisjonsvedtak (EF) nr. 2000/115/EF om definisjoner av kjennetegn, listen over landbruksvarer, unntak fra definisjonene samt regioner og områder med hensyn til Fellesskapets undersøkelser om strukturen til driftsenheter i landbruket som endret ved forordning (EF) nr. 1444/2002, forordning (EF) nr. 2139/2004 og forordning (EF) nr. 204/2006), nr. 23b (forordning (EF) nr. 2139/2004 om tilpasning og gjennomføring av rådsforordning (EØF) nr. 571/88 og om endring av kommisjonsvedtak 2000/115/EF med sikte på tilrettelegging av Fellesskapets undersøkelser om strukturen til driftsenheter i landbruket i 2005 og 2007 som endret ved forordning (EF) nr. 1792/2006), nr. 24 (forordning (EF) nr. 837/90 om statistiske opplysninger om kornproduksjon som medlemsstatene skal fremlegge som endret ved forordning (EF) nr. 1791/2006), nr. 24a (forordning (EF) nr. 959/93 om statistiske opplysninger som medlemsstatene skal oppgi om andre planteprodukter enn korn som endret ved forordning (EF) nr. 296/2003 og forordning (EF) nr. 1979/2006), nr. 24b (forordning (EF) nr. 68/2003 om bruken av opplysninger fra andre kjelder enn statistiske granskingar og fristane for oversending av resultatene av granskingane av strukturen til driftseiningar i landbruket i 2003), nr. 24c (forordning (EF) nr. 138/2004 om landbruksregnskaper i Fellesskapet som endret ved forordning (EF) nr. 306/2005 og forordning (EF) nr. 909/2006)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 9. Gjennomføring av forordninger om fiskeristatistikk

EØS-avtalen vedlegg XXI

nr. 25 (forordning (EF) nr. 1921/2006 om framlegging av statistiske opplysninger om ilandføringer av fiskerivarer i medlemsstatene og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1382/91), nr. 25a (forordning (EF) nr. 3880/91 om framleggelse av statistiske opplysninger om nominelle fangster tatt av medlemsstater som driver fiske i det nordøstlige Atlanterhav som endret ved forordning (EF) nr. 1637/2001 og forordning (EF) nr. 448/2005), nr. 25b (forordning (EF) nr. 2018/93 om framleggelse av statistiske opplysninger om fangster og fiskerivirksomhet fra medlemsstater som driver fiske i det nordvestlige Atlanterhav som endret ved forordning (EF) nr. 1636/2001), nr. 25c (forordning (EF) nr. 2597/95 om framlegging av statistiske opplysninger om nominelle fangster tatt av medlemsstater som driver fiske i visse områder utenfor det nordlige Atlanterhav som endret ved forordning (EF) nr. 1638/2001), nr. 25d (forordning (EF) nr. 788/96 om medlemsstatenes innberetning av statistiske opplysninger om akvakulturproduksjon)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 10. Gjennomføring av forordninger om miljøstatistikk

EØS-avtalen vedlegg XXI

nr. 27 (forordning (EF) nr. 2150/2002 om avfallsstatistikk som endret ved forordning (EF) nr. 574/2004, forordning (EF) nr. 783/2005 og forordning (EF) nr. 1893/2006), nr. 27a (forordning (EF) nr. 782/2005 om formatet for overføring av resultatene innenfor avfallsstatistikk som endret ved forordning (EF) nr. 973/2007 og forordning (EF) nr. 1445/2005), nr. 27b (forordning (EF) nr. 1445/2005 om fastsettelse av egnede kriterier for kvalitetsvurdering og innhold i kvalitetsrapporten for avfallsstatistikk i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2150/2002)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 11. Gjennomføring av forordninger om statistikk over informasjonssamfunnet

EØS-avtalen vedlegg XXI

nr. 28 (forordning (EF) nr. 808/2004 om fellesskapsstatistikk over informasjonssamfunnet som endret ved forordning (EF) nr. 1893/2006), nr. 28a (forordning (EF) nr. 1099/2005 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 808/2004 om fellesskapsstatistikk over informasjonssamfunnet), nr. 28b (forordning (EF) nr. 1031/2006 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 808/2004 om fellesskapsstatistikk over informasjonssamfunnet), nr. 28c (forordning (EF) nr. 847/2007 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 808/2004 om fellesskapsstatistikk over informasjonssamfunnet)

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 12. Gjennomføring av forordninger om statistikk over vitenskap og teknologi

EØS-avtalen vedlegg XXI

nr. 30 (forordning (EF) nr. 753/2004 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsvedtak nr. 1608/2003/EF når det gjelder statistikker over vitenskap og teknologi som endret ved forordning (EF) nr. 973/2007), nr. 31 (forordning (EF) nr. 1450/2004 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsvedtak nr.

1608/2003/EF av 22. juli 2003 med hensyn til utarbeiding og utvikling av fellesskapsstatistikker over nyskaping som endret ved forordning (EF) nr. 973/2007)
gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegget, protokoll 1 og avtalen for øvrig.

§ 13. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

20. juni Nr. 633 2008

Delvis ikraftsetting av lov 10. desember 2004 nr. 77 om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. og ikraftsetting av lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2008 med hjemmel i lov 10. desember 2004 nr. 77 om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. del XVIII og lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) del IX. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

1. Lov 10. desember 2004 nr. 77 punktene XV og XVI trer i kraft 1. juli 2008.
2. Lov 14. desember 2007 nr. 107 punkt VIII trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2008.

20. juni Nr. 634 2008

Midlertidig forskrift om avskåret klagerett ved billighetserstatning til tidligere beboere ved heldøgns omsorgstilbud på barnehjem, spesialskoler, fosterhjem og skolehjem i Bergen kommune

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2008 med hjemmel i lov 10. februar 1967 om behandlingssmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 28 fjerde ledd. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Unntak fra klageretten

Vedtak i erstatningsutvalget for Bergen kommunes billighetserstatningsordning for personer som har hatt opphold på heldøgns omsorgstilbud på barnehjem, spesialskoler, fosterhjem og skolehjem i kommunen i perioden 1. juli 1954 til 1. januar 1980, samt i kommunene Åsane, Laksevåg, Arna og Fana i perioden 1954 til 1972, opprettet ved bystyrevedtak 22. september 2003 og forlenget ved bystyrevedtak 22. mai 2006 og 28. januar 2008, kan ikke påklages.

§ 2. Ikrafttredelse og opphør m.m.

Forskriften trer i kraft straks.

Forskriften får også virkning for vedtak truffet av erstatningsutvalget før ikrafttredelsen.

Forskriften opphører 31. desember 2009.

23. juni Nr. 635 2008

Forskrift om endring i forskrift om oppkreving av gebyr til statskassen for besiktelser, sertifikatutstedelse mv. som foretas i henhold til skipssikkerhetsloven mv. (Sjøfartsdirektoratets gebyrforskrift)

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet 23. juni 2008 med hjemmel i lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 2, § 3, § 4, § 6, § 10 og § 48, jf. delegeringsvedtak 16. februar 2007 nr. 171 og lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 198, jf. forskrift 24. mai 1996 nr. 514 om forsikring og annen sikkerhet for oljesølansvar for skip, lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 20, § 21 og § 26a og delegeringsvedtak 27. november 1998 nr. 1095. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 2. februar 1996 nr. 115 om oppkreving av gebyr til statskassen for besiktelser, sertifikatutstedelse mv. som foretas i henhold til skipssikkerhetsloven mv. (Sjøfartsdirektoratets gebyrforskrift) gjøres følgende endringer:

§ 11 nr. 1 nytt annet ledd skal lyde:

Førstegangsgebyret dekker ikke kostnader som påløper ved at begjærte besiktelser i utlandet ikke kan utføres, blant annet på grunn av mangelfull planlegging fra oppdragsgiver. I disse tilfellene oppkreves reiseutgifter samt nærmere angitte timebaserte tjenester jf. § 6. Gebyret oppkreves i henhold til timesatsene i Sjøfartsdirektoratets gebyrtariff.

§ 11 nr. 1 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 11 nr. 2 skal lyde:

2. Førstegangsgebyrer utstedes av Sjøfartsdirektoratet i to faser som følger:

2.1. For skip eller skrog som byggeanmeldes utstedes et stipulert førstegangsgebyr på 50 pst. av fullt førstegangsgebyr, basert på de data som fremgår av byggemeldingen. Når målebrev/identitetsbevis

utstedes første gang utstedes resten av førstegangsgebyret basert på data som fremgår av målebrevet/identifikasjonsbeviset.

Gebyr i henhold til forskrift om gebyr for tjenester som utføres av Sjøfartsdirektoratet, på henholdsvis dato for byggeanmeldelse og dato for utstedelse av målebrev/identitetsbevis utstedes, legges til grunn.

- 2.2. For skip som ikke er byggeanmeldingspliktig og for innkjøpt skip, utstedes førstegangsgebyr i sin helhet etter tildeling av norsk kjenningssignal. Gebyret i henhold til forskrift om gebyr for tjenester som utføres av Sjøfartsdirektoratet på dato for registrering i Skipsregistrene NIS/NOR, legges til grunn.

§ 16 nr. 1 skal lyde:

1. Førstegangsgebyret er et engangsgebyr. Sjøfartsdirektoratet utsteder gebyret i to faser. Ved mottak av byggemelding utstedes et stipulert førstegangsgebyr på 50 pst. av fullt førstegangsgebyr, basert på data som fremgår av byggemeldingen. Når skipet er registrert i NIS utstedes resten av førstegangsgebyret. Gjeldende forskrift om tariff for tjenester som utføres av Sjøfartsdirektoratet på henholdsvis dato for byggemelding og registreringsdatoen legges til grunn.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2008.

23. juni Nr. 636 2008

Forskrift om endring i forskrift om forvaltning av tilskudd til sysselsetting av sjøfolk

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet 23. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 21. desember 2005 nr. 1720 om forvaltning av tilskudd til sysselsetting av sjøfolk gjøres følgende endring:

§ 7 nytt annet ledd skal lyde:

Departementet kan i særlige tilfeller gi unntak for passasjerskip på strekningen Bergen–Kirkenes fra bestemmelsene i første ledd a) og b).

II

Endringen trer i kraft straks.

23. juni Nr. 637 2008

Forskrift om tiltak mot askeskuddsopp (*Chalara fraxinea*)

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 23. juni 2008 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 18, jf. forskrift 1. desember 2000 nr. 1333 om planter og tiltak mot planteskadegjørere § 40 og § 6, jf. delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884. Kunngjort 24. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å hindre og forebygge spredning av askeskuddsopp (*Chalara fraxinea*), som forårsaker askeskuddsjuke, i Norge.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder hele Norge.

§ 3. Forbud

Det er forbudt å importere planter og formeringsmateriale av ask (*Fraxinus excelsior*) til Norge.

Det er forbudt å avhende eller forflytte planter og formeringsmateriale av ask (*Fraxinus excelsior*) i Norge.

§ 4. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

19. juni Nr. 638 2008

Forskrift om studier og eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

Hjemmel: Fastsatt av styret for Høgskolen i Sør-Trøndelag 19. juni 2008 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 3–3, § 3–5, § 3–6, § 3–8, § 3–9, § 3–10 og § 5–3. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

Kap. 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Virkeområde

- (1) Bestemmelsene i denne forskriften gjelder for alle studier ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST). Den gjelder også for fellesgrader innen rammen av den enkelte samarbeidsavtale med annen institusjon. Forskriften gir regler om organisering av studier, gjennomføring av vurderinger, krav for tildeling av grader og bestemmelser om høgskolens og studentenes rettigheter og plikter.
- (2) Dersom denne forskrift strider mot en gjeldende nasjonal rammeplan, gjelder rammeplanens bestemmelser framfor forskriften.

§ 1-2. Definisjoner

- (1) *Plandokumenter*

Rammeplan: Plan der det er fastsatt nasjonale rammer for et studieprogram.

Fagplan: Plan utarbeidet ved høgskolen for et studieprogram, med utgangspunkt i en nasjonal rammeplan.

Studieplan: Plan utarbeidet ved høgskolen for et studium uten nasjonal rammeplan.

Emnebeskrivelse: Oversikt i fagplan, studieplan og/eller studiehandbok over faglig innhold, vurderingsformer, pensum etc. for et emne.

- (2) *Studieenheter*

Emne: Minste enhet som vurderes og inngår som del av et studieprogram. Emnets omfang uttrykkes i studiepoeng.

Fag: En samling av beslektede emner som er samlet under én felles fagbetegnelse.

Studieprogram: Studieløp med et definert innhold i henhold til fag- eller studieplan, som studentene tas opp til, får studierett til og som fører fram til en avsluttet eksamen eller grad.

Studiepoeng: Mål på omfanget av et emne eller andre type studieenheter, der et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

- (3) *Vurderingsbegrep*

Eksamen: Alle typer prøver og arbeider som gir grunnlag for fastsettelse av selvstendig karakter for et emne. En eksamen kan omfatte flere deleksamener, og i så fall skal fastlegging av samlet karakter (vektning) fremgå av emnebeskrivelsen.

Eksamen kan være individuell eller i fastlagte grupper og kan foregå i anvist lokale, normalt med tilsyn, eller som hjemmeeksamen.

Ordinær eksamen: Den eksamen som holdes når undervisningen i et emne eller del av et emne er avsluttet.

Utsatt eksamen: Eksamen for studenter som var sykemeldet eller hadde annet gyldig fravær ved siste ordinære eksamen.

Ny eksamen: Eksamen for studenter som ikke har bestått siste ordinære eksamen.

Ekstraordinær eksamen: Eksamen som ikke faller innenfor definisjonen av ordinær, utsatt eller ny eksamen. Ekstraordinær eksamen kan arrangeres når høgskolen i særskilte tilfeller finner det nødvendig. Avdelingen avgjør om ekstraordinær eksamen skal arrangeres.

- (4) *Andre studierelaterte definisjoner:*

Studierett: Studenters rettigheter og plikter knyttet til å være tatt opp til et studieprogram eller enkeltemne, jf. kap. 3.

Utdanningsplan: Utdanningsplan er en avtalt plan mellom høgskolen og student tatt opp til et studieprogram med omfang 60 studiepoeng eller mer.

Praksisstudier (praksisemner): Obligatoriske praksisperioder som studenten, i henhold til ramme-, fag- eller studieplan, må bestå for å få vitnemål.

Obligatoriske arbeidskrav: Generell betegnelse for arbeidskrav, kontroll av læringsmappe eller andre krav, som av faglig-pedagogiske grunner er lagt inn i et emne, og som skal være gjennomført og godkjent i samsvar med studieprogrammets plandokumenter.

Forprøve: Obligatorisk test som ikke gir studiepoeng, men som må vurderes til bestått ifølge de kriterier som er bestemt for prøven.

Mappe:

Læringsmappe er en samling tekster og/eller andre arbeider som er produsert gjennom en viss periode. Samlingen dokumenterer prosess og/eller produkt, og skal vise studentens faglige refleksjoner og kompetansemessige utvikling.

Vurderingsmappe består av et utvalg av elementer av mappa og som danner grunnlaget for vurdering. Prosessen for å bestemme hvilke element i mappa som skal telle med i mappevurderingen, skal fremgå av emnebeskrivelsen.

Student: En som er tatt opp til emne, fag eller studieprogram ved høyskolen, med hjemmel i uhl. § 3–6 og § 3–7.

Privatist: En som er gitt adgang til eksamen med hjemmel i uhl. § 3–10. En privatist har rett til å delta ved offentlige forelesninger og gå opp til bestemte eksamener, uten å ha studierett.

§ 1–3. Beslutningsmyndighet

Med mindre annet er bestemt, er myndigheten til å treffe vedtak med hjemmel i denne forskriften lagt til studiedirektøren.

Kap. 2. Grader og yrkesutdanninger. Andre studier**§ 2–1. Type grader og yrkesutdanninger, normert studietid**

Høgskolen i Sør-Trøndelag kan tildele følgende grader og yrkesutdanning, som gir rett til tilsvarende tittel:

Grader:

- Høgskolekandidat, normert studietid 2 år
- Bachelor, normert studietid 3 år
- Master, normert studietid 2 år.

Yrkesutdanning:

- Allmennlærerutdanning, normert studietid 4 år.

Fellesgrader:

- Høgskolen har myndighet til å fatte vedtak om fellesgrader med andre institusjoner.

§ 2–2. Andre studietilbud

Høgskolen i Sør-Trøndelag kan tilby videreutdanninger som bygger på avsluttet grunnutdanning. Høgskolen kan også gi studier av kortere varighet som bygger på generell studiekompetanse, og kvalifiserende studier.

§ 2–3. Krav til graden høgskolekandidat

Graden høgskolekandidat gjelder for 2-årige utdanninger på 120 studiepoeng, godkjent av styret.

§ 2–4. Krav til graden bachelor

- (1) Bachelorgrad oppnås på grunnlag av eksamen i fag, emner, emnegrupper eller studieprogram av minimum 180 studiepoengs omfang. Minst 60 av studiepoengene må være avlagt ved høyskolen.

Grunnlaget for graden skal omfatte ett av følgende:

- a) integrert studieprogram av minimum 180 studiepoengs omfang, som i henhold til nasjonal rammeplan eller vedtak i høgskolestyret gir bachelorgrad;
- b) integrert yrkesrettet utdanning eller annet fullført studieprogram av minimum 120 studiepoengs omfang kombinert med godkjent og fullført påbygging eller spesialisering innenfor samme eller tilgrensende fag/fagområde av minimum 60 studiepoengs omfang;
- c) integrert yrkesrettet utdanning eller fordypning i fag eller emner innen samme fagområde av minimum 90 studiepoengs omfang, kombinert med fordypning i ytterligere fag eller emner. Fordypningen må omfatte minst ett fag/emne av minimum 30 studiepoengs omfang. Frittstående emner som inngår i grunnlaget for graden, må ha et omfang på minimum 10 studiepoeng.

- (2) Overlapping i faginnhold mellom fag/emner/studieprogram som inngår i grunnlaget for bachelorgraden, kan ikke utgjøre mer enn 10 studiepoeng totalt. Overlapping ut over 10 studiepoeng må kompenseres.

Bestemmelser vedrørende vitnemål for bachelorgrad er gitt i kap. 6.

§ 2–5. Krav til graden master

- (1) Krav til innhold og omfang i mastergrad framgår av egen forskrift fastsatt av departementet.
- (2) Alle studenter skal ha veiledning før masteroppgaven leveres til sensur. Obligatorisk veiledning framgår av studieplanen for det enkelte mastergradsstudium.

§ 2–6. Godskrivning og innpassing av annen utdanning. Fritak

Avdelingen avgjør søknader om godkjenning av utdanning og godskrivning av studiepoeng fra andre institusjoner under loven. Avdelingen behandler også søknader om fritak for eksamen eller prøve, jf. § 5–4.

§ 2–7. Forutsetninger for å tilkjennes ny grad

En student som tidligere er tildelt en grad, må ha gjennomført minst 60 nye studiepoeng, herunder ny

fordypningsenhet, før det kan utstedes nytt gradsvitnemål. Ny bachelorgrad i ingeniørfag eller i økonomi og administrasjon tildeles ikke for gjennomført ny studieretning innen samme studieprogram. Studenten har bare krav på ny karakterutskrift. For å oppfylle fagkravene vil påbygging fra bachelor i økonomi og administrasjon til bachelor i revisjonsfag normalt kreve mer enn 60 nye studiepoeng.

Kap. 3. Studierett, utdanningsplan, permisjoner

§ 3-1. Studierett

- (1) Opptak til et studieprogram eller emne gir studierett, dvs. rett til undervisning, veiledning, tilgang til læringsplattform (LMS) og eksamen i samsvar med fagplan/studieplan i emner som inngår i studiet. Studierett gir dessuten adgang til eventuell praksis og andre obligatoriske eller valgfrie elementer i studiet. Studiedirektøren i samråd med avdelingen kan gi en student studierett til emner som ikke er del av studieprogrammet.
- (2) Studierett betinger at studenten registrerer seg og betaler pålagte avgifter innen fastsatt frist. Dersom studieprogrammet krever utdanningsplan, må studenten, for å beholde studieretten, bekrefte utdanningsplanen hvert semester innen fastsatt frist, jf. uhl. § 4-2.
- (3) Vedtak om opphør av studierett fattes av studiedirektøren. Studenten skal varsles før vedtak fattes. Vedtaket kan påklages til høgskolens klagenemnd.
- (4) Studieretten kan opphøre når en student
  - ikke har oppfylt forpliktelsene iht. ledd (2)
  - ikke kan fullføre studieprogrammet innen det dobbelte av normert studietid. I særskilte tilfeller kan det avtales individuell utdanningsplan som går utover dette
  - har gjennomført obligatorisk praksis to ganger, uten bestått resultat
  - har brukt opp sine forsøk til eksamen i et emne som i flg. studieplan/fagplan skal være bestått for å kunne fortsette studiet.
- (5) Studieretten opphører i alle tilfeller når studieprogrammet er fullført og bestått. Det samme gjelder dersom studenten selv trekker seg fra studiet. Studenter som har fullført et studieprogram, har adgang til å fremstille seg for forbedring av karakter i inntil ett år etter at programmet er fullført. Studiedirektøren kan dispensere fra grensen på ett år når det er oppstått særskilt behov for karakterforbedring.
- (6) En student som har mistet studieretten, kan søke om ordinært opptak på nytt. Studiedirektøren kan tildele ny studierett for tidligere studenter som mangler enkeltemne(r).
- (7) I tilfeller der det fattes vedtak om utestenging av en student, gjelder egne bestemmelser, jf. uhl. § 4-8, § 4-9 og § 4-10.

§ 3-2. Bestemmelser knyttet til utdanningsplan

- (1) Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om høgskolens forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor høgskolen og medstudenter. Innholdet i studiet og studentens forventede progresjon skal framgå av planen.
- (2) Utdanningsplanen kan endres etter avtale mellom avdelingen og studenten.
- (3) Utdanningsplanen bekreftes elektronisk via studentweb for hvert semester. Frister fremgår av studiehandboka.

§ 3-3. Permisjoner

- (1) En student som får barn under studiene, har i flg. uhl. § 4-5 rett til fødselspermisjon. Permisjon kan også gis ved førstegangstjeneste, sykdom og andre særskilte grunner. Normalt innvilges permisjon for inntil ett år.
- (2) Søknad om permisjon avgjøres av studiedirektøren, i samråd med avdelingen.
- (3) Avdelingen kan etter søknad gi en student med permisjon anledning til å gjennomføre nytt forsøk på ikke bestått eksamen. Det forutsettes at studieavgift betales for det aktuelle semesteret. Særskilte rettigheter for studenter i fødselspermisjon reguleres av uhl. § 4-5 og eventuelle tilhørende forskrifter.
- (4) Student som er innvilget permisjon, skal gis anledning til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen, forutsatt at studietilbudet fortsatt eksisterer. Utdanningsplanen må tilpasses gjeldende fag-/studieplan.

Kap. 4. Fag- og studieplaner. Karaktersystem

§ 4-1. Etablering og nedlegging av studietilbud

- (1) Høgskolestyret skal behandle og vedta etablering av alle nye fag og studier innenfor høgskolens økonomiske ramme, samt nedlegging av slik virksomhet. Forslag fra avdelingene om slike vedtak forutsettes normalt å bli fremmet til behandling som del av årsplan/langtidsplan og budsjett for avdelingene.
- (2) Høgskolestyret skal behandle og vedta etablering av alle eksternt finansierte studietilbud med et omfang på mer enn 60 studiepoeng, samt nedlegging av slik virksomhet.
- (3) Avdelingsstyrene fatter vedtak om etablering og nedlegging av eksternt finansierte studietilbud med et omfang til og med 60 studiepoeng.
Avdelingene skal orientere høgskolestyret om etablering og nedlegging av studietilbud.

§ 4-2. Fastsetting av fag- eller studieplan

- (1) Det skal utarbeides studieplan for alle nye studietilbud. Når det eksisterer en nasjonal rammeplan, skal det utarbeides en fagplan. Forslag til fagplan/studieplan fremmes av avdelingsstyrene.
- (2) Rektor fastsetter fag- og studieplaner ved etablering av nye studietilbud, etter behandling i Studie- og kvalitetsutvalget.
- (3) Rektor kan fastsette nærmere regler om prosedyrer før etablering av nye studietilbud og om innholdet i plandokumentene.

§ 4-3. Endringer i fag- eller studieplan

Avdelingene fastsetter endringer i fag- eller studieplaner for de studietilbud som allerede er vedtatt opprettet ved vedkommende avdeling.

Avdelingene skal orientere rektor om vesentlige endringer i fag- og studieplaner. Vesentlige endringer av studieplan for en masterutdanning skal forelegges NOKUT.

§ 4-4. Karaktersystem

- (1) Ved eksamen benyttes følgende karakterskala:

<i>Symbol</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier</i>
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjon som tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og manglende selvstendighet.

- (2) Vurderingen kan også graderes etter en todelt skala med karakterene bestått og ikke bestått. Ved bruk av disse vurderingsuttrykkene skal det framgå så klart som mulig i fag-/studieplan hva som kreves for å bestå.
- (3) Mappeeksamen, jf. vurderingsmappe § 1-2 (4), består av ulike elementer, som skal vurderes som en helhet. Elementene som vurderes, må alle være bestått, for at eksamen skal få en bestått karakter.
- (4) Avdelingen kan bestemme at karakterene bestått/ikke bestått kan nyttes ved vurdering av eksamener som teller med inntil 30 studiepoeng. For den enkelte student begrenses omfanget av slike eksamener til maksimalt ¼ av teoridelen av en gradsutdanning. Dette gjelder ikke rene praksisstudier/praksisperioder, som alltid kan vurderes til bestått/ikke bestått.
- (5) Ved fastsetting av endelig karakter på bakgrunn av flere deleksamener, kreves det at alle deleksamenene er vurdert til bestått karakter før det gis endelig karakter. Sammenslåing av deleksamener skal skje automatisk via det studieadministrative systemet. Emnebeskrivelsen skal gi oversikt over eksakt vektning og beregning av samlekarakter. Karakter A gis høyest tallverdi, og sammenslåingen skjer matematisk.
- (6) Dersom en kandidat har fremstilt seg til samme eksamen mer enn én gang, blir beste karakter gjeldende.

Kap. 5. Eksamen/vurdering**§ 5-1. Vurderingsformer**

- (1) Avdelingen fastsetter hvilken vurderingsform, ev. kombinasjon av vurderingsformer, som skal gjelde for et emne. Normalt skal vurderingsformen ligge innenfor det som følger av ledd (3), men avdelingen kan fastsette andre former. Oversikt over hvilke vurderingsformer som er fastsatt for et emne, skal framgå av emnebeskrivelsen. Det samme gjelder regler for vektning av de enkelte eksamener eller prøver. Endringer i vurderingsform kan ikke gjøres etter emnets oppstart, uten at alle studenter registrert på emnet har akseptert endringene.
- (2) Bestemmelser om offentlighet ved muntlig eksamen er fastlagt i uhl. § 3-9 (3). Avdelingen kan gjøre unntak fra regelen om offentlighet i det enkelte tilfelle, etter ønske fra vedkommende eksamenskandidat, når tungtveiende grunner taler for det. Klinisk eksamen er unntatt fra offentlighet.
- (3) Flg. vurderingsformer kan benyttes hver for seg eller i kombinasjon:
  - skriftlig prøve
  - hjemmeeksamen, semesteroppgave, prosjektoppgave og lignende
  - muntlig prøve
  - netteksamen
  - demonstrasjon av ferdighet, presentasjon av praktisk arbeid, framsyninger/framføringer og lignende
  - klinisk eksamen
  - vurderingsmappe

- prosessvurderinger underveis
  - rapport over laboratoriearbeid
  - praksisstudier.
- (4) Når eksamen i et emne består av flere deler, skal reglene for vektning av de enkelte eksamener eller prøver framgå av emnebeskrivelsen. Det skal også framgå hvilke vurderinger som inngår i den endelige karakteren og hvilke vurderinger som har status som forprøve.
- (5) Vurderingsformene legges opp slik at enhver eksamen som omfatter en skriftlig komponent, innebærer klagerett.

§ 5-2. *Veiledet praksis*

- (1) Praksisstudier skjer under veiledning og kontinuerlig vurdering. Når studenten står i fare for ikke å bestå, skal studenten varsles innen fastsatt frist og opplyses om hva som er påkrevd for å kunne bli vurdert til bestått, jf. forskrift til rammeplan for utdanningen og høgskolens utfyllende bestemmelser.
- (2) Det er bare anledning til å gjennomføre hvert praksisstudium én gang til, når første gang vurderes til ikke bestått. Bare i særskilte tilfeller kan avdelingen innvilge dispensasjon.

§ 5-3. *Adgang til å avlegge eksamen*

- (1) For å få fremstille seg til eksamen, må studenten ha betalt semesteravgift for vedkommende semester. Studenten må med hjemmel i uhl. § 3-6 og § 3-7 være registrert og oppmeldt til eksamen innenfor de frister som er fastsatt av høgskolen og kunngjort i studiehåndbok, på Internett, ev. også ved oppslag. Den som er gitt adgang til eksamen med hjemmel i uhl. § 3-10, må ha betalt fastsatt avgift, jf. eget reglement for privatister.
- (2) Arbeidskrav skal framgå av fag-/studieplan. Kandidater som står i fare for å bli nektet å gå opp til eksamen pga. manglende obligatoriske arbeidskrav, skal varsles senest 3 uker før den aktuelle eksamen og gis en endelig frist for å oppfylle kravene.
- (3) I fag- eller studieplaner kan det settes betingelser til studieprogresjon for at en student flyttes opp til neste årstrinn. For studieprogram på tvers av avdelingene kan det være nødvendig å utarbeide felles regelverk mht. oppflytting.
- (4) Det er ikke anledning til å fremstille seg til eksamen ved høgskolen i samme emne mer enn tre ganger. Ved ny eller utsatt eksamen gjelder det pensum som var fastsatt siste gang det ble gitt undervisning i angjeldende emne. Studiedirektøren kan ut fra begrunnet søknad innvilge et fjerde forsøk. For å få dispensasjon, kan det kreves at studenten har fulgt undervisning og/eller gjennomført nye arbeidskrav eller på annen måte kan dokumentere en situasjon som sannsynliggjør at det er grunnlag for å bestå eksamen.
- (5) Antall gjennomførte eksamensforsøk følger personen, ikke studieretten.
- (6) Det skal gis tilbud om eksamen i et emne i inntil ett år etter at emnet ikke lenger eksisterer på studieprogrammet.

§ 5-4. *Fritak for eksamen eller prøve*

- (1) Dokumentert søknad om fritak for eksamen eller prøve fremsettes overfor avdelingen. Godskriving av beståtte emner, fag, eksamen eller prøve fra andre institusjoner under loven skal gis med samme antall studiepoeng når høgskolens faglige krav er oppfylt. Det kan også godskrives på grunnlag av annen velegnet eksamen eller prøve, forutsatt at innhold og nivå i tidligere eksamen er faglig jevn god. Dokumentasjon av realkompetanse kan også gi grunnlag for fritak, jf. uhl. § 3-5.
- (2) Søknad om fritak for eksamen eller prøve må normalt være fremsatt innen 4 –fire– uker etter påbegynt studieprogram.
- (3) Fritak for eksamen eller prøve skal framgå på vitnemål, med angivelse av grunnlaget for fritak, jf. § 6-1.
- (4) Dersom en student avlegger eksamen i emner som helt eller delvis overlapper hverandre, skal dette normalt føre til reduksjon i studiepoeng på vitnemål eller karakterutskrift. Slik faglig overlapping skal om mulig være opplyst i aktuell fag- eller studieplan. Studiepoengreduksjonen gis fullt ut i det emnet som overlappes av et annet emne, eller i det emne hvor studenten sist har avlagt eksamen.

§ 5-5. *Tidspunkt for eksamen. Eksamensplan*

- (1) Ordinær eksamen holdes når det er gjennomført og fullført undervisning i et emne. Tidspunkt for den enkelte eksamen fastsettes av avdelingen og kunngjøres i studiehåndbok og på høgskolens nettsider. Eventuelle endringer skal være kunngjort innen oppmeldingsfristen. Endringer på et seinere tidspunkt kan bare gjøres ut fra særlig tungtveiende grunner og i samråd med de oppmeldte studenter.
- Oversikt over eksamenslokale (rom) skal være tilgjengelig via studentweb senest 2 uker i forkant av hver eksamen.
- (2) Avdelingen fastsetter tidspunkt for utsatt eksamen. Eksamensdato kunngjøres senest 2 uker forut for eksamen. Oversikt over eksamenslokale (rom) skal være tilgjengelig senest 1 uke før eksamen. Når det kreves at den aktuelle eksamen er bestått før videre studieprogresjon tillates, skal utsatt eksamen avvikles slik at videre studieprogresjon er mulig. Utsatt eksamen skal normalt være avviklet innen utgangen av påfølgende semester.
- (3) Ny eksamen kan arrangeres på samme tid som ordinær eksamen, eller bestemmes avviklet sammen med utsatt eksamen.

- (4) For studenter med individuell utdanningsplan som avviker fra den normerte, kan nye eksamensforsøk etter studentens valg avlegges sammen med ordinær eksamen eller ny/utsatt eksamen, dersom slik eksamen likevel skal arrangeres i den perioden studenten ønsker å melde seg opp.
- (5) Studenter som ønsker å forbedre eksamenskarakter som er bestått, skal normalt melde seg opp til ordinær eksamen. Dersom utsatt eller ny eksamen likevel skal arrangeres, kan studenter også melde seg opp til denne for å forbedre karakter.
- (6) Avdelingen avgjør om ekstraordinær eksamen skal arrangeres, tidspunkt for denne og hvordan kunngjøring skal skje. Kunngjøring skjer via høgskolens nettsider, ev. også ved oppslag.

§ 5–6. Målform ved skriftlige eksamener

- (1) Bestemmelser om målform i eksamensoppgaver er gitt i lov om målbruk i offentlig tjeneste og tilhørende forskrift.
- (2) Eksamensoppgaver som gis på norsk språk, skal foreligge i begge målformer (bokmål og nynorsk). Unntatt er oppgaver i emne norsk. Dersom alle studentene har valgt samme målform, kan oppgavene gis kun i denne målformen.
- (3) I emner med undervisning på annet språk enn norsk, kan avdelingen bestemme at eksamen foregår på det språk som er benyttet i undervisningen.

§ 5–7. Oppmelding og trekk/fravær fra eksamen

- (1) Oppmelding til eksamen skal skje via studentweb. Informasjon om rutiner og frister for oppmelding skal kunngjøres i studiehåndbok og på høgskolens nettsider.
- (2) Det er studentens ansvar å kontrollere at eksamensoppmeldingene er korrekte.
- (3) Trekk fra eksamen må skje senest to uker før eksamensdato. Melding om trekk gjøres via studentweb. En student som har trukket seg fra en eksamen, regnes som ikke å ha vært oppmeldt til denne, og kan ikke framstille seg på nytt før ved neste ordinære eksamen.
- (4) Dersom en student uteblir fra eksamen, regnes fraværet som ugyldig med mindre vedkommende uten ugrunnet opphold leverer sykemelding eller dokumenterer annen rimelig grunn for uteblivelsen. Bare i særlige tilfeller kan dokumentasjon innlevert senere enn 3 døgn etter eksamensstart godkjennes som gyldig fravær.

Dersom fraværet blir vurdert som gyldig, har studenten rett til å fremstille seg til utsatt eksamen. Dersom fraværet blir vurdert som ugyldig, gis ikke vedkommende mulighet for fremstilling til eksamen før neste gang det arrangeres ordinær eksamen i emnet. Ugyldig fravær regnes som ett eksamensforsøk og teller med i det antall ganger en har rett til å gå opp til eksamen i samme emne.

§ 5–8. Særordninger

- (1) Kandidater som har behov for å få avlegge eksamen under særskilte vilkår, må sende dokumentert søknad til studiedirektøren innen de oppgitte fristene. Dokumentasjon skal være av nyere dato, normalt ikke eldre enn 2 år. En kandidat som etter fristens utløp søker om å avlegge eksamen under særskilte vilkår, har rett til å få sin sak behandlet dersom vedkommende godtgjør at grunnlaget for søknaden er kommet opp etter at ordinær søknadsfrist er utløpt. Dersom behovet for særordning er permanent, kan det søkes om å få godkjent særordningene så lenge vedkommende studerer ved HiST.
- (2) Særordninger kan gis i form av spesiell fysisk tilrettelegging, hjelpemidler og/eller utvidet tid til eksamen. Avdelingen kan ut fra begrunnet søknad godkjenne at en kandidat får avvikende eksamensform eller andre spesielle særordninger. Særordningene skal kompensere for funksjonshemming eller en spesiell midlertidig situasjon, men skal ikke gi bedre eksamensvilkår enn hva de øvrige studentene har.
- (3) Studenter med lese-/skrivevansker (dysleksi) kan få legge ved besvarelsen en anonymisert attest som bekrefter dette.
- (4) Kandidater som ikke har norsk, svensk eller dansk som morsmål, skal normalt gis adgang til å bruke to-språklige ordbøker. Dette gjelder ikke eksamener som er spesielt tilrettelagt for denne studentgruppen. Eventuelle ordbøker kan kreves innlevert for godkjenning før eksamen og vil da bli utlevert på eksamensdagen.
- (5) En student kan søke avdelingen om å få levere eksamensbesvarelsen i et emne på engelsk.
- (6) Forlenget tid til eksamen kan normalt gis med:
  - 10 minutter for eksamener som varer til og med 1 time
  - 20 minutter for eksamener som varer til og med 2 timer
  - 30 minutter for eksamener som varer til og med 3 timer
  - 45 minutter for eksamener som varer til og med 6 timer
  - 60 minutter for eksamener som varer mer enn 6 timer
  - 90 eller 120 minutter for eksamen som varer mer enn 8 timer
  - Inntil 1 dag ekstra for hjemmeeksamen.

Studiedirektøren kan fastsette lengre tidsforlengelse når særlig tungtveiende grunner gjør dette nødvendig.

- (7) Studiedirektøren kan etter søknad godkjenne at eksamen avvikles utenfor institusjonen, når dette kan skje under betryggende kontroll. Institusjonene skal forhåndsgodkjennes av studiedirektøren. Studenten kan ilegges en avgift som dekker merkostnadene.

§ 5-9. Hjelpemidler

- (1) Avdelingen fastsetter hvilke hjelpemidler som er tillatt ved eksamen i et emne. Tillatte hjelpemidler skal framgå av fag-/studieplan. Hvilke hjelpemidler som er tillatt, skal dessuten tydelig opplyses på eksamensoppgaven.
- (2) Bruk av ulovlige hjelpemidler, eller besittelse av slike etter at eksamen er igangsatt, betraktes som fusk, jf. § 5-13. Studentene har plikt til å sette seg inn i hva som generelt er lovlige hjelpemidler ved ulike eksamensformer og hva som er tillatt for den enkelte eksamen.

§ 5-10. Sensur

- (1) Høgskolen skal sikre at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvd og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte, jf. uhl. § 3-9 (1). Kandidatene skal, så langt det er mulig, sikres anonymitet. Det skal derfor benyttes tilfeldig kandidatnummerering. Unntaket er når det er strengt nødvendig å identifisere studenten.
- (2) Avdelingen oppnevner sensorer. Det skal utarbeides sensorveiledning/løsningsforslag i forbindelse med sensur av skriftlige eksamener.
- (3) Ved hvert studieprogram skal det ved skriftlig eksamen benyttes ekstern sensor i tillegg til intern i minimum ett emne pr. årstrinn. Ekstern sensor skal ikke være tilknyttet høgskolen. I tillegg til intern sensor skal det være ekstern sensor i eksamener som omfatter minimum 1/5 av studieprogrammet målt i studiepoeng. Foruten å sensurere besvarelsene skal ekstern sensor godkjenne eksamensoppgavene i emnet før eksamen. Muntlig eksamen skal ha minst to sensorer. Ved masteroppgaver og ved klagesensur skal det være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, jf. uhl. § 3-9.
- (4) Ved uenighet mellom intern og ekstern sensor om bedømmelsen oppnevnes en tredje intern eller ekstern sensor.
- (5) En student som har bestått en eksamensdel som inngår i en avsluttende, sammensatt vurdering, skal ikke underkastes ny sensur i denne delen. Tilsvarende gjelder når studenten framstiller seg for å forbedre karakter i en del av en sammensatt vurdering.

For emner hvor vurderingsordningen er sammensatt av en skriftlig og en justerende muntlig del, kan en student som ikke har bestått skriftlig prøve, ikke framstille seg til muntlig prøve.

Student som deltar i prosjektgrupper/gruppeeksamen, og som har unndratt seg arbeid og forpliktelser i den sammenheng, kan få eksamen vurdert til en dårligere karakter enn resten av gruppen eller til ikke bestått. Det forutsettes at unndragelsen er dokumentert eller klart sannsynliggjort.

- (6) Sensuren skal foreligge innen 15 virkedager hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig med utvidet frist. Styret selv kan gjøre unntak for enkelteksamener, jf. uhl. § 3-9 (4). Sensur skal være tilgjengelig senest første virkedag etter sensurfristen. For masteroppgaver og tilsvarende større skriftlige arbeider er sensurfristen 6 uker fra innlevering. Kunngjøring av eksamensresultat gjøres via studentweb. Studentene er selv ansvarlig for å gjøre seg kjent med sensuren.
- (7) Ekstern evaluering av vurderingsordningene, jf. uhl. § 3-9, kan gjennomføres for deler av et studieprogram eller for ett eller flere studieprogram samlet. Innen alle studieprogram skal det gjennomføres ekstern evaluering av vurderingsordningene minimum hvert femte år. Evalueringen skal forankres i rutiner i kvalitetssystemet.

§ 5-11. Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting

- (1) Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting behandles etter § 3-9 og § 5-3 i uhl. Ved klagebehandlingen følges forvaltningslovens prinsipper om saksopplysninger. Dvs. at studentens klage og ev. skriftlig sensorbegrunnelse sendes med, sammen med generelle faglige opplysninger (emnebeskrivelse, pensumoversikt, sensorveiledning/løsningsforslag). De nye sensorer skal vite hvilken karakter som påklages, men skal gjøre en ny og uavhengig vurdering.
- (2) Klager eller krav om begrunnelse fremsettes overfor høgskolen iht. gjeldende prosedyre.
- (3) Ved klage på karaktersetting på felles eksamensbesvarelse der det gis én felles karakter (gruppe-/prosjekteksamen), må alle de som er bedømt samlet, samtykke i og skrive under klagen.
- (4) Fremsettes det klage over karakterfastsetting for et emne som omfattes av et allerede utferdiget vitnemål eller karakterutskrift etter fullført utdanning, må dette dokumentet tilbakeleveres til høgskolen før klagen kan tas under behandling.
- (5) Dersom det fremsettes klage over karaktersetting før vitnemål er utferdiget, vil slikt vitnemål ikke bli utferdiget før klagen er ferdig behandlet.
- (6) Vurderinger som etter sin art ikke kan etterprøves, kan ikke påklages mht. karakterfastsetting, jf. uhl. § 5-3 (5).

§ 5-12. Klage over formelle feil

Klage over formelle feil ved eksamen eller sensur behandles etter § 5-2 i uhl. Slik klage avgjøres av høgskolens klagenemnd, etter først å ha vært behandlet av eksamensansvarlig instans.

§ 5-13. Fusk eller forsøk på fusk

- (1) Fusk er å handle i strid med retningslinjene for den enkelte eksamen, eller i studieløpet for øvrig. Eksempler på slike tilfeller:

- benytte eller ha tilgjengelig ulovlige hjelpemidler ved den bestemte eksamen eller prøve
  - feilaktig bruk av tillatte hjelpemidler, f.eks. mangelfulle kildehenvisninger
  - presentere andres arbeid som sitt eget
  - ureglementært samarbeid mellom kandidater eller grupper
  - urettmessig å ha skaffet seg adgang til eksamen
  - på andre måter handlet slik at det urettmessig kan gi fordeler ved eksamen/prøve, eller i forbindelse med obligatoriske arbeidskrav.
- (2) Fusk og forsøk på fusk behandles etter § 4–7 og § 4–8 i uhl. Dette innebærer at følgende reaksjoner kan gjøres gjeldende for studenter som fusker eller forsøker å fuske:
- annullering av vedkommende eksamen eller prøve, jf. uhl. § 4–7.
  - utestenging fra høgskolen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner under samme lov i inntil ett år, jf. uhl. § 4–8.
- Når det fattes vedtak om utestenging, er dette en reaksjon som kommer som tillegg til annullering.
- (3) Styrets klagenemnd fastsetter reaksjonsformen ved fusk eller forsøk på fusk. Studenter som får annullert eksamen etter uhl. § 4–7, har ikke adgang til å fremstille seg til utsatt eller ny eksamen.

Kap. 6. Vitnemål og karakterutskrifter

§ 6–1. Vitnemål og Diploma supplement

- (1) Vitnemål utstedes etter avsluttet grad, yrkesutdanning eller annet studieprogram. Vitnemål utstedes enten automatisk eller på anmodning.
- (2) Diploma Supplement utstedes automatisk til studenter som får utstedt vitnemål.
- (3) For oppnådd bachelorgrad utstedes vitnemål med benevnning som fastlagt av høgskolestyret. Vitnemål for oppnådd bachelorgrad etter denne forskriftens § 2–4 (1) pkt. a utstedes automatisk til de kandidater som oppfyller kravene. Det gjelder ikke bachelor i skolefag, som bare utstedes etter søknad. Vitnemål for oppnådd bachelorgrad etter denne forskriftens § 2–4 (1) pkt. b og c utstedes etter søknad. Søkeren må selv dokumentere at kravene er oppfylt.
- (4) Studenter som fra og med 1. oktober 2002 oppfyller kravene til bachelorgraden, tildeles denne. Bachelorgrad i flg. § 2–4 (1) pkt. b og c kan utstedes også for kandidater med fullførte utdanninger før graden ble innført, forutsatt tilråning fra faglig ansvarlig. Gyldighetsdato blir da satt til 1. oktober 2002. Vitnemål for treårig utdanning, fullført før graden ble innført, konverteres ikke til bachelorgrad, men det kan gis en bekreftelse på tilsvarende utdanning.
- (5) For å kunne tildele grad eller utstede vitnemål må eksamener med et omfang på minimum 60 av studiepoengene som inngår i beregningsgrunnlaget, være avlagt ved høgskolen.
- (6) Vitnemålet skal bl.a. gi generell informasjon om utdanningen/graden, de nødvendige data/personalia vedr. kandidaten og tidspunkt for gjennomføring, samt gi spesifikke opplysninger om studieprogrammet og kandidatens utdanningsløp og resultater. Detaljer vedrørende vitnemålsformularet fastsettes av studiedirektøren, som del av høgskolens interne rutiner og i samsvar med nasjonalt regelverk.
- (7) Når det sannsynliggjøres at et vitnemål er tapt, kan det etter søknad utstedes nytt vitnemål. Dette skal tydelig merkes DUPLIKAT. Det kreves et gebyr for utstedelse av duplikatvitnemål.

§ 6–2. Karakterutskrifter

- (1) For mindre enheter eller ikke fullførte yrkesutdanninger eller annet studieprogram utstedes karakterutskrift.
- (2) Studenter som har forbedret karakterer som inngår i et vitnemål, kan kreve å få utstedt en karakterutskrift. Det samme gjelder når en student har tatt tilleggsemner etter at vitnemål er utstedt.
- (3) Eksamensdeler eller forprøver som inngår i en større sammensatt vurdering i et emne, skal normalt ikke spesifiseres på vitnemål eller karakterutskrifter.

Kap. 7. Klager. Utfyllende bestemmelser. Ikrafttredelse

§ 7–1. Klager fra studentene

Klagenemnda ved høgskolen behandler klager fra studentene på enkeltvedtak, herunder formelle feil, og – etter styrets bestemmelse – eventuelle andre klagesaker for studentene. I tillegg behandler klagenemnda saker ifølge uhl. § 4–7, § 4–8 (3) og § 4–10. Vedtak etter sistnevnte paragrafer kan påklages til departementets nasjonale klageorgan.

§ 7–2. Utfyllende bestemmelser

Innenfor rammene av denne forskrift kan rektor fastlegge utfyllende bestemmelser.

§ 7–3. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 1. august 2008. Fra samme dato opphører følgende forskrifter:

- Forskrift 22. juni 2005 nr. 814 om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag
- Forskrift 22. februar 2006 nr. 373 om bachelorgrad ved Høgskolen i Sør-Trøndelag.

Rektor kan fastsette overgangsbestemmelser.

20. juni Nr. 639 2008**Vedtak om endring i Stortingets vedtak om skatte-, avgifts- og tollvedtak for budsjetterterminen 2008**

Hjemmel: Kunngjøring fra Finansdepartementet av stortingsvedtak 20. juni 2008 med hjemmel i Kongeriget Norges Grundlov 17. mai 1814 § 75 bokstav a. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

Stortinget har 20. juni 2008 fattet følgende vedtak om endringer i Stortingets vedtak 28. november 2007 om skatte-, avgifts- og tollvedtak:

*I.**Kap. 5536 post 76 Avgift på bensin*

Fra 1. juli 2008 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak 28. november 2007 nr. 1386 om avgift på bensin for budsjetterterminen 2008:

§ 1 første ledd skal lyde:

Fra 1. juli 2008 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på bensin. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a. for svovelfri bensin (under 10 ppm svovel): kr 4,33
- b. for lavsvovlet bensin (under 50 ppm svovel): kr 4,37
- c. for annen bensin: kr 4,37.

*II.**Kap. 5536 post 77 Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)*

Fra 1. juli 2008 gjøres følgende endring i Stortingets vedtak 28. november 2007 nr. 1386 om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift) for budsjetterterminen 2008:

§ 1 første ledd skal lyde:

Fra 1. juli 2008 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på mineralolje til framdrift av motorvogn. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a. for svovelfri mineralolje (under 10 ppm svovel): kr 3,40,
- b. for lavsvovlet mineralolje (under 50 ppm svovel): kr 3,45,
- c. for annen mineralolje: kr 3,45.

20. juni Nr. 640 2008**Forskrift om endring i forskrift om gjennomføring av forordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart med tilleggsbestemmelser om arbeidstid for besetningsmedlemmer**

Hjemmel: Fastsatt av Luftfartstilsynet 20. juni 2008 med hjemmel i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 9-1 og § 16-1 og forskrift 21. februar 2008 nr. 189 om gjennomføring av forordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart med tilleggsbestemmelser om arbeidstid for besetningsmedlemmer § 2.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 66a (forordning (EØF) nr. 3922/91). Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

I forskrift 21. februar 2008 nr. 189 om gjennomføring av forordning (EØF) nr. 3922/91 om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart med tilleggsbestemmelser om arbeidstid for besetningsmedlemmer gjøres følgende endring:

§ 1 skal lyde:

§ 1. Gjennomføring av forordning (EØF) nr. 3922/91

EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 66a (forordning (EØF) nr. 3922/91) om harmonisering av tekniske krav og administrative fremgangsmåter i sivil luftfart, som endret ved:

- a) forordning (EF) nr. 2176/96 av 13. november 1996
- b) forordning (EF) nr. 1069/1999 av 25. mai 1999
- c) forordning (EF) nr. 2871/2000 av 28. desember 2000
- d) forordning (EF) nr. 1592/2002 av 15. juli 2002
- e) forordning (EF) nr. 1899/2006 av 12. desember 2006
- f) forordning (EF) nr. 1900/2006 av 20. desember 2006
- g) forordning (EF) nr. 8/2008 av 11. desember 2007

gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg XIII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

II

Endringen trer i kraft 16. juli 2008.

20. juni Nr. 641 2008**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2008**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 20. juni 2008 med hjemmel i forskrift 14. desember 2007 nr. 1455 om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2008 § 6 tredje ledd. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

I forskrift 14. desember 2007 nr. 1455 om regulering av fisket etter sei i Nordsjøen og Skagerrak i 2008 gjøres følgende endring:

§ 5 nr. 2 første og andre ledd skal lyde:

2. Fartøy med pelagisk tråltillatelse og nordsjøtråltillatelse kan maksimalt fiske og lande inntil 400 tonn sei rund vekt. Fartøy med avgrenset nordsjøtråltillatelse kan maksimalt fiske og lande inntil 60 tonn sei rund vekt. Maksimalkvotene skal også dekke bifangst av sei i fartøyenes pelagiske trålfiske. Fra og med 30. april 2008 er maksimalkvoten for fartøy med pelagisk tråltillatelse, nordsjøtråltillatelse og avgrenset nordsjøtråltillatelse opphevet.

Fartøy med pelagisk tråltillatelse, nordsjøtråltillatelse eller avgrenset nordsjøtråltillatelse kan fortsette fisket innenfor et garantert kvantum på 30 tonn sei selv om gruppekvoten er oppfisket eller fisket er stoppet.

II

Endringen trer i kraft straks.

23. juni Nr. 642 2008**Forskrift om endring i forskrift om prøving og godkjenning av plantesorter**

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 23. juni 2008 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 9 jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790 og delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. III del 2 nr. 18 (forordning (EF) nr. 930/2000 endret ved forordning (EF) nr. 920/2007). Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

I forskrift 1. oktober 1999 nr. 1069 om prøving og godkjenning av plantesorter gjøres følgende endring:

Ny § 2a skal lyde:

§ 2a. Egnethet av sortsbetegnelser

EØS-avtalen vedlegg I kapittel III del 2 nr. 18 (forordning (EF) nr. 930/2000 som endret ved forordning (EF) nr. 920/2007) om fastsetjing av gjennomføringsreglar med omsyn til kor eigna sortsnamna til planteartar til jordbruksføremål og grønsakartar er gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg I kapittel III, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

II

Endringen trer i kraft straks.

Forordning (EF) nr. 920/2007

Nedenfor gjengis til informasjon EØS-avtalen vedlegg I kapittel III del 2 nr. 18 (forordning (EF) nr. 920/2007) slik Mattilsynet tolker denne del av EØS-avtalen med de endringer og tillegg som følger av EØS-tilpasningen av rettsakten i samsvar med vedlegg I.

For å lese forordning (EF) nr. 920/2007 se pdf: [307R0920](#)

Forskriftens vedheng skal lyde:

Forordning (EF) nr. 930/2000

Nedenfor gjengis til informasjon EØS-avtalen vedlegg I kapittel III del 2 nr. 18 (forordning (EF) nr. 930/2000 som endret ved forordning (EF) nr. 920/2007) slik Mattilsynet tolker denne del av EØS-avtalen med de endringer og tillegg som følger av EØS-tilpasningen av rettsakten i samsvar med vedlegg I. Forordning (EF) nr. 930/2000 er konsolidert til og med endringer gjennomført ved forordning (EF) nr. 920/2007 og sist endret 23. juni 2008.

For å lese konsolidert forordning (EF) nr. 930/2000 se pdf: [300R0930](#)

23. juni Nr. 643 2008**Forskrift om endring i forskrift om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt av Utenriksdepartementet 23. juni 2008 med hjemmel i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 25 sjette ledd, forskrift 21. desember 1990 nr. 1028 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) § 110 og delegeringsvedtak 15. august 2006 nr. 979. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

I forskrift 21. desember 1990 nr. 1028 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) gjøres følgende endring:

Vedlegg 7 skal lyde:

Vedlegget ble sist oppdatert 25. juni 2008.

Norske utenriksstasjoner med myndighet til å avgjøre søknader om besøksvisum (avgjørelsesmyndighet), jf. § 110 tredje ledd:

Ambassader:

Ambassaden i Alger, Algerie
Ambassaden i Beirut, Libanon
Ambassaden i Washington DC, USA
Ambassaden i Luanda, Angola
Ambassaden i Buenos Aires, Argentina
Ambassaden i Baku, Aserbajdsjan
Ambassaden i Canberra, Australia
Ambassaden i Dhaka, Bangladesh
Ambassaden i Brussel, Belgia
Ambassaden i Sarajevo, Bosnia-Hercegovina
Ambassaden i Brasilia, Brasil
Ambassaden i Sofia, Bulgaria
Ambassaden i Ottawa, Canada
Ambassaden i Santiago de Chile, Chile
Ambassaden i Havanna, Cuba
Ambassaden i København, Danmark
Ambassaden i Abu Dhabi, De Forente Arabiske Emirater
Ambassaden i Cairo, Egypt
Ambassaden i Abidjan, Elfenbenskysten
Ambassaden i Asmara, Eritrea
Ambassaden i Tallinn, Estland
Ambassaden i Addis Abeba, Etiopia
Ambassaden i Manila, Filippinene
Ambassaden i Helsingfors, Finland
Ambassaden i Paris, Frankrike
Ambassaden i Guatemala City, Guatemala
Ambassaden i Athen, Hellas
Ambassaden i New Delhi, India
Ambassaden i Jakarta, Indonesia
Ambassaden i Teheran, Iran
Ambassaden i Dublin, Irland
Ambassaden i Reykjavik, Island
Ambassaden i Tel Aviv, Israel
Ambassaden i Roma, Italia
Ambassaden i Tokyo, Japan
Ambassaden i Amman, Jordan
Ambassaden i Nairobi, Kenya
Ambassaden i Beijing, Kina
Ambassaden i Zagreb, Kroatia
Ambassaden i Riga, Latvia
Ambassaden i Vilnius, Litauen
Ambassaden i Antananarivo, Madagaskar
Ambassaden i Skopje, Makedonia
Ambassaden i Lilongwe, Malawi
Ambassaden i Kuala Lumpur, Malaysia

Ambassaden i Rabat, Marokko
Ambassaden i Mexico City, Mexico
Ambassaden i Maputo, Mosambik
Ambassaden i Haag, Nederland
Ambassaden i Kathmandu, Nepal
Ambassaden i Managua, Nicaragua
Ambassaden i Abuja, Nigeria
Ambassaden i Islamabad, Pakistan
Ambassaden i Warszawa, Polen
Ambassaden i Lisboa, Portugal
Ambassaden i Bucuresti, Romania
Ambassaden i Moskva, Russland
Ambassaden i Riyadh, Saudi-Arabia
Ambassaden i Beograd, Serbia
Ambassaden i Singapore, Singapore
Ambassaden i Bratislava, Slovakia
Ambassaden i Ljubljana, Slovenia
Ambassaden i Madrid, Spania
Ambassaden i Colombo, Sri Lanka
Ambassaden i London, Storbritannia
Ambassaden i Bern, Sveits
Ambassaden i Stockholm, Sverige
Ambassaden i Karthoum, Sudan
Ambassaden i Damaskus, Syria
Ambassaden i Pretoria, Sør-Afrika
Ambassaden i Seoul, Sør-Korea
Ambassaden i Dar-es-Salaam, Tanzania
Ambassaden i Bangkok, Thailand
Ambassaden i Praha, Den Tsjekkiske Republikk
Ambassaden i Ankara, Tyrkia
Ambassaden i Berlin, Tyskland
Ambassaden i Kampala, Uganda
Ambassaden i Kiev, Ukraina
Ambassaden i Budapest, Ungarn
Ambassaden i Caracas, Venezuela
Ambassaden i Hanoi, Vietnam
Ambassaden i Lusaka, Zambia
Ambassaden i Harare, Zimbabwe
Ambassaden i Wien, Østerrike

Generalkonsulater:

Generalkonsulatet i Houston, USA
Generalkonsulatet i Minneapolis, USA
Generalkonsulatet i New York, USA
Generalkonsulatet i San Francisco, USA
Generalkonsulatet i Rio de Janeiro, Brasil
Generalkonsulatet i Shanghai, Kina
Generalkonsulatet i Murmansk, Russland
Generalkonsulatet i St. Petersburg, Russland
Generalkonsulatet i Edinburgh, Storbritannia

II

Endringen trer i kraft umiddelbart.

24. juni Nr. 644 2008

Forskrift om endring i forskrift om såvarer

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 24. juni 2008 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 9, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790 og delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. III (direktiv 2002/55/EF, direktiv 2002/57/EF og direktiv 66/401/EØF som endret ved direktiv 2007/72/EF). Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

II

Endringene trer i kraft straks.

24. juni Nr. 645 2008**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter makrell i 2008**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 24. juni 2008 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4 og § 5. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

I forskrift 19. desember 2007 nr. 1693 om regulering av fisket etter makrell i 2008 gjøres følgende endringer:

§ 5 andre ledd bokstav b skal lyde:

- b) fartøy under 13 meter største lengde og fartøy med største lengde mellom 13 og 14,99 meter med hjemmelslengde mellom 10 og 12,99 meter, som har adgang til å delta i fisket med not, fiske og lande inntil 4 432 tonn.

§ 11 første ledd skal lyde:

Fartøy med største lengde under 13 meter og fartøy med største lengde mellom 13 og 14,99 meter med hjemmelslengde mellom 10 og 12,99 meter, med adgang til å delta i fisket med not, kan fra og med 1. januar fiske innenfor fartøyets maksimalkvote, jf. § 12.

§ 12 første ledd første kolon skal lyde:

Fartøy med største lengde under 13 meter og fartøy med største lengde mellom 13 og 14,99 meter med hjemmelslengde mellom 10 og 12,99 meter, med adgang til å delta i fisket med not kan fra og med 11. august fiske og lande følgende kvanta makrell:

II

Endringene trer i kraft straks.

24. juni Nr. 646 2008**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2008**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 24. juni 2008 med hjemmel i forskrift 19. desember 2007 nr. 1762 om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2008 § 22. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

I forskrift 19. desember 2007 nr. 1762 om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2008 gjøres følgende endring:

§ 7 skal lyde:

§ 7. Refordeling

Fiskeridirektoratet kan oppheve fartøykvotene for fartøy med ringnottillatelse etter 1. desember.

Fiskeridirektoratet kan oppheve fartøykvotene for ringnotfartøy uten konsesjon (SUK) etter 1. november.

II

Endringen trer i kraft straks.

25. juni Nr. 647 2008**Forskrift om endring i forskrift om dyrehelsemessige betingelser for ikke-kommersiell transport av kjæledyr**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 25. juni 2008 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet m.v. (matloven) § 11, § 12, § 13, § 15 og § 19 jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

I forskrift 1. juli 2004 nr. 1105 om dyrehelsemessige betingelser for ikke-kommersiell transport av kjæledyr gjøres følgende endringer:

§ 4 annet ledd oppheves.

Ny § 8a skal lyde:

§ 8a. Nasjonale overgangsbestemmelser

Uavhengig av overgangsperioden på fem år i § 4, jf. forordning (EF) nr. 998/2003, art. 6 og 16, skal kravet om identifisering, pass, rabiesvaksinasjon, blodprøvekontroll og behandling mot ekinokokkose gjelde frem til den 30. juni 2010.

II

Endringene trer i kraft straks.

26. juni Nr. 648 2008

Forskrift om beregning av merverdiavgift ved sletting av klimavoter

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 70. Kunngjort 26. juni 2008 kl. 14.10.

I

En klimavote er en omsettelig tillatelse til å slippe ut en bestemt mengde CO₂. Ved omsetning av klimavoter overføres kvoter til kjøper mot vederlag. En klimavote anses som en tjeneste i merverdiavgiftslovens forstand, jf. lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 2. Omsetning av klimavoter er dermed avgiftspliktig etter § 13, jf. § 3.

Flere norske virksomheter tilbyr nå sletting av klimavoter mot vederlag. Dette innebærer at tilbydereren mot et vederlag sørger for at kvotene blir slettet. Slettingen skjer foreløpig i utenlandske registre. Så snart det norske kvoteregisteret er operativt, vil sletting også kunne skje her. Kvoter blir ikke overført til den som yter vederlaget. Vederlaget svarer i utgangspunktet til kvotens markedsverdi, med et eventuelt tillegg som skal dekke administrasjon mv. av slettetjenesten.

Ved etableringen av klimavotemarkedet har det i merverdiavgiftsrettslig sammenheng vært en viktig premiss at avgiftshåndteringen er i samsvar med det som gjelder hos våre viktigste handelspartnere (EØS-området). Kvotesystemets globale karakter tilsier en likebehandling i forhold til merverdiavgiftsregelverket, selv om merverdiavgift ikke er omfattet av EØS-avtalen. Tilsvarende vil det også være for den delen av markedet som nå gjelder sletting av kvoter.

Den merverdiavgiftsrettslige behandlingen av en avtale om sletting av kvoter er foreløpig, ut fra de opplysninger departementet har, ikke avklart verken i Norge eller internasjonalt. Fortolkningen av regelverket kan også avhenge av hvordan virksomheten gjennomføres. Som nevnt mener departementet at det på dette området bør være en målsetting om likebehandling av merverdiavgiftsspørsmålet innen EØS-området.

I påvente av en internasjonal avklaring, vil Finansdepartementet akseptere at det inntil videre ikke beregnes merverdiavgift på det vederlaget som betales ved sletting av klimavoter som beskrevet over. Departementet har på bakgrunn av den usikkerhet som råder om forståelsen av gjeldende regelverk vært noe i tvil om det er riktig eller nødvendig å hjemle dette i merverdiavgiftsloven § 70. Departementet har etter en totalvurdering likevel kommet til at det er mest riktig at § 70 benyttes som hjemmelsgrunnlag.

Det understrekes også at denne forståelsen av regelverket vil bli vurdert løpende i lys av internasjonale avklaringer. Rettstilstanden kan derfor bli endret på et senere tidspunkt, og dette vil på vanlig måte bli kunngjort i Norsk Lovtidend.

II

Forskriften trer i kraft straks.

19. juni Nr. 704 2008

Forskrift for Reindriftens Utviklingsfond

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindrifftsavtalen. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. Formål

Reindriftens Utviklingsfond skal bidra til å utvikle økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft i reindriften, herunder stimulere til oppbygging av stabile miljøer og strukturer i næringen som resulterer i utvikling av menneskelige ressurser, balansert bruk av naturgrunnlaget og full utnyttelse av produksjonspotensialet i reinflokkene.

§ 1-2. Styret for Reindriftens Utviklingsfond

Reindriftens Utviklingsfond forvaltes av et styre på fire medlemmer. Styret skal oppnevnes for fire år av gangen og for samme periode som Reindrifftsstyret.¹ Leder i Reindrifftsstyret skal samtidig være leder for fondets styre.

Landbruks- og matdepartementet utpeker i tillegg ett medlem og ett varamedlem. Norske Reindriftsamers Landsforbund utpeker to medlemmer og to varamedlemmer.

Fondsstyrets arbeidsordning skal tilsvare Reindriftsstyrets så langt den passer.¹ Reindriftssjefen er sekretær for fondsstyret.

1 Jf. gjeldende instruks vedrørende Reindriftsstyrets oppnevning og virksomhet.

§ 1–3. Økonomiske rammer

Reindriftens Utviklingsfond finansieres som en del av reindriftsavtalen. Hjemmel for fondsstyrets bevilgninger opprettes årlig ved tildelingsbrev fra Landbruks- og matdepartementet. Fondsstyret kan avslå søknader om økonomisk støtte ut fra fondets finansielle situasjon. Fondsstyrets virksomhet skal være i overensstemmelse med Økonomireglementet for Staten.

Fondsstyret kan gi retningslinjer og herunder fastsette satser for støtte for enkeltordninger under fondet. Fondsstyret kan videre fastsette nedre grenser for utgiftsposter som gir rett til tilskudd.

§ 1–4. Rapportering

Fondsstyret skal hvert år rapportere om sin virksomhet til Landbruks- og matdepartementet. Rapporten skal inneholde regnskap for siste år sammenholdt med budsjett og tidligere års regnskaper, samt en faglig evaluering av virksomheten.

§ 1–5. Virkeområde

Økonomisk støtte fra Reindriftens Utviklingsfond kan innvilges som tilskudd eller lån etter ordningene for

- a. kjøp av livdyr, jf. kapittel 2,
- b. gjeterhytter, jf. kapittel 3,
- c. støtte ved omfattende tap av rein i ulykker, jf. kapittel 4,
- d. innløsning av siidaandeler, jf. kapittel 5,
- e. utdanningsstipend, jf. kapittel 6,
- f. øvrige reindriftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg, jf. kapittel 7,
- g. refusjon av dokumenterte utgifter til deltakelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindriftsutøvere, jf. kapittel 8,
- h. tidligpensjon.¹

Økonomisk støtte kan for øvrig innvilges til andre tiltak i samsvar med forskriftens formål, jf. § 1–1, herunder

- a. markedsfremmende tiltak,
- b. sikring av reindriftens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindriftens arealer,
- c. andre praktiske tiltak innenfor reindriften, herunder transport av rein og konfliktforebyggende tiltak,
- d. gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse,²
- e. andre faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegransking, planlegging og avltiltak,
- f. fagbrevordning i reindrift,
- g. utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindriftssamene,
- h. tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften,
- i. tilrettelegging av og deltakelse på 1–2 dagers kompetansegivende kurs/etterutdanning,
- j. støtte til tiltak for reindriftsnæringen som følge av klimaskapte endringer.

Videre er midler fra Reindriftens Utviklingsfond avsatt til enkelte øremerkede formål, herunder midler til forskning, forsøk, veiledning og kunnskapsformidling.

Søknader om midler til forskning behandles av et eget styre bestående av fire personer oppnevnt av Norske Reindriftsamers Landsforbund og Landbruks- og matdepartementet med henholdsvis 2 personer hver.

1 Jf. forskrift 19. juni 2008 nr. 705 om tidligpensjon i reindriften.

2 Se § 5–2.

§ 1–6. Fellesvilkår

Det er et vilkår for å få støtte fra Reindriftens Utviklingsfond at tiltaket fremmer reindriften i distriktet og området. Der det er aktuelt må tiltaket vurderes i forhold til den effekt det har på beiteslitasje og miljøet for øvrig.

Det forutsettes videre at den virksomhet som støttes er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.

§ 1–7. Krav til søknad

Søknad om støtte fra Reindriftens Utviklingsfond skal sendes til Reindriftssjefen innen eventuell angitt frist.

Dersom styret for Reindriftens Utviklingsfond har utarbeidet egne søknadsskjema, skal disse brukes. Nødvendig dokumentasjon skal vedlegges søknaden.

§ 1–8. Saksbehandling og kontroll

Søknaden behandles av Reindriftssjefen, som avgir innstilling til styret for Reindriftens Utviklingsfond. Reindriftssjefen skal vurdere om områdestyret/distriktsstyret bør høres først.

Søknaden avgjøres av fondsstyret. Ved stemmelikhet har leder dobbeltstemme. Fondsstyret kan delegere avgjørelsesmyndighet til Reindriftssjefen.

Reindriftssjefen anviser støtten til utbetaling i samsvar med bevilgningsvedtak. Det kan fastsettes nærmere betingelser for støtten i bevilgningsvedtaket.

Fondsstyret kan kreve hele eller deler av støtten avkortet eller tilbakebetalt, eventuelt bringe lånet til forfall, dersom vesentlige forutsetninger for støtten viser seg ikke å være oppfylt.

§ 1–9. *Klageadgang*

Vedtak etter denne forskrift kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter forvaltningslovens regler.

Kapittel 2. Rente- og avdragsfritt lån til kjøp av livdyr

§ 2–1. *Vilkår for lån*

Rente- og avdragsfritt lån til kjøp av livdyr kan innvilges til siidaandelsinnehaver(e) ved etablering av ny siidaandel eller ved overdragelse av siidaandel som ledd i en generasjonsveksling.¹ Søknad om lån må foreligge innen tre år etter etablering/overdragelse. Lån til kjøp av livdyr innvilges kun én gang per siidaandelsinnehaver. Innehavere av felles siidaandel² kan bare innvilges ett felles lån. Lån kan også innvilges til tamreinlag.

For at lån skal kunne innvilges etter denne forskrift må siidaandelen/tamreinlaget ha minst 100 rein. Videre må oppbygging av siidaandelen framgå av stadfestet distriktsplan eller godkjente bruksregler,³ eventuelt driftskalkyle for tamreinlag. Etter en oppbyggingsperiode på 5 år må siidaandelen/tamreinlaget eie minst 200 simler over 2 år.

1 Jf. lov om reindrift § 15.

2 Jf. lov om reindrift § 13.

3 Jf. lov om reindrift § 57.

§ 2–2. *Beregning av lån*

Lån kan innvilges med inntil 60 % av kostnadene til livdyr, beregnet på grunnlag av livdyrpriser, og 40 % av faktiske utgifter til eventuell transport, jf. § 1–3 andre ledd. For siidaandel med kvinnelig innehaver, som ikke er felles siidaandel,¹ økes låneandelen for kjøp av livdyr til 70 %.

Kostnadsgrunnlaget for livdyrlånet skal ikke være mer enn 25 % over gjennomsnittlig slakteverdi for vedkommende dyregruppe i selgers reinbeiteområde.

Lånet nedskrives årlig med 10 % av opprinnelig lånebeløp. Lånet slettes etter 10 år.

Merverdiavgift inngår ikke i kostnadsgrunnlaget.

1 Jf. lov om reindrift § 13.

§ 2–3. *Særskilt krav til søknad*

Som vedlegg til søknaden kreves driftskalkyle for oppbyggingsperioden.

§ 2–4. *Dispensasjon*

Styret for Reindriftens Utviklingsfond kan i særlige tilfeller dispensere fra kravet om at søknad om lån må foreligge innen tre år etter etablering/overdragelse, om at siidaandelen/tamreinlaget må ha minst 100 rein og at siidaandelen/tamreinlaget må eie minst 200 simler over 2 år etter en oppbyggingsperiode på 5 år, jf. § 2–1.

§ 2–5. *Særskilt om kontroll og tilbakebetaling*

Før lånet anvises til utbetaling skal reindriftsagronomen kontrollere kjøpet og at de kjøpte livdyr er merket med klips godkjent av Reindriftssjefen. Overdragelsen skal for øvrig skje i henhold til gjeldende bestemmelser for merking av tamrein.¹

Hvis siidaandelens innehaver forlater reindriften, skal resten av lånet tilbakebetales med umiddelbart forfall.

1 Jf. lov om reindrift kapittel 5.

Kapittel 3. Tilskudd til gjeterhytter

§ 3–1. *Vilkår for tilskudd*

Tilskudd til gjeterhytter kan innvilges til siidaandel, siida, reinbeitedistrikt og tamreinlag.

For at tilskudd skal kunne innvilges må siidaandelsinnehaveren/siidaandelsinnehaverne ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i siidaandelsinnehaverens/siidaandelsinnehavernes merke på minimum kr 50 000,– eksklusiv merverdiavgift.¹

Tilskudd skal bare innvilges til nybygg/investeringer som er godkjent i henhold til reindriftsloven.² Ved utvidelser eller større ombygginger av eksisterende gjeterhytter kan det også ytes støtte. Dette forutsetter at flere siidaandeler vil bruke hytten etter utvidelse/ombyggingen. Det kan også gis støtte til renovering av gjeterhytte ved overføring av siidaandel. Dette forutsetter at renovering skjer i stedet for nybygg. Investeringer som inngår i stadfestet distriktsplan eller godkjente bruksregler³ skal prioriteres.

Tilskudd skal ikke innvilges til gjeterhytter som er påbegynt eller ferdig før søknad fremmes. Kostnader til vedlikehold omfattes ikke av ordningen. Tilskudd kan imidlertid innvilges til riving av gjeterhytter hvor eier- eller ansvarsforholdet er ukjent.

Til samme gjeterhytte innvilges tilskudd bare én gang. Det kan innvilges tilskudd til maksimalt to gjeterhytter per siidaandel.

Ved avvikling av siidaandeler kan Reindriftssjefen dispensere fra bestemmelsen i § 3–1 femte ledd.

1 Jf. forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 3.

2 Jf. lov om reindrift § 21.

3 Jf. lov om reindrift § 57.

§ 3–2. Beregning av tilskudd

For gjeterhytter beregnes tilskuddet i forhold til størrelsen på hytta. Tilskudd til gjeterhytter utgjør kr 3 000,- per kvadratmeter. Maksimalt tilskudd utgjør kr 75 000,- når søker er siidaandel og kr 120 000,- når søker er siida/reinbeitedistrikt/tamreinlag.¹

Det kan i særlige tilfeller gjøres unntak fra denne bestemmelsens første ledd.

¹ Jf. vedtak i Reindriftens Utviklingsfond av 4. februar 1999 (sak 25/99).

§ 3–3. Særskilt krav til søknad

Søknad om tilskudd til gjeterhytter skal fremmes på særskilt søknadsskjema. Som vedlegg til søknad om tilskudd til gjeterhytter kreves oppføringstillatelse¹ og målsatt tegning av hytta.

¹ Jf. lov om reindrift § 21.

§ 3–4. Særskilt om utbetaling, kontroll og rapportering

Som hovedregel skal utbetalingen skje etterskuddsvis. Reindriftssjefen kan etter søknad anvisa inntil 50 % av tilskuddet til utbetaling på forskudd i forhold til anleggets framdrift.

Før tilskuddet anvises til utbetaling skal reindriftsagronomen kontrollere at tiltaket er gjennomført i samsvar med plan og bevilgningsvedtak.

Kapittel 4. Støtte ved omfattende tap av rein i ulykker**§ 4–1. Definisjon**

Med ulykke menes i dette kapittel en uforutsigbar og akutt hendelse, som fører til at et større antall rein omkommer og som ikke med rimelig innsats kunne vært forhindret av reineier. Dette kan eksempelvis være drukning, snøskred, raping og akutt sykdomsutbrudd.

Tap som er forårsaket av låste beiter, nedslitte beiter, lavt slakteuttak eller av rovdyr regnes ikke som ulykke i dette kapittel.

§ 4–2. Vilkår for støtte

Støtte kan innvilges til den enkelte siidaandel/tamreinlag dersom

- a. tapet skyldes ren ulykke, jf. § 4–1,
- b. tapet ikke er erstattet over andre ordninger,
- c. tapte rein per siidaandel/tamreinlag som i samme ulykke, utgjør enten minst 10 % av flokken før tapet eller minst 150 dyr. Det innvilges dog ikke støtte for tap på under 10 rein. Med flokken før tapet menes reintall ved siste offentlig kontrollerte telling. Dersom slik telling ikke er foretatt siste driftsår legges reintallet i siste melding om reindrift til grunn.
- d. tapte rein etter bokstav c er godkjent dokumentert, jf. § 4–3,
- e. siidaandelen/tamreinlaget umiddelbart varslet tapet til reindriftsagronom og distriktsstyre,
- f. siidaandelen/tamreinlaget iverksatte alle nødvendige tiltak for å forebygge/begrense tapet,
- g. siidaandelen har mottatt drifts-/produksjonstilskudd¹ i minst et av de tre foregående driftsårene,
- h. siidaandelen har under 600 rein, eventuelt under fastsatt øvre reintall i distriktet eller reintall i samsvar med godkjente bruksregler, ved slutten av driftsåret.

¹ Jf. forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.

§ 4–3. Dokumentasjon

Reindriftsagronomen, veterinær, offentlig oppsynsmyndighet eller representant for en av disse skal dokumentere antall tapte dyr gjennom besiktigelse og optelling av kadaver.

Ved tap i snøskred kan dokumentasjon av kadaver foretas etter snøsmelting. Der full kadaverdokumentasjon er umulig eller svært vanskelig, kan en sannsynliggjøring av tapets omfang godkjennes som tilstrekkelig dokumentasjon ut fra antall rein før og etter tapet. Slik før- og ettervurdering av reintallet utføres av Reindriftssjefen og forutsetter at det i etterkant av tapet foreligger offentlig kontrollert telling.

Ufødt kalv kan bare medregnes som del av tapet dersom drektige simlerein går tapt i perioden 15. april–1. juni. Det skal da gjøres en skjønnsmessig beregning av kalvetap, ut over forventet tidligtap, på grunnlag av forventet merkeprosent.

§ 4–4. Beregning av støtte

Fondets styre fastsetter nærmere retningslinjer for beregning av støtte.

Det skal gjøres fratrukk for en egenandel på kr 10 000,-.

§ 4–5. Særskilt krav til søknad

Søknad om støtte ved omfattende tap av rein i ulykker skal sendes så raskt som mulig, og senest 6 måneder etter at ulykken fant sted.

Søknaden skal minst inneholde

- a. oversikt over antall tapte dyr, fordelt på kjønn og alder (over 2 år, 1–2 år, kalv),
- b. kadaverdokumentasjon, jf. § 4–3,
- c. beskrivelse av hendelsesforløpet fram til tapet,
- d. beskrivelse av tiltak som er iverksatt for å forebygge/begrense tapet.

§ 4–6. Særskilt om avkortning, forskuddsutbetaling og kontroll

Styret for Reindriftens Utviklingsfond kan nekte eller avkorte støtten dersom søker

- a. har gitt uriktige opplysninger i søknaden,
- b. ikke har gjennomført pålagt telling av flokken,
- c. ikke har gjennomført tilfredsstillende varsling og tapsforebyggende/begrensende tiltak.

I opplagte saker kan Reindriftssjefen anvise til utbetaling et forskudd på inntil 50 % av det beløp som forventes å bli utbetalt i støtte etter fullstendig behandling av søknad.

Kapittel 5. Innløsning av siidaandeler**§ 5–1. Vilkår for innløsning**

Siidaandeler som har oppfylt det til enhver tid gjeldende minstekravet for drifts-/produksjonstilskudd¹ i minst ett av de tre siste driftsårene kan bli innløst mot tilskudd etter denne ordningen. Ordningen gjelder i de reinbeitedistrikter som har store problemer med tilpasningen og utnyttelsen av ressursene. Det kan gjøres unntak fra vilkåret i første punktum for distrikter hvor reintallet er betydelig lavere enn hva det er beitekapasitet til.

Siidaandeler som har mottatt omstillingslønn eller tilhører distrikt som har fått godkjent bruksregler, kan ikke innløses.

Ved avgjørelsen av om en siidaandel skal innløses skal det legges vekt på om

- a. innløsningen har betydning for reintallstilpasningen i distriktet,
- b. innløsningen bidrar til en forbedring av ressursutnyttelsen i distriktet,
- c. innløsningen bidrar til utvikling av en bærekraftig reindrift i distriktet.

¹ Jf. forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.

§ 5–2. Begrensning

Styret for Reindriftens Utviklingsfond kan avslå søknader om innløsning ut fra fondets finansielle situasjon. Ved eventuell prioritering av søknader skal det legges vekt på kriteriene i § 5–1 tredje ledd.

§ 5–3. Særskilt om saksbehandling

Søknadene skal behandles samlet. Søknadsfristen for inneværende driftsår er 10. oktober.

Dersom det er restmidler etter den samlede søknadsbehandlingen, kan innløsning innvilges fortløpende innenfor de økonomiske rammer.

§ 5–4. Virkninger av innløsningen

Ved innløsningen fraskriver innehaver av siidaandelen seg de retter han/hun har som siidaandelsinnehaver etter reindriften, herunder retten til å overdra eller få overdratt siidaandel.¹ Innløser kan ikke gå inn i ektefelles/samboers siidaandel som solidarisk ansvarlig.² Ved felles siidaandel² må begge ektefeller/samboere avvikle sin reindrift.

Innløser kan ha inntil 20 rein i eget merke til bevoktning i en annen siidaandel.³ Ved felles siidaandel kan innløserne ha til sammen inntil 30 rein i egne merker til bevoktning. Øvrige rein i siidaandelsinnehaver(e)s merke(r) skal normalt slaktes. Rein kan unntaksvis selges som livdyr dersom salget er godkjent av reindriftsagronomen og inntatt i distriktsplan/godkjente bruksreglene i kjøpers distrikt.

Rein tilhørende andre reineiere i innløseres siidaandel skal slaktes eller være dokumentert overført i eiernes egne merker til en annen siidaandel.

¹ Jf. lov om reindrift § 12 og § 14.

² Jf. lov om reindrift § 13.

³ Jf. lov om reindrift § 10, 2. ledd.

§ 5–5. Størrelse på innløsningsbeløp

Innløsningsbeløpet ytes som engangsutbetaling med kr 450 000,- per siidaandel.

Kapittel 6. Utdanningsstipend**§ 6–1. Vilkår for stipend**

Utdanningsstipend kan innvilges til innehaver(e) av siidaandel, ektefelle/samboer og deres barn. For at tilskudd skal kunne innvilges må siidaandelsinnehaveren/siidaandelsinnehaverne ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i siidaandelsinnehaverens/siidaandelsinnehavernes merke på minimum kr 50 000,- eksklusiv merverdiavgift.¹

For siidaandel som avvikles eller overdras kan muligheten for å motta stipend opprettholdes. Det kreves da sammenhengende utdanning som er påbegynt før eller i forbindelse med avviklingen/overdragelsen.

Utdanningen skal være ut over grunnskolen. Det tildeles kun stipend innenfor studiets normerte tid for full tids studier. Det skal ikke gis stipend til utdanning i kombinasjon med annet yrke enn reindrift, til etterutdanning ut over grunnutdanning i et yrke, eller til studier/kurs hvor det gis støtte i form av dagpenger eller lignende. I tillegg må studiet/kurset være berettiget lån og stipend fra Statens lånekasse for utdanning.

¹ Jf. forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 3.

§ 6–2. Beregning av stipend

For utdanning i videregående skole utgjør stipendet kr 1 000,- per måned. For høyere utdanning som gir minst 30 studiepoeng per semester utgjør stipendet kr 2 000,- per måned. For høyere utdanning som gir fra 30 til 60 studiepoeng over to semestre utgjør stipendet kr 1 000 per måned, med et lineært økende tillegg per studiepoeng utover 30.

Det kan innvilges stipend for inntil 10 måneder per år.

§ 6–3. Særskilt krav til søknad

Søknad om utdanningsstipend skal sendes på særskilt søknadsskjema innen 1. november dersom utdanningen er påbegynt i høstsemesteret, eller innen 1. april dersom utdanningen er påbegynt i vårsemesteret. For utdanninger av flere års varighet kreves det årlig søknad.

Som vedlegg til søknaden kreves for hvert semester

- a. bekreftelse fra undervisningsinstitusjon om opptak,
- b. opplysning om varighet av og studiepoeng i undervisningsopplegget,
- c. plan over utdanning/studieprogresjon,
- d. bekreftelse på at søkeren har møtt fram til undervisning.

§ 6–4. Særskilt om utbetaling og rapportering

Stipendet utbetales for ett semester av gangen.

Stipendmottaker skal etter hvert utdanningsår rapportere om gjennomført skolegang til Reindriftssjefen. Rapporten skal foreligge før eventuell søknad om stipend for nytt studieår innvilges. Stipendmottaker skal straks melde fra til Reindriftssjefen om avbrudd/ending i utdanningsplanen.

Kapittel 7. Tilskudd til reindrifftsanlegg**§ 7–1. Definisjon**

Med reindrifftsanlegg menes slakteanlegg og permanente gjerder/anlegg.

Med tilskuddsgrunnlag menes i dette kapittel tilskuddsberettigede kostnader. Dette omfatter materialkostnader (med veggfast inventar), transport og spesialarbeid. I særlige tilfeller, herunder bygging av større anlegg, kan leid konsulentbistand inngå i tilskuddsgrunnlaget. Ved slakte- og gjerdeanlegg kan også kostnadene til vei/parkering og vann/avløp inngå. Som spesialarbeid regnes elektriker-, rørlegger- og annet arbeid, som i henhold til gjeldende bestemmelser krever særlig kompetanse.

§ 7–2. Vilkår for tilskudd

Tilskudd til reindrifftsanlegg kan innvilges til siidaandel, siida, reinbeitedistrikt og tamreinlag.

For at tilskudd skal kunne innvilges må siidaandelsinnehaveren/siidaandelsinnehaverne ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i siidaandelsinnehaverens/ siidaandelsinnehavernes merke på minimum kr 50 000,- eksklusiv merverdiavgift.¹

Tilskudd skal bare innvilges til nyinvesteringer/nybygg, utvidelser eller større ombygginger.

Tilskudd skal ikke innvilges til reindrifftsanlegg som er påbegynt eller ferdig før søknad fremmes. Kostnader til vedlikehold, mobilt gjerdemateriell og midlertidige gjerder er ikke tilskuddsberettigede kostnader, jf. § 7–1. Tilskudd kan imidlertid innvilges til riving av andre reindrifftsanlegg hvor eier- eller ansvarsforholdet er ukjent. Tilskudd til gjerder som konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part² omfattes ikke av denne ordning.

¹ Jf. forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 3.

² Jf. forskrift 19. juni 2008 nr. 707 om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part.

§ 7–3. Beregning av tilskudd

For reindrifftsanlegg beregnes tilskudd med en fastsatt andel av tilskuddsgrunnlaget, jf. § 7–1. Tilskudd til reindrifftsanlegg utgjør inntil 60 % av tilskuddsgrunnlaget når søker er siidaandel/siida, inntil 70 % når søker er reinbeitedistrikt/tamreinlag og inntil 80 % når søker er fellesbeitedistrikt eller minst to distrikter/tamreinlag i fellesskap. For slakteanlegg som klart er skilt fra øvrige anlegg utgjør tilskuddet inntil 50 % av tilskuddsgrunnlaget. Nedre grense for tilskuddsgrunnlaget er fastsatt til kr 20 000,-.

Kostnader som ikke inngår i tilskuddsgrunnlaget, jf. § 7–1, skal likevel tas med i kostnadsoversikten, jf. § 7–4 annet ledd.

Tilskuddsgrunnlaget regnes ut fra netto materialkostnader (eksklusive merverdiavgift).

I tillegg til tilskudd kan fondsstyret innvilge lån til reindrifftsanlegg begrenset oppad til 0,5 million kroner. Slike lån skal bare innvilges innenfor de aktuelle budsjettammer.

Det kan i særlige tilfeller gjøres unntak fra denne bestemmelsens første ledd.

§ 7–4. Særskilt krav til søknad

Søknad om tilskudd til reindrifftsanlegg skal fremmes på særskilt søknadsskjema. Søknadsfrist for søknader om økonomisk støtte til reindrifftsanlegg er 1. april og 1. november.

Som vedlegg til søknad om tilskudd til reindrifftsanlegg kreves oppføringstillatelse, spesifisert kostnadsoversikt, reell finansieringsplan og målsatt tegning av anlegget. For bygging/ombygging/utvidelse av slakteri skal en spesifisert forretningsplan for minst 3 år foreligge samt nødvendige offentlige godkjenninger. For reindrifftsanlegg

med kostnad over kr 150 000,- skal det innhentes minst tre anbud på kostnadsgruppene som inngår i tilskuddsgrunnlaget, jf. § 7-1.

Flere reindriftsanlegg som inngår i en helhet kan samles i én søknad, men kostnadene forutsettes da spesifisert i vedlegg til søknaden.

§ 7-5. *Særskilt om utbetaling, kontroll og rapportering*

Som hovedregel skal utbetalingen skje etterskuddsvis. Reindriftssjefen kan etter søknad an vise inntil 50 % av tilskuddet til utbetaling på forskudd i forhold til anleggets framdrift.

Tilskuddet utbetales av Reindriftssjefen. Videre skal søker gi rapport om hvordan midlene er benyttet gjennom regnskap og om eventuelle særskilte forutsetninger er oppfylt innen ett år etter ferdigstillelse av anlegget.

Kapittel 8. Refusjon av kursavgift

§ 8-1. *Vilkår for refusjon*

Reindriftsutøvere kan få refundert utgifter til kurs/etterutdanning.

For at refusjon skal kunne innvilges må siidaandelsinnehaveren/siidaandelsinnehaverne ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i siidaandelsinnehaverens/ siidaandelsinnehavernes merke på minimum kr 50 000,- eksklusiv merverdiavgift.¹

Reindriftsutøveren skal i tillegg ha rein i eget merke og kurset/etterutdanningen skal ha som målsetting å opparbeide og/eller videreutvikle reindriftsutøverens kompetanse til utøvelse av reindrift.

1. Jf. forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 3.

§ 8-2. *Beregning av støtte*

Utgifter til kurs/etterutdanning kan refunderes med 50 % av dokumenterte utgifter, begrenset oppad til kr 6 000 per år.

§ 8-3. *Krav til søknaden*

Søknad om refusjon av utgifter må sendes Reindriftens Utviklingsfond innen 6 måneder etter kursets avslutning. Som vedlegg til søknaden sendes den dokumentasjon Reindriftssjefen krever.

Kapittel 9. Ikrafttredelse

§ 9-1. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 17. juni 1999 nr. 731 for Reindriftens Utviklingsfond.

19. juni Nr. 705 2008

Forskrift om tidligpensjon i reindriften

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindriftsavtalen. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. *Formål*

Tidligpensjon etter denne forskrift skal bidra til å lette generasjonsoverganger i reindriften for de som har hatt hoveddelen av sine inntekter fra reindrift. Ordningen skal videre stimulere til at reintallet og sysselsettingsstrukturen tilpasses næringens ressurs- og inntektsgrunnlag.

§ 2. *Virkeområde*

Denne forskriften gjelder ved overdragelse eller avvikling av siidaandel som gjennomføres etter 1. januar 2000.

Forskriften gjelder ikke for siidaandelsinnehavere som har mottatt omstillingslønn, avviklingslønn eller har innløst siidaandel og mottatt innlønnsbeløp etter forskrift for Reindriftens Utviklingsfond kapittel 5.

§ 3. *Definisjoner*

I denne forskrift menes med

- referanseperiode*; fem sammenhengende år der siste år er to år tilbake i tid i forhold til søknadsåret,
- referanseinntekt*; summen av: næringsinntekt fra reindrift og utbetalte sykepenger som er opptjent gjennom reindrift i referanseperioden, dividert på fem,
- annen inntekt*; lønnsinntekt, næringsinntekt og sykepenger som ikke er opptjent gjennom reindrift, utbetalte dagpenger, uførepensjon, foreløpig uførestønad, attføringspenger og rehabiliteringspenger i referanseperioden dividert på fem,
- samlet inntekt*; summen av referanseinntekt og annen inntekt,
- enbrukerpensjon*; tidligpensjon som ytes innehaver av siidaandel,
- tobrukerpensjon*; tidligpensjon som ytes innehaver av siidaandel og dennes ektefelle/samboer, uavhengig av om siidaandelen er registrert på en eller begge ektefellene/samboerne.

§ 4. Overdragelse og avvikling

Det er et krav for å oppnå tidligpensjon at siidaandelen er overdratt eller avviklet. Det skal foreligge skriftlig erklæring på at den/de som overdrar/avvikler ikke vil gjenoppta reindrift. Det kreves attestasjon fra reindriftsagronomen på at reinen er overført og eventuell dokumentasjon på at dyr er slaktet.

Ny eier kan ikke være overdragerens ektefelle/samboer, foreldre eller søsken.

Tidligere innehaver av siidaandel som har gått av med tidligpensjon kan ha inntil 20 rein i bevokting i annen siidaandel etter reglene i reindriftsloven § 10, 2. ledd. Ektefeller/samboere kan til sammen ha inntil 30 rein.

§ 5. Varighet i næringen

For å utløse tidligpensjon må innehaver av siidaandel på overdragelses- eller avviklingstidspunktet ha hatt siidaandel selv i minst de siste 15 år. Innehavers næringsutøvelse må i denne perioden ha vært i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for reindriftsnæringen.

§ 6. Aldersgrenser

For å ha krav på enbrukerpensjon må innehaver av siidaandel ha fylt 62 år. For å ha krav på tobrukerpensjon må i tillegg ektefelle/samboer ha fylt 60 år.

Retten til tidligpensjon bortfaller ved utgangen av den måned den som oppebærer pensjon fyller 67 år.

§ 7. Referanseinntekten

Innehaver av siidaandel og ektefellen/samboeren må ha hatt en samlet referanseinntekt på minst 45 000 kroner. Gjennomsnittlig næringsinntekt fra reindrift i referanseperioden må utgjøre minst 25 prosent av samlet referanseinntekt.

Reindriftssjefen kan etter en særskilt vurdering la næringsinntekt fra fiske, fangst og annen tilleggsnæring til reindrift inngå i referanseinntekten.

§ 8. Inntektskrav for å utløse enbrukerpensjon

Referanseinntekt til innehaver av siidaandel må utgjøre minst 50 prosent av innehavers samlede inntekt, eller innehavers og ektefelles/samboers samlede referanseinntekt må utgjøre minst 50 prosent av deres samlede inntekt.

§ 9. Tilleggskrav for å utløse tobrukerpensjon

Ektefelle/samboer må ha mindre enn 80 000 kroner i annen inntekt, og innehavers og ektefelles/samboers samlede referanseinntekt må utgjøre minst 50 prosent av deres samlede inntekt.

§ 10. Deling av tobrukerpensjon

Tobrukerpensjon deles likt mellom tidligere innehaver av siidaandel og ektefelle/samboer. Samme fordeling opprettholdes ved opphør av ekteskap/samboerskap.

Dersom tidligere innehaver av siidaandel eller ektefelle/samboer som mottar tobrukerpensjon dør i tidligpensjonsperioden, går gjenlevende part over på enbrukerpensjon.

§ 11. Samordning og avkorting

Det ytes ikke tidligpensjon etter denne forskrift for tidsrom det ytes avtalefestet pensjon eller uførepensjon, foreløpig uførestønad, rehabiliteringspenger, attføringspenger, eller etterlattepensjon fra folketrygden.

Utbetaling av tidligpensjon skal ikke overstige tidligere innehaver av siidaandel sin og eventuelt ektefelles/samboers samlede referanseinntekt.

Tidligere innehaver av siidaandel og ektefelle/samboer kan hver for seg ha en inntekt som nevnt i § 3, bokstav c på inntil 130 000 kroner. Pensjonen avkortes med 50 prosent av inntekt utover dette fribeløpet. Næringsinntekt fra reindrift opptjent før siidaandelen ble overdratt/avviklet belastes ikke fribeløpet.

§ 12. Innsending og behandling av søknader

Søknaden skal skrives på skjema fastsatt av Reindriftssjefen og underskrives av tidligere innehaver av siidaandel og eventuelt ektefelle/samboer. Søknaden sendes til Reindriftsagronomen.

Søker er ansvarlig for at søknaden er fullstendig og korrekt utfylt. Reindriftsagronomen kontrollerer at søknaden er rett utfylt, at all nødvendig dokumentasjon følger vedlagt og gir om nødvendig uttalelse i saken. Reindriftsagronomen sender søknaden med vedlegg til Reindriftssjefen som avgjør søknaden.

I tidligpensjonsperioden er det ikke anledning til å søke overgang fra enbruker- til tobrukerpensjon.

§ 13. Beregning og utbetaling av tidligpensjon

Tidligpensjon beregnes fra og med den måned kravene i ordningen er oppfylt og søknaden med all nødvendig dokumentasjon har kommet reindriftsagronomen i hende.

Tidligpensjon utbetales månedsvis. Ved bruk av direkte utbetalingskort kan det kreves gebyr. Det er ikke anledning til å overdra krav på tidligpensjon til eie eller pant.

Beregnet beløp mindre enn 500 kroner per kvartal blir ikke utbetalt.

§ 14. Forhåndstilsagn

Innehaver og ektefelle/samboer kan kreve å få et foreløpig tilsagn på om de er berettiget til tidligpensjon. Forhåndstilsagnet er gyldig i tolv måneder fra det er kommet frem til søker.

§ 15. Sats

Sats for enbruger- og tobrukerpensjon blir fastsatt av Stortinget etter forslag i de årlige proposisjoner om reindrifftsoppgjøret.

§ 16. Kontroll

Reindrifftsagronomen eller den Reindrifftssjefen gir myndighet skal føre kontroll med at utbetaling av tidligpensjon er i samsvar med denne forskriften.

Søker er forpliktet til å gi nødvendige opplysninger og dokumentasjon og til å godta de kontrolltiltak som iverksettes.

§ 17. Etterbetaling og tilbakebetaling ved feilutbetalinger

Den som mottar tidligpensjon plikter å underrette reindrifftsagronomen om endringer i forhold som kan være avgjørende for om vedkommende fortsatt har rett til tidligpensjon eller for størrelsen på ytelsen.

Dersom en tidligere innehaver av siidaandel/ektefelle har mottatt tidligpensjon i strid med aktsom god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt, eventuelt trekkes i fremtidige utbetalinger. Tidligpensjon kan også kreves tilbakebetalt, eventuelt trekkes i fremtidige utbetalinger, når tidligere innehaver av siidaandel/ektefelle eller noen som har handlet på dennes vegne, i strid med aktsom god tro har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes feil fra forvaltningens side, og mottakeren burde ha forstått dette.

§ 18. Klage

Vedtak som er truffet i medhold av forskriften kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter forvaltningsloven.

§ 19. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 9. desember 1999 nr. 1319 om tidligpensjon i reindrifften.

19. juni Nr. 706 2008**Forskrift om tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindrifftsavtalen. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Formål

Formålet med ordningen er å bidra til å finansiere leie av avløsere i reindrifften ved svangerskap/fødsel og for å styrke kvinnes stilling i reindrifften.

§ 2. Generelle vilkår for tilskudd

Tilskudd etter denne forskriften kan ytes ved avløsning i siidaandeler som har rett til tilskudd etter gjeldende forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.¹

Tilskuddet ytes kun til siidaandelsinnehaver og ektefelle/samboer.

¹ Jf. forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag § 3.

§ 3. Krav til arbeidsforhold og avløser

Avløsning må ordnes som et arbeidsgiver- og arbeidstakerforhold.

Avløser skal være minst 16 år og kan ikke ha næringsinntekt i siidaandelen eller være ektemake/samboer til en som har næringsinntekt i siidaandelen.

§ 4. Utgifter som kan bli refundert

Tilskudd til avløsning kan bare ytes til dekning av faktiske utgifter til lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift. Dette forutsetter at utgiftene er innberettet til kommunekassereren.

§ 5. Tilskuddsgrunnlag

Kun dokumenterte utgifter til avløsning utgjør tilskuddsgrunnlaget. Maksimalt ytes kr 40 000,- per siidaandel per svangerskap/fødsel.

§ 6. Tidsbegrensning

Det kan ytes tilskudd til avløsning for både mor og far innenfor et tidsrom på 12 uker før og 39 uker etter fødsel.

Den som benytter avløser må ha vært registrert i siidaandelen driftsåret før fødselen for å være berettiget tilskudd.

Dersom barnet dør eller foreldrene ikke har omsorg for barnet kan det ytes tilskudd for tidsrommet før fødselen og inntil seks uker etter fødselen.

§ 7. Krav til søknad

Søknaden om avløsertilskudd må være sendt inn senest 12 måneder etter fødsel.

Søknad om tilskudd til avløsning sendes Reindrifftssjefen for behandling. Vedlagt søknad skal det sendes kvitteringer for betalt arbeidsgiveravgift, kvittering for utbetalt lønn, betalt skattetrekk eller frikort- og betalte feriepenger.

§ 8. Kontroll og tilbakebetaling

Reindriftssjefen kan foreta kontroll av oppgitte opplysninger og av dokumentasjon. Reindriftssjefen kan kreve hele eller deler av utbetalt tilskudd tilbakebetalt dersom vesentlige forutsetninger for tilskuddet viser seg ikke å være oppfylt

§ 9. Klageadgang

Reindriftssjefens vedtak kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter forvaltningslovens regler.

§ 10. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 2. juli 2004 nr. 1092 om tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel.

19. juni Nr. 707 2008**Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i jordbruksavtalen og reindrifftsavtalen samt Stortingets årlige budsjettvedtak. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Tiltak

Forskriften gjelder tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen part, herunder konflikter mellom reindrift og øvrig landbruk, samt konflikter knyttet til by og rein. Der partene er enige om det, kan det gis tilskudd til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt, og bebygde områder mot reinbeite.

Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende i forholdet mellom reindrift og annen part.

Det er et vilkår for tilskudd til gjerde at dette blir vedlikeholdt og at det areal som skal vernes blir nyttet til landbruksformål og holdt i hevd.

§ 2. Tilskudd

Det gis ikke tilskudd til tiltak hvor godkjent kostnadsoverslag er mindre enn 5 000 kroner. Som hovedregel forutsettes lik kostnadsfordeling mellom partene. Ved tiltak overfor andre parter enn landbruk, forutsettes den annen parts finansiering avklart i hvert enkelt tiltak før søknad fremmes. Til større tiltak enn nevnt kan det innvilges tilskudd med inntil 80 % av godkjent kostnadsoverslag.

§ 3. Planlegging

For gjerdetiltak med flere involverte interessenter på grunneiersiden, skal det opprettes avtale mellom disse om gjennomføring av byggearbeidet og det framtidige vedlikehold. Avtalen fastsetter hvor stor andel av eventuelle byggekostnader som påhviler hver enkelt interessent, samt hvordan arbeids- og kostnadsmessige sider ved vedlikeholdet skal fordeles. Avtalen kan tinglyses som hefte på de aktuelle eiendommer.

Dersom søker av tilskudd ikke eier grunnen der anlegget skal oppføres, må det innhentes skriftlig tillatelse fra hjemmelshaver til gjennomføring av tiltaket.

Alt byggearbeid skal skje i henhold til gjeldende lover og forskrifter innen området der anlegget skal føres opp.

For gjerdeanlegg må det videre utarbeides arbeidsbeskrivelse med kartfestet trasévalg, samt kostnadsoverslag og finansieringsplan. Kostnadsoverslaget kan omfatte utgifter til rydding av trevirke i gjerdetraseen, materialutgifter, samt transport- og arbeidsutgifter ved oppføring av gjerdet. Erstatninger og skjønnsutgifter skal ikke inngå i kostnadsoverslaget.

§ 4. Saksbehandling

For konflikter mellom reindrift og øvrig landbruk sendes søknad med vedlagt dokumentasjon som nevnt i § 3 parallelt til kommunen og den lokale reindrifftsforvaltning (lokale instanser). Disse legger opp til et administrativt samarbeid i saken og sender søknaden, hver for seg eller sammen, med sine uttalelser til Innovasjon Norge. Søknad fra reindriften og annen part enn øvrig landbruk sendes til den lokale reindrifftsforvaltning, som oversender søknad med uttalelse videre til Innovasjon Norge for behandling. Uttalelsene skal inneholde forslag til vilkår for å ivareta formålet med ordningen, og også forslag til kostnadsfordeling mellom Innovasjon Norge og Reindriften Utviklingsfond.

De regionale konfliktråd¹ kan i samarbeid med partene fremme søknad om tilskudd direkte for Innovasjon Norge.

Ved oversendelse til Innovasjon Norge bør det foreligge forslag om hvem av de to lokale instanser som skal ha det offentlige oppfølgingsansvar for prosjektet, jf. § 6 og § 7.

¹ Jf. Meklingsråd i reinbeiteområde – retningslinjer av 4. september 1997.

§ 5. Innvilgningsmyndighet

Innovasjon Norge avgjør søknader om tilskudd. Banken står fritt i å oppnevne lokal oppfølgingsinstans, jf. § 4.

Ved innvilgning av søknaden skal Innovasjon Norge fastsette kostnadsfordelingen mellom Landbrukets Utviklingsfond og Reindriften Utviklingsfond, samt de vilkår som er nødvendige for å ivareta formålet med

ordningen. Det skal også settes en frist for gjennomføring av arbeidet. For investeringstiltak settes denne normalt til to år.

Søknad om tilskudd kan avslås av Innovasjon Norge dersom arbeidene er påbegynt før søknaden er avgjort.

§ 6. *Utbetaling*

Etter skriftlig begjæring fra søker og på anmodning fra den lokale oppfølgingsinstans, jf. § 4 og § 5, kan Innovasjon Norge foreta delutbetalinger av tilskuddet med inntil 80 % av innvilget beløp når minst en tilsvarende del av tiltaket er gjennomført.

Sluttutbetalingen kan foretas når ferdigattest/sluttrapport og attestert regnskapssammendrag over utgiftene er godkjent av Innovasjon Norge eller den banken har gitt fullmakt. For virksomheter som er pålagt revisjonsplikt kreves revidert regnskap over utgiftene.

Det kan kreves sikkerhet for tilskuddet, og det er ikke anledning til å overdra krav på tilskudd til eie eller pant.

§ 7. *Kontroll*

Innovasjon Norge skal følge opp tiltak som får støtte gjennom den lokale oppfølgingsinstans, jf. § 4 og § 5. Denne skal kontrollere at vilkårene for tilskuddet blir overholdt. Mottaker av tilskudd må godta kontroll i samband med dette og er forpliktet til å gi de nødvendige opplysninger.

§ 8. *Rapportering*

Innovasjon Norge skal bekjentgjøre ferdigattest/sluttrapport og regnskapssammendrag for tiltak overfor partene og fylkets landbruks- og/eller reindriftsmyndighet.

Innovasjon Norge rapporterer årlig til Landbruks- og matdepartementet om tiltak som er søkt finansiert over tilskuddsordningen.

§ 9. *Tilbakebetaling*

Dersom det oppstår forhold som er i strid med forutsetningene for tilskuddet, kan Innovasjon Norge bestemme at støtten skal avkortes, eventuelt at tilskuddet skal tilbakebetales helt eller delvis. Innovasjon Norge kan gi pålegg om tilleggsarbeid og utbedringer.

Når krav om tilbakebetaling er framsatt, kan det motregnes i andre investeringstilskudd og i produksjonstillegg som vedkommende har krav på, eller inndrives etter vanlige regler. Krav om tilbakebetaling av tilskudd kan ikke settes fram senere enn 10 år etter utbetaling.

§ 10. *Dispensasjon*

Landbruks- og matdepartementet kan i særlige tilfelle fravike bestemmelsene i forskriften.

§ 11. *Klage*

Vedtak som er truffet i medhold av forskriften kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kapittel VI. Klagen sendes gjennom Innovasjon Norge.

Etter kongelig resolusjon 15. desember 2006 nr. 1456 er det ikke klagerett på vedtak fattet av Landbruks- og matdepartementet i dispensasjonssaker vedrørende støtteordninger, jf. § 28.

§ 12. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 3. juli 1996 nr. 1467 om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part.

19. juni Nr. 708 2008

Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindriftsavtalen. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. *Formål*

Tilskuddet skal bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet samt heve inntekten og virke utjevnende mellom enheter i næringen.

§ 2. *Definisjoner*

I denne forskriften menes med

- Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde også Trollheimen,
- reintall i vårflokk; reintall per 1. april inneværende driftsår. For siidaandel/tamreinlag hvor reindriftsforvaltningen har gjennomført og godkjent telling i inneværende driftsår, brukes korrigert reintall per 1. april.

§ 3. *Generelle vilkår for tilskudd*

For at tilskudd skal kunne innvilges etter denne forskriften må

- a. siidaandelsinnehaveren/siidaandelsinnehaverne/tamreinlaget ha en avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i siidaandelsinnehaverens/ siidaandelsinnehavernes merke på minimum kr 50 000,- eksklusiv merverdiavgift i 2008.
  - b. siidaandelen ha under 600 rein eventuelt under fastsatt høyeste reintall, per 31. mars inneværende driftsår. Avgang av rein i siidaandelen som overstiger disse grensene ved siste pålagte telling i driftsåret, må dokumenteres og godkjennes av reindriftsagronomen,
    - Det kan gjøres unntak fra grensen på 600 rein dersom
      1. det er fastsatt øvre reintall per distrikt og distriktet samlet holder seg innenfor dette reintallet, eller
      2. det er i henhold til Reindriftssjefens retningslinjer inngått en bindende avtale mellom Reindriftsforvaltningen og samtlige siidaandelsinnehavere i distriktet om en reduksjonsplan for en tilpasning av reintallet innen en fastsatt tid, eller
      3. det er utarbeidet og godkjent bruksregler i henhold til reindriftsloven kap. 7.
  - c. siidaandelsinnehaver ikke motta alderspensjon etter folketrygdlovens regler per 31. mars inneværende driftsår. For felles siidaandel¹ og/eller siidaandel som er berettiget ektefelle/samboertillegg etter § 8, gjelder dette yngste ektefelle/samboer,
  - d. siidaandelen/tamreinlaget utøve en reindrift som er i samsvar med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter for næringen, blant annet pålagte tellinger og bestemmelser knyttet til oppfølgingen av vedtak om høyeste reintall eller godkjente bruksregler.
- ¹ Jf. lov om reindrift § 13.

§ 4. Driftstilskudd

Driftstilskudd utgjør kr 10 000,- per siidaandel i samtlige reinbeiteområder.

Siidaandeler der kvinner står som enkeltinnehavere per 1. januar 2009, utgjør driftstilskuddet kr 25 000,-. For andre siidaandelsinnehavere under 30 år per 1. januar 2009 utgjør driftstilskuddet kr 25 000,-.

Ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 30 år gis det et ekstraordinært driftstilskudd til den som overtar siidaandelen på kr 30 000,-. Tilskuddet gis hvert av de tre første årene etter overdragelsen. Etablerte siidaandeler med vilkår om tidsbegrensning i forbindelse med generasjonsovergang og sideordnede rekrutteringsandeler, omfattes ikke av ordningen.

§ 5. Produksjonspremie

Siidaandelens produksjonspremie beregnes med 25 % av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre avgiftspliktige næringsinntekter fra rein tilhørende alle reiene i siidaandelen. Ved salg av livdyr beregnes det produksjonspremie av denne inntekten bare i tilfeller hvor kjøperen oppfyller vilkårene for å kunne innvilges livdyrlån etter forskrift for Reindriftens Utviklingsfond.¹ Avgiftsfrie inntekter samt annet salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Det utbetales ikke produksjonspremie for avgiftspliktig inntekt som overstiger kr 400 000,- per siidaandel og kr 1 000 000,- per tamreinlag.

Produksjonspremien utbetales til siidaandelsinnehaveren.

For tamreinlagene vil årsregnskapene danne grunnlaget for beregningen av produksjonspremien.

Reindriftssjefen kan dispensere fra inntektsgrensen i første ledd ved avvikling av en siidaandel der hele flokken slaktes.

¹ Jf. gjeldende forskrift for Reindriftens Utviklingsfond kapittel 2.

§ 6. Kalveslaktetilskudd

Kalveslaktetilskuddet utgjør kr 200,- per kalv som er slaktet og innrapportert til Reindriftssjefen i henhold til gjeldende regelverk.¹

Tilskuddet gis kun for kalver slaktet i perioden 15. august–31. desember.

Det gis også kalveslaktetilskudd for kalver som tapes som følge av radioaktivitetstiltak.²

¹ Jf. gjeldende forskrift om rapportering av slaktet rein.

² Jf. gjeldende forskrift om kompensasjon for tiltak vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt.

§ 7. Tidligslaktetilskudd

Tidligslaktetilskudd kan innvilges til siidaandeler i samiske reinbeiteområder.

Det kan gis tidligslaktetilskudd i perioden mellom 15. august 2008–31. desember 2008. Slakteuttaket må gjennomføres på sommer- og/eller høstbeite.

For Troms og Finnmark er satsen kr 7,- per kg rein som tas ut for slakt på sommerbeitene og før 10. oktober. Satsen er kr 4,- per kg etter 10. oktober.

For de øvrige områder er satsen kr 4,- per kg for hele perioden.

Tidligslaktetilskudd beregnes per kg slakt som er innrapportert til Reindriftssjefen i henhold til gjeldende regelverk.¹

¹ Jf. gjeldende forskrift om rapportering av slaktet rein.

§ 8. Ektefelle-/samboertillegg

Der begge ektefeller/samboere utøver aktiv reindrift¹ i samme siidaandel, skal det innvilges et ekstra driftstilskudd med en sats på kr 35 000,-. Det er ikke et vilkår at begge ektefellene/samboerne har eget merke.

Tilskuddet faller bort dersom én av ektefellene/samboerne ved siste ligningsoppgjør hadde en brutto inntekt utenom reindriften på mer enn kr 175 000,-. Godtgjørelse for verv i reindriftsnæringen regnes i denne sammenheng som inntekt fra reindriften.

1 Jf. lov om reindrift § 13

§ 9. *Krav til søknad*

Søknad om tilskudd med vedlegg for alle ordningene skal innen 1. april sendes elektronisk eller på særskilt skjema¹ til reindriftsagronomen i det reinbeiteområdet siidaandelen tilhører.

Som vedlegg til søknaden kreves kopi av innlevert tilleggskjema til næringsoppgave fra reineiere som er registrert under siidaandelen. For andre reineiere utenom siidaandelsinnehaver(e) er det tilstrekkelig å legge ved slaktebilag og/eller dokumentasjon på annen næringsinntekt. Siidaandelsinnehaveren har ansvar for at all dokumentasjon under siidaandelen legges ved søknaden. Det kreves i tillegg dokumentasjon på slakteuttak i form av slaktebilag fra de som slakter rein og som foretar rapportering av slaktet rein² som grunnlag for tilskudd etter § 6 og § 7.

Ved søknad om ektefelle-/samboertillegg etter § 8 skal nødvendige opplysninger om inntektsforhold vedlegges.

1 Jf. gjeldende forskrift om melding om reindrift.

2 Jf. gjeldende forskrift om rapportering av slaktet rein.

§ 10. *Saksbehandling*

Reindriftsagronomen avgjør søknaden. Reindriftssjefen anviser tilskuddet til utbetaling. Tilskuddet utbetales samlet til siidaandelens innehaver.

For felles siidaandel¹ og/eller siidaandel som er berettiget til ektefelle-/samboertillegg etter § 8, kan det samlede beløpet deles likt mellom ektefellene/samboerne og utbetales hver enkelt.

1 Jf. lov om reindrift § 13.

§ 11. *Kontroll og avkorting/bortfall av tilskudd*

Reindriftsagronomen kan avkorte eller nekte tilskudd dersom søkeren

- har gitt feil opplysninger i tilskuddssøknaden og/eller melding om reindrift¹ for inneværende og/eller foregående driftsår.
- for øvrig ikke har fulgt gjeldende lover og forskrifter for næringen, herunder brudd på beitetidsbestemmelser, og manglende tilrettelegging for pålagt telling.

Reindriftsagronomen skal kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt dersom vesentlige forutsetninger for tilskuddet, herunder avvikende reintallsopplysninger, viser seg ikke å være oppfylt. Tilbakebetalingskrav med utspring i ordninger over reindriftsavtalen kan motregnes av reindriftsagronomen mot innvilgede tilskudd.

1 Jf. gjeldende forskrift om melding om reindrift.

§ 12. *Klageadgang*

Reindriftsagronomens vedtak etter denne forskriften kan påklages til Reindriftssjefen etter forvaltningslovens regler.

§ 13. *Dispensasjon*

Reindriftssjefen kan, etter søknad, dispensere fra reglene i denne forskriften når det foreligger ekstraordinære forhold som kan vanskeliggjøre videre drift og som ligger utenfor siidaandelsinnehaverens kontroll.

§ 14. *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 3. juli 2003 nr. 922 om tilskudd til driftsenheter og tamreinlag.

19. juni Nr. 709 2008

Forskrift om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindriftsavtalen. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. *Formål*

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal bidra til å gi disse økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet samt for kriseberedskap. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger.

§ 2. *Generelle vilkår*

For at tilskudd skal innvilges etter denne forskriften må

- reinbeitedistriktet/tamreinlaget være i drift,
- reinbeitedistriktet/tamreinlaget utøve en reindrift som er i samsvar med gjeldende bestemmelser i henhold til lover og forskrifter for næringen, herunder pålagte tellinger og vedtak om høyeste reintall eller godkjente bruksregler.

- c. reinbeitedistriktet ha årsmøtegodkjent distriktsplan eller godkjente bruksregler i samsvar med reindriftsloven § 57.

§ 3. Tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning

Tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning til reinbeitedistriktene, herunder Trollheimen, ytes med et fast grunnbeløp på kr 20 000,- per distrikt. Ved sammenslåing av distrikter økes grunnbeløpet i forhold til antall distrikter som blir sammenslått, avgrenset til to år etter sammenslåingen.

I tillegg ytes et beløp per siidaandel på kr 12 000,- . Det variable tilskuddet skal kun ytes for det antall siidaandeler som er innvilget drifts-/produksjonstilskudd¹ i minst et av de tre foregående driftsårene. Tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning utgjør

- kr 150 000,- til distrikt 17 i Øst-Finnmark,
- kr 150 000,- til distrikt 16 i Øst-Finnmark,
- kr 150 000,- til hvert av distriktene 30A, 30B og 30C i Vest-Finnmark reinbeiteområde,
- kr 30 000,- til Femund reinbeitedistrikt i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde,
- kr 120 000,- til hvert av tamreinlagene.

Distrikter som har vedtatt en siidainndeling gjennom årsmøtevedtak kan fordele midlene på de ulike siidaene.

¹ Jf. gjeldende forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.

§ 4. Særskilt tilskudd for Trollheimen

Særskilt tilskudd for Trollheimen ytes med kr 100 000,- totalt til beiteleie.

Tilskudd til andre spesielle kostnader ytes med kr 15 000,- per siidaandel for det antall enheter som er innvilget drifts-/produksjonstilskudd¹ i minst et av de tre foregående driftsårene.

¹ Jf. gjeldende forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.

§ 5. Avsetning for kriseberedskap

For reinbeitedistrikter/tamreinlag kan det avsettes et beløp i reindriftsfondet¹ for kriseberedskap. Midler til kriseberedskap forvaltes av det styret som har avsatt midlene etter fastsatte vedtekter.¹ Tilskudd til kriseberedskap gis med 150 % av egen avsetning, begrenset oppad til 25 % av totalt tilskudd etter § 3.

¹ Jf. lov om reindrift § 47.

§ 6. Krav til søknad

Søknad om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal sendes på særskilt skjema til reindriftsagronomen innen 15. juli.

Som vedlegg til søknaden kreves

- årsmøtegodkjent distriktsplan eller godkjente bruksregler for distriktet, jf. § 2 bokstav c,
- budsjett for distriktet/tamreinlaget for inneværende år, inkludert eventuell avsetning for kriseberedskap,
- regnskap for distriktet/tamreinlaget for foregående år,
- eventuell ordning for avløser ved sykdom og svangerskap.

§ 7. Saksbehandling

Reindriftsagronomen avgjør søknaden. Reindriftssjefen anviser tilskuddet til utbetaling.

§ 8. Kontroll og avkortning/bortfall av tilskudd

Reindriftsagronomen kan avkorte eller nekte tilskudd dersom distriktet/tamreinlaget har gitt uriktige opplysninger i søknaden.

Reindriftsagronomen kan kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt dersom vesentlige forutsetninger for tilskuddet viser seg ikke å være oppfylt.

Dersom distriktet ikke selv utarbeider bruksregler, dekkes områdestyrets utgifter til utarbeiding av bruksreglene¹ innenfor rammen av distriktstilskudd.

¹ Jf. lov om reindrift § 58, 4. ledd.

§ 9. Klageadgang

Reindriftsagronomens vedtak etter denne forskrift kan påklages til Reindriftssjefen etter forvaltningslovens regler.

§ 10. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 17. juni 1999 nr. 733 om tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag.

19. juni Nr. 710 2008

Forskrift om rapportering av slaktet rein

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindriftsavtalen. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Formål

Forskriften skal sikre at det foreligger en forvaltningsmessig kontroll av det slakteuttak som kreves for enkelte ordninger over reindriftsavtalen. Kontrollen er en del av de oppgaver Reindriftsforvaltningen har i henhold til Økonomireglementet for staten og skal basere seg på et samarbeid mellom Reindriftsforvaltningen og de som slakter rein.

§ 2. Definisjon

Med vedkommende reindriftsagronom menes i denne forskriften reindriftsagronomen i det reinbeiteområdet hvor slaktereinens eier er hjemmehørende. For siidaandeler i Trollheimen og tamreinlag er reindriftsagronomen i Sør-Trøndelag/Hedmark rette vedkommende.

Med tilsynsveterinær menes veterinær ansatt i Mattilsynet, og utpekt til å forestå kjøttkontroll og tilsyn med virksomheten.

§ 3. Økonomisk støtte

De som slakter rein kan søke om økonomisk støtte til å gjennomføre de alders- og kjønnsbestemmelser som kreves, jf. § 5.

§ 4. Plikter

De som slakter rein skal

- a. gi melding om slakting til vedkommende reindriftsagronom, jf. § 2, og senest innen 3 virkedager før slakting starter,
- b. rapportere månedlig til Reindriftssjefen om slakting av rein i henhold til § 5, og senest innen den 15. i måneden etter at slakting er gjennomført,
- c. legge til rette for stikkprøvekontroll av registrerings- og rapporteringsrutiner.

De som rapporterer slakt plikter å betale matproduksjons¹ og forskningsavgift.²

¹ Jf. forskrift 28. januar 2004 nr. 221 om avgift og gebyr i matforvaltning.

² Jf. forskrift 6. april 2001 nr. 410 om forskningsavgift på landbruksprodukter.

§ 5. Rapportering

De som slakter rein skal føre en slaktejournal daglig eller per skift. Journalen skal overføres til Reindriftssjefen elektronisk på eget skjema i henhold til standardoppsett.

Slaktejournalen skal gi opplysninger om

- a. reineiernes fødselsnummer,
- b. slakteriets organisasjonsnummer,
- c. slakteritype,
- d. transportsone,
- e. utøvende slakteri,
- f. leveringssted,
- g. slaktedato,
- h. avregningsnummer,
- i. slaktenummer,
- j. kaldvekt,
- k. kvalitetsklasse,
- l. kasseringstype,
- m. dyrekode,
- n. rapporteringsperiode,
- o. brutto- og nettopris eksklusive mva. (pris hel skrott).

Reindriftssjefen kan i særlige tilfeller fravike kravene til rapportering.

§ 6. Kontroll

Kontrollen av de som slakter rein gjennomføres ved kontroll, etterkontroll og stikkprøver. Som grunnlag for etterkontroller skal de som slakter rein:

- a. under slakting skille ørene fra skinnen slik at hvert par henger sammen. Hvert par skal merkes med slaktenummer. For rein som ikke identifiseres etter denne forskrift gjelder merkeforskriftens forbud om å skille ører fra skinn.
- b. pakke ører fra kalv separat i kolli av inntil 300 enheter etter fortløpende slaktenummer i samsvar med slakteliste. Ørene skal dypfryses og lagres slik at de er lett tilgjengelig for kontroll,
- c. legge ører, alternativt individmerke, samt slaktejournal fram for kontroll når vedkommende reindriftsagronom krever det,
- d. ha ansvar for egnet lokale til gjennomføring av kontrollen. Lokalet skal være oppvarmet og tilstrekkelig belyst slik at det oppfyller kravene til et tilfredsstillende arbeidsmiljø. Varmt vann skal være tilgjengelig i lokalet.

Etterkontrollen kan avløses av en direkte kontroll på slakteplass/utskillingsplass. Ved slik direkte kontroll kan vedkommende reindriftsagronom dispensere fra vilkåret i første ledd bokstav d.

§ 7. Destruksjon

Ører alternativt individ-/årgangsmerker, skal oppbevares som beskrevet under § 7 til vedkommende reindrifstagsagronom(er), jf. § 2, godkjenner destruksjonen.

§ 8. Reindrifstagsforvaltningens oppgaver og kontroll.

Dersom ikke annen kontroll er bedre og/eller mer kostnadseffektiv, skal det gjennomføres stikkprøvekontroll av den samlede reinslakt. Omfanget av stikkprøvekontrollen bestemmes av Reindrifstagsjefen. Stikkprøvekontrollen kan overlates til vedkommende reindrifstagsagronom.

Kontrollene skal i den grad det er praktisk mulig ta utgangspunkt i slaktedyrets eier og ikke i hvem som leverer dyret. Dersom det ved kontroller blir konstatert feilavregning, skal vedkommende slakteri og berørte reieneier(e) informeres. I slike tilfeller skal ørene beslaglegges for eventuell senere kontroll av partene, merkenemnd eller annen offentlig myndighet.

§ 9. Avkortning og tilbakebetaling

Reindrifstagsjefen kan avkorte eller nekte økonomisk støtte etter § 3 dersom de som slakter rein ikke overholder sine plikter etter de til enhver tid gjeldende forskrifter for slakting av rein, samt denne forskrift.

Reindrifstagsjefen kan videre kreve hele eller deler av allerede utbetalt støtte tilbakebetalt dersom vesentlige forutsetninger for støtten viser seg ikke å være oppfylt.

§ 10. Klageadgang

Reindrifstagsagronomens vedtak etter denne forskriften kan påklages til Reindrifstagsjefen etter forvaltningslovens regler.

Reindrifstagsjefens vedtak etter denne forskriften kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter forvaltningslovens regler.

§ 11. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 2. juli 2004 nr. 1093 om rapportering av slaktet rein.

19. juni Nr. 711 2008**Forskrift om tilskudd ved frakt av reinslakt**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige vedtak om reindrifstagsavtalen. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Formål

Tilskudd ved frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reieneiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til marked.

§ 2. Vilkår

For at tilskudd skal kunne innvilges etter denne forskrift må

- den som slakter rein oppfylle de krav som stilles til rapportering,¹
- tilskudd for slaktedyrene ikke tidligere være innvilget,
- slakting og/eller frakt skje på en rasjonell måte,
- slaktedyret tilhøre lovlig siidaandeler eller tamreinlag etter reindrifstagsloven,²
- slakting av rein og håndtering av reinkjøtt/skrott være i samsvar med gjeldende forskrifter.

¹ Jf. gjeldende forskrift om rapportering av slaktet rein § 5.

² Jf. lov om reindrifstags § 11.

§ 3. Beregning av tilskudd

Tilskudd kan innvilges for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryse/nedskjæringsanlegg med kr 25,- per slakt for en avstand på 5–200 km, kr 30,- per slakt for en avstand på 201–300 km, og kr 35,- per slakt for en avstand på over 300 km.

Frakttilskuddet skal beregnes ut fra avstanden mellom slakteplass og fryse/nedskjæringsanlegg.

Det innvilges kun ett tilskudd per rein.

§ 4. Krav til søknad

Søknad om frakttilskudd skal sendes til Reindrifstagsjefen på særskilt skjema innen den 15. i måneden etter at fraktoppdraget er utført.

Som vedlegg til søknaden kreves forøvrig den dokumentasjon som Reindrifstagsjefen finner nødvendig av hensyn til forvaltning og kontroll.¹

¹ Jf. gjeldende forskrift om rapportering av slaktet rein § 7.

§ 5. Saksbehandling

Reindrifstagsjefen avgjør søknaden og anviser tilskuddet til utbetaling.

§ 6. Kontroll og tilbakebetaling

Reindriftssjefen kan kreve hele eller deler av tilskuddet tilbakebetalt dersom vesentlige forutsetninger for tilskuddet viser seg ikke å være oppfylt.

§ 7. Klageadgang

Reindriftssjefens vedtak etter denne forskrift kan påklages til Landbruks- og matdepartementet etter forvaltningslovens regler.

§ 8. Dispensasjon

Det kan ikke dispenseres fra denne forskrift.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 2. juli 2004 nr. 1094 om tilskudd ved frakt av reinslakt.

19. juni Nr. 712 2008**Forskrift om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomiske tap som reieiere påføres som følge av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. juni 2008 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Formål

Denne kompensasjonsordningen skal bidra til å opprettholde økonomisk og kulturell bærekraft i reindriften ved å forhindre at reindriftsutøvere påføres ekstraordinære kostnader som følge av reaktorulykken i Tsjernobyl.

Tiltakene som er omhandlet i denne forskrift skal resultere i

- a. reduksjon av radioaktivitet i reinkjøtt,
- b. gjenoppbygging av stabile miljøer og strukturer i næringen,
- c. en høyest mulig produksjon av reinkjøtt til omsetning og eget forbruk,
- d. at kassering av rein unngås i størst mulig grad,
- e. en mest mulig kostnadseffektiv oppnåelse av målene.

§ 2. Geografisk virkeområde

Forskriften gjelder for tamreinlag og reinbeitedistrikter sør for Saltfjellet.

§ 3. Vilkår for kompensasjon

For at økonomisk kompensasjon skal kunne innvilges etter denne forskrift må

- a. tiltakene og behovet for anlegg på forhånd være godkjent av reindriftsagronomen,
- b. den endelige plassering i tiltaksgruppe være foretatt av reindriftsagronomen, jf. § 4,
- c. eventuell kassering, jf. § 6, være godkjent av reindriftsagronomen,
- d. eventuelle tap, jf. § 7, være dokumentert og godkjent av reindriftsagronomen,
- e. reinkjøtt være levert slakteri hvor kjøttet kontrolleres av den offentlige kjøttkontrollen.

§ 4. Inndeling i tiltaksgrupper

Reinbeitedistrikter, siida og tamreinlag inndeles i fire tiltaksgrupper,¹ basert på radioaktivitetsnivå målt for levende eller slaktet rein i perioden 1. august–20. desember foregående driftsår, jf. dog § 8 fjerde ledd. Målingene skal være gjennomført slik at de etter gjeldende veterinærforskrifter kan danne grunnlag for beslutning om godkjenning til omsetning eller kassering.

Reinbeitedistrikter, siida og tamreinlag hvor målinger viser et gjennomsnittlig radioaktivitetsnivå per rein på

- a. opp til og med 1,5 kBq/kg, og med ingen verdier på enkeltdyr på over 3,0 kBq/kg, skal plasseres i tiltaksgruppe A. Her gjennomfører reindriftsagronomen ingen tiltak. Det forventes at drift og slakteuttak rettes inn mot målsettingen om minst mulig radioaktivitet i reinkjøtt, selv om nivået er under grensen for særlige tiltak,
- b. opp til og med 1,5 kBq/kg, men med verdier for enkeltdyr på over 3,0 kBq/kg, skal plasseres i tiltaksgruppe B. Her gjennomfører reindriftsagronomen særskilte overvåkningsmålinger av levende rein frem til 20. desember inneværende driftsår. Dersom målingene viser verdier for enkeltdyr over 3,0 kBq/kg, iverksetter reindriftsagronomen tiltak etter bokstavene c eller d,
- c. fra 1,5 til og med 2,5 kBq/kg, skal plasseres i tiltaksgruppe C. Her stimuleres det til fremskyndet kalveslakt før 1. oktober eller i perioden 1. oktober–15. november,
- d. over 2,5 kBq/kg, skal plasseres i tiltaksgruppe D. Her stimuleres det til tidlig kalveslakt før 1. oktober. Dersom det ikke er mulig å benytte tidlig kalveslakt ut fra beiteøkonomiske, driftsmessige eller økonomiske hensyn, kan nedføring benyttes som alternativ.

¹ Jf. oversikt over tiltaksgrupper vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, driftsåret 2003/2004.

§ 5. Utmåling av kompensasjon

Økonomisk kompensasjon for tiltak vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt ytes dels etter fastsatte satser,¹ jf. annet og tredje ledd, og dels etter regning for dokumenterte kostnader, jf. fjerde og femte ledd.

For reinbeitedistrikter, siida og tamreinlag som plasseres i

- a. tiltaksgruppe A ytes ingen økonomisk kompensasjon,
- b. tiltaksgruppe B ytes ingen økonomisk kompensasjon, dersom ikke overvåkningsmålinger medfører overføring til tiltaksgruppe C eller D,
- c. tiltaksgruppe C ytes økonomisk kompensasjon for
  - fremskyndet kalve og simleslakt før 1. oktober etter sats 1,
  - fremskyndet kalve og simleslakt i perioden 1. oktober–15. november etter sats 2. Der det er et klart skille mellom radioaktivitetsnivået i årstidsbeitene, kan reindriftsagronomen godkjenne at det ytes kompensasjon etter sats 2 ved fremskyndet kalveslakt utover 15. november,
- d. tiltaksgruppe D ytes økonomisk kompensasjon for
  - tidlig kalveslakt før 1. oktober etter sats 3,
  - tilleggsfôring etter sats 5 (2,5–5,0 kBq/kg) eller sats 6 (over 5,0 kBq/kg),
  - nedfôring på naturlig beite etter sats 7 (2,5–5,0 kBq/kg) eller sats 8 (over 5,0 kBq/kg),
  - etter søknad kan merutgifter til naturlig nedfôring utover sats 7 eller 8 dekkes dersom tiltaket på forhånd er godkjent av reindriftsagronomen.

Kompensasjon ved fôringstiltak skal dekke utgifter til kjøp og transport av fôr, for merarbeid, for mulig vekttap og nedklassifisering hos reinen, samt eventuelle andre kostnader.

For distrikter/siida/tamreinlag i tiltaksgruppene C og D dekkes etter regning dokumenterte ekstrakostnader til anlegg for gjennomføring av tiltak, når planene på forhånd er godkjent av reindriftsagronomen, jf. § 3 bokstav a. Anlegg etableres og eies av distriktet/ driftsgruppen/tamreinlaget. Arbeid ved bygging av gjerdeanlegg kompenseres ikke. Når gjerdeanlegg benyttes over flere år, kan kostnader til faste anlegg fordeles på opp til tre år.

For distrikter/siida/tamreinlag i tiltaksgruppe D dekkes i tillegg etter regning

- dokumenterte kostnader til veterinærtjeneste,
- transport av rein til fôringsgjerde,
- brøyting av vei til fôringsgjerde,
- direkte kostnader til forberedelse av godkjent fôringstiltak, jf. § 3 bokstav a, som det viser seg unødvendig å gjennomføre, herunder arbeid med lavplukking.

Samlede utgifter til tiltak skal under enhver omstendighet ikke overstige kr 850,- per rein i tiltak.

¹ Jf. gjeldende satser for kompensasjoner for tiltak vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt driftsåret 2003/04.

§ 6. Kassering av reinkjøtt

Det skal normalt ikke ytes erstatning for kassert reinkjøtt. Dersom særlige forhold tilsier det, kan reindriftsagronomen likevel godkjenne erstatning for kassert kjøtt

- a. når det på forhånd er klart at tiltak etter § 4 ikke kan gjennomføres, eller i tilfeller der slike tiltak blir for dyre,
- b. når tiltak er gjennomført i samsvar med godkjente planer, men hvor innholdet av radioaktivitet fortsatt er for høyt til at kjøttet blir godkjent for omsetning,
- c. når tiltak må avbrytes før de er gjennomført,
- d. for enkelt dyr fra tiltaksgruppene A eller C med radioaktivitetsnivå over 3,0 kBq/kg.

Slakt som vil bli kassert, og som reindriftsagronomen har godkjent som erstatningsberettiget etter første ledd, skal leveres til slakteri, jf. § 3 bokstav e.

§ 7. Tap av dyr

Tap av dyr ved måling av radioaktivitet, gjennomføring av nedfôring, jf. § 4, dekkes etter fastsatte satser.¹ Tap av kalv dekkes etter sats 9, mens tap av rein over 1 år dekkes etter sats 10.

Tap etter første ledd kan medregnes som del av slakteuttak i forbindelse med søknad om produksjonstilskudd og kalveslaktetilskudd.²

¹ Jf. gjeldende satser for kompensasjoner for tiltak vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt driftsåret 2003/04.

² Jf. gjeldende forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.

§ 8. Tilgang på ikke forurenset rein til eget hushold

For å sikre at reindriftsutøvere har tilgang til reinkjøtt med verdier under den nasjonale grensen for radioaktiv forurensning i basismatvarer på 600 becquerel per kilo, kan det iverksettes følgende tiltak:

- utvelgelse av rein til eget hushold fra målte dyr ved slakting,
- nedfôring av rein til eget hushold,
- kjøp av rein fra mindre forurensete områder.

Kostnadene med måling og kontroll av radioaktivitet i rein til eget hushold dekkes av myndighetene som for øvrig kontrollmåling.

Det gis kompensasjon for kostnader forbundet med nedfôring og for merkostnader ved kjøp av rein. Dette dekkes etter regning. Ved kjøp av rein dekkes kun kostnadsdifferansen mellom det inntektstap som vil følge av bruk av egen rein og kostnadene ved kjøp av tilsvarende mengde kjøtt fra andre.

Behov for måling av rein til eget hushold utenom ordinær slakting må meldes til myndighetene senest 1 uke før planlagt slakting.

Nødslakt som ikke kan nyttes som egen kost grunnet for høyt radioaktivitetsnivå, eller som leveres slakteri for kassering, jf. § 8, kompenseres som for tap av dyr under nedføring, jf. § 9. Nødslaktingen må være skriftlig dokumentert med attestasjon fra veterinær og reindriftsagronom.

§ 9. Utbetaling og kontroll

Reindriftsagronomen godkjenner og attesterer alle krav om kompensasjoner etter at dyrene er levert offentlig slakteri og godkjent for omsetning. Reindriftssjefen anviser kompensasjonene til utbetaling. For føring kan inntil 60 % av den beregnede kompensasjonen utbetales når føringen starter.

I særlige tilfeller, hvor bestemmelsene ovenfor ikke er dekkende i samsvar med § 1, har reindriftsagronomen fullmakt til å praktisere forskriften slik at målsettingen i § 1 i størst mulig grad oppfylles.

§ 10. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 19. juni 2008. Samtidig oppheves forskrift 16. september 1999 nr. 1161 om kompensasjon for utgifter, merarbeid og økonomiske tap som reineiere påføres som følge av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt.

24. juni Nr. 713 2008

Forskrift om tvangsmulkt og lovbrotsgebyr etter omstillingslova

Heimel: Fastsett av Nærings- og handelsdepartementet 24. juni 2008 med heimel i lov 6. juni 2008 nr. 38 om meldeplikt ved nedlegging av næringsverksemd (omstillingslova) § 7 og § 8, jf. delegeringsvedtak 6. juni 2008 nr. 543. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Verkeområde

Forskrifta har reglar om pålegging av tvangsmulkt og lovbrotsgebyr etter føresegnene i omstillingslova § 7 og § 8.

§ 2. Tvangsmulkt

Tvangsmulkt etter omstillingslova § 7 kan fastsetjast som ei laupande dagmulkt eller som eit eingongsbeløp. Om plikta til å betale eit eingongsbeløp ikkje er oppfylt innan fristen, kan det fastsetjast eit nytt eingongsbeløp med ny frist. Laupande dagmulkt lauper både på vyrkedagar og fridagar og held fram til plikta vert oppfylt.

Tvangsmulkt kan berre gjevast ved alvorlege brot på pliktene etter § 3, § 4 eller § 6. Som alvorlege brot reknast blant anna at det ikkje er sendt inn melding i det heile, eller at meldinga er so mangelfull eller at endeleg avgjerd om nedlegging er treft så kort tid etter meldinga er sendt inn, at fylkeskommunen ikkje har hatt høve til å gjennomføre behandling av meldinga, jf. omstillingslova § 5.

Har fylkeskommunen fastsett laupande tvangsmulkt, skal mulkta kunne setjast til opp til halvparten av grunnbeløpet i folketrygda (G) per dag.

Har fylkeskommunen fastsett eit eingongsbeløp kan mulkta ikkje setjast høgare enn 5 G. Ved fastsetjing av storleiken på mulkta skal det takast omsyn til at mulkta skal få tilstrekkeleg førebyggjande verknad. Ved vurderinga kan ein sjå hen til kor grovt lovbrottet er og til bedrifta sin storleik, mellom anna omsetnad og tal på tilsette.

Fylkeskommunen fastset frist for betaling etter reglane i omstillingslova § 7 andre ledd. Frist for betaling av eingongsbeløp skal vere minst ei veke etter at underretning med pålegg om tvangsmulkt er motteke av bedrifta. Mulkta forfell til betaling første vyrkedag etter at fristen er ute. Laupande dagmulkt forfell til betaling i daglege terminar frå og med første vyrkedag etter at fristen er ute. Ved forseinka betaling gjeld forsinkelsesrentelova.

§ 3. Lovbrotsgebyr

Lovbrotsgebyr etter omstillingslova § 8, jf. § 4, kan ikkje setjast høgare enn 5 G. Ved fastsetjing av storleiken på gebyret skal det takast omsyn til at gebyret skal få tilstrekkeleg førebyggjande verknad. Ved vurderinga kan ein sjå hen til kor grovt lovbrottet er og til bedrifta sin storleik, mellom anna omsetnad og tal på tilsette.

Lovbrotsgebyr kan berre ileggast ved alvorlege brot på § 4. Som alvorlege brot reknast mellom anna at avgjerd om nedlegging er treft før melding er sendt inn, eller at avgjerd er treft så kort tid etter meldinga er sendt inn at fylkeskommunen ikkje har hatt høve til å gjennomføre behandling av meldinga, jf. omstillingslova § 5.

Frist for å betale lovbrotsgebyret skal vere to veker etter at underretning med pålegg om lovbrotsgebyr er motteke av bedrifta. Gebyret forfell til betaling første vyrkedag etter at fristen er ute. Ved forseinka betaling gjeld forsinkelsesrentelova.

§ 4. Inndriving av tvangsmulkt og lovbrotsgebyr

Tvangsmulkt og lovbrotsgebyr skal betalast til statskassen. Fylkeskommunen sender påkrav om tvangsmulkt og lovbrotsgebyr som er forfalle. Blir beløpet ikkje betalt, skal kravet sendast til namsstyresmakta for inndriving.

§ 5. Ettergjeving

Fylkeskommunen kan etter søknad heilt eller delvis ettergje pålagt lovbrotsgebyr eller tvangsmulkt om det vert godtgjort at det låg føre særskilte omstende som gjorde det svært vanskeleg å oppfylle pliktene etter omstillingslova § 3, § 4 eller § 6.

Søknad om ettergjeving må setjast fram for fylkeskommunen innan ein månad etter at vedtak om ilegging av lovbrotsgebyr eller tvangsmulkt er motteke av bedrifta.

Fylkeskommunens vedtak i sak om ettergjeving kan påklagast til Fylkestinget etter reglane i forvaltningslova § 28 flg.

§ 6. Klage

Vedtak om lovbrotsgebyr eller tvangsmulkt kan klagast inn for Fylkestinget etter reglane i forvaltningslova § 28 flg.

§ 7. Iverksetjing

Forskrifta gjeld frå 1. juli 2008.

25. juni Nr. 714 2008

Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 25. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5-4 fjerde ledd og § 22-2 andre ledd, lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 6-2, lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) § 5-1 siste ledd og lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 5-5 nr. 1 og nr. 2. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Kapittel I

§ 1. Trygden yter stønad dersom lege er søkt for sykdom eller mistanke om sykdom, for skade eller lyte, for veiledning i familieplanlegging, ved svangerskap og ved fødsel. Det ytes ikke stønad til kosmetiske inngrep som ikke er overveiende medisinsk indisert.

Det samme gjelder ved påregnelige følgetilstander etter slike inngrep.

Det ytes også stønad i forbindelse med cervixcytologiske undersøkelser som utføres etter innkalling som ledd i et fastsatt screeningprogram.

§ 2.

1. Utgifter til legehjelp hos allmennpraktiserende lege og privatpraktiserende spesialist dekkes etter takstene i kapittel II.

Stønad ytes etter de takstene som gjelder på behandlingstiden.

2. Arbeids- og velferdsetaten kan inngå avtale med legen om direkte oppgjør, jf. folketrygdloven § 22-2 andre ledd. Stønaden utbetales i så fall direkte til legen. Legen har da ikke rett til å kreve av medlemmet den delen av legehonoraret som trygden dekker. Arbeids- og velferdsdirektoratet fastsetter nærmere regler for direkte oppgjør. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan også inngå avtale med Den norske legeförening om direkte oppgjør mellom Arbeids- og velferdsetaten og medlemmer av Legeföreningen. Slik avtale erstatter med kollektiv virkning individuelle avtaler med medlemmer av Legeföreningen.
3. Når lege, herunder turnuslege, mottar lønn fra kommunen for pasientbehandling i kontorpraksis eller ved legevakt, utbetales stønaden til kommunen. Det samme gjelder for stønad til svangerskapskontroller og veiledning i familieplanlegging som utføres av lege ansatt i helsestasjon.
4. Trygden yter ikke stønad til legehjelp som utføres av en bedriftslege i den fastsatte arbeidstiden. Utgifter til laboratorieprøver og røntgenundersøkelser som bedriftslegen rekvirerer fra utenforstående laboratorie- og røntgenvirksomhet, dekkes likevel ved konkret mistanke om sykdom.

§ 3. Trygden yter stønad etter honorartakstene:

1. Ved kontrollundersøkelser under svangerskap, ved fødsel og ved behandling for sykdom i forbindelse med svangerskap og fødsel, og for en undersøkelse etter fødselen.
2. Ved behandling av skade eller sykdom som går inn under folketrygdloven kapittel 13, jf. lovens § 5-25 og under lovene om krigspensjonering. For militærpersoner er det likevel et vilkår at legehjelpen ikke gis av militærlege.
3. Ved behandling av et medlem som er innsatt i fengselsvesenets anstalter, dersom legehjelpen gis ved annet personell enn det som er knyttet til fengselshelsetjenesten.
4. Ved behandling hvor pasientens tilstand er til hinder for at legen kan innkreve egenandelen, f.eks. ved alvorlige sinnslidelser, akutte større skader, bevisstløshet og dødsfall. Legen må kort begrunne kravet overfor Arbeids- og velferdsetaten. I tillegg til behandlingstaksten dekkes også utgifter til bandasjemateriell, infusjonsvæsker, oksygen og medikamenter som medgår ved behandlingen etter egen spesifisert regning. Dette gjelder ikke når hjelpen gis ved tilkalt ambulansse.
5. Ved psykoterapeutisk behandling av barn og ungdom under 18 år.
6. Ved behandling av barn under 12 år.
7. Ved undersøkelse, behandling og kontroll for allmennfarlige smittsomme sykdommer. Med allmennfarlige smittsomme sykdommer menes følgende sykdommer (jf. forskrift 1. januar 1995 nr. 100 om allmennfarlige smittsomme sykdommer):

Alvorlig, akutt luftveis-syndrom, SARS	Kopper	Sykdom forårsaket av enteropatogen
Botulisme	Legionellose	E coli (enterohemoragisk)
Chlamydiainfeksjon, genital	Lepra	E coli/EHEc, enteroinvasiv
Difteri	Meningokokksykdom	E coli/EIEc, enteropatogen
Flekkyfus	Miltbrann	E coli/ETEc, enterotoksigen
Gonoré	Paratyfoidfeber	E coli/ETEc, enteroaggregativ
Gulfeber	Pest	E coli/EAggEC
Hemoragisk feber	Poliomyelitt	Sykdom forårsaket av meticillinresistente gule stafylokokker
Hepatitt A-virusinfeksjon	Rabies	
Hepatitt B-virusinfeksjon	Shigellose	Sykdom forårsaket av multiresistente pneumokokker
Hepatitt C-virusinfeksjon	Syfilis	
Hepatitt D-virusinfeksjon	Tilbakefallsfeber	
Hepatitt E-virusinfeksjon	Tuberkulose	Sykdom forårsaket av vancomycinresistente enterokokker
HIV-infeksjon	Tyfoidfeber	
Kikhoste		
Kolera		

Det ytes godtgjørelse etter honorartakstene dersom

- en pasient har grunn til å anta seg smittet med allmennfarlig smittsom sykdom og oppsøker lege for nødvendig undersøkelse etter smittevernloven § 5–1, eller
- en lege under konsultasjon får mistanke om at pasienten har en allmennfarlig smittsom sykdom og etter samtykke fra pasienten setter i verk nødvendig undersøkelse etter smittevernloven § 3–5, eller
- legen har oppfordret eller pålagt pasienten å møte til konsultasjon for allmennfarlig smittsom sykdom for å foreta undersøkelse som ledd i smitteoppsporing etter smittevernloven § 3–6, eller
- det er behov for behandling eller kontroll for allmennfarlig smittsom sykdom.

Det ytes ikke stønad til dekning av utgifter til undersøkelser etter denne bestemmelsen uten at pasienten har grunn til å anta seg smittet eller legen får mistanke om at pasienten har en allmennfarlig smittsom sykdom.

Legen skal i pasientens journal begrunne at et eller flere av vilkårene for stønad etter honorartakstene er oppfylt.

Det ytes stønad etter denne bestemmelse til den som oppholder seg i Norge, selv om vedkommende ikke er medlem i folketrygden.

§ 4. Ved krav om stønad til legehjelp skal medlemmet legge fram spesifisert og kvittert regning fra legen senest førstkommende måned etter behandlingsdagen. Regningen må i tillegg til kontaktform, diagnose, tariffnummer, dato og klokkeslett for de utførte legebehandlingene, inneholde alle opplysninger som er nødvendige for å avgjøre stønadskravet.

Legen plikter å utstede regning som nevnt på blankett fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

§ 5. Arbeids- og velferdsetaten skal revidere og kontrollere legeregning som medlemmet har levert, og utbetale stønaden til medlemmet snarest mulig, og senest en måned etter at regningen er mottatt.

Stønaden kan ikke innkasseres gjennom legen, ved transport eller ved fullmakt på annen måte.

Hvis et medlem overfor legen har erklært seg ute av stand til å betale den delen av honoraret som stønaden vil utgjøre, kan Arbeids- og velferdsetaten etter å ha undersøkt forholdet, utbetale stønaden direkte til legen.

§ 6. (Opphevd.)

§ 7. Når et medlem blir erklært arbeidsufør plikter legen å sende blanketten «Medisinsk vurdering av arbeidsmulighet ved sykdom» del A direkte til Arbeids- og velferdsetaten samme dag som legesøkningen har funnet sted. Del B, C og D av blanketten leveres til medlemmet.

Legen skal på blanketten dokumentere at medlemmet er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som skyldes sykdom eller skade. Dersom medlemmet ikke er i arbeidsrelatert aktivitet, og dette skyldes medisinske grunner som klart er til hinder for slik aktivitet, skal legen senest når arbeidsuførheten har vart i 8 uker utstede del II av «Medisinsk vurdering av arbeidsmulighet ved sykdom».

«Medisinsk vurdering av arbeidsmulighet ved sykdom» utstedes på blankett fastsatt av Arbeids- og velferdsdirektoratet og skal være fullstendig utfyllt i samsvar med Arbeids- og velferdsdirektoratets retningslinjer. Legen skal bygge utstedelse av blanketten på en personlig undersøkelse av pasienten. Dokumentasjon av arbeidsuførhet bør som hovedregel ikke gis for et lengre tidsrom enn 14 dager om gangen.

§ 8. Hvis medlemmet ikke kan møte fram på behandlingsstedet på grunn av sin helsetilstand, dekker kommunen reiseutgiftene for allmennpraktiserende lege etter lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 5–1 tredje og fjerde ledd. Det regionale helseforetaket dekker reiseutgiftene for privatpraktiserende legespesialist etter lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2–1a første ledd nr. 6.

Trygden yter reisetillegg, som utbetales direkte til legen mot innsending av spesifisert regning, jf. § 4.

§ 9. (Opphevd.)

§ 10. (Opphevd.)

§ 11. (Opphevd.)

Kodeforklaringer:

– * (asterisk)

betyr at takstene er forbeholdt spesialistpraksis (ikke spesialist i allmennmedisin eller samfunnsmedisin). Øvrige takster kan benyttes av alle leger, jf. dog eventuelle merknader om godkjenningskrav eller liknende.

– Bokstavene d eller k i takstnummerkoden

står for dagtakst eller kvelds-, natt- og helgetakst. For takster uten disse bokstavene skilles det ikke mellom dag/kveld/natt/helgedag.

– Forkortelser:

Hon. – står for honorar, og angir takstbeløpet i kroner.

Ref. – står for refusjonsandel.

Egen. – står for egenandel.

Merk. – står for merknad.

Rep. – står for repetisjon.

– Repetisjoner:

0 – betyr at taksten ikke kan repeteres på samme regningskort, dvs. at prosedyre/undersøkelse/behandling refunderes én gang selv om den gjentas.

50 % – betyr at taksten kan repeteres én gang med halvparten av takstbeløpet.

Rep. – betyr at taksten kan repeteres flere ganger på samme regningskort. Står det i stedet et tall, kan taksten repeteres dette antall ganger.

Rep. 50 % – betyr at taksten kan repeteres flere ganger, men at det for hver av repetisjonene bare kan beregnes halv takst.

Kapittel II. Takster for allmennpraktiserende lege og privatpraktiserende spesialist

Takster fra 1. juli 2007

A. Enkle pasientkontakter

B. Konsultasjoner og sykebesøk

C. Reisetillegg, ledsagelse av pasient og skyssgodtgjørelse

D. Kvelds-, natt- og helgedagstillegg

E. Prosedyretakster

F. Laboratorieundersøkelser og prøver

G. Radiologi

A. Enkle pasientkontakter

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
1ad	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved personlig frammøte og ved bud. Gjelder ikke når kontakten/forespørselen resulterer i skriving av resept, sykmelding, rekvisisjon eller henvisning, jf. takst 1h. Ugyldig takstkombinasjon: 1ak, b, c, d, f, g og h, 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 612, 621, 622, 623, 624	50,-	15,-	35,-	A1	0
1ak	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved personlig frammøte og ved bud. Gjelder ikke når kontakten/forespørselen resulterer i skriving av resept, sykmelding, rekvisisjon eller henvisning, jf. takst 1h. Ugyldig takstkombinasjon: 1ad, b, c, d, f, g og h, 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 612, 621, 622, 623, 624	70,-	35,-	35,-	A1, D1	0
1bd	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved brev eller telefon. Gjelder ikke når kontakten/forespørselen resulterer i skriving av resept, sykmelding, rekvisisjon eller henvisning, jf. takst 1h. Ugyldig takstkombinasjon: alle	50,-	50,-	0,-	A1	0

1bk	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning ved brev eller telefon. Gjelder ikke når kontakten/forespørselen resulterer i skriving av resept, sykmelding, rekvisisjon eller henvisning, jf. takst 1h. Ugyldig takstkombinasjon: alle	70,-	70,-	0,-	A1, D1	0
1e	Taking og undersøkelse av hemoglobin, blodsenkning og telling av hvite blodlegemer og mikroskopering av urinsediment. Ugyldig takstkombinasjon: 1b, d, f, g og h, 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 701a, 217c, 612, 621, 622, 623, 624	50,-	3,-	47,-		0
1f	Telefonsamtale eller skriftlig kommunikasjon om enkeltpasienter med fysioterapeut, kiropraktor, kommunal helse- og sosialtjeneste (pleie- og omsorgstjeneste, helsestasjon, skolehelsetjeneste og sosialkontor) og bedriftshelsetjeneste, samt med farmasøyt på apotek i forbindelse med legemiddelassistert rehabilitering (LAR) og multidosebehandling. Legen må på anmodning oppgi hvem/hvilken instans man har vært i kontakt med. Ugyldig takstkombinasjon: alle	80,-	80,-	0,-		0
1g	Enkel pasientkontakt, forespørsel, rådgivning per telefon mellom kl. 23 og 08. Taksten kan bare benyttes under legevakt i vakttdistrikt uten tilstedevakt. Ugyldig takstkombinasjon: alle	200,-	200,-	0,-	A1	0
1h	Skriving av resept, utfylling av sykmeldingsattest del I, rekvisisjon til røntgen og fysioterapi og henvisning til spesialist på gul blankett fra RTV ved enkel pasientkontakt. Taksten inkluderer forespørsel, rådgivning. Ugyldig takstkombinasjon: alle unntatt 8, 1e og 701-743	50,-	15,-	35,-	A1	0

Merknad A1

Når en enkel pasientkontakt ved fram møte, bud, skriftlig eller per telefon resulterer i skriving av resept, sykmeldingsattest del I, rekvisisjon til røntgen eller fysioterapeut eller henvisning til spesialist på gul blankett fra Arbeids- og velferdsdirektoratet, kan takst 1h benyttes, men ikke takstene 1a, 1b, 1c eller 1d.

Taksten kan ikke benyttes:

- ved telefonhenvendelser om timeavtale eller sykebesøk uten samtidig rådgivning
- ved enkel beskjed om prøveresultat uten samtidig rådgivning
- ved telefonsamtale med kolleger
- ved innringing av resept til apotek.

B. Konsultasjoner og sykebesøk**Merknad B1**

Takstene for konsultasjoner/sykebesøk innbefatter

- hemoglobin, blodsenkning, hematokrit
- telling av hvite og røde blodlegemer
- enkel urinundersøkelse og mikroskopi av urin.

Enkle behandlinger som:

- intramuskulære injeksjoner av vanlige medikamenter
- overflateanestesi (OVA)
- fjerning av overflatiske fremmedlegemer i hud og slimhinne
- åpning av overflattisk abscess
- skriving av resept
- utfylling av sykmeldingsattest Del I
- henvisninger og rekvisisjoner.

Konsultasjon

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
2ad	Konsultasjon hos allmennpraktiserende lege. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ak, 3, 4, 11 med unntak av 11e, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 621, 622, 623, 624	130,-	0,-	130,-	B1, B2, B6	0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
2ak	Konsultasjon hos allmennpraktiserende lege. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ad, 3, 4, 11 med unntak av 11e, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 621, 622, 623, 624	237,-	17,-	220,-	B1, B2, B6, D1	0
2bd	Tillegg ved konsultasjon hos fastlege for pasient som ikke er tilknyttet fastlegeordningen. Taksten refunderes ikke av trygden. Taksten kan ikke kreves ved øyeblikkelig hjelp, jf. helsepersonelloven § 7. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ak, 2ck, 2hd, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 621, 622, 623, 624	110,-	0,-	110,-		0
2cd	Tillegg for tidsbruk ved konsultasjonsvarighet utover 20 min. per påbegynt 15 min. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ak, 2ck, 3, 4, 11 med unntak av 11e, 12, 13, 101, 102, 213, 215, 217c, 612, 615, 621, 622, 623, 624	130,-	130,-	0,-	B6	rep.
2ck	Tillegg for tidsbruk ved konsultasjonsvarighet utover 20 min. per påbegynt 15 min. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ad, 2cd, 3, 4, 11 med unntak av 11e, 12, 13, 101, 102, 213, 215, 217c, 615, 621, 622, 623, 624	130,-	130,-	0,-	B6, D1	rep.
2dd	Tillegg for allmennlege som har fått godkjent videre- og etterutdanningsprogram i henhold til spesialistreglene i allmennmedisin i Norge i løpet av de siste 5 år. Taksten gjelder også de 5 første årene etter at legen er godkjent spesialist i allmennmedisin i Norge første gang. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2dk, 3, 4, 11 med unntak av 11e, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	70,-	40,-	30,-	B2, B6	0
2dk	Tillegg for allmennlege som har fått godkjent videre- og etterutdanningsprogram i henhold til spesialistreglene i allmennmedisin i Norge i løpet av de siste 5 år. Taksten gjelder også de 5 første årene etter at legen er godkjent spesialist i allmennmedisin i Norge første gang. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2dd, 3, 4, 11 med unntak av 11e, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	80,-	50,-	30,-	B2, B6, D1	0
2ed	Gruppebehandling per pasient for veiledning, instruksjon i egenbehandling og bygging av selvhjelpsnettverk innen en gruppe av pasienter med kroniske sykdommer eller funksjonshemninger. Varighet 3/4–1 time for gruppe m/inntil 7 pasienter. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2a, 2c, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 217c, 621, 622, 623, 624	225,-	95,-	130,-	B1, B2	5
2fk	Konsultasjon og tillegg for utrykning til kontor ved øyeblikkelig hjelp under legevakt når skyssmiddel er benyttet, for første pasient. Det kan i tillegg beregnes reisetillegg og skyssgodtgjørelse. Taksten kan ikke benyttes ved tilstedevakt. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ad, 2ak, 2cd, 2ed, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623, 624	370,-	150,-	220,-	B1, D1	0
2gd	Tillegg ved konsultasjon hos fastlege for fornyet vurdering (second opinion) av pasient tilknyttet fastlegeordningen. Det er en forutsetning for å benytte taksten at legen sender skriftlig rapport (journalnotat) til pasientens fastlege. Taksten kan ikke kreves: – der legen og pasientens lege er i samme gruppepraksis/kontorfellesskap – der legen vikarierer for pasientens lege – under kommunalt organisert legevakt. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ak, 2ck, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 217c, 621, 622, 623, 624	150,-	150,-	0,-	B2	0
2hd	Tillegg ved konsultasjon hos fastlege for pasient som er tilmeldt annen fastlege, herunder asylsøkere som ikke er tildelt fastlege og borgere av EØS-land som ikke er	50,-	50,-	0,-	B2	0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
	medlemmer av folketrygden. Taksten kan ikke kreves: – der legen og pasientens lege er i samme gruppepraksis/kontorfelleskap – der legen vikarierer for pasientens lege – der legen mottar pasienten under avtalt kollegial fraværdekning eller annen samarbeidsordning med pasientens lege – under kommunalt organisert legevakt. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2ak, 2bd, 2ck, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 621, 622, 623, 624					
*3ad	Konsultasjon hos spesialist. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 11, 12, 13, 14, 15, 217c, 621, 622, 623	280,-	0,-	280,-	B1, B2, B3	0
*3bd	Tillegg for tidsbruk ved konsultasjon hos spesialist utover 20 min. per påbegynt 15 min. Taksten kan bare benyttes av spesialister som er oppført under takstene 4a1 og 4c1. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 4, 11, 12, 13, 101, 102, 213, 215, 217c, 612, 615, 621, 622, 623, 624, 651	75,-	75,-	0,-		rep.
*3c	Tillegg for pasient som ikke har henvisning fra lege. Taksten refunderes ikke av folketrygden. Ugyldig takstkombinasjon: alle unntatt 3a	170,-	0,-	170,-	B3	

Merknad B2

For bestilt time som ikke benyttes, dvs. at pasienten uteblir uten varsel eller avbestiller senere enn 24 timer før avtalt tid, kan pasienten avkreves konsultasjonshonorar. Dette dekkes ikke av folketrygden. Beløpet anses ikke som godkjent egenandel etter bestemmelser gitt med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 5–3. Slik betaling kan kreves av alle pasienter som er fritatt for betaling av egenandel. Pasienter som bestilte time hos legespesialist skal informeres om plikten til å betale ved uteblivelse. Dersom behandling, undersøkelse eller kontroll hos legespesialist er forsinket med mer enn én time etter avtalt tid og pasienten ikke har fått melding om forsinkelsen før oppmøte, er det ikke anledning til å kreve egenandel for tjenesten. Pasienten skal bli informert om årsaken til forsinkelsen. Hvis mulig skal pasienten varsles om forsinkelsen før oppmøte.

Merknad B3

Ved konsultasjon med pasient som ikke har henvisning fra lege, kiropraktor eller manuellterapeut kan spesialisten ikke innkreve takster ut over 3a og 3c. Det gjelder også ved psykoterapi. Det kreves ikke henvisning ved øyeblikkelig hjelp og nødvendig oppfølging av denne tilstanden. Med øyeblikkelig hjelp menes arbeid innenfor spesialiteten som ikke kan utsettes til neste dag. En henvisning gjelder til behandlingen for den aktuelle sykdomstilstanden er avsluttet. Henvisningen skal følge første regningskort for behandlingen. Kravene til henvisning gjelder ikke for pasienter hos leger som omfattes av overgangsordningen etter § 2 punkt 1 i forskrift om rett til trygderefusjon (dvs. leger som hadde rett til fusjonsrett per 1. juli 1998 og er over 70 år per 1. juli 2006) eller for pasient som hadde et fast etablert pasientforhold til spesialist i gynekologi før 1. juni 2001.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*4a1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved godkjent spesialist i anesthesiologi, fysikalsk medisin og rehabilitering, hudsykdommer, indremedisin/kirurgi med tilhørende subspecialiteter, nevrologi, pediatri, psykiatri (barnepsykiatri), revmatologi, yrkesmedisin og onkologi (etter henvisning). Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3b, 4b, 4c, 11, 13, 14, 15, 217c	215,-	215,-	0,-	B3, B4	0
*4b1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved andre godkjente spesialister (etter henvisning). Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3b, 4a, 4c, 11, 13, 14, 15, 217, 621, 622, 623, 624	127,-	127,-	0,-	B3, B4	0
*4c1	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved øyeblikkelig hjelp hos pediater. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3b, 4a, 4b, 4c2, 11, 13, 14, 15, 621, 622, 623, 624	200,-	200,-	0,-	B3, B4	0
*4c2	Tillegg for fullstendig undersøkelse ved øyeblikkelig hjelp hos øvrige spesialister.	80,-	80,-	0,-	B3, B4	0

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
	Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3b, 4a, 4b, 4c1, 11, 13, 14, 15, 621, 622, 623, 624					
*4da	Genetisk veiledning og utredning ved spesialist, for første halvtime takst nr. 3a og 4b1					
*4db	Genetisk veiledning og utredning ved spesialist, for hver påbegynt halvtime etter første. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3b, 4a, 11, 12, 21, 22, 217c	124,-	124,-		0,-	rep.

Merknad B4

Det må foreligge henvisning fra lege, kiropraktor eller manuellterapeut. Henvisningen skal følge regningskortet. Undersøkelsen skal omfatte nøyaktig opptak av sykehistorie samt fullstendig status presens for den respektive spesialitet. Spesialisten skal sende skriftlig rapport (epikrise) til henvisende behandler og, under forutsetning om tilsagn fra pasienten eller dennes verge, også til pasientens faste lege. Rapporten skal redegjøre for diagnose, behandling og vurdering. Takstene 4a1 og 4b1 kan benyttes inntil én gang per år for samme sykdom/skade/tilstand. Det kreves ikke henvisning for å benytte takst 4c ved øyeblikkelig hjelp. Ved øyeblikkelig hjelp må problemstillingen anføres på regningskortet. Regelen om fullstendig undersøkelse og rapport til pasientens faste lege forutsettes fulgt.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
5	Utskrift/kopiering av pasientjournal Taksten refunderes ikke av folketrygden. Ugyldig takstkombinasjon: alle	85,-	0,-	85,-		
7	Tillegg for undersøkelse/behandling av døve, språksvake og fremmedspråklige i de tilfeller det er nødvendig med tolk. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2c, 3b, 11c, 12c	230,-	230,-		0,-	0

Takst	Tekst	Hon.	Merk.	Rep.
8	Ekspedisjonsgebyr Utgifter og arbeid ved forsendelse etter pasientens ønske av resepter, rekvisisjoner, henvisninger eller lignende per brev, faks, telefon eller e-post. Taksten dekkes ikke av folketrygden.	50,-		0

Satser for forbruksmateriell

Takst	Tekst	Hon.	Merk.	Rep.
10a	Materiellgruppe 1 – Utstyr til gynekologisk undersøkelse, herunder tupfere, engangsspekulum, etc. – Utstyr til anoskopi uten lyskilde – Elastiske bind		40,-	B5 rep.
10b	Materiellgruppe 2 – Utstyr til spirometri – Utstyr til EKG – Glukose/materiell til karbohydratbelastning – Utstyr til prøvetaking fra livmorhulen – Utstyr til rektoskopi/anoskopi m/lyskilde – Materiell ved sårskift, herunder salvekompresser, bind, sterile kompresser etc.		75,-	B5 rep.
10c	Materiellgruppe 3 – Materiell ved mindre kirurgiske inngrep, herunder suturmateriale, bedøvelsesmidler, bandasjemateriell og øvrig forbruksmateriell – Utstyr til kateterisering (ekskl. kateter)		110,-	B5 rep.
10d	Materiellgruppe 4 – Materiell ved større kirurgiske inngrep, herunder suturmateriell, bedøvelsesmidler, bandasjemateriell og øvrig forbruksmateriell – Materiell til behandling//skifting av større sår og skader		145,-	B5 rep.

Merknad B5

Beløpene kan repeteres/kombineres hvis det er gjort flere inngrep/flere prosedyrer.

Pasienten må i tillegg dekke utgifter til materiell eller legemidler som ikke er dekket av de ovenstående fastsatte honorar som for eksempel gips, spiral, kateter, vaksiner, legemidler, ortoser, etc., etter legens kostnad.

Engangsutstyr som f.eks. sprøyter mv. kan det ikke beregnes ekstra for, da disse utgifter inngår i taksten.

Takstene 10a til 10d refunderes ikke av folketrygden. Folketrygden dekker slike utgifter kun ved tilfeller som går inn under folketrygdlovens kapittel 13 og denne forskrifts § 3 nr. 4.

*Sykebesøk**Merknad B6*

Legen har krav på takst for sykebesøk, reisetillegg og skyssgodtgjørelse dersom pasienten på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte frem på behandlingsstedet. Når legen må rykke ut fra hjemmet til kontoret for øyeblikkelig hjelp, benyttes takst 2fk for første pasient.

Ved sykebesøk hvor flere pasienter tilses samtidig i samme:

- husstand
- pensjonat
- fartøy
- aldershjem mv.

beregnes honorar/refusjon som for sykebesøk og eventuelle reisetillegg og skyssgodtgjørelse bare for én pasient. For de øvrige godtgjøres det som for konsultasjoner. Takst 11e kan i disse tilfeller benyttes ved kronisk sykdom hos egne pasienter.

Ved besøk hos pasienter i det hus hvor legen bor, har kontor eller arbeider og på fartøy hvor legen oppholder seg eller arbeider, beregnes konsultasjonstakst. I større bygninger gjelder sistnevnte regel for sykebesøk bare i den oppgang hvor legen bor. Det beregnes honorar som for sykebesøk for hver pasient ved behandling av medlem som er innsatt i fengsel, dersom legehjelpen gis ved annet personell enn det som er knyttet til fengselshelsetjenesten, se forskriftens § 3 nr. 3.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
11ad	Sykebesøk ved allmennpraktiserende lege. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 11ak, 12, 13, 14, 15, 217c	180,-	0,-	180,-	B1, B6, B7	0
11ak	Sykebesøk ved allmennpraktiserende lege. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 11ad, 12, 13, 14, 15, 217c	370,-	75,-	295,-	B1, B6, B7, D1	0
11bd	Tillegg for sykebesøk ved fastlege for pasient som ikke er tilknyttet fastlegeordningen. Taksten refunderes ikke av trygden. Taksten kan ikke kreves ved øyeblikkelig hjelp, jf. helsepersonelloven § 7. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 11ak, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 155, 217c	110,-	0,-	110,-	B7	0
11cd	Tillegg for tidsbruk ved sykebesøksvarighet utover 30 min. per påbegynt 15 min. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 12, 13, 14, 15, 217c, 612, 615	120,-	120,-	0,-	B7	rep.
11ck	Tillegg for tidsbruk ved sykebesøksvarighet utover 30 min. per påbegynt 15 min. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 12, 13, 14, 15, 217c, 612, 615	140,-	140,-	0,-	B7, D1	rep.
11dd	Tillegg for allmennlege som har fått godkjent videre- og etterutdanningsprogram i henhold til spesialistreglene i allmennmedisin i Norge i løpet av de siste 5 år. Taksten gjelder også de 5 første årene etter at legen er godkjent spesialist i allmennmedisin i Norge første gang. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 11dk, 12, 13, 14, 15, 217c	80,-	50,-	30,-	B7	0
11dk	Tillegg for allmennlege som har fått godkjent videre- og etterutdanningsprogram i henhold til spesialistreglene i allmennmedisin i Norge i løpet av de siste 5 år. Taksten gjelder også de 5 første årene etter at legen er godkjent spesialist i allmennmedisin i Norge første gang. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 11dd, 12, 13, 14, 15, 217c	90,-	60,-	30,-	B7, D1	0

11e	Tillegg ved sykebesøk til egne pasienter med kronisk, alvorlig sykdom. Taksten kan ikke benyttes ved legevakt. Når sykebesøk foretas etter kl. 16, eller på søn-/helgedager, dag før disse og på offentlig høytidsdag, kan for øvrig kveldstakster benyttes. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 3, 4, 11bd, 11id, 12, 13, 14, 15	400,-	400,-	0,-	B7	0
11f	Tillegg ved aktivt redningsarbeid ved ulykke, gjenopplivning, fødselshjelp og prehospitaletrombolysed ved akutt hjerteinfarkt	320,-	320,-	0,-		0
11gd	Tillegg for sykebesøk ved fastlege for fornyet vurdering (second opinion) av pasient tilknyttet fastlegeordningen. Det er et vilkår for å benytte taksten at legen sender skriftlig rapport (journalnotat) til pasientens fastlege. Taksten kan ikke kreves: – der legen og pasientens lege er i samme gruppepraksis/kontorfellesskap – der legen vikarierer for pasientens lege – under kommunalt organisert legevakt. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 6, 11ak, 11bd, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 15, 217c	150,-	150,-	0,-	B7	
11hd	Tillegg for sykebesøk ved fastlege for pasient som er tilmeldt annen fastlege, herunder asylsøkere som ikke er tildelt fastlege og borgere av EØS-land som ikke er medlemmer av folketrygden. Taksten kan ikke kreves: – der legen og pasientens lege er i samme gruppepraksis/kontorfellesskap – der legen vikarierer for pasientens lege – der legen mottar pasienten under avtalt kollegial fraværdekning eller annen samarbeidsordning med pasientens lege – under kommunalt organisert legevakt. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 11ak, 11bd, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 15, 217c	50,-	50,-	0,-	B7	
11id	Tillegg for sykebesøk ved avbrudd (øyeblikkelig hjelp) i ordinær kontorpraksis (kl. 08–16). Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 11ak, 11ck, 11e, 12, 13, 14, 15, 217c	370,-	370,-	0,-	B7	0
*12ad	Sykebesøk ved spesialist. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 11, 12ak, 14, 15, 217c	280,-	0,-	280,-	B1, B6, B7	0
*12bd	Tillegg for sykebesøk utført av spesialist ved avbrudd (øyeblikkelig hjelp) i ordinær kontorpraksis (kl. 08–16). Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 11, 12ak, 14, 15, 217c	140,-	140,-	0,-	B6, B7	0
*12cd	Tillegg for tidsbruk ved sykebesøksvarighet utover 30 min. per påbegynt 15 min. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 11, 12ck, 13, 14, 15, 217c, 609, 612, 615	95,-	95,-	0,-	B7	rep.
*13d	Tillegg for psykiatrisk undersøkelse ved nevrolog, nevrokirurg, psykiater, barnpsykiater og geriater. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 12c, 217c	173,-	173,-	0,-	B3, B7	0

Merknad B7**Besøksrunde**

Ved flere sykebesøk under samme reise beregnes reisetillegget på grunnlag av den samlede tid for besøksrunden fratrukket medgått tid for sykebesøk. Avstigning merkes med A på det enkelte kort. Antall besøk, samlet reisetid og sum reisetillegg oppgis på regningskortet for siste besøk. Regningskortene for den enkelte besøksrunde samles for seg etter dato.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
14	Møtegodtgjørelse med reisetid når legen deltar i tverrfaglige samarbeidsmøter med helse- og/eller sosialfaglig personell som et ledd i behandlingsopplegg for enkeltpasienter, herunder i basisteam, ved møte i ansvarsgruppe i forbindelse med legemiddelassistert rehabilitering og i møte om individuell plan. Taksten kan ikke benyttes i forbindelse med samarbeid internt i tverrfaglige medisinske sentra og lignende. Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Beregnes for arbeid i inntil en halv time og repeteres deretter per påbegynte halvtime. Taksten dekker også praksisutgifter. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke per pasient. Legen må på anmodning opplyse hvem det har vært holdt møte med. Ugyldig takstkombinasjon: alle	500,-	500,-	0,-		rep.
15a	Tillegg for deltakelse i kommunalt organisert legevakt i Finnmark fylke og kommunene Berg, Bjarkøy, Dyrøy, Gratangen, Ibestad, Karlsøy, Kvæfjord, Kvænangen, Kåfjord, Lavangen, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord, Torsken og Tranøy i Troms fylke, kommunene Alstahaug, Andøy, Ballangen, Beiarn, Bindal, Bø, Dønna, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hattfjelldal, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Moskenes, Nesna, Rødøy, Røst, Saltdal, Sømna, Træna, Tysfjord, Vega, Vestvågøy, Vevelstad, Værøy, Vågan og Øksnes i Nordland fylke, kommunene Fosnes, Leka, Namsskogan og Røyrvik i Nord-Trøndelag fylke, Solund kommune i Sogn og Fjordane fylke og Fedje i Hordaland fylke, per vakt døgn mandag–fredag. Godtgjørelsen deles dersom flere leger deltar i samme vakt døgn. Ved vaksamarbeid mellom to eller flere av de nevnte kommuner utbetales taksten per kommune. Ugyldig takstkombinasjon: alle	556,-	556,-	0,-		rep.
15b	Tillegg for deltakelse i kommunalt organisert legevakt i kommunene nevnt under 15a per vakt døgn lør-, søn-, helge- og høytidsdag. Ugyldig takstkombinasjon: alle	760,-	760,-	0,-		rep.

C. Reisetillegg og ledsagelse av pasient og skyssgodtgjørelse

Merknad C0

Vilkår for skyssgodtgjørelse

Skyssgodtgjørelse ytes av kommunen eller det regionale helseforetaket etter forskrift om dekning av utgifter til transport av helsepersonell m.m. i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling. Godtgjørelsen beregnes etter regulativet for offentlige tjenestemenn. Har legen på grunn av særlige forhold hatt større skyssutgifter, beregnes godtgjørelsen etter utgifter i henhold til fremlagt regning.

Det beregnes bare reise på billigste måte.

Beregning av skyssgodtgjørelse

Beregningsgrunnlaget for skyssgodtgjørelse er antall tilbakelagte km. Ved beregningen av veilengden avrundes samlet antall km ved frem- og tilbakereisen til nærmeste antall hele km. Veilengden regnes fra legens kontor (bolig), men skjer sykebesøket fra et midlertidig oppholdssted, regnes fra dette hvis reisen derfra til pasienten er kortere. Skjer sykebesøket etter rekvisisjon under en reise, beregnes reisetillegg og skyssgodtgjørelse bare for selve avstigningen. Skjer sykebesøket under fast kontordagsreise, beregnes reisetillegg og skyssgodtgjørelse bare for den tid og det antall km som legen reiser ekstra i anledning sykebesøket.

Reisetillegg og ledsagelse

Reisetillegg og skyssgodtgjørelse kan beregnes ved sykebesøk i avstand over 1 km fra legens kontor (bolig) – en vei.

Ved øyeblikkelig hjelp kan det likevel beregnes skyssgodtgjørelse under 1 km (ikke reisetillegg).

Takst	Tekst	Hon./ref.	Merk.	Rep.
21d	Reisetillegg, bil/tog/båt eller annet skyssmiddel, herunder til fots, per påbegynte halve time. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 14, 15, 21k	130,-	C0, C1	rep.
21k	Reisetillegg, bil/tog/båt eller annet skyssmiddel, herunder til fots, per påbegynte halve time. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2a, 2b, 2cd, 2dd, 2e, 2g, 2h, 3, 14, 15, 21d	154,-	C0, C1, D1	rep.

Merknad C1

Ved bomtur som legen ikke selv er skyld i, godtgjør trygden reisetillegg.

Takst	Tekst	Hon./ref.	Merk.	Rep.
22ad	Fra det tidspunkt selve ledsagelsen iverksettes ytes godtgjørelse for hver påbegynt halvtime med	400,-	C2	rep.
22ak	Fra det tidspunkt selve ledsagelsen iverksettes ytes godtgjørelse for hver påbegynt halvtime med	550,-	C2, D1	rep.
22bd	For ventetid og hjemreise ytes godtgjørelse per deretter påbegynt time med. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 3, 13, 14, 15	450,-	C2	rep.
22bk	For ventetid og hjemreise ytes godtgjørelse per deretter påbegynt time med. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 3, 13, 14, 15	450,-	C2, D1	rep.

Merknad C2

Ledsagergodtgjørelse

Hvis det er nødvendig med lege som ledsager for pasient ved reise til sykehus, ytes godtgjørelse etter disse retningslinjer:

- For den tid som går med til å undersøke og behandle pasienten, regnes vanlig takst for sykebesøk eller konsultasjon.
- Tiden fra sykebesøket/konsultasjonen er avsluttet til reisen med pasienten påbegynnes, regnes som ventetid dersom legen ikke kan utføre annet arbeid.
- Ledsagelse i ambulanse/bil med bære skal dekkes av det regionale helseforetaket.

D. Kvelds-, natt- og helgedagstillegg

Merknad D1

Takstene under:

A: 1ak, 1bk.

B: 2ak, 2ck, 2dk, 2fk, 11ak, 11ck, 11dk.

C: 21k, 22ak, 22bk.

Med mindre annet spesielt er nevnt nedenfor, skal dagtakster alltid benyttes når lege foretar konsultasjon eller sykebesøk i sin legepraksis.

Når legens konsultasjon/sykebesøk finner sted mellom kl. 16 og 08 eller når reisen begynner før kl. 07, og likeså når konsultasjonen eller sykebesøket finner sted dagen før søn- og helgedager til kl. 08 følgende arbeidsdag, samt på offentlige høytidsdager, kan legen likevel benytte ovennevnte kveldstakster i følgende tilfeller:

- ved kommunalt organisert legevakt
- ved uforutsette konsultasjoner/sykebesøk som gjelder øyeblikkelig hjelp og i tilfeller som av medisinske grunner ikke kan utsettes til neste dag, og som legen ikke kan ta i sin ordinære arbeidstid.

Kveldstakster kan ikke benyttes av leger som har åpen praksis i tidsrom som nevnt ovenfor, herunder tilbyr tjenester i form av sykebesøk o.l.

E. Prosedyretakster

Særskilte kirurgitakster

(Takstene gjelder bare for leger med avtale om driftstilskudd med regionalt helseforetak. Det er en forutsetning for bruk av vikar at hjemmelshaver selv kan operere og gjøre bruk av takstene.)

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*K01a	Kataraktoperasjon, inntil 500 operasjoner per kalenderår. Benyttes godkjent vikar, gjelder antallsbegrensningen for hjemmelshaver og vikar til sammen Ugyldig takstkombinasjon: alle bortsett fra 3ad	6 400,-	E1	0
*K01d	Medisinsk indisert øyelokkoperasjon, 1 øyelokk	2 100,-	E1	0
*K01e	Medisinsk indisert øyelokkoperasjon, 2 øyelokk	3 200,-	E1	0
*K02a	Tonsillektomi. Taksten kan benyttes én gang per pasient	6 400,-	E1	0
*K02b	Adenotomi	3 200,-	E1	0
*K02c	Paracentese med ventilasjonsrør narkose	2 400,-	E1	0
*K02d	Adenotomi ved samtidig paracentese med ventilasjonsrør	3 800,-	E1	0
*K02e	Tonsillektomi ved samtidig paracentese med ventilasjonsrør	7 000,-	E1	0
*K02f	Tonsillektomi ved samtidig adenotomi	7 000,-	E1	0
*K02g	Tonsillektomi ved samtidig adenotomi og paracentese med ventilasjonsrør. Ugyldig takstkombinasjon: Takstene K02a–K02g er gjensidig utelukkende. Bortsett fra 3ad er alle takster ugyldige	7 500,-	E1	0
*K05a	Diagnostisk artroskopi Ugyldig takstkombinasjon: K05b, K05c	3 000,-	E1	0
*K05b	Terapeutisk artroskopi i kne Ugyldig takstkombinasjon: K05a	6 000,-	E1	0
*K05c	Terapeutisk artroskopi i skulder Ugyldig takstkombinasjon: K05a	7 000,-	E1	0

Merknad E1

I tillegg til taksten kan legen benytte takst 3ad og takst 10d.

Lønn til assisterende lege er inkludert i takstene, og denne legen kan ikke kreve refusjon fra trygden i forbindelse med disse operasjonene. Takst 148 (kollegial assistanse) kan kun kreves når assistanse gis av utdanningskandidater.

For øvrig kan K-takstene ikke kombineres med andre takster.

Merknad E2

Når intet særskilt er nevnt, benyttes takstene i det følgende som tillegg til takstene for konsultasjoner og sykebesøk. I takstene er iberegnet utgifter til desinfeksjonsmidler og alminnelig engangsutstyr i forbindelse med dette. I tillegg kan legen kreve dekket av pasienten utgifter i henhold til takstene 10a til 10d. Engangsutstyr som f.eks. sprøyter mv. kan det ikke beregnes ekstra for, da disse utgifter inngår i taksten.

Alminnelige prosedyrer

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
100	Mindre kirurgiske prosedyrer – Anlegging av blodtomhet – Behandling og instruksjon i behandling av urininkontinens med elektrostimulering – Behandling av epistaxis – Biopsi Elektrokauterisering – Enkel uroflowmetri – Fjerning av dyptsittende fremmedlegemer i cornea eller conjunctiva – Fjerning av fastsittende fremmedlegemer i cornea eller conjunctiva Fjerning av fremmedlegemer i nese, øre og svelg – Fjerning av tungebånd – Implantering av medikamentimplantater – Incisjon av peritonsillær abscess – Infusjon av plasmasubstitutter eller andre væsker – Injeksjon av legemidler i ledd, slimpose og senes – Injeksjonsbehandling av hemorroider – Intravenøs injeksjon/infusjon av særlig vevstoksisk legemiddel (f.eks. cytostatika) – Intravenøs injeksjon av medikament som krever særlig	85,-	E2	rep.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
	nøyaktighet			
	– Kirurgisk fjerning av små svulster, vorter, nævi, del av negl			
	– Kryokirurgi med flytende nitrogen			
	Kryokirurgi med annen frysemetode			
	– Operativ biopsi fra hud og slimhinne			
	– Paracentese av trommehinnen			
	– Skifting av store sår			
	– Skrape/stansebiopsi fra hud/slimhinne			
	– Sår behandlet med sutur			
	– Taking og forsendelse eller analyse av arteriell blodgass			
	– Tamponade v/epistaxis			
	– Tåreveisbehandling			
	Variceinjeksjon			
	– Venepunksjon og capilær blodprøve på 0,5 ml microtainerrør på barn under 7 år			
	– Venesectio			
	– Ørerensning ved skylling/sug			
101	Individuell, strukturert veiledning relatert til kosthold og/eller fysisk aktivitet for pasienter med høyt blodtrykk eller diabetes 2. Taksten bygger på undersøkelse av pasientens helsetilstand og omfatter kartlegging av risikobilde. Det er en forutsetning at legen benytter program godkjent av Sosial- og helsedirektoratet, og at det skrives ut «grønn resept», som alternativ til medikamentell behandling, med et individuelt tilpasset opplegg for kosthold og/eller fysisk aktivitet og en plan for pasientens oppfølging. Taksten kan bare benyttes overfor pasienter som ikke står på medikamentell behandling for aktuell sykdom. Taksten kan benyttes inntil 3 ganger per pasient per år.	200,-	E2	0
	Ugyldig takstkombinasjon: 2c, 3b			
102	Oppstart (første konsultasjon) av individuell strukturert røykeavvenning som ledd i behandling av sykdom, etter anerkjent program	200,-	E2	0
	Taksten kan benyttes inntil to ganger per pasient per år.			
	Ugyldig takstkombinasjon: 2c, 3b			
103	Anoskopi. Takst 100 kan benyttes i tillegg ved biopsi.	70,-	E2	0
	Ugyldig takstkombinasjon: 140l			
104	Rektoskopi. Takst 100 kan benyttes i tillegg ved biopsi.	175,-	E2	0
105	Større kirurgiske prosedyrer	172,-	E2	rep. 70 %
	– Adekvat åpning av dyp abscess/flegmone			
	– Behandling av pararitium/paronychia med eksisjon av nekrotisk vev			
	– Blodtapping i behandling av hemokromatose eller polycytemi			
	– Blærepuksjon eller kateterisering ved urinretensjon			
	– Blæreskyllinger			
	Elektrodesikasjon/Curettage av hudtumor			
	– Finnålsbiopsi (f.eks. a.m. Frantzén) eller punksjonsbiopsi (f.eks. «tru-cut»)			
	– Fjerning av fastsittende fremmedlegeme i hud			
	– Fjerning av fremmedlegeme under hudnivå			
	– Fjerning av mindre tumor under hudnivå, f.eks. overflatisk tumor mammae og lymfeknute			
	– Fjerning av spyttstein			
	– Kirurgisk fjerning av aterom/stort nævus			
	Kirurgisk fjerning av hele neglen (ablatio unguis)			
	– Kirurgisk fjerning av svulst/aterom/nævus i ansikt			
	– Ligatur av hemorroider			
	– Mageskylling ved forgiftninger			
	– Prøvepuksjon av ledd og pleura for innsending av prøve			
	– Radikaloperasjon av inngrodd negl (kilereseksjon) 1 tå/finger			
	– Spinalpuksjon med tapping av spinalvæske til videre undersøkelse			

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
	– Synovectomi			
	– Sår behandlet med eksisjon av sårrand og sutur			
	– Sår som trenger mer inngående sårtoilette på grunn av knusing eller forurensning			
	Tapping av hydrocele, spermatocoele og ledd			
	– Tapping av pleuravæske eller ascites			
106a	Gipsing, bandasjering og avstøpning	132,–	E2	rep. 70 %
	Avstøpning/avtrykk for fremstilling av innleggssåle;			
	Zinklimbandasje eller annen leggsårbehandling			
	– Bandasjering av fractura claviculae. Reponering av kjeveluksasjon			
	– Immobilisering av frakturer uten dislokasjon som f.eks. fissura radii/tibiae/antebrachii hos barn			
	– Midlertidig bandasjering av luksasjoner og brudd i store ledd og knokler			
	– Reponering av luksert skulder eller albue			
	– Skifting av gåbandasjer			
	– Skifting av små gipsbandasjer på underarm og hånd, og på ekstremiteter hos barn			
106b	Behandling av frakturer som krever reponering i anestesi og ev. røntgenkontroll før og etter, som f.eks. fract. radii typica	300,–	E2	rep.
*107c	Intraarteriell/intrakavernøs injeksjon av medikamenter	125,–	E2	rep. 50 %
108a	Diagnostisk ultralyd hos allmennlege for påvisning og kvantitering av resturin	100,–	E2	0
108b	Diagnostisk ultralyd hos allmennlege ved leieusikkerhet ved termin	100,–	E2	0
108c	Diagnostisk ultralyd hos allmennlege ved blødning i 1. trimester	100,–	E2	0
108d	Diagnostisk ultralyd hos allmennlege ved mistanke om blodpropp i ekstremiteter	100,–	E2	0
109	Årskontroll av diabetes, jf. NOKLUS-skjema. Taksten kan benyttes inntil én gang per år.	60,–	E2	0

Gastroenterologi

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*112a	Gastroskopi	650,–	E2	0
*112b	Tillegg for biopsi	50,–	E2	rep. 5
*114a	Sigmoidoskopi (til colon descendens). Ugyldig takstkombinasjon: 115a	650,–	E2	0
*114c	Tillegg for biopsi	50,–	E2	rep. 2
*115a	Koloskopi (til ileum). Ugyldig takstkombinasjon: 114a	1950,–	E2	0
*115b	Tillegg for biopsi	50,–	E2	rep. 10
*116	Polypektomi med slynge/blokkering av striktur	225,–	E2	rep.
*120	Absorpsjonsundersøkelse og pusteprobe med isotop	225,–	E2	0
121a	Karbohydratbelastning. Ugyldig takstkombinasjon: 708a	150,–	E2	0

Indremedisin

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*125	Ultralydundersøkelse med ekstern probe	100,–	E2	rep.
*126	Intravenøs cytostatikabehandling gitt av, eller under oppsyn av, spesialist i onkologi	300,–	E2	0
*127a	Beinmargspunksjon, taking av prøve og utstryking	200,–	E2	0
*127b	Farging av preparat	20,–	E2	0
*127c	Bedømmelse av preparat. Ugyldig takstkombinasjon: 127d	90,–	E2	0
*127d	Bedømmelse av preparat og vurdering av jernfarging. Ugyldig takstkombinasjon: 127c	100,–	E2	0
128a	Trykkmåling med doppler ved perifer karlidelse	110,–	E2	0

*128c	Oscillometri eller transkutan SAO2-måling ved perifere karlidelser eller lungesykdommer. Taksten kan også brukes av anestesileger, kirurger, hudleger og pediatere	90,-	E2	0
*129a	Arbeids-EKG med gradert belastning ved sykkelergometer/tredemølle inkl. taking og tyding av EKG. Ugyldig takstkombinasjon: 707	410,-	E2	0
*129c	Ambulant kontinuerlig minimum 24 timers registrering av EKG på opptaksmedium. Tyding, teknisk assistanse, bruk av utstyr mv. Ugyldig takstkombinasjon: 129g	330,-	E2	
*129d	Fullstendig ekkokardiografisk undersøkelse uten dopplerundersøkelse. Bruk av taksten krever godkjenning av sentralstyret. Gjelder ikke for leger som har fått spesialistgodkjenning i hjertesykdommer etter 1. september 1994.	450,-	E2	0
*129e	Dopplerundersøkelse med måling av blodstrømhastighet i hjertet og store kar. Bruk av taksten krever godkjenning av sentralstyret. Gjelder ikke for leger som har fått spesialistgodkjenning i hjertesykdommer etter 1. september 1994.	300,-	E2	0
129f	Ambulant kontinuerlig 24 timers registrering av blodtrykk. Tyding, teknisk assistanse, bruk av utstyr mv.	367,-	E2	0
129g	Ambulant kontinuerlig minimum 24 timers registrering av EKG på opptaksmedium. Ugyldig takstkombinasjon: 129c, 707	250,-	E2	0
*129h	Pacemakerkontroll	250,-	E2	0

Kirurgi

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*130g	Tapping av hydrocele/spermatocele med samtidig sklerosering	250,-	E2	0
*134a	Reseksjon av hammertå	325,-	E2	rep.
*134b	Avmeisling av eksostose ved hallux valgus o.l.	325,-	E2	rep.
*134e	Fjerning av osteosyntesemateriell	325,-	E2	rep.
*134f	Fasciotomi, tenotomi	325,-	E2	rep.
*137e	Sene-/ligament-/kapselsutur	325,-	E2	rep.
*138	Operasjon ved residiv av inngrodd negl	650,-	E2	rep.
*139a	Uretrocystoskopi	650,-	E2	0
*139b	Tillegg for biopsitaking og brenning	150,-	E2	0
*140a	Fjerning av ganglion/bursa	1 900,-	E2	0
*140b	Artrodese	1 900,-	E2	0
*140c	Operasjon av Dupuytren's kontraktur	1 900,-	E2	rep. 50 %
*140d	Operasjon av hallux valgus	1 900,-	E2	0
*140e	Brokkoperasjon	1 900,-	E2	0
*140f	Operasjon av hidrosadenitt	1 900,-	E2	0
*140g	Osteotomi	1 900,-	E2	0
*140h	Operasjon av sacralcyste	1 900,-	E2	0
*140i	Operasjon for entrapment av nerve	1 900,-	E2	0
*140j	Operasjon for tennisalbue/epicondylitt	1 900,-	E2	0
*140k	Spalting av senekanaler og seneskjeder	1 900,-	E2	0
*140l	Hemorroideoperasjon (tilsv. a.m. Milligan) Ugyldig takstkombinasjon: 103	1 900,-	E2	0
*141a	Enkel cystometri/uroflowmetri	260,-	E2	0
*141c	Kombinert registrering av trykk og flow i nedre urinveier	650,-	E2	0
*141d	Ultralydundersøkelse med rektal probe	200,-	E2	0
*142c	Dilatasjon av anus/instrumentell sfinkterotomi i adekvat analgesi	325,-	E2	0
*143a	Plastikkirurgiske korreksjoner med lappeplastikk eller hudtransplantasjon	450,-	E2	rep.
*143c	Dobbelttidig vasektomi for sterilisering. Pasientbetaling kr 1 200,-. Taksten refunderes ikke av trygden. Ugyldig takstkombinasjon: Alle		E2	0
*143e	Fjerning av dyptliggende tumor, f.eks. tumor mammae, lipom, lymfeknute, ondartede svulster og tumores/lesjoner i ansikt	600,-	E2	rep.

Takst	Tekst	Hon./ref.	Merk.	Rep.
*143f	Fjerning av nevrinom	450,-	E2	rep.
*143g	Fimoseoperasjon og forhudsplastikk ved forhudsykdommer	550,-	E2	0
*145b	Variceoperasjon	550,-	E2	rep.
*146b	Senetransposisjon	625,-	E2	rep.
148	Nødvendig kollegial assistanse utført av lege ved operasjoner per time	325,-		rep.

Anestesiologi inkludert lokalbedøvelse

Typeinndeling:

OVA: Overflateanestesi ved inndrypping, spray, pensling, installasjon o.a.

F.eks.: conjuntiva, cornea, tåreveier, trommehinne, nese, svelg.

INA: Infiltrasjon (injeksjon), f.eks. hud og slimhinne før biopsi, kirurgi.

Før inngrep i øre, svelg, tåresekk. I frakturhematom, senefester, bursae, seneskjeder.

ANA: Andre anestesi- og analgesiformer som regional intravenøs anestesi. Kryoterapi i smertebehandling.

BLA: Blokk- (lednings-)anestesi. F.eks. perifere av nerver (også interkostalnerver), pleksus, ganglier, ev. paracervikal blokk.

BLS: Sentrale blokk, epidural, spinal.

Takst	Tekst	Hon./ref.	Merk.	Rep.
149a	Lokalbedøvelse og triggerpunktanestesi. Ugyldig takstkombinasjon: 149b, 149h og 155	30,-	E2	rep. 50 %
*149b	OVA i urethra hos menn ved skopi eller terapeutisk blokk. Ugyldig takstkombinasjon: 149a, 149g, 149h og 155	50,-	E2	0
149g	BLA av penis, funikkel, 1 ekstremitetsnerve og ved intracelære inngrep. Paracervikal blokk. Ugyldig takstkombinasjon: 149b, 149h og 155	100,-	E2	0
149h	BLA som omfatter ekstremiteter t.o.m. håndledd/ankel, ev. pleksus. Ugyldig takstkombinasjon: 149a, 149b og 155	175,-	E2	0
*151a	Narkose inntil 30 min. For nødvendige forundersøkelser kan takst 3 og ev. takst 4b benyttes. Ved tannbehandling gjelder takstene for anestesi kun når behandlingen godtgjøres av trygden. Taksten gjelder for spesialist i anestesiologi.	500,-	E2	0
*151b	Tillegg for tidsbruk per påbegynt 15 min. utover 30 min. narkose/sedasjon og ved spinal/epiduralanestesi. For nødvendige forundersøkelser kan takst 3 og ev. takst 4b benyttes. Ved tannbehandling gjelder takstene for anestesi kun når behandlingen godtgjøres av trygden. Taksten gjelder for spesialist i anestesiologi.	200,-	E2	rep.
*151c	Legetilsyn etter avsluttet narkose og ved farmakologisk uttesting av medikament ved smertebehandling	150,-	E2	0
*152	Bruk av elektronisk overvåkingsutstyr i forbindelse med intervensjonell smertebehandling	300,-	E2	0
*153b	BLS (epidural og spinal). Taksten gjelder kun for spesialister i anestesiologi og nevrologi	325,-	E2	0
*153d	Sympatikusblokader, intravenøs, stellatum osv. Taksten gjelder kun for spesialister i anestesiologi og nevrologi	325,-	E2	0
*153e	ANA, regional, intravenøs, interpleural. Taksten gjelder kun for spesialister i anestesiologi og nevrologi	325,-	E2	0
*154a	Diagnostisk og terapeutisk blokk av perifere nerver. Taksten gjelder kun for spesialister i anestesiologi og nevrologi. Taksten kan ikke benyttes ved radiofrekvensbehandling.	100,-	E2	rep. 50 % x5
154b	Instruksjon av TNS, 3 første ganger	300,-	E2	0
154c	Instruksjon av TNS, ut over 3 ganger	100,-	E2	0
*155	Annen injeksjon av lokalanestesi. Taksten gjelder kun for spesialister i anestesiologi, nevrologi, reumatologi og fysikalsk medisin. Ugyldig takstkombinasjon: 149	50,-	E2	rep. 1
*156	Vurdering og oppfølging av opioidbehandling ved smertebehandling. Det forutsettes nært samarbeid med fastlege.	200,-	E2	0

Allergologi

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*176	Epikutane allergiprøver (lappeprøver) per serie à 10 prøver. Taksten inkluderer utgifter til allergenekstrakt.	70,-	E2	rep. 5
177a	Perkutane allergiprøver (prikk, rispeprøver), vanlig serie (inntil 5). Taksten inkluderer utgifter til allergenekstrakt. Ugyldig takstkombinasjon: 177b, 177c	90,-	E2	0
177b	Perkutane allergiprøver (prikk, rispeprøver), vanlig serie (6–10). Taksten inkluderer utgifter til allergenekstrakt. Ugyldig takstkombinasjon: 177a, 177c	135,-	E2	0
177c	Perkutane allergiprøver (prikk, rispeprøver), vanlig serie (11–20). Taksten inkluderer utgifter til allergenekstrakt. Ugyldig takstkombinasjon: 177a, 177b	200,-	E2	0
*177d	Hyposensibiliserende behandling ved allergi. Taksten kan benyttes av spesialist i indremedisin, pediatri, øre-nese-halssykdommer, hudsykdommer og lungesykdommer.	140,-	E2	0
*177g	Allergologisk utredning (taksten kan benyttes én gang i året). Taksten er forbeholdt spesialist i barnesykdommer, venerologi, hudsykdommer, indremedisin, lungesykdommer eller øre-nese-hals-sykdommer.	55,-	E2, E5	0

Gynekologi og fødselshjelp

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*205a	Utredning av urininkontinens. Taksten kan benyttes av urolog.	110,-	E2	0
*205b	Behandling og instruksjon i behandling av urininkontinens med elektrostimulering	90,-	E2	0
*206	Sterilisering via laparoskop på medisinsk indikasjon/diagnostisk laparoskopi	800,-	E2	0
*207a	Hysteroskopi	950,-	E2	0
*207b	Biopsi ved hysteroskopi	50,-	E2	rep. 2
*207c	Fjerning av polyp i livmorhule med hysteroskopi	225,-	E2	0
*208	Kolposkopi	42,-	E2	0
*209	Gynekologisk kryokirurgi	300,-	E2	0
*210	Operativ behandling av cervixdysplasier, laserbehandling og behandling med thermoslynge	1 235,-	E2	0
*211a	Gynekologisk ultralydundersøkelse av gravide og undersøkelse med abdominalprobe ved mistenkt svangerskapspatologi og ved gynekologisk problemstilling. Taksten refunderes for inntil 1 ultralydundersøkelse under svangerskap. Ytterligere undersøkelser refunderes hvis medisinsk indisert.	60,-	E2	0
*211b	Ultralydundersøkelse av gravide og ultralydundersøkelse med biofysisk profil ved mistenkt vekstretardasjon (vektestimering, vurdering av fostervannsmengde og respirasjonsbevegelser). Taksten refunderes inntil 2 ganger under svangerskap. Ytterligere undersøkelser refunderes hvis medisinsk indisert. Taksten kan repeteres 1 gang ved flerlingeundersøkelse.	260,-	E2	rep. 1
*211c	Ultralydundersøkelse med vaginal probe	174,-	E2	0
*211d	Kartlegging av livmorhule med væskesonografi	400,-	E2	0
*211e	Dopplerundersøkelse av høyrisikogravide. Taksten kan repeteres 1 gang ved flerlingeundersøkelse. Taksten kan kombineres med 211b	60,-	E2	rep. 1
*212a	Cervikal abrasio/portiobiopsier/corpus abrasio	325,-	E2	0
*212b	Perineoplastikk	650,-	E2	0
213	Individuell prevensjonsveiledning. Det forutsettes at legen orienterer om de forskjellige metoder man har til rådighet, slik at pasienten kan få anledning til å velge den metode som er mest akseptabel i det enkelte tilfellet. Videre forutsettes det at pasienten gis den nødvendige legeundersøkelse og instruksjon vedrørende den aktuelle metode. Ugyldig takstkombinasjon: 2c, 3b	140,-	E2	0
214a	Innsetting og skifting av spiral og prevensjonsstav i huden Ugyldig takstkombinasjon: 214b	140,-	E2	0

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
214b	Tilpassing/vedlikehold av pessar og østrogenring. Ugyldig takstkombinasjon: 214a	150,-	E2	0
214c	Endometriebiopsi/cytologisk prøvetaking fra uterinhulen	170,-	E2	0
215	Særlig tidrøvende arbeid ved: – steriliseringssaker – abortsaker og henvisning til amniocentese (tillegg for konsultasjoner når slike har funnet sted). Ugyldig takstkombinasjon: 2c	200,-	E2	0
*216	CTG – registrering i svangerskap «Non-stress-test »	147,-	E2, E6	0
217a	Første gangs fullstendig undersøkelse og veiledning av gravide samt utfylling av godkjent svangerskapsjournal. Ugyldig takstkombinasjon: 4b, 217b, 217c	130,-	E2	0
217b	Tillegg for senere graviditetskontroll (kan benyttes inntil 5 ganger i svangerskapet og skal avmerkes på legeregningene med romertall I til V). Ugyldig takstkombinasjon: 4b, 217a	70,-	E2	0
217c	Graviditetskontroll utført av jordmor. Taksten utløses når jordmor foretar 2. gangs eller senere graviditetskontroll i samarbeid med lege, men uten samtidig legekonsultasjon. Det er en forutsetning at jordmoren er ansatt hos den legen som utløser taksten, og at Arbeids- og velferdsetaten gis særskilt melding om ansettelsesforholdet. Taksten kan kombineres med 217b. Ved samtidig konsultasjon hos lege kan 217c ikke benyttes. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 4, 217a	125,-	E2	0
*217d	Tillegg ved undersøkelse av høyrisikosvangerskap	100,-	E2	0
*218	Utredning av infertilitet eller endokrinologiske forstyrrelser. Taksten kan benyttes av spesialist i gynekologi, urologi og indremedisin	200,-	E2	0

Hud- og veneriske sykdommer

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*250	Undersøkelse av føflekker og andre pigmenterte hudforandringer med dermatoskop (taksten kan bare benyttes av spesialist i hudsykdommer og spesialist i kirurgi og plastikkirurgi)	120,-	E2	0
*251	Fotodynamisk behandling (PDT) av basalcellekarsinom (BCC) og aktinisk keratose (AK). Ved AK bare for pasienter med minst 10 lesjoner eller med nedsatt immunforsvar. Taksten inkluderer utgifter til medikament og materiell	1 550,-	E2	0
*252	Behandling med dermojet intrakutan injeksjon, per injeksjon	14,-	E2	rep.
*253	Undersøkelse av: – hud – hår – urin (fluorescens)	20,-	E2	0
*254	PUVA og UV-B-behandling, per felt	47,-	E2, E9	rep.
*255a	PUVA, UV-A og UV-B helkroppsbehandling	68,-	E2, E9	0
*255b	Kombinasjonsbehandling	84,-	E2, E9	0
*256a	Lokalbad	32,-	E2, E9	0
*256b	Helkroppsbad	52,-	E2, E9	0
*256c	Påsmøring av medikament på inntil 25 % kroppsflate	32,-	E2, E9	0
*256d	Hodebunnsbehandling inkl. innsømming og vask/påsmøring av medikament, inntil 25 % av kroppsflate	52,-	E2, E9	0

Merknad E9

Når behandling gis annet sted enn på dermatologens faste kontor, forutsettes det at dermatologen har såvel full kontroll som det fulle ansvar både over utstyr og for behandling. I den tiden dermatologen ikke er tilstede må behandlingen overvåkes av fagutdannet personell som har nødvendig kjennskap til lysbehandling. Dermatologen må ha jevnlig tilsyn med behandlingsstedet. Takst 254, 255 og 256 kan bare brukes av dermatologer. For spesialister utdannet før 1991 kreves særskilt godkjenning fra sentralstyret for bruk av takstene 254 og 255.

Øre-nese-hals sykdommer

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*301a	Vestibularisundersøkelser/undersøkelse av likevektssansen inklusiv kalorisk prøve	120,-	E2	0
*301b	Vestibularisundersøkelser/taking ved video-nystagmografi	120,-	E2	0
*301c	Vestibularisundersøkelser/tyding ved video-nystagmografi	100,-	E2	0
*301d	Video-nystagmo-okulografi	270,-	E2	0
*302	Tilpassing av tinnitusmaske inkludert veiledning av pasient. Det forutsettes at legen selv utfører arbeidet.	170,-	E2	0
*303	Avstøpning av øregang	71,-	E2	50 %
*306	Punksjon av antrum	150,-	E2	50 %
*308	Submukøs septumreseksjon med eller uten konkotomi	408,-	E2	50 %
*309	Mindre bihuleoperasjon (bred åpning av antrum) partiell etmoidalreseksjon, trepanasjon av pannehule	260,-	E2	50 %
310	Epistaxis, behandling av pågående blødning med bakre tamponade	200,-	E2	0
*311a	Endoskopisk undersøkelse av øvre og/eller nedre luftveier	166,-	E2	0
*311c	Stroboskopi. Ugyldig takstkombinasjon: 311a	400,-	E2	0
*313	Undersøkelse av nesens bihuler med ultralyd	68,-	E2	50 %
*314	Antroskopi	300,-	E2	50 %
*315	Fjerning av polypper i nese	300,-	E2	50 %
*317b	Paracentese med ventilasjonsrør	500,-	E2	50 %
*318a	Trommehinneprotese, ett øre	180,-	E2	1
*318b	Omfattende rensing av radikalhulen, ett øre	120,-	E2	1

Hørselsmåling

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*321	Toneaudiometri med luft- og beinledning	86,-	E2	0
322	Toneaudiometri med luftledning	40,-	E2	0
*323	Taleaudiometri med tre-tall-prøve og enstavelsesord	105,-	E2	0
*324a	Utprøving og tilpassing av høreapparat. Ugyldig takstkombinasjon: 324b	180,-	E2	0
*324b	Utprøving og tilpassing av mer enn ett høreapparat. Ugyldig takstkombinasjon: 324a	220,-	E2	0
*324c	Instruksjon i bruk av høreapparat. Ugyldig takstkombinasjon: 324e	120,-	E2	0
*324d	Bestemmelse av nytten av høreapparat ved taleaudiometri i fritt felt, kvantitativt med tallprøven, kvalitativt med enstavelse-D.B.-ordlister	70,-	E2	0
*324e	Oppfølgende kontroll og ytterligere instruksjon i bruken/eventuell justering av høreapparat. Ugyldig takstkombinasjon: 324c	94,-	E2	0
325	Undersøkelse av ett eller begge ører for: – recruitment – diplakusi; terskelvandring – impedanseendring tympanometri – bekesyaudiometri Taksten kan repeteres dersom flere typer undersøkelser foretas	82,-	E2	rep. 50 %
*326a	Uformelle prøver og lekeaudiometri på barn	130,-	E2	0
*326b	Uformelle prøver på barn (screeningaudiometri refunderes ikke av trygden)	31,-	E2	0
*328a	Elektrisk reponsaudiometri ERA/lydtrykksmåling in situ/otoakustiske emisjoner	123,-	E2	0

Øyesykdommer

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*400	Undersøkelse og behandling hos øyelege. Ugyldig takstkombinasjon: K01a, b, c, d og e	142,-	E2	0

402	Tonometri hos allmennlege. Ugyldig takstkombinasjon: 400	120,-	E2	0
*403a	Shirmers prøve	60,-	E2	0
*403b	Sondering av nedre tåreveier fra tåresekk mot nesebein	350,-	E2	0
*404a	Fotografering av fremre avsnitt	40,-	E2	1
*404b	Fotografering eller digital registrering (SLO) av bakre avsnitt	101,-	E2	1
*404c	Tillegg for angiografisk undersøkelse av øyebunn	800,-	E2	1
*405a	Ultralyd/Pachymetri (én gang per pasient)/Blood flow/Elektroretinografi	50,-	E2	50 %
*405b	Tillegg for autoperimetri/Goldmann	130,-	E2	50 %
*406a	Fjerning av chalazion	500,-	E2	50 %
*406b	Enkel kirurgi på øyelokk	500,-	E2	50 %
*407	Laseroperasjon. Gjelder ikke refraksjonsanomalier.	915,-	E2	50 %
*408a	Merarbeid ved undersøkelse av barn under 7 år	90,-	E2	0
*408b	Merarbeid ved undersøkelse av barn med lesevansker	81,-	E2	0
*408c	Merarbeid ved undersøkelse av utviklingshemmede	81,-	E2	0
*409	Tillegg for bruk av kontaktglass	30,-	E2	50 %
*410	Undersøkelse ved ortoptist ansatt hos øyelege	370,-	E2	0
*411	Tilpassing av svaksyntoptikk/medisinske linser	100,-	E2	0
*412	OCT (optical coherence tomography) av bakre avsnitt	250,-	E2	1

Lungesykdommer

Takst	Tekst	Hon./ref.	Merk.	Rep.
501	Inhalasjonsbehandling med bronkolytika tilført kontinuerlig med nebulisator (minst 5 minutter). Ugyldig takstkombinasjon: 507b, 507d	62,-		50 %
*504	Framkalling av svette til elektrolyttundersøkelse. Taksten kan benyttes av pediater	103,-		0
506	Bestemmelse av maksimal ekspiratorisk strømningshastighet PEF på barn under 7 år. Ugyldig takstkombinasjon: 507	28,-		0
507c	Dynamisk spirometri (flow-volume-curve). Ugyldig takstkombinasjon: 506	200,-		0
507d	Ved gjentatt undersøkelse etter bronkolytisk medikasjon. Ugyldig takstkombinasjon: 501, 506	250,-		0
*508	Bestemmelse av statisk lungevolum ved hjelp av body-boks. Taksten kan benyttes av pediater	305,-		0
*509	Bestemmelse av lungenes «CO transfer factor». Taksten kan benyttes av pediater.	215,-		0
*510b	Provokasjonsundersøkelse av luftveiene etter standardisert opplegg. Bestemmelse av NO i ekspirasjonsluften. Taksten kan benyttes av pediater	300,-		0
510c	Bestemmelse av anstrengelsesutløst luftveisobstruksjon	200,-		0
510d	Bestemmelse av langvarig reversibilitetstest med PEF-registrering på eget skjema	200,-		0
*510e	Vurdering av ventilasjon eller oksygenmetning under arbeidsbelastning. Taksten kan benyttes av pediater	300,-		0

Nervesykdommer og sinnslidelser

Takst	Tekst	Hon./ref.	Merk.	Rep.
*600	Full nevrologisk/reumatologisk undersøkelse, herunder samtale med pasienten. Taksten kan benyttes ved konsultasjon hos nevrolog, reumatolog, spesialist i fysikalsk medisin og rehabilitering eller pediater. Ugyldig takstkombinasjon: 605	450,-		0
*605	Nevrologisk undersøkelse ved nevrokirurg, spesialist i ortopedisk kirurgi, øre-nese-hals-lege eller anestesilog. Ugyldig takstkombinasjon: 600	230,-		0

612a	Nødvendig samtale med pårørende/foresatt til pasient med psykiatrisk eller nevrologisk sykdom, kronisk alvorlig sykdom, terminal sykdom eller rusmiddelproblem, eller pårørende/foresatt til barn med psykisk utviklingshemming. Grunnlaget for bruk av taksten må fremgå av diagnose og journalnotat. Taksten kan kun benyttes ved alvorlig sykdom som for eksempel: langt fremskreden hjertesvikt langt fremskreden lungesykdom invalidiserende nevrologiske lidelser (som f.eks. langt fremskreden multippel sklerose eller muskeldystrofi, ikke f.eks. isjias) dårlig regulert diabetes og/eller diabetes med alvorlige senkomplikasjoner aktiv kreftsykdom slag med betydelig sekvele alvorlige infeksjonssykdommer (f.eks. HIV-infeksjon) skader med alvorlige følgetilstander. Ugyldig takstkombinasjon: 1a, 1b, 2c, 3b, 11c, 12c, 612b	200,-				0
612b	Nødvendig samtale med foreldre/foresatte ved pediatrike (yngre enn 18 år) problemstillinger knyttet til skoleproblemer, mobbing, atferdsvansker, innvandrere/flyktningfamilie, søvnproblemer, enurese/enkoprese, atopiske sykdommer, sykkelig overvekt, anoreksi. Ugyldig takstkombinasjon: 1a, 1b, 2c, 3b, 11c, 12c, 612a	200,-				0
615	Samtaletterapi ved allmennlege med pasienter med psykiske lidelser som har hatt kontakt med eller er henvist til psykiatrisk 2. linjetjeneste. Ugyldig takstkombinasjon: 2c, 3bd, 11c, 12cd, 600, 605, 621, 622, 623, 624	200,-				0
616	Særlig tidrøvende arbeid ved henvisning til eller innleggelse i psykiatriske og barnepsykiatriske institusjoner, behandlingshjem, i kursted for alkoholikere eller spesialklinikk for narkomane og psykisk utviklingshemmede (tillegg for konsultasjoner når sådanne har funnet sted)	250,-				0
617	Bruk av anerkjent skjema for kartlegging av psykiatrisk sykdom, ved mistanke om alkoholmisbruk, f.eks. Alcohol Use Disorders Identification (WHO), og ved kroniske hodepinetilstander.	60,-				0
618	Overvåket urinprøvetaking av pasient i legemiddelassistert rehabilitering (LAR)	150,-				0

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
*621a	Psykoterapi minst 1/2 time. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621b, 621c, 621d	280,-	0,-	280,-	B2, E5, E6	0
*621b	Psykoterapi minst 1 time. Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621a, 621c, 621d	423,-	143,-	280,-	B2, E5, E6	0
*621c	Psykoterapi minst 1 1/2 time Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621a, 621b, 621d	638,-	218,-	420,-	B2, E5, E6	0
*621d	Psykoterapi minst 2 timer Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621a, 621b, 621c	850,-	290,-	560,-	B2, E5, E6	0

Merknad E5

Det ytes refusjon etter honorartakstene for behandling av barn under 18 år.

Takst 621a og 621b kan benyttes ved terapeutisk arbeid per telefon under pågående behandlingsopplegg.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
*622a	Gruppeterapi per gang (det godtgjøres bare for behandling av inntil 8 personer) Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 623, 624	550,-	550,-	0,-	B2, E5, E6	0

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
*622b	Tillegg per person Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 623, 624	280,-	0,-	280,-	B2, E5, E6	rep. 7
*623a	Psykoterapeutisk familiearbeid minst 1/2 time Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621, 622, 623b, c, d	280,-	0,-	280,-	B2, E5, E6	0
*623b	Psykoterapeutisk familiearbeid minst 1 time Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621, 622, 623a, c, d	465,-	185,-	280,-	B2, E5, E6	0
*623c	Psykoterapeutisk familiearbeid minst 1 1/2 time Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621, 622, 623a, b, d	698,-	278,-	420,-	B2, E5, E6	0
*623d	Psykoterapeutisk familiearbeid minst 2 timer Ugyldig takstkombinasjon: 1, 2, 3, 7, 11, 12, 615, 621, 622, 623a, b, c	930,-	370,-	560,-	B2, E5, E6	0

Merknad E6

Taksten inkluderer for- og etterarbeid, og er forbeholdt spesialister i psykiatri eller barnepsykiatri. Trygden yter godtgjørelse etter taksten også for behandling gitt av leger under psykiatrisk og barnepsykiatrisk spesialutdanning ved institusjon som teller i hovedutdanningen og under supervisjon og attestasjon av overordnet spesialist.

Takst	Tekst	Hon.	Ref.	Egen.	Merk.	Rep.
*624a	Tillegg for medisinsk vurdering hos spesialist i psykiatri eller barnepsykiatri i forbindelse med psykoterapeutisk arbeid, per gang (for 1/2 time). Ugyldig takstkombinasjon: 622a, 622b, 624b	105,-	105,-	0,-	E6	0
*624b	Tillegg for medisinsk vurdering hos spesialist i psykiatri eller barnepsykiatri i forbindelse med psykoterapeutisk arbeid, per gang (for behandling ut over 1/2 time). Ugyldig takstkombinasjon: 622a, 622b, 624a	172,-	172,-	0,-	E6	0
*625a	Grundig personlighetsvurdering av ny pasient hos spesialist i psykiatri	1 500,-	1 500,-	0,-	E6	0
*625b	Senere personlighetsvurdering av spesialist i psykiatri. Kan benyttes inntil 2 ganger per år dersom dette anses medisinsk nødvendig.	610,-	610,-	0,-	E6	0
*626	Tillegg for psykoterapi med barn under 18 år	150,-	150,-	0,-	E6	0

Pediatri

Takst	Tekst	Hon./ref.	Merk.	Rep.
*651a	Nødvendig samtale med foreldre/foresatte ved pediatriske problemstillinger: Skoleproblemer, mobbing, atferdsvansker, innvandrer/flyktningfamilie, søvnproblemer, enurese/enkoprese, hodepine, magesmerter, epilepsi, cerebral parese, mental retardasjon, atopiske sykdommer (for første halvtime). Taksten kan benyttes av spesialist i barnesykdommer og barnepsykiatri ved behandling av barn under 18 år. Taksten kan benyttes av spesialist i hud- og veneriske sykdommer ved behandling av barn under 18 år med atopiske lidelser. Ugyldig takstkombinasjon: 3b	233,-		0
*651b	Nødvendig samtale med foreldre/foresatte ved pediatriske problemstillinger: Skoleproblemer, mobbing, atferdsvansker, innvandrer/flyktningfamilie, søvnproblemer, enurese/enkoprese, hodepine, magesmerter, epilepsi, cerebral parese, mental retardasjon, atopiske sykdommer (for senere påbegynt halvtime). Taksten kan benyttes av spesialist i barnesykdommer eller barnepsykiatri ved behandling av barn under 18 år. Taksten kan benyttes av spesialist i hud- og veneriske sykdommer ved behandling av barn under 18 år med atopiske lidelser. Ugyldig takstkombinasjon: 3b	233,-		rep.

*F. Laboratorieundersøkelser og prøver**Merknad F0*

Taksten kan benyttes av privatpraktiserende lege som gjør slik undersøkelse/prøve på egne pasienter.

Alminnelige undersøkelser

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon.</i>	<i>Ref.</i>	<i>Egen.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
701a	Taking av prøver til laboratorieundersøkelse på legens kontor eller innsending til medisinsk laboratorium. (Gjelder kun prøver som refunderes av trygden.) Ugyldig takstkombinasjon: 1e	47,-	0,-	47,-	F0, F1	0
701c	Prøveinnsending, per innsending ut over første som nevnt i 701a	21,-	21,-	0,-	F0, F1	Rep.
701d	Innsending av positiv, inkubert urinprøve	12,-	12,-		F0, F1	0

Merknad F1

Takstene 701a og c inkluderer utgifter til porto, forskriftsmessig prøveglass og emballasje. Takst 701c kan bare benyttes i kombinasjon med takst 701a, men den kan ikke benyttes når flere prøver av samme materiale samtidig sendes til samme laboratorium.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>	
703	Inkubering av objektglassagar (inkl. prøveglass)		15,-	F0	0
704j	Blod i fæces		35,-	F0	0
704k	Trichomonas vaginalis i sekret og «clue cells»		40,-	F0	0
705a	Blod i fæces (prøve foretatt hjemme med utlevert impregnert materiell. Minst 3 prøver fra forskjellige dager)		45,-	F0	0
705g	Manuell fremstilling og farging av blodutstryk. Oversiktsmikroskopi av blod i farget preparat eller manuell differensialtelling Ugyldig takstkombinasjon: 706f		50,-	F0	0
705h	Prøvetaking til chlamydiaundersøkelse. Ugyldig takstkombinasjon: 713		16,-	F0	0
705i	Skabbmidd eller sopp		20,-	F0	0
705j	Mikroskopisk undersøkelse av tørket/fiksert og farget preparat med spesifikk fargemetode, både mikrober og eosinofili		20,-	F0	0
705k	Immunologisk CRP-test		45,-	F0	0
705l	Prøvetaking til direkte immunfluorescens for Herpes		10,-	F0	0
706f	Hematologisk analyse med celledteller (trombocytmåling, differensialtelling og MCV). Ugyldig takstkombinasjon: 706a		63,-	F0	0
706h	Immunologisk graviditetstest/HCG-test		31,-	F0	0
706i	Immunologisk test for mikroalbumin i urin. Ugyldig takstkombinasjon: 712		20,-	F0	0
706j	Immunologisk test for blod fra nedre del av tarmen		28,-	F0	0
706k	Immunologisk test for bakterieantigen (streptokokker)		37,-	F0	0
706l	Immunologisk test for virusantigen (mononukleose)		51,-	F0	0
707	Taking og tyding av EKG Takst 708 gjelder tørrkjemisk analyse (reflektometrisk/fotometrisk avlesing)		120,-	F0	0
708a	Glukose. Ugyldig takstkombinasjon: 121a		21,-	F0	0
708b	Analyse av ALAT og GT		27,-	F0	1
708c	Totalkolesterol		21,-	F0	0
708d	Analyse av kreatinin		27,-	F0	0
708e	Analyse av kalium		27,-	F0	0
709	HbA1c (glykosylert hemoglobin) for bestemmelse av langtidsblodsukker		143,-	F0	0
710	Trombotest/INR-test		69,-	F0	0
711	Hurtigtest for påvisning av Helicobacter pylori-infeksjon		60,-	F0	0
712	Kvantitativ måling av mikroalbumin i urin osv. (ikke semikvantitative målinger). Ugyldig takstkombinasjon: 706i		115,-	F0	0

Spesielle undersøkelser

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
*720	Taking og tyding av standard EEG	160,-	F0	0
*722	Neurografiundersøkelse og undersøkelse av senresponser og dekrementasjon. Elektromyografiundersøkelse (standard EMG, fibertetthet, singlefibre EMG, kvantitativ EMG, makro EMG)	162,-	F0	rep.
*731a	Grampreparat eller KOH-preparat som egen undersøkelse	7,-	F0	rep.
*734a	Dyrking av blodkulturer, patogene tarmbakterier, anaerobe bakterier, mykobakterier, muggsopper, dermatofytter	37,-	F0	rep.
*741	Mikroskopisk sædanalyse ved fertilitetsutredning. Kan ikke benyttes ved kontroll etter sterilisering. Ugyldig takstkombinasjon: 743b	205,-	F0	0
*743b	Fremstilling og gransking av cytologiske preparater (unntatt cervikovaginalt utstryk), inntil 4 glass. Ugyldig takstkombinasjon: 741	113,-	F0	rep.
*744	Mikroskopi av leddvæske med fasekontrastmikroskopi	150,-	F0	0

*G. Radiologi**Merknad G1*

Taksten kan benyttes av privatpraktiserende lege som gjør slik undersøkelse på egne pasienter.

I tillegg til takstene 801–870 kan legen beregne en egenandel fra pasienten, jf. takst 899.

<i>Takst</i>	<i>Tekst</i>	<i>Hon./ref.</i>	<i>Merk.</i>	<i>Rep.</i>
	I. Overekstremiteter			
801	Finger	27,-	G1	1
802	Hånd	39,-	G1	1
803	Håndleddsregion	31,-	G1	1
804	Underarm	39,-	G1	1
805	Albue	31,-	G1	1
806	Overarm	39,-	G1	1
807	Skulder	39,-	G1	1
	II. Underekstremiteter			
813	Tå	27,-	G1	1
814	Fot	39,-	G1	1
815	Ankel	41,-	G1	1
816	Legg	36,-	G1	1
817	Kne	36,-	G1	1
818	Lår	49,-	G1	1
	III. Hals og brystorganer			
851	Lunger med 1, 2 eller flere plan.	76,-	G1	0
*870	Måling av beinmineralinnhold med DXA. Taksten kan ikke benyttes ved screeningundersøkelse. Taksten kan kreves av spesialister i endokrinologi, nukleærmedisin, radiologi, revmatologi og andre med dokumentert spesialkunnskap innen fagområdet metabolske beinsykdommer. Taksten kan benyttes inntil 1 gang per år per pasient.	250,-	G1	0
	IV. Egenandel			
899	Tillegg for undersøkelse (egenandel) kr 200,-		G1	0

Kapittel III. Tilskudd til fellesformål for leger

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2008–30. juni 2009

- 9,2 mill. kroner til Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger,
- 36,6 mill. kroner til Fondet for legers videre- og etterutdanning,
- 24,6 mill. kroner til Fond til fremme av allment praktiserende legers videre- og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning,
- 22,3 mill. kroner til Fond for sykehuslegers videre- og etterutdanning,
- 5,3 mill. kroner til Fond for kvalitetssikring av legetjenester utenfor sykehus,

- 3,2 mill. kroner til Fond for standardisering og kvalitetssikring i spesialisthelsetjenesten,
- 30,5 mill. kroner til Fond for kvalitetssikring av laboratorievirksomhet utenfor sykehus,
- 12,2 mill. kroner til Fond til fremme av allmenntilleggsforskning.

Kapittel IV. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft den 1. juli 2008. Fra samme dato oppheves forskrift 27. juni 2007 nr. 897 om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos lege, gitt med hjemmel i folketrygdloven § 5–4 fjerde ledd og § 22–2 andre ledd.

25. juni Nr. 715 2008

Forskrift om endring i forskrift om sjøtrafikk i bestemte farvann (sjøtrafikkforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 25. juni 2008 med hjemmel i forskrift 11. april 2008 nr. 342 om havner og farvann på Svalbard § 1 første ledd jf. lov 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. § 2 tredje ledd og forskrift 11. desember 1998 nr. 1273 om sjøtrafikk i bestemte farvann (sjøtrafikkforskriften) § 1–11 første ledd jf. lov 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. § 6 første og annet ledd og lov 16. juni 1989 nr. 59 om lostjenesten m.v. § 13 første ledd. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 11. desember 1998 nr. 1273 om sjøtrafikk i bestemte farvann (sjøtrafikkforskriften) gjøres følgende endringer:

Nytt kapittel 8 skal lyde:

Kapittel 8. Bestemmelser som gjelder for bruk av farvannene i Bellsund og Van Mijenfjorden på Svalbard

§ 8–1. Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder alt farvann innenfor en rett linje trukket slik:

Fra Bellsund lykt på Kapp Martin i posisjon 77° 43,1' N, 13° 56,7' Ø til Kapp Lyell i posisjon 77° 34,5' N, 14° 14,4' Ø.

§ 8–2. Forholdet til kapittel 2

Bestemmelsene i kapittel 2 gjelder tilsvarende for Kystverket Troms og Finnmark så langt de passer.

§ 8–3. Bestemmelser som gjelder strekningen Bellsund–Akselsundet/Mariasundet–Van Mijenfjorden

A. Krav om tillatelse til å benytte Akselsundet og Mariasundet

Fartøyer skal innhente tillatelse fra Kystverket Troms og Finnmark til å benytte Akselsundet og Mariasundet slik som bestemt i § 2–3 og § 2–4. Med Akselsundet menes farvannet innenfor en radius på 1,5 nautiske mil fra Akseløya lykt i posisjon 77° 44,8' N, 14° 34,3' Ø. Med Mariasundet menes farvannet innenfor en radius på 0,3 nautiske mil fra posisjon 77° 40,6' N, 14° 49,6' Ø.

B. Passering av Akselsundet

1. For fartøyer som skal passere gjennom Akselsundet gjelder følgende:

- Akselsundet skal ikke benyttes av fartøyer som overskrider et av følgende mål: Lengde 250 meter, dypgående 15 meter.
- Strøm-, vær- og isforhold skal vurderes i forhold til fartøyets motorkraft, styreegenskaper, stabilitet, utrustning og tekniske standard.
- Isforholdene skal ikke være til hinder for sikker navigering.
- Maksimum styrekraft skal være aktivert.
- Fartøyets ankere skal være klare til bruk.
- Passeringen gjennom sundet skal foregå når strømmens fart er under 1,5 knop.
- Sikten skal være over 1 nautisk mil.

2. For fartøyer som har en større lengde enn 160 meter gjelder følgende:

- En taubåt skal være fastgjort før fartøyet ankommer Akselsundet, og under hele passeringen av sundet. Ytterligere en taubåt skal følge fartøyet og være klar til assistanse, jf. § 1–6.
- Vindstyrken skal ikke overstige 14 meter per sekund.

C. Forholdsregler

Før et fartøy som etter bestemmelsene i punkt B nr. 2 skal bruke taubåter skal passere gjennom Akselsundet, skal taubåtene kontrollere følgende:

- Isforholdene
- Strømforholdene
- Lysbøyenes posisjoner.

Resultatet av kontrollene skal meddeles fartøyet før det ankommer Akselsundet og føres inn i fartøyets og taubåtenes dekkdagbøker.

D. Nærsituasjoner. Møter og passeringer

1. Bestemmelsen i nr. 2 gjelder Akselsundet.
2. Fartøyer skal ikke møte eller passere hverandre hvis:
  - Et av fartøyene er i kategori 1 eller 2.
  - Et av fartøyene er lengre enn 50 meter.
3. I de tilfeller som er nevnt i nr. 2 skal et fartøy som seiler i samme retning som et annet fartøy, og som ligger aktenfor dette, holde en avstand til fartøyet foran på minst ½ nautisk mil.
4. Andre fartøyer enn de som er nevnt i nr. 2 skal avtale møtesituasjoner på VHF.

E. Krav om bunnklaring

Fartøyer som ligger langs kai, eller som beveger seg i kaiområdet, skal ha en bunnklaring som til enhver tid holder fartøyet flytende. Med bunnklaring menes avstanden mellom skipets bunn og sjøbunnen.

Nåværende kapittel 8 blir nytt kapittel 9.

II

Endringene trer i kraft straks.

25. juni Nr. 716 2008**Forskrift om endring i forskrift om flyging med mikrolette luftfartøy (BSL D 4–8)**

Hjemmel: Fastsatt av Luftfartstilsynet 25. juni 2008 med hjemmel i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 15–1 og § 15–4, jf. delegeringsvedtak 10. desember 1999 nr. 1273. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 22. november 2007 nr. 1317 om flyging med mikrolette luftfartøy (BSL D 4–8) gjøres følgende endring:

§ 11 skal lyde:

Denne forskrift gjelder fra det tidspunkt Luftfartstilsynet bestemmer.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 10. mai 1985 nr. 4160 om luftfart av særlig art, mikrolette luftfartøy – BSL D 4–8.

II

Endringen trer i kraft straks.

26. juni Nr. 717 2008**Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–9 fjerde ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 21. desember 2005 nr. 1656 om stønad til dekning av utgifter til behandling hos kiropraktor gjøres følgende endring:

§ 3 skal lyde:

Trygden yter stønad til behandling hos kiropraktor etter takstene i § 7. Det ytes stønad for inntil 14 behandlinger per pasient per kalenderår.

II

Endringen trer i kraft 1. juli 2008.

26. juni Nr. 718 2008**Forskrift om posisjonsrapportering for fartøy i farvannene ved Svalbard**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i forskrift 11. april 2008 nr. 342 om havner og farvann på Svalbard § 1 første ledd, jf. lov 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. § 2 tredje ledd og § 11 nr. 9. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å sikre oversikt over fartøyers posisjoner og bevegelser av hensyn til sjøsikkerhet og miljø i farvannene ved Svalbard.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder i farvannene ved Svalbard.¹

Forskriften gjelder alle fartøyer som fører passasjerer og fartøyer med lengde på 24 meter eller mer.

Unntatt fra forskriften er militære fartøyer, herunder fartøyer under militær kommando, og fartøy som er pålagt automatisk sporing hver 6. time eller oftere.

Forskriften berører ikke reglene om at diplomatisk klarering må søkes på forhånd for adgang til farvannene ved Svalbard og anløp av havn som gjelder for fremmede statsskip.

¹ Jf. lov 27. juni 2003 nr. 57 § 1, jf. § 5.

§ 3. Definisjoner

I denne forskriften forstås med:

- Farvannene ved Svalbard*: territorialfarvannet ved Svalbard, dvs. det indre farvann og sjøterritoriet ved Svalbard.
- Fartøy*: enhver flytende innretning som kan brukes som transportmiddel, fremkomstmiddel, oppholdssted, produksjonssted eller lagersted, herunder undervannsfartøyer av enhver art.

§ 4. Plikt til å rapportere posisjoner

Fartøyene skal rapportere til Kystverket slik:

- Når fartøyet går inn i og ut av farvannet ved Svalbard,
- når fartøyet ankommer eller avgår fra en havn, eller når fartøyet ankommer eller avgår ved ankring og
- hver tolvte time når fartøyet er underveis.

§ 5. Rapportens innhold

Fartøyene skal rapportere elektronisk eller ved hjelp av telefoni. Rapporten skal inneholde:

- Fartøyets navn og kjenningssignal,
- fartøyets posisjon, i grader, minutter og desimal minutt,
- tidspunktet for posisjonen og
- planlagt seilingsrute videre.

Dersom fartøyet endrer den planlagte seilingsruten, skal det rapportere dette. Rapporten skal da, i tillegg til det som følger av første ledd nr. 1–3, inneholde ny planlagt seilingsrute.

§ 6. Straffansvar

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av forskriften her, straffes med bøter etter lov 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. § 28.

§ 7. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 18. juli 2008.

26. juni Nr. 719 2008**Forskrift om renter ved forsinket betaling**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd, og delegeringsvedtak 12. desember 2003 nr. 1509. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

Med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd fastsettes forsinkelsesrenten til 12,75 prosent p.a.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2008. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 19. desember 2007 nr. 1498 om renter ved forsinket betaling.

27. juni Nr. 720 2008**Forskrift om endring i forskrift om forsikring for tillegg til sykepenger og fødselspenger for selvstendig næringsdrivende**

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet 27. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 8–36 sjette ledd og § 23–6 bokstav b. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 25. mars 1997 nr. 261 om forsikring for tillegg til sykepenger og fødselspenger for selvstendig næringsdrivende gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel skal lyde:

Forskrift om forsikring for tillegg til sykepenger for selvstendig næringsdrivende

§ 4 bokstav a skal lyde:

- a) ikke har rett til tillegg for forsikringen, jf. folketrygdloven § 8–36 andre ledd.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2008.

27. juni Nr. 721 2008

Forskrift om preimplantasjonsdiagnostikknemnda (PGD-nemnda)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven) § 2A–4 femte ledd. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

§ 1. Preimplantasjonsdiagnostikknemndas kompetanse og uavhengighet

Preimplantasjonsdiagnostikknemnda behandler søknader om preimplantasjonsdiagnostikk etter bioteknologiloven § 2A–4.

Nemnda har en uavhengig stilling og selvstendig avgjørelsesmyndighet. Departementet kan ikke instruere nemnda om skjønnsutøvelse eller avgjørelse i enkeltsaker.

§ 2. Sammensetning og oppnevning

Preimplantasjonsdiagnostikknemnda skal bestå av minst åtte medlemmer med personlige vararepresentanter.

Nemnda skal ha bred faglig sammensetning og kompetanse innen medisinsk genetikk, genetisk veiledning, pediatri, assistert befruktning, gynekologi, transplantasjon, jus og etikk. Det skal videre være to lekrepresentanter i nemnda og en representant med kunnskap i det å leve med alvorlig sykdom. Lederen og dennes vararepresentant skal ha juridisk embetseksamen.

Departementet oppnevner nemndas medlemmer og personlige vararepresentanter for to år om gangen. Nemndas medlemmer og vararepresentanter kan gjenoppnevnes slik at de sammenhengende kan være knyttet til nemnda i seks år.

§ 3. Nemndas sammensetning i den enkelte sak

I avgjørelsen av den enkelte sak skal alle medlemmene delta. Dersom en eller flere ikke kan møte, skal det innkalles vararepresentanter.

§ 4. Saksbehandlingen i den enkelte sak

Nemnda treffer avgjørelse ved alminnelig flertall. Ved stemmelikhet er møtelederens stemme avgjørende.

Nemndas avgjørelser skal treffes i møte. Det skal føres møteprotokoll. Protokollen skal vise voteringen. Stemmegivningen skal grunngis.

Når særlige forhold tilsier det, kan avgjørelser treffes ved skriftlig saksbehandling uten at nemnda møtes. Ved skriftlig saksbehandling gir nemndas medlemmer ved påtegning uttrykk for voteringen og dens begrunnelse.

Nemnda behandler sakene på grunnlag av den skriftlige fremstillingen som er gitt og sakens øvrige opplysninger.

§ 5. Informasjonsplikt

Nemnda skal skriftlig informere pasienten, og etter pasientens samtykke den som har henvist pasienten, om avgjørelsen.

§ 6. Taushetsplikt

Enhver som deltar i behandlingen av en sak for nemnda har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 til § 13e. Overtredelse straffes etter straffeloven § 121.

§ 7. Søksmål

Domstolene kan prøve lovligheten av nemndas avgjørelser. Søksmål rettes mot Staten ved preimplantasjonsdiagnostikknemnda.

§ 8. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks.

27. juni Nr. 722 2008

Ikraftsetting av lov 27. juni 2008 nr. 50 om endringer i folketrygdloven

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 50 om endringer i folketrygdloven del II. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Loven trer i kraft 1. juli 2008.

27. juni Nr. 723 2008**Forskrift om endring i forskrift om valg til Sametinget**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 2-4 og § 2- 11. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

I

I forskrift 10. desember 2004 nr. 1641 om valg til Sametinget gjøres følgende endringer:

§ 28 annet ledd skal lyde:

- (2) Listeforslaget må oppfylle følgende vilkår:
  - a) Listeforslaget må angi at det gjelder sametingsvalget.
  - b) Listeforslaget må ha en overskrift som angir det parti eller den gruppe som har fremsatt forslaget, og hvilken valgkrets det gjelder. Hvis listeforslaget er satt frem av en organisasjon som er registrert hos Sametinget, skal overskriften være enslydende med det registrerte navnet. Overskriften må ellers ikke kunne forveksles med navnet på et registrert politisk parti, registrert samepolitisk organisasjon eller med overskriften på andre listeforslag i valgkretsen.
  - c) Listeforslaget må være utfyllt i rekkefølge med navnene på minst ni kandidater som er valgbare i kretsen. Dersom valgkretsen skal ha fem eller flere mandater, kan antallet kandidater på listen være inntil det dobbelte av det samlede antall mandater i kretsen. Sametinget kan bestemme at hvert kjønn skal være representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på hver liste. Slikt vedtak må være truffet senest 15. desember året før valgåret. Kandidatene må ikke være felles med kandidater på andre listeforslag som gjelder sametingsvalget. Kandidatene skal være oppført med fornavn, etternavn og fødselsår. Opplysning om kandidatenes stilling eller bosted kan påføres. Dette skal gjøres hvis det er nødvendig for å unngå forveksling av kandidatene på listen. Dersom opplysning om kandidatenes stilling og/eller bosted påføres listeforslaget, skal dette gjøres for alle kandidatene på listen. På felleslister kan forslagstillerne opplyse om de enkelte kandidatenes tilhørighet i forhold til de ulike gruppene som står bak forslaget.
  - d) Listeforslaget må være underskrevet av minst 30 personer som er innført i samemanntallet i kretsen. Utgår listeforslaget fra en organisasjon som er registrert hos Sametinget, og som ved forrige sametingsvalg fikk en oppslutning på minst 60 stemmer i en valgkrets eller minst 200 stemmer i hele landet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i organisasjonens lokalavdeling i valgkretsen. Det samme gjelder for organisasjoner som er blitt registrert hos Sametinget etter forrige sametingsvalg. Hvis en registrert organisasjon stiller listeforslag sammen med en uregistrert gruppe, gjelder likevel første punktum. Underskriftene på andre listeforslag enn de som går inn under annet og tredje punktum skal være skrift på papir.

I kapittel 11 skal ny § 67a lyde:

§ 67a. Fordeling av mandatene på valgkretsene

- (1) Fordeling av mandatene på valgkretsene skjer etter St. Laguës metode. Samtlige 39 mandater til Sametinget skal fordeles på valgkretsene. Fordelingstallet for valgkretsen ved mandatfordelingen mellom valgkretsene er antall manntallsførte i valgkretsen. Samemanntallet ved forrige sametingsvalg legges til grunn.
- (2) Fordelingen etter første ledd skjer på følgende måte:
  - a) Hver valgkrets skal ha 2 mandater.
  - b) De øvrige 25 mandatene fordeles deretter forholdsmessig mellom valgkretsene på grunnlag av antall manntallsførte, ved at fordelingstallet i den enkelte krets divideres med 1-3-5-7 osv. De kvotienter som fremkommer, nummereres fortløpende. Mandatene fordeles på valgkretsene på grunnlag av de fremkomne kvotientene. Mandat nr. 1 tilfaller den valgkretsen som har den største kvotienten. Mandat nr. 2 tilfaller den valgkretsen som har den nest største kvotienten, osv. Dersom to eller flere valgkretser har samme kvotient, tilfaller mandatet det valgdistriktet som har det høyeste fordelingstallet. Har de samme fordelingstall, avgjøres det ved loddtrekning hvilken valgkrets mandatet skal tilfalle.
  - c) Sør-Norge valgkrets skal likevel ikke tildeles flere mandater enn valgkretsen ville fått dersom alle 39 mandater var fordelt forholdsmessig mellom valgkretsene.

§ 71 oppheves.

II

Endringene trer i kraft straks.

27. juni Nr. 724 2008**Ikraftsetting av lov 27. juni 2008 nr. 70 om endringer i opplæringslova**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 70 om endringer i opplæringslova del II. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 27. juni 2008 kl. 14.40.

Loven gjelder fra 1. august 2008.

24. juni Nr. 725 2008**Forskrift om endring i forskrift til opplæringslova og forskrift til privatskolelova**

Heimel: Fastsett av Kunnskapsdepartementet 24. juni 2008 med heimel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 13–3b og lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskott (privatskolelova) § 7–1b. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 23. juni 2006 nr. 724 til opplæringslova blir det gjort følgjande endring:

Nytt kapittel 8 skal lyde:

Kapittel 8. Ulykkesforsikring for elevar

(Opplæringslova § 13–3b)

§ 8–1. Plikt til å sørge for ulykkesforsikring for elevar

Kommunen og fylkeskommunen pliktar å sørge for ulykkesforsikring for elevane. Plikta gjeld også lærlingar og lære kandidatatar, men ikkje elevar under opplæring spesielt organisert for vaksne etter opplæringslova kapittel 4A.

Ulykkesforsikringa skal minst ha det innhald og omfang som går fram av føresegnene i denne forskrifta.

§ 8–2. Krav til forsikringsordninga

Ulykkesforsikringa skal vere teikna i eit forsikringsselskap som har løyve etter forsikringslova.

§ 8–3. Kva forsikringa gjeld

Ved ulykkesskade skal forsikringa gi dekning for nødvendige utgifter til behandling og erstatning ved død eller varig medisinsk invaliditet, i den mon slike ytingar ikkje er dekte etter folketrygdlova eller yrkesskedeforsikringslova.

§ 8–4. Når og kvar forsikringa skal gjelde

Forsikringa skal gi eleven dekning for ulykkesskade som har hendt

- a. på opplæringsstaden i opplæringstida
  - b. på veg mellom heim og opplæringsstad
  - c. under praktisk yrkesopplæring og opplæring i arbeidslivet som er ledd i opplæringa, og på veg mellom heim og arbeidsplass
  - d. under transport, skoleturar, idrettsdagar, leirskolar og liknande som skolen er ansvarleg for
  - e. under Operasjon dagsverk og andre liknande elevaktivitetar, og mellom heim og den stad der aktiviteten skjer
- Likestilt med heim i pkt. b, c og e er annan opphaldsplass.

For elevar ved internatskolar gjeld forsikringa heile døgnet i den tid elevane held seg på skolen, men ikkje i feriar og liknande fråvær når elevane ikkje er under tilsyn av skolen. Forsikringa gjeld likevel på reiser mellom heim og skole i samanheng med slikt fråvær.

§ 8–5. Erstatning ved død eller ved varig medisinsk invaliditet

Ved varig medisinsk invaliditet som følgje av ulykkesskade skal det ytast ei erstatning tufta på ein forsikringssum på 5 gonger grunnbeløpet i folketrygda (G). Full erstatning skal ytast når invaliditetsgraden er fastsett til 100 %. Ved lågare gradar av invaliditet skal erstatninga reduserast forholdsmessig.

Graden av invaliditet skal reknast ut etter invaliditetstabellar med tilhøyrande retningsliner som Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ansvar for.

Ved dødsfall som følgje av ulykkesskade skal det ytast ei erstatning på 1 G.

§ 8–6. Tilbakebetaling av utgifter til behandling

Fører ulykkesskaden i løpet av dei to første åra etter at skaden hende til utgifter til behandling av skaden, skal forsikringa dekkje dokumenterte og nødvendige utgifter til

- lege og tannlege
  - Ved tannskadar skal forsikringa likevel alltid erstatte utgifter til første permanente tannstell (bru, krone o.l.), sjølv om dette skjer seinare enn to år etter skaden, dersom behandlinga skjer seinast ti år etter utgangen av det året skaden skjedde.
- medisinsk behandling utført av ein som har rett til full tilbakebetaling frå folketrygda tilrådd av lege eller tannlege

- reise til og frå heim for nødvendig behandling med billegaste transportmiddel når det blir teke omsyn til tilstanden hos eleven.

Det krevst ikkje at forsikringa skal dekkje meirutgifter til privat behandling, forpleiing eller opptrening.

Den øvre grensa for dei samla tilbakebetalingskrava frå forsikringa for nødvendige utgifter til behandling må ikkje vere lågare enn 0,25 G.

Eigendelen for eleven må ikkje vere høgare enn 0,015 G.

§ 8–7. Avgrensingar i forsikringsdekninga

Forsikringa kan gjere unntak frå dekninga av ulykkesskade som har si årsak i

- forgifting ved mat, drikke eller nyttingsmiddel
- infeksjon eller stikk/bit av insekt, som til dømes malaria, flekktyfus eller borrelia
- smitte gjennom bakteriar, virus eller anna smittekjelde, som til dømes e-coli, salmonella eller liknande
- psykiske skadar, som sjokkliding, depresjon, angst og liknande, med mindre det til same tid er oppstått lekamsskade som gir livsvarig medisinsk invaliditet

II

I forskrift 14. juli 2006 nr. 932 til privatskolelova blir det gjort følgjande endring:

Nytt kapittel 7A skal lyde:

Kapittel 7A. Ulykkesforsikring for elevar

(Privatskolelova § 7–1b)

§ 7A–1. Plikt til å sørgje for ulykkesforsikring for elevar

Skolen pliktar å sørgje for ulykkesforsikring for elevane. Plikta gjeld også lærlingar og lærekandidatar, men ikkje elevar under opplæring spesielt organisert for vaksne etter privatskolelova kapittel 6A.

Ulykkesforsikringa skal minst ha det innhald og omfang som går fram av føresegnene i denne forskrifta.

§ 7A–2. Krav til forsikringsordninga

Ulykkesforsikringa skal vere teikna i eit forsikringsselskap som har løyve etter forsikringslova.

§ 7A–3. Kva forsikringa gjeld

Ved ulykkesskade skal forsikringa gi dekning for nødvendige utgifter til behandling og erstatning ved død eller varig medisinsk invaliditet, i den mon slike ytingar ikkje er dekte etter folketrygdlova eller yrkesskadeforsikringslova.

§ 7A–4. Når og kvar forsikringa skal gjelde

Forsikringa skal gi eleven dekning for ulykkesskade som har hendt

- på opplæringsstaden i opplæringsstida
- på veg mellom heim og opplæringsstad
- under praktisk yrkesopplæring og opplæring i arbeidslivet som er ledd i opplæringa, og på veg mellom heim og arbeidsplass
- under transport, skoleturar, idrettsdagar, leirskolar og liknande som skolen er ansvarleg for
- under Operasjon dagsverk og andre liknande elevaktivitetar, og mellom heim og den stad der aktiviteten skjer.

Likestilt med heim i pkt. b, c og e er annan opphaldsplass.

For elevar ved internatskolar gjeld forsikringa heile døgnet i den tida elevane held seg på skolen, men ikkje i feriar og liknande fråvær når elevane ikkje er under tilsyn av skolen. Forsikringa gjeld likevel på reiser mellom heim og skole i samanheng med slikt fråvær.

§ 7A–5. Erstatning ved død eller ved varig medisinsk invaliditet

Ved varig medisinsk invaliditet som følgje av ulykkesskade skal det ytast ei erstatning tufta på ein forsikringssum på 5 gonger grunnbeløpet i folketrygda (G). Full erstatning skal ytast når invaliditetsgraden er fastsett til 100 %. Ved lågare gradar av invaliditet skal erstatninga reduserast forholdsmessig.

Graden av invaliditet skal reknast ut etter invaliditetstabellar med tilhøyrande retningsliner som Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ansvar for.

Ved dødsfall som følgje av ulykkesskade skal det ytast ei erstatning på 1 G.

§ 7A–6. Tilbakebetaling av utgifter til behandling

Fører ulykkesskaden i løpet av dei to første åra etter at skaden hende, til utgifter til behandling av skaden, skal forsikringa dekkje dokumenterte og nødvendige utgifter til

- lege og tannlege
  - Ved tannskadar skal forsikringa likevel alltid erstatte utgifter til første permanente tannstell (bru, krone o.l.), sjølv om dette skjer seinare enn to år etter skaden, dersom behandlinga skjer seinast ti år etter utgangen av det året skaden skjedde.
- medisinsk behandling utført av ein som har rett til full tilbakebetaling frå folketrygda tilrådd av lege eller tannlege

- reise til og frå heim for nødvendig behandling med billegaste transportmiddel når det blir teke omsyn til tilstanden hos eleven

Det krevst ikkje at forsikringa skal dekkje meirutgifter til privat behandling, forpleiing eller opptrening.

Den øvre grensa for dei samla tilbakebetalingskrava frå forsikringa for nødvendige utgifter til behandling må ikkje vere lågare enn 0,25 G.

Eigendelen for eleven må ikkje vere høgare enn 0,015 G.

§ 7A–7. Avgrensingar i forsikringsdekninga

Forsikringa kan gjere unntak frå dekning av ulykkeskade som har si årsak i

- forgifting ved mat, drikke eller nyttingsmiddel
- infeksjon eller stikk/bit av insekt, som til dømes malaria, flekktyfus eller borrelia
- smitte gjennom bakteriar, virus eller anna smittekjelde, som til dømes e-coli, salmonella eller liknande
- psykiske skadar, som sjokkliding, depresjon, angst og liknande, med mindre det til same tid er oppstått lekamsskade som gir livsvarig medisinsk invaliditet.

III

Endringane trer i kraft 1. juli 2008.

26. juni Nr. 726 2008

Forskrift om hvilke levende dyr og animalske produkter mv. som skal underkastes veterinær grensekontroll

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 12, § 14, § 15, § 16, § 17, § 18 og § 19 jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790 og delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. I (vedtak 2007/275/EF). Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

§ 1. Virkeområde

Denne forskriften fastsetter hvilke levende dyr, annet avlsmateriale, animalsk avfall, animalske produkter og sammensatte produkter fra tredjeland som skal underkastes veterinær grensekontroll ved en grensekontrollstasjon eller underliggende kontrollsentere.

§ 2. Definisjoner

I denne forskriften forstås ved:

- Sammensatte produkter:* næringsmidler som er bestemt til konsum, og som inneholder foredlede produkter av både animalsk og vegetabilsk opprinnelse, herunder produkter hvor foredlingen av opprinnelsesproduktet er en integrert del av produksjonen av det endelige produktet.
- Foredlede produkter:* foredlede kjøttprodukter, foredlede melkeprodukter, foredlede eggprodukter, foredlede fiskevarer, smeltet animalsk fett, fettgrever, gelatin, kollagen, behandlede mager, blærer og tarmer.
- Kjøttprodukter:* foredlede produkter som er fremstilt ved foredling av kjøtt eller ved videre foredling av slike foredlede produkter, slik at snittflaten viser at produktet ikke lenger har kjennetegn til ferskt kjøtt.
- Melkeprodukter:* foredlede produkter som er fremstilt ved foredling av rå melk eller ved videre foredling av slike foredlede produkter.

§ 3. Veterinær grensekontroll av dyr og produkter opplistet i vedlegg

I Dyr og produkter mv. opplistet i vedlegg I til denne forskriften skal underkastes veterinær grensekontroll ved en grensekontrollstasjon eller underliggende kontrollsentere etter de bestemmelser som følger av forskrift 18. oktober 1999 nr. 1163 om tilsyn og kontroll ved import og transit mv. av animalske næringsmidler og produkter av animalsk opprinnelse mv. fra tredjeland og forskrift 31. desember 1998 nr. 1484 om tilsyn og kontroll ved import og eksport av levende dyr, annet avlsmateriale og animalsk avfall innen EØS, og ved import av levende dyr fra tredjestater.

Identifisering av dyr og produkter som skal underkastes veterinær grensekontroll slik det fremgår av kodene i kolonne 1 i vedlegg 1 avgrensnes nærmere i henhold til den konkrete tekst eller henvisning til gjeldene bestemmelser i vedleggets kolonne 3.

§ 4. Veterinær grensekontroll av sammensatte produkter

Følgende sammensatte produkter skal underkastes veterinær grensekontroll ved en grensekontrollstasjon eller underliggende kontrollsentere:

- Sammensatte produkter som inneholder foredlet kjøtt.
- Sammensatte produkter som inneholder halvparten eller mer av et annet foredlet animalsk produkt enn kjøtt.
- Sammensatte produkter som ikke inneholder foredlede kjøttprodukter, men som inneholder mindre enn halvparten av et foredlet melkeprodukt, og det endelige produktet ikke er omfattet av unntaket i § 6.

§ 5. Krav til sertifikat ved veterinær grensekontroll av sammensatte produkter

Sammensatte produkter som inneholder et foredlede kjøttprodukter, skal ved import til et land i EØS, følges av relevant sertifikat for kjøttproduktet som er fastsatt i særskilt forskrift, uavhengig av om produktet inneholder andre animalske produkter.

Andre sammensatte produkter jf. § 5 b) og c), som inneholder foredlet melk skal ved import til et land i EØS følges av relevant sertifikat som er fastsatt i særskilt forskrift.

Sammensatte produkter som kun inneholder foredlet fisk eller eggprodukt av animalsk opprinnelse skal ved import til et land i EØS følges av relevant sertifikat som er fastsatt i særskilt forskrift eller handelsdokument dersom det ikke er krav om sertifikat.

§ 6. *Unntak fra krav om veterinær grensekontroll for enkelte sammensatte produkter og næringsmidler*

Følgende sammensatte produkter og næringsmidler som ikke inneholder kjøttprodukter skal likevel ikke underkastes veterinær grensekontroll som fastsatt i § 4:

- a) Sammensatt produkt som inneholder mindre enn halvparten av et annet foredlet produkt og produktet:
  - 1) er holdbart i romtemperatur, eller er gjennomkokt eller fullstendig varmebehandlet slik at alle råvarer er denaturert,
  - 2) er tydelig merket som bestemt til konsum,
  - 3) er forsvarlig emballert eller forseglet i rene beholdere, og
  - 4) følges av et handelsdokument og er merket på et offisielt språk i EØS-landet, slik at dokumentet og merkingen sammen gir opplysninger om karakter, mengde, antall forpakninger av sammensatt produkt, opprinnelsesland, produsent og ingredienser.
- b) Sammensatte produkter og næringsmidler som er opplistet i vedlegg II.

§ 7. *Tilsyn mm.*

Mattilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i forskriften og enkeltvedtak fastsatt med hjemmel i forskriften blir oppfylt, jf. matloven § 23. Mattilsynet kan fastsette enkeltvedtak for å sikre at bestemmelsene i forskriften blir oppfylt, herunder om smittesanering, stenging, virksomhetskarantene og tvangsmulkt, jf. matloven § 23 til § 26.

§ 8. *Dispensasjon*

Mattilsynet kan i særskilte tilfelle dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

§ 9. *Straff*

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskriften eller bestemmelser og vedtak gitt i medhold av den, er straffbart i henhold til matloven § 28.

§ 10. *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg I. Liste over levende dyr og produkter, som skal underkastes veterinærkontroll

For å lese vedlegg I i pdf, se [her](#).

Vedlegg II. Næringsmidler, som i henhold til denne forskrifts § 6 b, ikke skal underkastes veterinær grensekontroll i henhold til direktiv 97/78/EF

Kjeks og småkaker
Brød
Kaker
Sjokolade
Konfektprodukter (herunder slikkerier)
Tomme gelatinkapsler
Kosttilskudd i forbrukerpakninger som inneholder små mengder av animalske produkter og kosttilskudd som inneholder glukosamin, chondroitin eller chitosan
Kjøttkstrakter og kjøttkonsentrater
Oliven med fiskefyll
Pasta og nudler som ikke er blandet eller fylt med kjøttprodukter
Suppekraft og aromaer i forbrukerpakninger med innhold av kjøttkstrakt, kjøttkonsentrat, animalsk fett eller fiskeolje, pulver eller ekstrakt.

26. juni Nr. 727 2008

Forskrift om endring i forskrift om tilsyn og kontroll ved import og transitt mv. av animalske næringsmidler og produkter av animalsk opprinnelse mv. fra tredjeland

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 12, § 14, § 15, § 16, § 17, § 18 og § 19 jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790 og delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 18. oktober 1999 nr. 1163 om tilsyn og kontroll ved import og transitt mv. av animalske næringsmidler og produkter av animalsk opprinnelse mv. fra tredjeland gjøres følgende endringer:

§ 3 nr. 1. bokstav d) oppheves.

Vedlegg C oppheves.

II

Endringene trer i kraft straks.

26. juni Nr. 728 2008**Forskrift om endring i forskrift om tidligpensjon til jordbrukere**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 3. februar 1999 nr. 190 om tidligpensjon til jordbrukere gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

§ 3. Definisjoner

I denne forskrift menes med;

- 1) *bruker*; enhver som eier landbrukseiendom eller deltar i driften av slik eiendom med egen innsats eller ved utleie
- 2) *samboere*; parter som har levd uavbrutt sammen i et ekteskapslignende forhold de siste 5 årene før overdragelsestidspunktet
- 3) *referanseperiode*; fem sammenhengende år der siste år er 2 år tilbake i tid i forhold til søknadsåret
- 4) *referanseinntekt*; summen av inntektene nevnt i bokstavene a–d i referanseperioden dividert på 5;
  - a) næringsinntekt fra jordbruk/gartneri
  - b) næringsinntekt fra skogbruk
  - c) utbetalte sykepenger som er opptjent av virksomhet som nevnt i bokstavene a og b
  - d) lønn som er betalt fra bruker til samboer for dennes arbeid på landbrukseiendommen.
- 5) *annen inntekt*; summen av inntektene nevnt i bokstavene a–e i referanseperioden dividert på 5;
  - a) lønnsinntekt
  - b) næringsinntekt fra fiske og fangst og annen næring som ikke omfattes av § 7 andre ledd bokstav a
  - c) utbetalte sykepenger opptjent gjennom inntekt som nevnt i bokstavene a og b
  - d) utbetalte dagpenger
  - e) utbetalt uførepensjon, foreløpig uførestønad, attføringspenger og rehabiliteringspenger som ikke omfattes av § 7 andre ledd bokstav c.
- 6) *samlet inntekt*; summen av referanseinntekt og annen inntekt
- 7) *enbrukerpensjon*; tidligpensjon som ytes bruker
- 8) *tobrukerpensjon*; tidligpensjon som ytes bruker og dennes ektefelle/samboer.

§ 11 skal lyde:

§ 11. Samordning og avkorting

Det ytes ikke tidligpensjon etter denne forskrift for tidsrom det ytes avtafefestet pensjon eller uførepensjon, foreløpig uførestønad, rehabiliteringspenger, attføringspenger eller etterlattepensjon fra folketrygden.

Utbetaling av tidligpensjon skal ikke overstige brukers og eventuelt ektefelles/samboers samlede referanseinntekt.

Bruker og ektefelle/samboer kan hver for seg ha inntekt som nevnt i § 3 nr. 5 bokstav a–c i tillegg til tidligpensjonen.

II

Endringene trer i kraft fra og med 1. juli 2008.

26. juni Nr. 729 2008**Forskrift om endring i forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket gjøres følgende endringer:

§ 4 og ny § 4a skal lyde:

§ 4. Begrensninger som følge av eierforhold og økonomiske interesser mv.

Produksjonstilskudd kan ikke gis til foretak som

- a) har felles eierinteresser og som søker produksjonstilskudd til samme produksjon,
- b) samarbeider i en slik grad at de må anses å ha felles økonomiske interesser i produksjonen (driftsfellesskap) og som søker produksjonstilskudd til samme produksjon, eller
- c) helt eller delvis eies av aksjeselskap eller samvirkeforetak.

Felles eierinteresser vil foreligge der foretaket som søker om produksjonstilskudd helt eller delvis eies av noen som har eierinteresser i andre foretak som søker om produksjonstilskudd til samme produksjon. Det samme gjelder der foretaket helt eller delvis eies av andre foretak som selv søker om produksjonstilskudd til samme produksjon.

Felles økonomiske interesser i produksjonen (driftsfellesskap) vil foreligge der foretak samarbeider om produksjonen i en slik grad at det oppnås stordriftsfordeler. Hvorvidt det foreligger felles økonomiske interesser i produksjonen beror på graden av felles økonomi, maskinpark, driftsopplegg eller arbeidsinnsats mv.

Med produksjonstilskudd til samme produksjon menes tilskudd til husdyr, tilskudd til grøntproduksjon, og arealtilskudd til samme vekstgrupper, slik disse vekstgruppene til enhver tid er definert i eller i medhold av jordbruksoppgjøret.

Et foretak anses rammet av begrensningene i første ledd dersom foretaket etter pålegg fra kommunen, fylkesmannen eller Statens landbruksforvaltning ikke kan godtgjøre at det ikke foreligger slike forhold.

§ 4a. Unntak fra begrensningene i § 4

Begrensningene for eierforhold i § 4 første ledd hindrer ikke at et foretak kan gis tilskudd i de tilfeller der aksjeselskap eller samvirkeforetak er eier av landbrukseieendom. Disse begrensningene hindrer heller ikke at foretak som har eierinteresser i slike selskaper kan gis tilskudd.

Foretak som eies helt eller delvis av deltaker i samdrift i melkeproduksjon kan:

- a) gis tilskudd til husdyr for andre dyreslag enn de samdriftsforetaket disponerer, så fremt det ikke foreligger felles økonomiske interesser (driftsfellesskap) i husdyrproduksjonene.
- b) gis areal- og kulturlandskapstilskudd etter § 5 første ledd for det grovfôrarealet foretaket disponerer til husdyrhold som nevnt i bokstav a, så fremt det ikke foreligger felles økonomiske interesser (driftsfellesskap) i grovfôrproduksjonene.
- c) gis areal- og kulturlandskapstilskudd etter § 5 første ledd for det grovfôrarealet foretaket disponerer og som beites av samdriftsforetakets dyr.

§ 7 skal lyde:

§ 7. Tilskudd til husdyr

Det kan gis tilskudd til foretak med husdyrhold. Tilskuddet beregnes ut fra totalt antall husdyr som disponeres av foretaket på det tidspunkt eller i den periode som er fastsatt i eller i medhold av jordbruksoppgjøret.

Ut over det som følger av første ledd, kan det gis særlige tilskudd til foretak som:

- a) disponerer husdyr som beiter.
- b) disponerer husdyr av storferaser som defineres som bevaringsverdige. Tilskuddet kan gis dersom husdyret er registrert i husdyrkontrollen eller Nordisk Genbank Husdyr (kuregisteret ved Norsk landbruksmuseum). Kyr må ha kalvet minst en gang, og okser må være 12 måneder eller eldre på registreringstidspunktet.
- c) disponerer husdyr i melkeproduksjon. Melkeproduksjonen må drives innenfor kvote, eller i henhold til gjeldende forskrift om fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk.
- d) disponerer økologiske husdyr eller husdyr under omstilling til økologisk produksjon.
- e) disponerer ammeku i spesialisert kjøttfeproduksjon, jf. kap. 6.3 og 6.4.2 i «Jordbruksavtale 2008–2009».

§ 9 skal lyde:

§ 9. Søknad og utbetaling

Søknad skal fremsettes på søknadsskjema fastsatt av Statens landbruksforvaltning. Søknadsfristene er 20. august og 20. januar. Bestemmelser om reduksjoner i tilskudd ved for sent levert søknad kan fastsettes i eller i medhold av jordbruksoppgjøret. Foretak som søker produksjonstilskudd må oppgi organisasjonsnummer.

Innvilget tilskudd utbetales til det foretaket som fremsatte søknaden. Tilskuddet kan ikke overdras til eie eller pant.

II

Endringene trer i kraft fra og med 1. juli 2008.

26. juni Nr. 730 2008**Forskrift om endring i forskrift om tilskot til avløyning**

Heimel: Fastsett av Landbruks- og matdepartementet 26. juni 2008 med heimel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 8. november 2006 nr. 1227 om tilskot til avløyning blir det gjort følgjande endring:

§ 4 og ny § 4a skal lyde:

§ 4. *Avgrensingar som følgje av eigartilhøve og økonomiske interesser mv.*

Tilskot etter denne forskrifta kan ikkje gjevast føretak som

- a) har sams eigarinteresser og som søker tilskot til same produksjon,
- b) samarbeider i ein slik grad at dei må reknast for å ha sams økonomiske interesser i produksjonen (driftsfellesskap) og som søker tilskot til same produksjon, eller
- c) heilt eller delvis vert eigd av aksjeselskap eller samvirkeføretak.

Sams eigarinteresser vil ligge føre der føretaket som søker om tilskot etter denne forskrifta heilt eller delvis vert eigd av nokon som har eigarinteresser i andre føretak som søker om tilskot til same produksjon. Det same vil gjelde der føretaket heilt eller delvis vert eigd av andre føretak som sjølve søker om tilskot til same produksjon.

Sams økonomiske interesser i produksjonen (driftsfellesskap) vil ligge føre der føretak samarbeider om produksjonen i ein slik grad at det vert oppnådd stordriftsfordelar. Om det ligg føre sams økonomiske interesser i produksjonen vil kome an på graden av sams økonomi, maskinpark, driftsopplegg eller arbeidsinnsats mv.

Med tilskot til same produksjon meinest tilskot til husdyr, slik dette er definert i eller i medhald av jordbruksoppgeret.

Eit føretak reknast for å vere ramma av avgrensingane i fyrste ledd dersom føretaket etter påbod frå kommunen, fylkesmannen eller Statens landbruksforvaltning ikkje kan godtgjere at det ikkje ligg føre slike tilhøve.

Tilskot etter denne forskrifta kan ikkje gjevast til skular og andre offentlege og private institusjonar.

§ 4a. *Unntak frå avgrensingane i § 4*

Avgrensingane for eigartilhøve i § 4 fyrste ledd er ikkje til hinder for at eit føretak kan gjevast tilskot ved ferie og fritid i tilfelle der aksjeselskap eller samvirkeføretak er eigar av landbrukseigedom. Desse avgrensingane er heller ikkje til hinder for at føretak som har eigarinteresser i slike selskap kan gjevast tilskot.

Føretak som blir eigd heilt eller delvis av deltakar i samdrift i mjølkeproduksjon, kan gjevast tilskot til avløyning for andre dyreslag enn dei som samdrifta disponerer, dersom det ikkje ligg føre sams økonomiske interesser (driftsfellesskap) i husdyrproduksjonane.

II

Endringa trer i kraft frå og med 1. juli 2008.

26. juni Nr. 731 2008**Forskrift om endring i forskrift om kvoteordningen for melk**

Hjemmel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 26. juni 2008 etter samråd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarar § 19, lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 27a og delegeringsvedtak 6. desember 1996 nr. 1125. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 7. januar 2003 nr. 14 om kvoteordningen for melk gjøres følgjande endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Statens landbruksforvaltning kan etter søknad gi tillatelse til konvertering mellom kumelkkvote og geitmelkkvote. Ved konvertering skal det benyttes et forholdstall mellom geitmelkkvote og kumelkkvote på 1:2. Ved konvertering fra ku- til geitmelkkvote på eiendom med både ku- og geitmelkkvote innenfor satsingsområdet for geitmelkproduksjon til industriell bearbeiding, benyttes et forholdstall på 1:1.

§ 15 første ledd nummer 4 annet punktum oppheves.

§ 19 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved etterspørselsoverskudd av kumelkkvoter i Finnmark, skal alle kjøpere få kjøpe lik kvotestørrelse begrenset oppad til 5 000 liter kumelkkvote. Er det lagt ut større kvotemengder for kjøp enn 5 000 liter kumelkkvote pr. kjøper, men likevel ikke så mye at alle kjøperne kan få kjøpe ønsket mengde, avsettes først 5 000 liter kumelkkvote til alle kjøperne. Deretter avkortes de individuelle innmeldingene, fratrukket 5 000 liter kumelkkvote, med en lik prosentsats.

§ 19 nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 20 skal lyde:

§ 20. Kjøp av kumelkkvot til nyetablering

Statens landbruksforvaltning kan etter søknad selge kumelkkvot til eier av landbrukseiendommer som ikke har kvot fra før, men som ønsker å etablere seg innenfor melkeproduksjon. Slikt salg kan kun skje i de fylker hvor det er avsatt et tilbudsoverskudd fra kjøp og salg av kvot eller så fremt det er avsatt kvot til det i jordbruksforhandlingene. Salget skal foregå til pris fastsatt i § 18 tredje ledd.

Prioritering av søknader skjer etter en samlet vurdering der følgende forhold vektlegges:

- Etableringen bidrar til å oppfylle landbrukspolitiske mål og retningslinjer.
- Investeringene sikrer langsiktig økonomisk drivverdige enheter.
- Tidsperiode fra det har foregått kvotesalg fra eiendommen.
- Eierne av landbrukseiendommen er under 35 år.
- Landbrukseiendommen ligger i et næringsvakt område.
- Landbrukseiendommen ligger i et rovdyrutsatt område.

Statens landbruksforvaltning fastsetter søknadsfrist for kjøp av kumelkkvot etter denne paragrafen.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2008.

26. juni Nr. 732 2008

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter blåkveite nord for 62° N i 2008

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4 og § 5 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 13. desember 2007 nr. 1429 om regulering av fisket etter blåkveite nord for 62° N i 2008 gjøres følgende endring:

§ 2 første ledd, bokstav b) skal lyde:

- b) fiske med konvensjonelle redskap med fartøy under 28 meter største lengde som har adgang til å delta, jf. forskrift 28. november 2007 nr. 1330 om deltakelse i kystfartøygruppens fiske for 2008 i Norges indre farvann, sjøterritorium og økonomiske sone sør for 71° 30' N, med unntak av et område avgrenset av koordinatene:

67° 51' N og 11° 41' E 68° 27' N og 09° 46' E

68° 21' N og 13° 46' E 69° 07' N og 11° 47' E

fra mandag 26. mai kl. 0000 til søndag 6. juli kl. 2400.

I tillegg kan slike fartøy fiske i det avgrensede området nevnt i denne bestemmelse i perioden mandag 4. august kl. 0000 til lørdag 23. august kl. 2400.

II

Endringen trer i kraft straks.

26. juni Nr. 733 2008

Forskrift om endring i forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling i private medisinske laboratorie- og røntgenvirksomheter

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–5 fjerde ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 27. juni 2003 nr. 959 om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling i private medisinske laboratorie- og røntgenvirksomheter gjøres følgende endring:

I kapittel 2 under overskrift «B Takster for private røntgenvirksomheter» skal «1 kontroll» lyde:

Alle koder kontrolleres mot koderegisteret for å sjekke om de er gyldige. Kun gyldige NORAKO-koder kan inngå i refusjonsberegningen. Koderegisteret kan lastes ned fra KITHs nettsider, www.kith.no/norako. Dette registeret viser også hvilken primærkategori den enkelte NORAKO-kode grupperes til, jf. punkt 2 under.

II

Endringen trer i kraft 1. juli 2008.

26. juni Nr. 734 2008**Forskrift om endring i forskrift om godtgjørelse av utgifter til legehjelp som utføres poliklinisk ved statlige helseinstitusjoner og ved helseinstitusjoner som mottar driftstilskudd fra regionale helseforetak**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 26. juni 2008 med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven) § 2–1a og § 5–5. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 19. desember 2007 nr. 1761 om godtgjørelse av utgifter til legehjelp som utføres poliklinisk ved statlige helseinstitusjoner og ved helseinstitusjoner som mottar driftstilskudd fra regionale helseforetak gjøres følgende endringer:

I kapittel 2 skal «Merknad 2A Når godkjent egenandel kan kreves» lyde:

Egenandel kan kun kreves når pasienten har vært til undersøkelse/behandling hos lege. Spesialistegenandel kan kreves selv om den lege som er i direkte kontakt med pasienten ikke er godkjent spesialist, forutsatt at godkjent spesialist er tilgjengelig og har det faglige ansvaret for de tjenester som ytes. Egenandel kan også kreves ved konsultasjon med jordmor, forutsatt at det er kontakt mellom jordmor og lege.

I kapittel 4 skal «Merknad P20» lyde:

Takst P20 omfatter 1. gangs konsultasjon. Taksten kan kun benyttes en gang per år for samme pasient. Dette gjelder også for øyeblikkelig hjelp. Taksten kan benyttes igjen etter ett år, men krever ny henvisning fra lege i primærhelsetjenesten eller somatisk sykehusavdeling eller barnevernet eller sosialtjenesten, ev. øyeblikkelig hjelp. Taksten kan også benyttes dersom konsultasjonen har foregått utenfor poliklinikkens lokaler.

I kapittel 4 under «S Radiologi» skal «1 kontroll» lyde:

Alle koder kontrolleres mot koderegisteret for å sjekke om de er gyldige. Kun gyldige NORAKO-koder kan inngå i refusjonsberegningen. Koderegisteret kan lastes ned fra KITHs nettsider, <http://www.kith.no/norako>. Dette registeret viser også hvilken primærkategori den enkelte NORAKO-kode grupperes til, jf. punkt 2 under.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2008.

27. juni Nr. 735 2008**Forskrift om endring i forskrift om fremmede militære fartøyers og luftfartøyers adgang til norsk territorium under fredsforhold**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone § 2 tredje ledd og § 3 annet ledd. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 2. mai 1997 nr. 396 om fremmede militære fartøyers og luftfartøyers adgang til norsk territorium under fredsforhold gjøres følgende endringer:

Overskriften skal lyde:

Forskrift om adgang til og opphold på norsk territorium under fredsforhold for fremmede militære og sivile statsfartøyer

I hjemmelsgrunnlaget tilføyes følgende:

Lov 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone § 2 tredje ledd og § 3 annet ledd.

§ 1 første ledd skal lyde:

Forskriftens formål er å gi bestemmelser om fremmede militære og sivile statsfartøyers adgang til og opphold på norsk territorium, herunder å sikre at norske myndigheter til enhver tid har oversikt over og kontroll med slike fartøyer.

§ 1 nytt annet ledd skal lyde:

Forskriften gjelder i hele riket, herunder på Svalbard og Jan Mayen samt på Bouvet-øya. Den gjelder ikke Dronning Maud Land og Peter I's øy.

Nåværende § 1 andre og tredje ledd blir nye § 1 tredje og fjerde ledd.

Nåværende § 1 fjerde ledd oppheves.

§ 1 nytt tredje ledd skal lyde:

Forsvarsdepartementet kan i krise- og krigstilfeller, eller når krise eller krig truer, helt eller delvis sette forskriften ut av kraft for ethvert fremmed militært eller sivilt statsfartøy.

§ 2 første til sjette ledd skal lyde:

Med *militære fartøyer* forstås ethvert fartøy, herunder hjelpefartøy, som står under militær kommando i en fremmed stat eller i en internasjonal organisasjon.

Med *sivile statsfartøyer* forstås ethvert fartøy, herunder hjelpefartøy, som eies eller drives av en fremmed stat og benyttes for ikke-kommersielle formål.

Med *militære luftfartøyer* forstås ethvert luftfartøy som står under militær kommando i en fremmed stat eller i en internasjonal organisasjon.

Med *sivile statlige luftfartøyer* forstås ethvert luftfartøy som eies eller drives av en fremmed stat og benyttes for ikke-kommersielle formål.

Med *fremmede militære og sivile statsfartøyer* forstås alle ovenfor nevnte militære og sivile fartøyer og luftfartøyer.

Med *norske myndigheter* menes Forsvarsdepartementet eller den departementet bemyndiger. Henvendelser og rapporteringer i henhold til bestemmelsene i denne forskrift skal rettes til Fellesoperativt hovedkvarter. Søknader ad diplomatisk vei fremmes som foreskrevet i § 3 via Utenriksdepartementet og/eller norsk utenriksstasjon.

Nåværende § 2 tredje til syvende ledd blir nye § 2 syvende til ellefte ledd.

§ 2 nytt tolvte ledd skal lyde:

Med *uskyldig gjennomfart* forstås navigasjon over sjøterritoriet, enten i transitt eller på vei til eller fra norsk indre farvann, i samsvar med FNs havrettskonvensjon.

Overskriften i kapittel II skal lyde:

Adgang til og opphold på norsk territorium

§ 3 første til fjerde ledd skal lyde:

Fremmede militære og sivile statsfartøyer har med de unntak som følger av § 4 kun adgang til norsk territorium etter på forhånd å ha innhentet tillatelse ad diplomatisk vei. Søknad ad diplomatisk vei om tillatelse for adgang til og opphold på norsk territorium, skal fremmes via Utenriksdepartementet og/eller norsk utenriksstasjon.

Slik søknad skal, hvis ikke annet er bestemt, for fremmede fartøyer være mottatt senest 7 dager og for fremmede luftfartøyer senest 72 timer før anløpet finner sted. Søknad skal ledsages av meddelelse om det antall fremmede militære og sivile statsfartøyer som skal delta i besøket, type, kallesignal for fartøyenes radiostasjon, samt øvrige opplysninger som er nødvendige for deres identifikasjon, den rute de akter å følge på norsk territorium, den eller de havner, anker- eller flyplasser som ønskes anløpt, tidspunktet for anløp og dettes varighet.

For reaktordrevne fartøyer skal søknad være mottatt senest 14 dager før anløpet er planlagt å finne sted.

For fremmede fartøyer som medfører luftfartøyer om bord skal type og antall luftfartøyer oppgis.

§ 4 skal lyde:

Fremmede fartøyer har, uten å ha innhentet tillatelse diplomatisk vei, adgang til uskyldig gjennomfart i sjøterritoriet, og til stans eller ankring på sjøterritoriet under gjennomfarten når dette er nødvendig på grunn av force majeure eller havsnød eller for å yte assistanse til personer, skip eller luftfartøyer som er i fare eller nød.

Fremmede luftfartøyer som er i nød har adgang til norsk territorium uten på forhånd å ha innhentet tillatelse diplomatisk vei.

Overskriften i kapittel III skal lyde:

Fremmede fartøyer

§ 5 skal lyde:

Fremmede fartøyer skal rapportere posisjon og planlagt seilas til norske myndigheter når de passerer territorialgrensen, og deretter hver sjette time under seilas i norsk territorialfarvann.

Fremmede fartøyer som må stanse eller ankre opp under uskyldig gjennomfart på sjøterritoriet, skal uten opphold gi melding til norske myndigheter om oppholdet og om årsaken til dette. Det samme gjelder fremmede fartøyer i havsnød som må søke nødhavn i norsk indre farvann.

§ 6 skal lyde:

Forsvarsdepartementet eller den departementet bemyndiger, kan av hensyn til rikets sikkerhet overfor fremmede militære og sivile statsfartøyer treffe enkeltvedtak om plikt til å bruke los ved seilas i norske indre farvann. Slikt påbud kan også gis for seilas på sjøterritoriet. Fiskeri- og kystdepartementet eller den departementet bemyndiger, kan av hensyn til trygg ferdsel overfor fremmede militære og sivile statsfartøyer fatte enkeltvedtak om plikt til å bruke los ved seilas i norske indre farvann og på sjøterritoriet.

§ 9 skal lyde:

I norsk territorialfarvann skal fremmede fartøyer følge de til enhver tid fastsatte farleder.

Overskriften i kapittel IV skal lyde:

Fremmede luftfartøyer

§ 10 skal lyde:

Fremmede luftfartøyer som har fått tillatelse til å anløpe eller overfly norsk territorium i henhold til § 3, skal forholde seg som følger:

- a. rette seg etter gjeldende internasjonale bestemmelser for sivil luftfart og spesielle bestemmelser, som av hensyn til flysikkerheten er gjort gjeldende for flyging over og landing på norsk territorium;
- b. ikke uten å ha innhentet tillatelse på forhånd fly over eller lande i områder som av norske myndigheter i utgangspunktet er kunngjort forbudt for flyging;
- c. ikke uten på forhånd å ha innhentet tillatelse føre ammunisjon, bomber, raketter, fotoutstyr og sensorsystemer;
- d. finne seg i den kontroll som norske myndigheter måtte finne nødvendig for å sikre seg at gjeldende bestemmelser blir overholdt.

Overskriften i § 11 skal lyde:

Luftfartøyer om bord på fremmede militære og sivile statsfartøyer

§ 11 skal lyde:

Hvis fremmede luftfartøyer, stasjonert om bord på fremmede fartøyer som allerede har fått tillatelse til å anløpe norsk territorium i henhold til § 3, ønsker å fly over norsk territorium, må dette klareres med norske myndigheter på forhånd.

§ 12 skal lyde:

Fremmede militære og sivile statsfartøyer skal til enhver tid bære synlige nasjonale kjennetegn.

§ 13 første og annet ledd skal lyde:

Fremmede militære og sivile statsfartøyer har på eller over norsk territorium adgang til å bruke sine radioapparater under forutsetning av at:

- a. de følger de regler som er fastsatt i den gjeldende internasjonale fjernmeldingskonvensjon med tilhørende radioreglementer, de til enhver tid gjeldende bestemmelser for luftfartsradiotjenesten som fastsettes av den internasjonale luftfartsorganisasjon (ICAO), samt de spesielle bestemmelser for bruk av radioapparater på norsk område, som til enhver tid gjelder;
- b. de på forhånd har søkt og mottatt tillatelse til bruk av radiostasjon. Slik søknad fremmes gjennom Fellesoperativt hovedkvarter, og skal ledsages av fartøyets navn, kallesignal, og opplysninger om hvilke frekvenser, emisjonstyper og effekter som skal benyttes.

Radiostasjon i fremmede luftfartøyer som er meddelt overflygningstillatelse, kan til enhver tid nyttes på fastsatte frekvenser som ledd i sikring og gjennomføring av nødvendig trafikkprosedyre. Fremmede fartøyer som kun foretar uskyldig gjennomfart gjennom sjøterritoriet, kan benytte sine radioinstallasjoner i henhold til radioreglementet.

§ 14 skal lyde:

Enhver form for øvelse, trening eller annen militær aktivitet innenfor norsk territorium er forbudt, med mindre det finner sted i henhold til godkjente norske øvingsplaner eller det på forhånd er innhentet tillatelse fra norske myndigheter.

§ 15 annet og tredje ledd skal lyde:

Det er forbudt for enhver om bord på fremmede militære og sivile statsfartøyer å oppta kart eller kartskisse over rikets havner, farvann, flyplasser eller sjøflyhavner. Det er videre forbudt å oppta kart, kartskisse, fotografi, sensoropptak eller beskrivelse av norske militære anlegg og oppsetninger.

Fører og besetning om bord på fremmede militære fartøyer og luftfartøyer må ikke medbringe våpen når de går i land (ved landlov eller forlater sitt fly), unntatt som ledd i seremoniell aktivitet eller som ledd i godkjente øvelser etter § 1.

§ 16 skal lyde:

Fremmede militære og sivile statsfartøyer skal benytte henholdsvis de anker-, fortøynings- eller landingsplasser som anvises av norske myndigheter. Fører og besetning om bord på fremmede militære fartøyer og luftfartøyer skal ellers rette seg etter de militære regler og bestemmelser som gis av den lokale militære kommandomyndighet.

Fører og besetning på fremmede militære og sivile statsfartøyer skal følge gjeldende norsk lovgivning, herunder miljø-, sunnhets-, toll-, los-, trafikk-, havne-, utlendings- og ordensbestemmelser.

§ 17 annet ledd skal lyde:

Norske myndigheter kan for øvrig, uavhengig av brudd på gjeldende bestemmelser og når særlige grunner foreligger, gi pålegg om at fremmede militære og sivile statsfartøyer skal forlate norsk territorium uten forutgående varsel.

§ 18 skal lyde:

Forsvarsdepartementet eller den departementet bemyndiger, kan gi dispensasjon fra disse bestemmelsene og kan gi bestemmelser for utfylling og gjennomføring av forskriften.

II

Endringene trer i kraft straks.

27. juni Nr. 736 2008

Forskrift om endring i forskrift om begrensning av lønnsoppgaveplikten

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 27. juni 2008 med hjemmel i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) § 6–16 første ledd bokstav a, jf. § 6–2. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 30. desember 1983 nr. 1974 om begrensning av lønnsoppgaveplikten gjøres følgende endringer:

§ 1 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Uavhengig av om det er utbetalt lønn som er fritatt for innberetning etter tredje ledd eller lønn som overstiger kr 4 000, vil trekkfri utgiftsgodtgjørelse som utbetales til dekning av merutgifter med inntil kr 10 000 ved et medlems innsats eller opptreden for sin forening, være fritatt fra lønnsinnberetningsplikt.

§ 1 femte ledd skal lyde:

Naturalytelse i form av fri transport til og fra arrangement dog ikke fri bil, kost og losji ved slike, fritt utstyr mv., når slikt ytes i organisasjonens interesse, er unntatt fra lønnsinnberetning uten hensyn til om det er betalt lønn som er fritatt for innberetning etter tredje ledd, lønn som overstiger kr 4 000 eller utgiftsgodtgjørelser som nevnt i foregående ledd.

II

Endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2008.

27. juni Nr. 737 2008

Forskrift om endring i forskrift om domssogs- og lagdømmeinndeling

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 20 og § 22. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 16. desember 2005 nr. 1494 om domssogs- og lagdømmeinndeling gjøres følgende endring:

Del 1 nr. 19 Tingretter/førsteinstansdomstoler lokalisert til Oslo fylke skal lyde:

I Oslo kommune fungerer to førsteinstansdomstoler; Oslo byfogdembete og Oslo tingrett. Disse deler sakstypene mellom seg slik:

Oslo byfogdembete behandler saker etter

lov 21. februar 1930 om skifte

lov 18. desember 1959 nr. 1 om mortifikasjon av skuldbrev m.v.

lov 23. mars 1961 nr. 1 om forsvunne personer m.v.

lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven)

lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn

lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse

lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven)

lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus

lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) sjuende del (midlertidig sikring; kapittel 32, 33 og 34)

samt etter følgende lovbestemmelser:

1. lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 213 fjerde ledd

2. lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. § 12 nr. 3

3. lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige § 14 første og annet ledd, § 25, § 26 annet og fjerde ledd og § 43
4. lov 12. juni 1931 nr. 1 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929 § 28 nr. 4 tredje punktum
5. lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods § 4 annet ledd sjette punktum
6. lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt, § 48 nr. 5 tredje punktum og nr. 6 annet punktum
7. lov 29. mai 1953 nr. 1 om rett for handverkarar o.a. til å selja ting som ikkje vert henta § 4 annet punktum
8. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 24 første ledd og § 33
9. lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 6 annet og tredje ledd og § 15 annet og tredje ledd
10. lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) § 39
11. lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger § 14 første ledd fjerde punktum og § 15 første ledd fjerde punktum
12. lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 27 annet ledd og § 61 første ledd annet punktum
13. lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. kapittel III (§ 9 – § 28), kapittel XII (§ 68 – § 70) og § 73 tredje ledd første punktum annet alternativ
14. lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet § 32 nr. 1 og nr. 4 og § 47 nr. 2
15. lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. § 10 første ledd
16. lov 20. desember 1974 nr. 68 om vegfraktavtaler § 43 tredje ledd
17. lov 6. juni 1975 nr. 29 om egedomsskatt til kommunane § 23, første punktum annet alternativ
18. lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd § 4 tredje ledd
19. lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering § 4 fjerde ledd
20. lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område § 9
21. lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant § 5–11 annet punktum
22. lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) § 4–5 nr. 3
23. lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 25 tredje ledd første punktum
24. lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 38 tredje ledd første punktum og § 65 annet ledd
25. lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) § 222
26. lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 5a nr. 3
27. lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) § 2–9 annet punktum, § 2–10 – § 2–14, § 7–5 tredje og fjerde ledd og § 9–2 annet ledd nr. 2
28. lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (Selskapsloven) § 2–38 fjerde ledd, § 2–41 annet ledd, § 3–5 femte ledd og § 3–20 annet ledd
29. lov 23. desember 1988 nr. 104 om produktansvar § 3–7 første ledd
30. lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 17–1 femte ledd og § 17–2 første ledd første punktum
31. lov 4. juli 1991 nr. 45 om rett til felles bolig og innbo når husstandsfellesskap opphører § 2 fjerde ledd
32. lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap § 7 bokstav e annet ledd, § 32 annet ledd, § 57 første ledd bokstav c, § 71 annet ledd, § 90, § 91 og § 93 første ledd annet punktum
33. lov 8. januar 1993 nr. 21 om gjennomføring i norsk rett av Luganokonvensjonen om domsmyndighet og fullbyrding av dommer i sivile og kommersielle saker, § 1, jf. konvensjonen art. 32
34. lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 3–24 annet og tredje ledd, § 3–25 annet ledd og § 3–50 annet ledd
35. lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 97 fjerde ledd og § 118 annet ledd
36. lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar § 13 fjerde, femte og sjette ledd
37. lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven) § 4
38. lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, forsikringsselskapenes garantiordninger og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner § 4–9 tredje ledd fjerde punktum og § 4–10 annet ledd annet punktum
39. lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste § 17 femte ledd
40. lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven) § 27 og § 34 annet ledd
41. lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) § 5–8 annet ledd, § 5–12 første ledd, § 5–25 annet ledd, § 5–26, § 5–27, § 7–3 annet og tredje ledd, § 8–4, § 12–6 nr. 2, § 13–15, § 13–16 annet ledd, § 16–14, kapittel 16 del II (§ 16–15 – § 16–18), § 16–19 annet ledd tredje punktum og § 18–3
42. lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) § 5–8 annet ledd, § 5–12 annet ledd, § 5–25 annet ledd, § 5–26, § 5–27, § 6–39, § 7–3 annet og tredje ledd, § 8–4, § 12–6 nr. 2 tredje, fjerde og femte punktum, § 13–16, § 13–17 annet ledd, § 16–14, kapittel 16 del II (§ 16–15 – § 16–18), § 16–19 annet ledd tredje punktum, og § 18–3
43. lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper § 34 fjerde og sjette ledd
44. lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 8–2 nr. 3

45. lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag (bustadbyggjelagslova) § 5–8 annet ledd, § 5–12 første ledd, § 5–24 annet ledd, § 5–25, § 5–26, § 8–4 annet og tredje ledd, § 9–10 annet, tredje og fjerde ledd, § 9–11 annet ledd, § 10–13, § 10–14, § 10–15 tredje ledd, § 10–16, § 10–17 og § 12–2
  46. lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag (burettslagslova) § 4–8, § 4–16 annet ledd, § 5–9 annet ledd, § 5–23 første ledd, § 7–6 annet ledd, § 7–14 annet ledd, § 7–15, § 7–16, § 9–4 annet og tredje ledd, § 10–4 annet, tredje og fjerde ledd, § 10–5 annet ledd, § 11–2 fjerde ledd og § 13–2
  47. lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 2–11 tredje ledd
  48. lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. § 13 første ledd tredje punktum
  49. lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) § 16–13 første ledd og § 17– 1 femte ledd.
- Oslo tingrett behandler straffesaker og sivile saker som ikke behandles av Oslo byfogdembete.

II

Forskrift 2. juli 1948 nr. 6 om mortifikasjonssaker og dødsformodningssaker oppheves.

III

Endringene trer i kraft straks.

27. juni Nr. 738 2008

Forskrift om opphevelse av forskrift om utenlandsoppgave

Hjemmel: Fastsatt av Skattedirektoratet 27. juni 2008 med hjemmel i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) § 4–4 nr. 3, 6 og 7, jf. delegeringsvedtak 24. oktober 1991 nr. 742, delegeringsvedtak 14. desember 2007 nr. 1445 og delegeringsvedtak 24. november 1994. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

Skattedirektoratet har 27. juni 2008 opphevet forskrift 7. april 1995 nr. 360 om utenlandsoppgave. Forskriften er opphevet med virkning fra og med inntektsåret 2007.

27. juni Nr. 739 2008

Forskrift om endring i forskrift om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk

Heimel: Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 27. juni 2008 med heimel i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 5 og § 5a og delegeringsvedtak 7. mai 1999 nr. 435. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 29. juni 1999 nr. 763 om omsetningsavgift på jordbruksvarer, og om overproduksjonsavgift på mjølk blir det gjort følgjande endring:

§ 1 skal lyde:

§ 1. Omsetningsavgift på jordbruksvarer

Produsentar som omsetter jordbruksvarer, skal svara avgift etter desse satsane:

a) Mjølk:	9 øre pr. liter
b) Kjøtt av storfe og kalv:	maks. 95 øre pr. kg
c) Kjøtt av sau og lam:	maks. 140 øre pr. kg
d) Svinekjøtt:	maks. 140 øre pr. kg
e) Egg:	59 øre pr. kg
f) Kjøtt av kylling:	14 øre pr. kg
g) Kjøtt av kalkun:	14 øre pr. kg
h) Korn og oljefrø:	maks. 4 øre pr. kg

Omsetningsrådet sitt arbeidsutval fastsett omsetningsavgifta innafor maksimalsatsane i første ledd bokstav b, c, d og h.

II

Endringa trer i kraft 1. juli 2008.

27. juni Nr. 740 2008**Forskrift om endring i forskrift om prioritering av helsetjenester, rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, rett til behandling i utlandet og om dispensasjons- og klagenemnd**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 27. juni 2008 med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) § 1–2 første ledd, § 2–1 femte ledd og § 7–2 annet ledd. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 1. desember 2000 nr. 1208 om prioritering av helsetjenester, rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, rett til behandling i utlandet og om dispensasjons- og klagenemnd gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel skal lyde:

Forskrift om prioritering av helsetjenester, rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, rett til behandling i utlandet og om klagenemnd (prioriteringsforskriften)

Forskriftens hjemmelfelt skal lyde:

Fastsatt ved kgl.res. 1. desember 2000 med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) § 1–2 første ledd, § 2–1 femte ledd og § 7–2 annet ledd. Fremmet av Sosial- og helsedepartementet.

§ 2 fjerde ledd oppheves.

§ 4 annet ledd oppheves.

§ 5 annet punktum skal lyde:

Det skal også gis informasjon om retten til fornyet vurdering etter pasientrettighetsloven § 2–3 og klageretten etter pasientrettighetsloven § 7–1 og § 7–2, herunder om klagefrist og klageinstans.

§ 7 annet ledd annet punktum skal lyde:

Dersom den vurderingen spesialisthelsetjenesten foretar på grunnlag av en slik anmodning gjelder om pasienten har rett til behandling i utlandet, jf. § 3, kan han klage til den klagenemnda som er omtalt i § 9.

§ 7 tredje ledd oppheves.

Overskriften i kapittel II skal lyde:

Kapittel II – Behandling av klage vedrørende rett til behandling i utlandet og oppnevning av klagenemnd, saksbehandling mv.

Overskriften til § 8 skal lyde:

§ 8. Klagenemndas kompetanse

Nåværende § 8 første ledd oppheves.

§ 8 første ledd skal lyde:

Klagenemnda avgjør klage over vedtak etter § 3, jf. pasientrettighetsloven § 7–2 annet ledd.

§ 8 tredje ledd blir annet ledd.

§ 8 fjerde ledd blir tredje ledd og skal lyde:

Nemndas vedtak etter første ledd kan ikke påklages.

§ 9 første ledd skal lyde:

Klagenemnda skal bestå av fem medlemmer med personlige vararepresentanter.

§ 9 annet ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 9 tredje ledd tredje punktum oppheves.

Overskriften til § 10 skal lyde:

§ 10. Sammensetning av nemnda i den enkelte sak

§ 10 annet ledd annet punktum oppheves.

Overskriften til § 11 skal lyde:

§ 11. Saksbehandling i klagesaker

§ 13 annet punktum skal lyde:

Søksmål rettes mot Staten ved klagenemnda.

§ 15 tredje ledd skal lyde:

Klagenemnda som er oppnevnt etter § 9, avgjør også klagesaker over vedtak truffet av Rikstrygdeverket før 1. september 2004 med hjemmel i forskrift 14. januar 1999 nr. 19 om bidrag til behandling i utlandet og om klagenemnd for bidrag til behandling i utlandet, jf. den tidligere gjeldende § 5–22 i folketrygdløven.

II

Endringene trer i kraft straks.

27. juni Nr. 741 2008

Forskrift om endring i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Miljøverndepartementet 27. juni 2008 med hjemmel i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) § 9 og § 16, jf. delegeringsvedtak 8. juli 1983 nr. 1245. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 9–3 første ledd bokstav k oppheves. Nåværende bokstav l til r blir bokstav k til q.

§ 9–4 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) biologisk nedbrytbart avfall, med unntak av avfall hvor totalt organisk karbon (TOC) ikke overstiger 10 % eller hvor glødetapet ikke overstiger 20 %. Det er likevel tillatt å deponere:
  - 1) gateoppsop
  - 2) forurenset jord og forurensede muddermasser
  - 3) ristgods, silgods og sandfangavfall fra avløpsrensaneanlegg
  - 4) avløpsslam som ikke tilfredsstiller kvalitetskravene for gjødselvarer.

Forurensningsmyndigheten kan i særlige tilfeller tillate deponering av annet biologisk nedbrytbart avfall.

Kapittel 9 vedlegg II punkt 1.2 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) Avfallet er ordinært avfall og skal deponeres på deponi for ordinært avfall. Dette gjelder ikke ordinært avfall som skal deponeres sammen med stabilt ikke-reaktivt farlig avfall, eller dersom det er mistanke om at avfallet kan inneholde farlig avfall. Avfallsprodusent må likevel sørge for testing som dokumenterer at avfallet ikke omfattes av forbudet i § 9–4 første ledd bokstav a.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2009.

27. juni Nr. 742 2008

Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77 § 17–1 annet ledd. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

§ 1. Formål

Formålet med denne rikspolitiske bestemmelsen er å legge til rette for en sterkere regional samordning av politikken for etablering og utvidelse av større kjøpesentre. Hensikten er å styrke eksisterende by- og tettstedsentre og bidra til effektiv arealbruk og miljøvennlige transportvalg, dvs. unngå en utvikling som fører til byspredning, bilavhengighet og dårligere tilgjengelighet for dem som ikke disponerer bil. Det langsiktige målet er å oppnå en mer bærekraftig og robust by- og tettstedsutvikling og begrense klimagassutslippene.

§ 2. Virkeområde

Bestemmelsen gjelder for hele landet, jf. plan- og bygningsloven § 1.

§ 3. Regler for etablering av kjøpesentre

Kjøpesentre kan bare etableres eller utvides i samsvar med godkjente fylkesplaner eller fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av varehandel og andre servicefunksjoner.

For områder som ikke omfattes av slik plan, er det ikke tillatt å etablere eller utvide kjøpesentre med et samlet bruksareal på mer enn 3 000 m².

Fylkesmannen kan gi samtykke til å fravike bestemmelsen om etablering av kjøpesentre, dersom dette etter en konkret vurdering anses å være forenlig med formålet i § 1.

§ 4. Saksbehandling

Søknader om samtykke til å fravike bestemmelsen om etablering av kjøpesentre i § 3 skal sendes kommunen. Kommunen skal foreta en vurdering av søknaden i forhold til denne rikspolitiske bestemmelsen og sammen med sin uttalelse oversende saken til fylkesmannen for avgjørelse. Fylkeskommunen skal høres før avgjørelse tas.

Fylkesmannens vedtak kan påklages til Miljøverndepartementet.

§ 5. Ikrafttredelse, varighet og virkning

Denne rikspolitiske bestemmelsen trer i kraft 1. juli 2008 og har en varighet på inntil 10 år, eller inntil den avløses av regional planbestemmelse i henhold til § 8–5 i plandelen av ny plan- og bygningslov.

Bestemmelsen fastsetter med juridisk bindende virkning at godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner skal legges til grunn for behandling av søknader om etablering eller utvidelse av større kjøpesentre.

Bestemmelsen gjelder foran eldre reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og kommuneplanens arealdel, dersom disse ikke er i samsvar med fylkesplaner eller fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av varehandel og andre servicefunksjoner.

Bestemmelsen skal legges til grunn for nye planer og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelser. Nye planer skal ikke samtykkebehandles etter § 4.

Nye byggetillatelse eller rammetillatelse etter plan- og bygningsloven kan ikke gis i strid med bestemmelsen. Bestemmelsen gjelder ikke i tilfeller der lovlig byggetillatelse eller rammetillatelse etter plan- og bygningsloven er gitt når bestemmelsen trer i kraft.

Utfyllende kommentarer til rikspolitisk bestemmelse om kjøpesentre

1. Innledning

For å ivareta viktige nasjonale og regionale interesser kan Kongen med hjemmel i plan- og bygningsloven § 17–1 andre ledd, bestemme at særskilt angitte bygge- og anleggstiltak ikke kan iverksettes, eller bare kan iverksettes dersom de er i samsvar med vedtatte planer. Slike bestemmelser gjelder for et tidsrom av inntil 10 år og kan forlenges med 5 år av gangen.

Til § 1 Formål

Som oppfølging av den tidligere rikspolitiske bestemmelsen om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor byer og tettsteder (1999–2004), er det utarbeidet fylkesplaner og fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av handel og service. Dette er planer som er utviklet gjennom et omfattende samarbeid mellom fylkeskommune, fylkesmann, regionale myndigheter, kommunene og det lokale næringsliv. Hedmark fylke med unntak av Hamar-regionen omfattes ikke av slike retningslinjer.

Målet med planene og med den rikspolitiske bestemmelsen om kjøpesentre er å styrke by- og tettstedssentrene og legge til rette for miljøvennlige transportvalg, dvs. unngå en utvikling med byspredning, økt bilavhengighet og dårligere tilgjengelighet for dem som ikke disponerer eller ønsker å bruke bil. Det overordnede og langsiktige målet er å utvikle bærekraftige og robuste by- og tettstedsstrukturer som også bidrar til å redusere klimagassutslippene.

Bestemmelsen skal også bidra til effektiv arealbruk, slik at inngrep i landbruks-, natur- og friluftsområdene blir redusert, og nasjonale målsettinger om jordvern og bevaring av det biologiske mangfoldet blir fulgt opp.

Denne rikspolitiske bestemmelsen er et virkemiddel for å sikre bedre oppfølging av godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner med nasjonale og regionale mål og retningslinjer for lokalisering av større kjøpesentre. Hensikten er å oppnå en mer samordnet lokaliseringpolitikk på tvers av kommunegrensene og større forutsigbarhet for nabokommuner og utbyggere.

Til § 2 Virkeområde

Bestemmelsen gjelder for hele landet med unntak av områder hvor det i godkjente fylkesplaner eller fylkesdelplaner er tillatt å etablere kjøpesentre. Bestemmelsen gjelder heller ikke på Svalbard.

Til § 3 Regler for etablering av kjøpesentre

I § 3 første ledd fastsettes at godkjente fylkesplaner eller fylkesdelplaner med retningslinjer for lokalisering av varehandel og andre servicefunksjoner skal følges. Definisjoner av plasskrevende varer i godkjente fylkesplaner eller fylkesdelplaner skal også følges.

Fordi Oslo er både kommune og fylkeskommune likestilles kommune(del)plan med fylke(del)plan ved sentral godkjenning i medhold av plan- og bygningsloven § 19–4 tredje ledd, jf. § 19–2.

For områder som ikke omfattes av godkjent plan, bestemmes i § 3 andre ledd at det ikke er tillatt å etablere kjøpesentre med over 3 000m² bruksareal, eller å utvide eksisterende sentre slik at det samlede bruksareal overskrider denne grensen. Dette forbudet vil også gjelde dersom en godkjent fylkesplan eller fylkesdelplan blir helt eller delvis opphevet. Med bruksareal menes fellesareal og leietakers bruksareal som består av salgsflate, lagerlokale, spiserom/kantine og kontorareal.

Definisjon av kjøpesenter fremgår av retningslinjer i godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner. Der slik definisjon ikke er gitt, gjelder følgende:

- Med kjøpesenter forstås detaljhandel i bygningsmessige enheter og bygningskomplekser som etableres, drives eller framstår som en enhet, samt utvalg som krever kunde- og medlemskort for å få adgang. Dagligvareforretninger er å oppfatte som kjøpesenter i denne sammenheng. Det samme er varehus som omsetter én eller flere varegrupper. Som kjøpesenter regnes også handelsvirksomhet lokalisert i flere enheter innenfor et område som for eksempel en handelspark.

Fylkesmannen kan gi samtykke til å fravike denne bestemmelsen dersom dette etter en konkret vurdering anses å være forenlig med formålet i § 1. Dette innebærer at det ikke skal være rom for vesentlige avvik.

Til § 4 Saksbehandling

Fylkesmannen gis myndighet til å forvalte denne rikspolitiske bestemmelsen, jf. plan- og bygningsloven § 13.

Samtykkebehandling vil være nødvendig for å gjennomføre tidligere vedtatte reguleringsplaner og bebyggelsesplaner som er satt til side av den rikspolitiske bestemmelsen. Kommunen skal på forhånd innhente samtykke fra fylkesmannen dersom kommunen tar sikte på å godkjenne en byggesak etter plan- og bygningsloven § 93 som kan komme i konflikt med den rikspolitiske bestemmelsen. Det samme gjelder vedtak etter § 28–1 nr. 2 om mindre vesentlig endring av reguleringsplan, og § 28–2 siste ledd om endring av bebyggelsesplan, samt vedtak om dispensasjon etter plan- og bygningsloven § 7. Fylkeskommunen skal som regional planmyndighet høres før avgjørelse tas. Dersom kommunen på eget initiativ avslår en byggesøknad under henvisning til den rikspolitiske bestemmelsen, er det ikke nødvendig å forelegge saken for fylkesmannen eller fylkeskommunen.

Fylkesmannens vedtak kan påklages til Miljøverndepartementet. Forvaltningslovens regler om klagefrist på 3 uker mv. vil komme til anvendelse.

Fylkesmannen skal for øvrig på vanlig måte etter plan- og bygningsloven behandle alle nye planer om etablering eller utvidelse av kjøpesentre. Selve planbehandlingen vil sikre at hensikten med den rikspolitiske bestemmelsen blir ivarettatt, og det er derfor ikke nødvendig å behandle saken som en samtykkesak i tillegg.

Nye planer skal være i samsvar med fylkesplan og fylkesdelplan. Forslag til nye planer som ikke er i samsvar med fylkesplan og fylkesdelplan må vurderes strengt ut fra de hensyn som framgår av formålet i § 1. Fylkesmannen og fylkeskommunen skal medvirke i kommunens arbeid med nye arealplaner, og de kan om nødvendig fremme innsigelse.

Med nye planer forstås kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner og bebyggelsesplaner som vedtas etter at den rikspolitiske bestemmelsen er trådt i kraft. Fylkesmannen vil i tråd med etablert praksis vurdere bruk av innsigelse til planforslag som er i strid med bestemmelsen.

Fylkesmannen kan gi råd om forståelsen av denne rikspolitiske bestemmelsen.

Til § 5 Ikrafttredelse, varighet og virkning

Den rikspolitiske bestemmelsen trer i kraft 1. juli 2008 og har en varighet på inntil 10 år, eller inntil den avløses av regional planbestemmelse i henhold til § 8–5 i plandelen av ny plan- og bygningslov.

Bestemmelsen fastsetter med juridisk bindende virkning at godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner skal legges til grunn for kommunenes planlegging og behandling av søknader om etablering eller utvidelse av større kjøpesentre. Det innebærer at tiltak skal vurderes samlet i forhold til retningslinjer, mål og intensjoner i godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner.

Godkjente fylkesplaner og fylkesdelplaner skal legges til grunn for nye planer (arealdel til kommuneplanen, reguleringsplan og bebyggelsesplan), og vil ved motstrid gi grunnlag for innsigelser.

Bestemmelsen gjelder foran eldre arealplaner, jf. plan- og bygningsloven § 20–6 siste ledd. Nye planer går imidlertid foran bestemmelsen.

Nye byggetillatelse eller rammetillatelse kan ikke gis i strid med den rikspolitiske bestemmelsen. Forbudet gjelder ikke i de tilfeller der lovlige byggetillatelse og rammetillatelse er gitt når bestemmelsen trer i kraft.

Ved revisjon av fylkesplaner og fylkesdelplaner vil bestemmelsen knytte seg til gjeldende planer inntil de nye planene er godkjent.

Miljøverndepartementet vil utarbeide nærmere retningslinjer for revisjon av fylkesplanene og fylkesdelplanene.

27. juni Nr. 743 2008

Ikraftsetting av lov 27. juni 2008 nr. 72 om endringer i sjøloven, skipssikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 72 om endringer i sjøloven, skipssikkerhetsloven, NIS-loven og fritids- og småbåtloven del V. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

Loven trer i kraft 1. juli 2008.

27. juni Nr. 744 2008**Forskrift om melde- og rapporteringsplikt ved sjøulykker og andre hendelser til sjøs**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 475, jf. delegeringsvedtak 11. januar 2008 nr. 29 og lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven) § 2, § 6, § 14, § 19, § 34, § 37 og § 47 fjerde ledd, jf. delegeringsvedtak 16. februar 2007 nr. 171, delegeringsvedtak 29. juni 2007 nr. 849 og lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 20, § 24 og § 38, jf. delegeringsvedtak 27. november 1998 nr. 1095, delegeringsvedtak 29. juni 2007 nr. 848, jf. delegeringsvedtak 1. desember 1998 nr. 4532, delegeringsvedtak 31. mai 2007 nr. 591, delegeringsvedtak 25. juni 2007 nr. 719 samt delegeringsvedtak 29. juni 2007 nr. 849. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XIII, nr. 55a (direktiv 93/75/EØF endret ved direktiv 96/39/EF, direktiv 97/34/EF, direktiv 98/55/EF og direktiv 98/74/EF). Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

*Kapittel 1. Generelle bestemmelser***§ 1. Virkeområde**

- 1) Denne forskriften gjelder melde- og rapporteringsplikt ved:
  - a) Sjøulykker, jf. sjøloven § 472 og § 475,
  - b) grunnstøting eller kollisjon, selv om tilfellet ikke er å anse som sjøulykke, jf. sjøloven § 475,
  - c) arbeidsulykke, selv om tilfellet ikke er å anse som en sjøulykke, jf. skipssikkerhetsloven § 47,
  - d) utslipp eller fare for utslipp av farlige eller forurensende stoffer, selv om tilfellet ikke er å anse som sjøulykke, jf. skipssikkerhetsloven § 34,
  - e) sabotasje eller piratvirksomhet, jf. skipssikkerhetsloven § 39 og § 47, selv om tilfellet ikke er å anse som en sjøulykke,
  - f) yrkessykdom, jf. skipssikkerhetsloven § 47, slik det fremgår av den enkelte bestemmelse.
- 2) Forskriften gjelder for:
  - a) Norske skip, herunder flyttbare innretninger, fiskefartøy og fritidsbåter.
  - b) Utenlandske skip:
    1. Ved sjøulykke i norsk territorialfarvann.
    2. Ved utslipp, eller ved fare for utslipp av olje, farlige eller forurensende stoffer i norsk territorialfarvann, herunder territorialfarvannet rundt Svalbard og Jan Mayen og i norsk økonomisk sone.
- 3) For roroferger og hurtiggående passasjerfartøy som går i rutetrafikk til eller fra norsk havn til havn i en EØS-stat, gjelder forskriftens bestemmelser også når sjøulykken inntreffer utenfor norsk sjøterritorium, dersom Norge var den siste EØS-staten skipet besøkte før ulykken.
- 4) Forskriften gjelder ikke for militære fartøyer, unntatt som nevnt i første ledd bokstav d, samt ved sjøulykker som ikke bare involverer militære fartøyer.
- 5) For varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning kommer forskrift 9. juli 1992 nr. 1269 til anvendelse.

§ 2. Definisjoner

I denne forskrift betyr:

- a) *Arbeidsulykke:* En hendelse som har medført skade på person under skipets drift.
- b) *Farlige stoffer:*
  1. *Farlige flytende gasser:* Ethvert stoff som er omfattet av kapittel 19 i IGC-koden.
  2. *Farlige kjemikalier:* Stoffe som i kapittel 17 i IBC-koden er identifisert som farlige.
  3. *Farlige stoffer i pakket form:* Stoffe som i IMDG-koden er identifisert som farlige, herunder radioaktivt materiale som omhandlet i INF-koden.
- c) *Flyttbare innretninger:* Boreplattformer og lignende flyttbare innretninger for undersøkelse etter, utnyttelse, lagring eller transport av undersjøiske naturforekomster samt flyttbare innretninger til hjelp for slik virksomhet.
- d) *Forurensende stoffer:*
  1. *Olje:* Ethvert stoff som er omfattet av vedlegg I til MARPOL 73/78.
  2. *Skadelige, flytende stoffer:* Ethvert stoff som er omfattet av vedlegg II til MARPOL 73/78.
  3. *Skadelige stoffer i pakket form:* Ethvert stoff som er omfattet av vedlegg III til MARPOL 73/78, dvs. stoffer som er identifisert i IMDG-koden som stoffer som forurenses sjøen.
- e) *Fiskefartøy:* Fartøy som er utrustet og som ervervsmessig benyttes til å fange fisk, herunder hval, sel, tang og tare eller andre levende ressurser i sjøen.
- f) *Fritidsbåter:* Enhver flytende innretning som er beregnet på og i stand til å bevege seg på vann, og som brukes utenfor næringsvirksomhet.
- g) *Hurtiggående passasjerfartøy:* Hurtiggående fartøy som definert i regel X/1 i SOLAS-konvensjonen av 1974 som endret pr. 1. mai 1999, og som kan transportere flere enn 12 passasjerer.
- h) *IBC-koden:* (International Code for the Construction and Equipment of Ships carrying Dangerous Chemicals in Bulk). Den internasjonale kjemikaliekode for bygging og utrustning av skip som fører farlige kjemikalier i bulk, vedtatt av Sjøsikkerhetskomiteen ved resolusjon MSC.4(48), med senere endringer.

- i) *IGC-koden*: (International Code for the Construction and Equipment of Ships Carrying Liquefied Gases in Bulk). Den internasjonale kode for bygging og utrustning av skip som fører flytende gasser i bulk, vedtatt av Sjøsikkerhetskomiteen ved resolusjon MSC.5(48), med senere endringer.
- j) *IMDG-koden*: (International Maritime Dangerous Goods Code). Den internasjonale koden for transport av farlig last til sjøs, vedtatt ved IMO resolusjon A.716(17), med senere endringer.
- k) *INF-koden*: Den internasjonale koden for sikker transport av bestrålt nukleært brensel, plutonium og sterkt radioaktivt avfall i beholdere.
- l) *IMO*: Den internasjonale skipsfartsorganisasjon.
- m) *MARPOL 73/78*: Den internasjonale konvensjon om hindring av forurensning fra skip, 1973, slik den er endret ved tilleggsprotokollen av 1978, med senere endringer.
- n) *Melding*: En umiddelbar eller raskest mulig beskjed til meldingsinstans, slik det fremgår av den enkelte bestemmelse.
- o) *Passasjerskip*: Et skip som kan føre mer enn 12 passasjerer eller som skal ha offentlig tillatelse til å føre passasjerer.
- p) *Rapportering*: En skriftlig redegjørelse til rapporteringsinstans, slik det fremgår av den enkelte bestemmelse.
- q) *Rederi*: Definisjonen av rederiet i skipssikkerhetsloven § 4 gjelder tilsvarende.
- r) *Roroferge*: Sjøgående passasjerskip som er utstyrt med innretninger som gjør det mulig å kjøre vei eller skinnegående kjøretøyer på og av skipet, og som kan transportere flere enn 12 passasjerer.
- s) *Sjøulykke*:
  - 1. Når det ved driften av skip er omkommet mennesker eller voldt betydelig skade på person, skip, last, eiendom utenfor skipet eller miljø.
  - 2. Hendelse som inntreffer i forbindelse med driften av et skip som har medført en umiddelbar fare for skader som nevnt i nr. 1 ovenfor eller for sjøsikkerheten ellers.
  - 3. For roroferger og hurtiggående passasjerfartøy som nevnt i § 1 tredje ledd, regnes som sjøulykke tilfeller som nevnt i nr. 1 og 2 ovenfor, samt enhver grunnstøting eller kollisjon som involverer skip, at et skip forsvinner eller blir forlatt i sjøen, miljøskade samt hendelser som har ført til umiddelbar fare for tilfelle som nevnt.
- t) *SOLAS*: (International Convention for the Safety of Life at Sea 1974). Internasjonal konvensjon for sikkerhet for menneskeliv til sjøs av 1974, med senere endringer.
- u) *Utslipp*: Enhver frigivelse eller tømning fra skip uansett årsak, bl.a. enhver utstrømming, fjerning, søling, lekkasje, utpumping, avgivelse eller lensing.
- v) *Yrkessykdom*: Sykdom som med overveiende sannsynlighet er fremkalt av faktorer i arbeidssituasjon, eller forholdene om bord og sykdom som påføres under reise til eller fra skipet for rederiets regning, eller under landlov.

§ 3. Fravik

I enkelttilfelle kan Sjøfartsdirektoratet etter skriftlig søknad fravike forskriftens krav om rapportering. Spesielle grunner må gjøre fraviket nødvendig og fraviket må være sikkerhetsmessig og miljømessig forsvarlig. Fravik må ikke være i strid med internasjonal overenskomst som Norge har sluttet seg til.

Kapittel 2. Meldinger

§ 4. Melding om sjøulykke og andre hendelser

- 1) Skipsføreren eller rederiet skal uten opphold gi melding om:
  - a) Sjøulykke, herunder arbeidsulykke som er å anse som sjøulykke,
  - b) grunnstøting eller kollisjon, selv om tilfellet ikke er å anse som sjøulykke,
  - c) arbeidsulykke, selv om tilfellet ikke er å anse som sjøulykke, men hvor evakuering anses nødvendig,
- 2) Dersom det er behov for assistanse skal meldingen gis til hovedredningssentralene eller kystradiostasjon. Dersom det ikke er behov for assistanse gis meldingen til Sjøfartsdirektoratet.
- 3) Fritidsbåter kan i stedet for å varsle instansene som nevnt i første ledd, gi melding til politiet.
- 4) Et norsk skip som ikke befinner seg innenfor norsk søk- og redningsregion, kan i stedet gi melding til ansvarlig redningssentral i det området skipet befinner seg.
- 5) En instans som mottar melding i henhold til annet ledd skal umiddelbart varsle politiet.
- 6) En skipsfører som er i ferd med, eller blir anmodet om å yte bistand til, eller berge et skip som er innblandet i en hendelse som nevnt i første ledd bokstav a og b, samt syvende ledd, skal uten opphold melde fra om enkeltheten i den aksjon som er planlagt eller utført.
- 7) Melding om utslipp eller fare for utslipp av farlige eller forurensende stoffer, selv om tilfellet ikke er å anse som sjøulykke, gis i henhold til kapittel 4.

§ 5. Meldingens innhold

- 1) Meldingen skal så vidt mulig inneholde følgende opplysninger:
  - a) Skipets identitet, herunder navn, kjenningssignal, nasjonalitet og IMO-nummer, skipstype, bruttotonnasje, lengde, bredde og dypgang,
  - b) hendelsens art, tidspunkt og sted, herunder posisjon, kurs og fart på hendelsestidspunktet,

- c) antall personer om bord, og om mulig, nærmere opplysninger om personalia,
  - d) navn, adresse, telefonnummer og telefaks til skipets rederi og eier,
  - e) annen informasjon som anses nødvendig, herunder om andre skip involvert i hendelsen, assistanse eller berging.
- 2) Ved arbeidsulykke som medfører behov for evakuering skal meldingen så vidt mulig også inneholde opplysninger om personalia, tilstand, hendelsesforløp og hvilke tiltak som er iverksatt. Er arbeidstakeren brakt i land for medisinsk behandling i utlandet, skal det opplyses hvor vedkommende får behandling, og eventuelt hvilken utenriksstasjon som er varslet.

Kapittel 3. Rapporteringer

§ 6. Rapportering om sjøulykker andre hendelser og yrkessykdommer

Skipsføreren eller rederiet skal rapportere følgende forhold til Sjøfartsdirektoratet på fastsatt skjema innen 72 timer etter at hendelsen inntraff:

- a) Alle meldingspliktige sjøulykker og hendelser som nevnt i § 4. Arbeidsulykker skal rapporteres uavhengig av om det ble foretatt evakuering av den skadede personen.
- b) Yrkessykdommer.
- c) Sabotasje, piratangrep eller andre alvorlige anslag mot skipet eller ombordværende eller forsøk på slike angrep eller anslag.

Hendelser som nevnt i § 4 syvende ledd skal rapporteres i henhold til kapittel 4.

Kapittel 4. Melding og rapportering ved utslipp eller fare for utslipp av olje, farlige eller forurensende stoffer mv.

§ 7. Melding og rapportering ved utslipp eller fare for utslipp

- 1) Skipsføreren eller rederiet skal uten opphold gi melding til hovedredningsentralen eller nærmeste kystradiostasjon og innen 72 innsende rapport til Sjøfartsdirektoratet når en hendelse medfører:
  - a) Utslipp eller sannsynlig utslipp av olje eller skadelige, flytende stoffer, som overstiger den mengde eller det utslipp som til enhver tid er tillatt etter bestemmelsene i MARPOL 73/78, og uansett av hvilken grunn utslippet skjer, herunder for å ivareta skipets sikkerhet eller for å redde liv til sjøs, eller
  - b) tap/utslipp eller sannsynlig tap/utslipp av farlige eller skadelige stoffer i pakket form, herunder stoffer i transportabel tank eller tankkjøretøy, samt om det er kjøretøy, fraktcontainer eller andre lastetransportenheter inneholdende pakker, eller
  - c) utslipp, eller sannsynlig utslipp av farlige kjemikalier eller farlige flytende gasser.
- 2) For hendelser utenfor norsk sjøterritorium skal melding sendes til nærmeste kyststat med høyest mulig prioritet.
- 3) Dersom et skip har vært involvert i en hendelse som nevnt i § 4 sjette ledd, skal skipsføreren eller rederiet rapportere om enkelthetene i hendelsen.
- 4) Rapporteringsplikten i dette kapitlet gjelder ikke fritidsbåter under 15 meter.

§ 8. Rapportens innhold

Rapporten skal inneholde samme opplysninger som det fremgår av § 5 og videre følgende opplysninger, såfremt disse er relevante:

- a) Tidspunkt, sted og hendelsens art, herunder posisjon, kurs og fart på hendelsestidspunktet.
- b) Hvilken mengde og type forurensende/farlig stoff det dreier seg om, herunder:
  1. Korrekt teknisk betegnelse og konsentrasjon av det farlige eller forurensende stoff, FN-nummer, IMO-fareklasse(r) fastsatt i samsvar med IMDG-, IBC- og IGC-koden, forurensningskategori X, Y, eller Z,
  2. informasjon om overflatestrålingsnivået som angitt i transportindeks,
  3. type og mengde last som er ført og dens plassering om bord på fartøyet,
  4. emballasjetype, inkludert identifikasjonsmerker. Det skal oppgis om det er transportabel tank eller tankkjøretøy, samt om det er kjøretøy, fraktcontainer eller andre lastetransportenheter inneholdende pakker. Enhetens offisielle registreringsmerke og nummer skal oppgis,
- c) Annen informasjon som anses nødvendig, herunder andre skip involvert i hendelsen, assistanse eller berging.

§ 9. Tilleggsrapport ved utslipp eller fare for utslipp av olje, farlige eller forurensende stoffer

- 1) Enhver som etter denne forskrift er forpliktet til å avgi rapport vedrørende ovennevnte forhold skal, så vidt mulig supplere den første rapporten og informere om den videre utvikling, samt så vidt mulig etterkomme anmodninger om tilleggsinformasjon fra berørte stater.
- 2) Tilleggsrapporten bør inneholde følgende opplysninger, såfremt disse er relevante:
  - a) Skipets tilstand,
  - b) evne til å overføre last/ballast/drivstoff,
  - c) utslippets årsak,
  - d) om utslippet fortsetter og omtrent den mengde som er sluppet ut, samt utslippets sannsynlige omfang,
  - e) været på stedet, sjø-, strøm- og vindforhold,

- f) beregning av utslippets bevegelser, og om mulig en angivelse av utslippets overflateutstrekning,
- g) tiltak som er igangsatt i forbindelse med utslippet og skipets bevegelse,
- h) hvorvidt det er anmodet om assistanse fra andre og om denne er ytet,
- i) produsent, eller avsender/mottaker hvis produsent er ukjent, av det forurensende eller farlige stoff,
- j) om det tapte, pakkede skadelige stoff fløt eller sank,
- k) beregning av mengde, og det pakkede skadelige stoffs sannsynlige tilstand.

§ 10. Meldings- og rapporteringsprosedyrer ved utslipp eller fare for utslipp

- 1) Meldinger sendes fortrinnsvis via maritime radiokommunikasjonssystemer, med en prioritet som er i overensstemmelse med ITUs radioreglement, avhengig av meldingens innhold.
- 2) Meldinger kan sendes via et ikke-maritimt radiokommunikasjonssystem, forutsatt at systemet gir en prioritet som ikke er dårligere enn den som er nevnt i annet ledd.
- 3) Dersom skipet er innenfor radiodekningsområdet til et etablert skipsrapporteringssystem, skal meldingen sendes via dette systemet.
- 4) Rapporteringen skal være i samsvar med IMO Resolusjon A851(20) «General principles for ship reporting systems and ship reporting requirements, including guidelines for reporting incidents involving dangerous goods, harmful substances and/or marine pollutants.»
- 5) Opplysningene skal gis til annen medlemsstat dersom denne av sikkerhetsmessige årsaker anmoder om det. Dersom det er risiko for at en eller flere medlemsstaters sjø- eller kystområder berøres skal disse rådføres, og det skal samarbeides om felles tiltak.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 11. Endringer i forskriften

- 1) Nærings- og handelsdepartementet kan fastsette endringer i følgende bestemmelser:
  - § 1
  - § 4
  - § 5
  - § 6.
- 2) Sjøfartsdirektoratet kan fastsette endringer i følgende bestemmelser:
  - § 2
  - § 3
  - Kapittel 4.

§ 12. Ikrafttredelse

- 1) Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2008.
- 2) Fra samme tid oppheves:
  - a) Forskrift 2. april 1987 nr. 231 om rapportering av hendelse til sjøs.
  - b) Forskrift 1. september 1987 nr. 742 om gjennomføring av reglene i sjølovens kap. 18 avsnitt II om sjøforklaring.
  - c) Forskrift 1. januar 2005 nr. 8 om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for arbeidstakere på norske skip § 2–8.

27. juni Nr. 745 2008

Ikrafttredelse av lov 27. juni 2008 nr. 53 om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv. (felles ekteskapslov for heterofile og homofile par)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 53 om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv. (felles ekteskapslov for heterofile og homofile par) del XII nr. 1. Fremmet av Barne- og likestillingsdepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

Lov om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven mv.(felles ekteskapslov for heterofile og homofile par) trer i kraft 1. januar 2009.

Forskrift og delegering hjemlet i lov 30. april 1993 nr. 40 om registrert partnerskap oppheves 1. januar 2009.

27. juni Nr. 746 2008

Forskrift om omregningsfaktorer for råvarer ved fastsettelse av tollsatser innenfor kvotene for karbohydratråvarer, oljefrø og matkorn samt ved generelle tollnedsettelse for proteinråvarer og fett til kraftfôr

Hjemmel: Fastsatt av Statens landbruksforvaltning 27. juni 2008 med hjemmel i tolltariffens innledende bestemmelser § 5, delegeringsvedtak 30. juni 1995 nr. 600 og forskrift 22. desember 2005 nr. 1723 om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer § 21 og § 22. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

§ 1. Definisjoner

- 1) *Omregningsfaktor*: Omregningsfaktoren er den verdi varen har som energi-/proteinråvare i produksjon av kraftfôr eller matmel. Omregningsfaktoren fastsettes som en indeks i forhold til en definert målprisvare.
- 2) *Referansepris*: Referanseprisen for matkorn og karbohydratråvarer til kraftfôr fremkommer som produktet av varens omregningsfaktor og målprisvarens beregnede engrospris. Tollsatsen for den enkelte vare fastsettes som differansen mellom referansepris og verdensmarkedspris.
- 3) *Matkorn*: Korn som anvendes til humankonsum.
- 4) *Karbohydratråvarer*: Råvarer som anvendes i kraftfôr og som inneholder mindre enn 25 prosent protein, med unntak for fett og oljefrø.
- 5) *Oljefrø*: Hele frø som anvendes i kraftfôr og som inneholder 20 prosent eller mer vegetabilsk olje.
- 6) *Fett*: Triglyserider bestående av glyserol og fettsyrer, bundet eller frie, og såper produsert derav.
- 7) *Proteinråvarer*: Råvarer som anvendes i kraftfôr og som inneholder 25 prosent eller mer protein, unntatt fett og oljefrø.

§ 2. Omregningsfaktorer for varer omfattet av kvote for karbohydratråvarer til kraftfôr

Omregningsfaktoren er satt i forhold til den fôrverdien varen har som kraftfôrråvare sammenlignet med bygg.

<i>Karbohydratråvare</i>	<i>Omregningsfaktor</i>
Fôrhvete	108
Mais	107
Durra	103
Maisgrits	110
Glyserol	92
Rørmelasse	65
Annen melasse	65
Kli eller lignende av mais	110
Hvetekli	95
Roesnitter	80

§ 3. Omregningsfaktorer for varer omfattet av kvote for matkorn

Omregningsfaktoren er satt i forhold til den verdien varen har som matkorn sammenlignet med mathvete.

<i>Matkorn</i>	<i>Omregningsfaktor</i>
Durumhvete	100
Annet matkorn	100

§ 4. Omregningsfaktorer for oljefrø

Omregningsfaktoren er satt i forhold til den verdien varen har som kraftfôrråvare sammenlignet med rapsfrø.

<i>Oljefrø</i>	<i>Omregningsfaktor</i>
----------------	-------------------------

Det er kun rapsfrø som inngår i kvoten for oljefrø.

§ 5. Omregningsfaktor for fett til kraftfôr

Omregningsfaktoren er satt i forhold til den fôrverdi varen har som kraftfôrråvare sammenlignet med bygg.

<i>Fettråvare</i>	<i>Omregningsfaktor</i>
Animalske og vegetabiliske fettstoffer	275
Stearinsyre	250
Andre fettsyrer	250

§ 6. Fastsettelse av referansepris for proteinråvarer

Soyamel med 46 prosent protein er basis referansevare for proteinkraftfôr. Grunnlaget for beregning av referanseprisen for soyamel fremgår av jordbruksavtalen. Modellen for fastsetting av referansepriser for proteinråvarer utarbeides av Statens landbruksforvaltning og skal gi en referansepris i samsvar med den verdi varen har som energi- og proteinråvare i kraftfôr til husdyr.

Det fastsettes referansepriser for følgende proteinråvarer:

<i>Proteinråvare</i>	<i>Proteininnhold</i>
Rapsmel, ekstrahert	35
Solsikkemel	36
Maisglutenmel	60

Andre reststoffer fra stivelsesfremstilling	60
Fiskemel	71
Potetprotein	75
Hvetegluten	78

§ 7. *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft 1. juli 2008.

27. juni Nr. 747 2008

Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov om forsikringsformidling § 5–2a fjerde ledd

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling § 5–2a fjerde ledd. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

Delegering av Kongens myndighet etter lov 10. juni 2005 nr. 41 om forsikringsformidling § 5–2a fjerde ledd til Finansdepartementet.

27. juni Nr. 748 2008

Forskrift om overgangsregler til lov 14. mars 2008 nr 6 om endringer i innskuddspensjonsloven, forsikringsformidlingsloven, forsikringsloven mv.

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 14. mars 2008 nr. 6 om endringer i innskuddspensjonsloven, forsikringsformidlingsloven, forsikringsloven mv. del IX annet ledd. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

§ 1. Frem til 1. juli 2009 kan forsikringsmeglingsforetak uten hinder av forsikringsformidlingsloven § 5–2a og forsikringsloven § 6– 9 motta provisjon eller annen godtgjørelse for forsikringsmegling på grunnlag av avtaler om forsikringsmegling som er inngått før 1. juli 2008.

§ 2. Denne forskriften trer i kraft straks.

27. juni Nr. 749 2008

Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov 27. juni 2008 nr. 63 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 63 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. (regler om spesialfond) del III. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

Kongens myndighet etter lovvedtaket del III til å bestemme ikrafttredelse og fastsette overgangsregler delegeres til Finansdepartementet.

27. juni Nr. 750 2008

Ikraftsetting av lov 27. juni 2008 nr. 65 om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler m.m.

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 27. juni 2008 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 65 om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler m.m. del IV. Fremmet av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 1. juli 2008 kl. 15.40.

Loven gjelder fra 1. januar 2009. Lovvedtaket del III trer likevel i kraft straks.

Rettelser

Det som er rettet er satt i kursiv.

Nr. 12/2007 s. 1823 (i forskrift 17. desember 2007 nr. 1495 om regulering av fisket etter torsk i Nordsjøen og Skagerrak i 2008)

§ 5 skal lyde:

Fartøy som fisker med trål eller reke-trål kan ha inntil 2,5 % bifangst av torsk.

Ved fiske med konsumtrål med en minste maskevidde på 120 mm i *Nordsjøen* kan fartøy med nordsjøtråltillatelse eller avgrenset nordsjøtråltillatelse ha inntil 20 % bifangst av torsk.

Ved fiske med konsumtrål med en minste maskevidde på 90 mm eller ned til 70 mm dersom det benyttes kvadratmasker i fiskeposen i Skagerrak, kan fartøy med nordsjøtråltillatelse eller avgrenset nordsjøtråltillatelse ha inntil 10 % bifangst av torsk.

Fartøy som fisker med konvensjonelle redskaper etter andre arter i Nordsjøen og Skagerrak kan ha inntil 20 % bifangst av torsk.

Bifangst regnes i rund vekt per uke basert på summen av alle sluttседler/landingssедler undertegnet i tidsrommet fra mandag klokken 00.00 til søndag 24.00.

Nr. 5/2008 s. 871 (i forskrift 11. desember 2007 nr. 1814 om beskyttelse av produktbetegnelsen Tørrfisk fra Lofoten som beskyttet geografisk betegnelse)

§ 2 skal lyde:

Bedriftssammenslutningen for Tørrfisk fra Lofoten.

Nr. 5/2008 s. 921 (i forskrift 6. mai 2008 nr. 437 om fisketider for fiske etter anadrome laksefisk i sjøen)

I § 5 tabellen skal datoen i kolonnen «Fisketid i utvidet sesong» for Hordaland lyde:

05.08–28.02

Oversikt over rettelser som er inntatt i 2008-årgangen

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
2001	17	2390-2393	Forskrift nr. 1600	1
2004	11	1609	Forskrift nr. 1105	1
2007	7	988	Forskrift nr. 816	3
2007	7	1053	Forskrift nr. 853	2
2007	8	1190	Forskrift nr. 476	4
2007	9	1357	Forskrift nr. 1061	1
2007	10	1453	Forskrift nr. 1181	1
2007	12	1668	Forskrift nr. 1365	3
2007	12	1702	Forskrift nr. 1386	3
2007	12	1789-1790	Forskrift nr. 1444	2
2007	12	1822	Forskrift nr. 1495	5
2007	12	1823	Forskrift nr. 1495	7
2007	13	1928-1929	Forskrift nr. 1585	2
2007	13	2014-2015	Forskrift nr. 1676	1
2007	13	2060	Forskrift nr. 1700	4
2008	1	29-31	Forskrift nr. 1723	5
2008	1	62	Forskrift nr. 1729	4
2008	1	77	Forskrift nr. 1735	4
2008	1	107	Forskrift nr. 1739	4
2008	1	111	Forskrift nr. 1740	4
2008	1	122-123	Forskrift nr. 1742	4
2008	1	128-129	Forskrift nr. 1743	4
2008	1	134	Forskrift nr. 1744	4
2008	1	145	Forskrift nr. 1747	4
2008	1	166-167	Forskrift nr. 1753	4
2008	2	373	Forskrift nr. 119	5
2008	2	377	Forskrift nr. 144	4
2008	2	380, 382, 384, 387, 389	Forskrift nr. 188	3
2008	4	764	Forskrift nr. 353	6
2008	4	769	Forskrift nr. 353	5
2008	4	788	Forskrift nr. 359	5
2008	5	871	Forskrift nr. 1814	7
2008	5	921	Forskrift nr. 437	7

B-PostAbonnement

Returadresse:
Lovdata
Postboks 2016, Vika
N-0125 Oslo

NORSK LOVTIDEND

Avd I Lover og sentrale forskrifter
Avd II Regionale og lokale forskrifter

Utgiver: Justis- og politidepartementet
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjøringskjema til Lovdata:
Med E-post: ltavd1@lovdata.no for avdeling I
ltavd2@lovdata.no for avdeling II

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted (www.lovdata.no).

Med post: Norsk Lovtidend
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.
Elektronisk: Se Lovdatas nettsted.

		Norge	Norden	Verden
Abonnement for 2008 koster	Avd I	kr 1140	kr 1700	kr 2360
	Avd. I og II	kr 1430	kr 2470	kr 3480

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas nettsted – www.lovdata.no
- også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig.
På samme sted finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Tlf. 23 11 83 00
Fax 23 11 83 01
E-post: lovtid@lovdata.no